De Geomantie in het Middelnederlands

Uitgave van deze voorspeltechniek uit het Münchense handschrift (15de E)

editie Willy L. Braekman

bron

Willy L. Braekman (ed.), *De Geomantie in het Middelnederlands. Uitgave van deze voorspeltechniek uit het Münchense handschrift (15de E)*. UFSAL, Brussel 1984

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_geo001geom01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

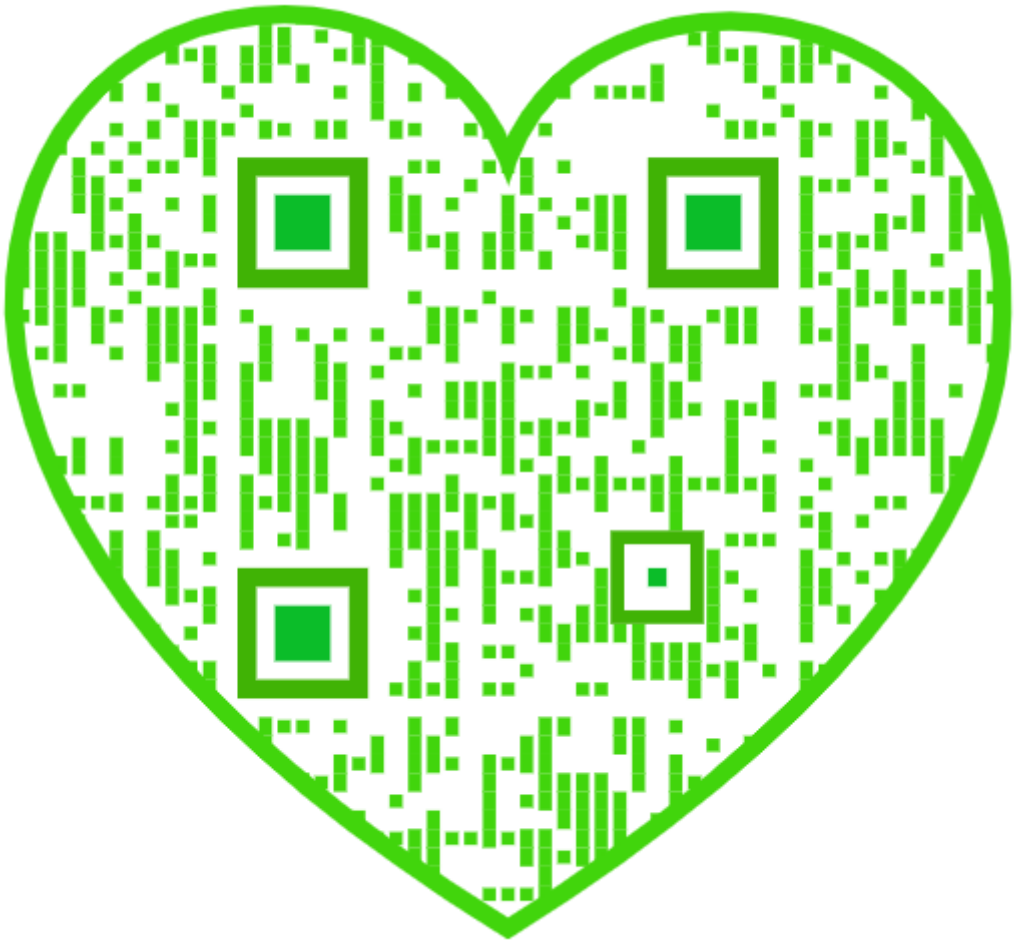

Inleiding

1. *Algemeenheden.*

De geomantie of punkteerkunst is een van de zg. *artes prohibitae*, de verboden kunsten uit de middeleeuwen. In tegenstelling tot andere 'kunsten' die tot deze door de Kerk verboden of alleszins zeer gewantrouwde groep der *artes* behoren, is de geomantie in het Middelnederlands relatief gezien goed vertegenwoordigd.

De geomantie is, zoals de astrologie, waaraan ze trouwens bepaalde ideeën ontleend heeft, een manier om vragen in verband met de toekomst te beantwoorden. Door de interpretatie van figuren, die resulteren uit het zetten op papier, perkament of op de grond van een aantal rijen punten, meent de geomanticus allerlei problemen te kunnen beantwoorden die op de toekomst betrekking hebben.

Deze voorspeltechniek is dus gebaseerd op een willekeurig aantal punten (Dt. Punktierkunst) die oorspronkelijk wel op de grond gezet werden (geo-mantiek) of in het zand (zandkunst), maar later ook op perkament, papier en dgl. De geomantie heeft een zeer grote populariteit gekend in vele landen en dit gedurende vele eeuwen. Haar populariteit heeft ze voorzeker te danken gehad aan de betrekkelijke eenvoud van de methode, een kenmerk dat haar onderscheidde van de toch sterk verwante astrologie.

Onder de term geomantie gaan in feite drie verschillende voorspeltechnieken schuil. De zg. 'klassieke' geomantie vindt de antwoorden op de gestelde vragen door het onderzoek van zestien figuren die gevormd worden door het zetten van vier groepen van vier rijen punten. Op basis van de gevonden figuren wordt, zoals we verder zullen zien, een geomantisch thema opgebouwd dat dan wordt geïnterpreteerd in verband met de twaalf hemelhuizen.

Daarnaast is er de astronomische geomantie die uitgaat van de berekening van de positie van de planeten binnen de tekens van de zodiak. De geomantische figuren worden er door zodiaktekens vervangen en door de planeten volgens de positie die deze laatste om de zodiak innemen. De derde methode is veel eenvoudiger en zou men daarom de gesimplifiëerde of populaire geomantie kunnen noemen: het plaatsen van een aantal rijen punten leidt rechtstreeks naar een figuur die onmiddellijk een antwoord op de gestelde vraag geeft. Hierbij komt dus geen vorming van een geomantisch thema of een verbinding met de hemelhuizen het antwoord ingewikkelder maken[1].

De geomantie die hier verder wordt besproken is de zg. 'klassieke' soort, omdat de bewaarde Middelnederlandse teksten ertoe behoren. De andere twee worden verder buiten beschouwing gelaten.

Volgens de beoefenaars van deze 'wetenschap' zou de oorsprong ervan te zoeken zijn in Mesopotamië of in Indië. Volgens Arabische auteurs zou de aartsengel Gabriël de techniek aangeleerd hebben aan de profeet Idris die dan dikwijls vereenzelvigd wordt met de patriarch Enoch en met Hermes. Een anoniem traktaat denkt zelfs dat Christus de geomantie beoefende: in het verhaal van de overspelige vrouw maakt Hij immers tekens op de grond. Voor de anonieme scribent waren dit de punten die de geomanticus als vertrekpunt voor zijn 'wetenschap' neemt.

Wat er ook van zij, zeker is in alle geval dat de geomantie bekend was en beoefend werd vanaf de tiende eeuw in de Islamitische gebieden en dat ze in de twaalfde eeuw ongeveer gelijktijdig in Byzantium en in Westeuropa ingang gevonden heeft. Vanaf die tijd tot in de 17^{e} en 18^{e} eeuw,

1 Een voorbeeld hiervan bij G. Eis, *Wahrsagetexte des Spätmittelalters* (Berlin, 1956), pp. 7-13; men zie ook J. Bolte, 'Zur Geschichte der Punktier- und Losbücher', Jahrbuch f. hist. Volkskunde I (1925), 185-214.

ja tot op onze dagen toe[1], is de punkteerkunst bekend gebleven.

De persoonlijkheden van de met name bekende auteurs van geomantische traktaten zowel als die van hen voor wie ze werden geschreven, geven een goed idee van het intellectuele en sociale milieu waarin de geomantie in de vroege middeleeuwen tot hoge bloei kwam. Die auteurs treft men aan bij de vertalers van Griekse en Arabische filosofische, medische en astrologische traktaten. Allen geven blijk van een grote culturele vorming en een sterke belangstelling voor de wetenschappen in het algemeen.

Onder de bestemmelingen treft men bisschoppen aan zowel als koningen, prinsen, keizers en hooggeplaatste edellieden. Zo bevonden er zich in de bibliotheek van Keizer Karel V niet minder dan dertig geomantische traktaten in het Latijn of in het Frans o.m. het traktaat van Abdallah waarop we nog verder zullen terugkeren[2]. Verder zijn er geomantieën die werden geschreven voor Keizer Frederik II, voor Keurvorst Joachim van Brandenburg, Koning Wenzel van Bohemen, voor de Engelse koning Hendrik VIII en voor vele andere groten dezer aarde[3].

Bovendien wijzen de aantekeningen en marginale notities in deze handschriften erop dat ze ook werden bestudeerd én gebruikt, en niet uit louter intellectuele nieuwsgierigheid werden verzameld.

In de literaire werken vanaf de dertiende eeuw vindt men hier en daar echo's van deze zich snel versprei-

1 Avripat, *La Géomancie d'Haly* (Paris, 1938); *Napoleon's Book of Fate and Oraculum* (Foulham's Home Library, London, 1958).
2 L. Delisle, *Le Cabinet des manuscrits de la Bibliothèque nationale* (Paris, 1868-81), III, p. 149.
3 J. Bolte, *Jahrbuch* I(1925), 187.

dende voorspeltechniek. Zo is er in de *Chanson de la Croisade albigeoisé* van Guillaume de Tudèle een passage waarin de auteur vertelt hoe zijn intense studie van de geomantie hem ertoe in staat had gesteld de rampen te voorzien die uit een kruistocht tegen de Albigenzen zouden voortvloeien[1]. Ook de Franse kroniekschrijver Richard de Saint Germain vermeldt deze voorspelmethode[2]. Dit is eveneens het geval voor de *Annales du Hainaut* van Jacques de Guise en voor de 'chanson de geste' van Maugis d'Aigremont.

In het deel van Dantes *Divina Comedia* dat over het vagevuur handelt blijkt dat de auteur met de geomantie vertrouwd was, en ook in Chaucers *Troilus and Criseyde* vindt men er echo's van[3].

Uit de Middelnederlandse 'belles lettres' is mij echter geen vermelding bekend, maar de vertrouwdheid met de geomantie is er door enkele Middelnederlandse traktaten voldoende geattesteerd.

2. *De Geomantie in de middeleeuwen*.

Alhoewel de meeste middeleeuwse geomantische auteurs de uitvinding van de punkteerkunst aan de Arabieren toeschrijven en beweren de Arabische werken in het Latijn te vertalen, zijn er zeer weinig Arabische traktaten bekend die ouder zijn dan de Latijnse. Toch lijkt het zeer aannemelijk dat deze voorspeltechniek inderdaad van Arabische oorsprong is. Hij is er wellicht tot grote ontwikkeling

1 E. Martin-Chabot, *La chanson de la croisade albigeoise* ... (Paris, 1960), I, pp. 2-4.
2 Th. Charmasson, *Recherches sur une technique divinatoire: la géomancie dans l'occident médiéval* (Hautes études médiévales et modernes, XL, Genève, Paris, 1980).
3 W.C. Currey, 'Fortuna Major', *Modern Language Notes* XXXVIII (1923), 94-96.

gekomen door een passage in de Koran die het gebruik van deze methode om vragen over de toekomst op te lossen lijkt toe te laten[1].

De oudst bekende Arabische tekst dateert uit de twaalfde of vroege dertiende eeuw. Hij werd geschreven door Abu Abdallah az-Zanati, die in Byzantium bekend was onder de naam Zonatos of Zonatas waar zijn werk in het Grieks werd vertaald[2]. Zijn geomantische methode bleef tot op heden in gebruik in Noordafrika en op Madagascar[3] en ook in de late middeleeuwen was er nog steeds een werk in omloop dat aan Abdallah toegeschreven werd. Toch lijkt het twijfelachtig of hier wel hetzelfde werk als dat van az-Zanati bedoeld is[4].

Talrijke Arabische handschriften bevatten een werk dat in de dertiende eeuw door een zekere Ibn Mahtuf al-Mumaggim zou zijn geschreven, maar dit werk werd, voor zover mij bekend, nog niet aan een grondig onderzoek onderworpen[5]. Dit lijkt trouwens voor alle Arabische middeleeuwse handschriften het geval te zijn. In alle geval geen enkel ervan werd in het Latijn of een Westeuropese taal vertaald. Dit is wel het geval voor een Arabisch traktaat uit de zestiende eeuw waarin de middeleeuwse traditie werd voortgezet[6].

1 T. Fahd, *La divination arabe. Etudes religieuses, sociologiques et folkloriques sur le milieu natif de l' Islam* (Strasbourg, 1966), pp. 196-199.
2 B. Carra de Vaux, 'La géomancie chez les Arabes', in: P. Tannery, *Mémoires scientifiques* (Paris, 1920), pp. 199-317.
3 E. Doute, *Magie et religion dans l'Afrique du Nord* (Alger, 1909), pp. 377-379.
4 Zie verder.
5 T. Fahd, *Op. cit.*, p. 201, nota 2.
6 F. Klein-Franke, 'The Geomancy of Ahmed b, Ali Zumbul (16 th century). A study of the Arabic corpus hermeticum', *Ambix* xx (1973), 26-35.

Alles samengenomen blijft het een feit dat slechts weinig volledige gegevens beschikbaar zijn over de geomantie uit de wereld van de Islam. Vooral blijft het probleem onopgelost van hun verspreiding en van de invloed die ze hebben uitgeoefend op de geomantie voor het middeleeuwse Westeuropa.

Hetzelfde geldt trouwens ook voor de Byzantijnse geomantie die nochtans, te oordelen naar het groot aantal bewaarde handschriften, zeer belangrijk en sterk verspreid moet zijn geweest[1]. Toch is men van oordeel dat er weinig originele werken bij zijn. Zo is het geomantisch gedicht van de monnik Arsénios (midden 13e eeuw) een parafrase van het Arabisch traktaat van Zanati en is het werk van Nicolas van Otranto uit dezelfde eeuw een bewerking van het nog verder te vermelden Latijns werk van Hugo van Santalla[2].

De oudste Latijnse geomantische traktaten dateren uit de twaalfde eeuw en zijn vertalingen uit het Arabisch. Dit is het geval voor de *Ars geomancie* van de zoëven reeds genoemde Hugo van Santalla en voor het werk *Estimaverunt Indi* dat door sommigen, aan Gerardus van Cremona wordt toegeschreven[3].

Hugo van Santalla vertaalde verscheidene werken, waaronder vijf die over voorspelkunsten handelen uit het Arabisch. Alhoewel men tot op heden geen duidelijk verband met de beroemde school van vertalers te Toledo heeft kunnen vaststellen, maakt hij er toch blijkbaar deel van uit, daar ook zij zich bezighielden met het vertalen van Arabische werken[4]. Zijn *Ars geomancie* is in negen handschriften

1 A. et L. Delatte, 'Un traité byzantin de géomancie Codex Parisinus 2419', in: *Mélanges Franz Cumont* (Paris, 1936), pp. 575-658.
2 A. en L. Delatte, *Op. cit.*, p. 588.
3 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 93.
4 F. Carmody, *Arabic Astronomical and Astrological Sciences in Latin Translation* (Berkeley, Los Angeles, 1956), passim.

tot ons gekomen. Het werk begint met een proloog die een dedicatie bevat aan Michel, bisschop van Tarazona (*Inc.* 'Rerum opifex Deus ...') en de redenen opsomt die hem ertoe hebben aangespoord zijn traktaat te schrijven. Hij herinnert er hierbij aan dat God, de Schepper van het universum, aan het hart van de mens een verborgen kennis van alle dingen heeft meegegeven. Het ontstaan van de geomantische wetenschap is te danken aan het feit dat de Ouden er zich rekenschap van gaven dat de astrologie vele mogelijkheden tot vergissing bevat. De geomantie sluit deze kans op vergissing uit, ze is in de eerste plaats op een welbepaald object gericht en haar methoden zijn strikt vastgelegd. Hugo klasseert de geomantische figuren volgens de huizen van de maan en wijst op hun intens verband met de zeven planeten.

Hierna legt Hugo het procédé uit om het geomantisch thema te vormen. Vervolgens handelt hij over de natuur, de betekenissen en de overeenkomsten van elk van de zestien mogelijke figuren waarvan hij de namen als volgt aangeeft: Via, Congregatio, Conjunctio, Constrictus, Auxilium Intus, Auxilium Foris, Comprehensum Intus, Comprehensum Foris, Barbatus, Diminutus (of Transversus), Mundus Facie, Imberis, Candidus, Rubeus, Limen Interius en Limen Exterius. Hij hecht groot belang aan de functie van de rechters (*judices*) in verband met hun 'ouders'. Uit de door hem gegeven voorbeelden blijkt dat men alleen de figuur bekijkt die zich in het huis van het object van de vraag bevindt en aan de figuur van de rechter. Bij de interpretatie van het geomantisch thema houdt men alleen rekening met de waarde van de figuren d.w.z. van de rechter en van de 'ouders' van het gevraagde en van de huizen[1].

Hugo van Santalla werd gedurende de ganse middeleeuwen als een van de grootste autoriteiten op het gebied van de geomantie beschouwd.

1 Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 95-109.

Het traktaat *Estimaverunt Indi*, dat aldus naar de beginwoorden wordt genoemd, wordt door sommigen als een ander werk van Hugo van Santalla aangezien[1], anderen schrijven het toe aan Gerardus van Cremona[2], alhoewel men tegenwoordig het auteurschap van deze laatste sterk in twijfel heeft getrokken[3].

De volledige tekst van dat invloedrijk werk is in drie handschriften bewaard gebleven. Opvallend is dat in dit traktaat niet wordt uitgelegd hoe een geomantisch thema wordt opgebouwd. Deze opbouw werd blijkbaar geacht bekend te zijn. Dit traktaat werd in 1277 met name genoemd als een werk waarvan het gebruik veroordeeld werd door Etienne Tempier, aartsbisschop van Parijs[4].

Aan Gerardus van Cremona wordt ook een ander, gelijkaardig werk toegeschreven dat begint: *Si quis per artem geomanticam*[5]. Dit moet een grote verspreiding, hebben gekend daar de tekst in vele handschriften is overgeleverd. Het bestaat uit twee delen. In het eerste wordt de opbouw van het thema uitgelegd; het tweede bestaat uit voorbeelden van vragen, geklasseerd per huizen in functie van het object van de vraagstelling. Dit tweede deel wordt soms ook alleen aangetroffen in handschriften die dan niet aan Gerardus worden toegeschreven, maar anoniem heten te zijn.

Het is dit tweede deel dat Bartholomeus van Parma aanhaalt als een van de drie voornaamste middeleeuwse traktaten over de geomancie (de andere twee zijn *Estimaverunt*

1 P. Mayer, 'Traités en vers provençaux sur l'astrologie et la géomancie', Romania XXVI(1897), 225-275 en L. Thorndike, *History of Magic and Experimental Science* (New York, London, 1923), II, p. 86 nota 1; III, p. 16.
2 A. Ziegler, 'Histoire de la géomancie latine du milieu du XIIe siècle au milieu du XVIIe siècle', in: *Positions des thèses soutenues par les élèves de la promotion 1934* (Paris, Ecole de Chartres, 1934), p. 165.
3 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 113.
4 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 113.
5 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 129-139.

Indi en het ook reeds genoemde werk van Hugo van Santalla). Het werk van Bartholomeus is gekenmerkt door het grote belang dat erin wordt gehecht aan de astrologie waarmee de geomantie hier meer dan in andere traktaten het geval is wordt verstrengeld.

Bartholomeus schreef drie verschillende geomantische traktaten: het eerste, de zg. *Summa* dateert uit 1288 en hierop gebaseerd zijn ook twee verkorte versies, één die in 1294 voor Jean en Paul, twee van zijn vrienden en leerlingen werd geschreven (het zg. *Breviloquium*) en een tweede in 1295, de zg. *Verba collecta*. De *Summa* is een van de uitvoerigste en duidelijkste werken op het gebied van de geomantie. De *Summa* is verdeeld in vier boeken en geeft regels en raadgevingen voor de interpretatie van het geomantisch thema, niet minder dan achttien in aantal[1].

Een kort werk over deze voorspelkunst begint met de woorden: *Desiderantibus verum ac certum judicium dare*. In twee handschriften wordt het toegeschreven aan Petrus van Padua. Het is een zeer kort traktaat dat zich veeleer voordoet als een samenvatting dan als een volledig uitgebouwd werk. Het dateert uit de eerste helft van de dertiende eeuw en werd zo goed als letterlijk overgenomen uit de werken over dezelfde materie die aan Bartholomeus, Willem van Moerbeke en Jean de Murs worden toegeschreven. Het lijkt waarschijnlijk dat het werk reeds vroeg als anoniem traktaat verspreiding had gevonden en dat het pas later met de naam van Petrus van Padua werd in verband gebracht. Het kan misschien nog het best worden beschreven als een gids voor de interpretatie van het geomantisch thema, waarbij echter elke aanwijzing over de natuur en de betekenis van de figuren of over het zetten van punten of de vorming van het thema geheel ontbreekt[2].

1 Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 116 e.v.
2 Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 121-127.

De reeds genoemde Willem van Moerbeke, aartsbisschop van Corinthe, schreef op het einde van de dertiende eeuw een werk over geomantie dat in twaalf handschriften is bewaard gebleven. Samen met het verder nog te vermelden traktaat van Rolandus Scriptoris is dit de best gestructureerde geomantie uit de middeleeuwen die al vlug grote verspreiding kende en reeds vroeg in het Frans en het Italiaans werd vertaald[1].

Onder de andere traktaten die aan een bepaalde auteur worden toegeschreven, vermelden we nog dat van Jean de Murs, *Sicut dicit Boetius*. Het bevat weinig nieuwe elementen en is ingedeeld in vier boeken: het eerste handelt over de geomantische figuren, het tweede over de vorming van het thema, het derde over de geomantische huizen en het laatste vooral over de specifieke betekenissen van de afzonderlijke figuren.

Het laatste grote en belangrijke traktaat uit de middeleeuwen is dat van Rolandus Scriptoris, een Portugees die echter het grootste gedeelte van zijn leven te Parijs en in Boergondië doorbracht. Hij leefde in de vijftiende eeuw en schreef het *Compilatorium sive Aggregatorium totius artis geomancie*. Dit werk is in drie handschriften bewaard gebleven en is verdeeld in twee delen die een grote kennis van de punkteerkunst veronderstellen. In het eerste deel verdedigt de auteur het gebruik van de prognostische wetenschappen. In het tweede, praktisch georiënteerde deel geeft hij de overeenkomsten aan tussen de geomantische figuren en de planeten en verklaart de betekenissen van de eerste twaalf geomantische huizen. De meeste gegevens blijkt Rolandus ontleend te hebben aan allerlei andere werken. Toch is hij de enige van de middeleeuwse auteurs op dit gespecialiseerd terrein die de wetenschap tot zulk een systematisch en samenhangend geheel heeft opgebouwd. Het

1 Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 157-67.

resultaat is echter wel dat de geomantie bij hem ook tot de grootste ingewikkeldheid is uitgegroeid en de sterkste moeilijkheidsgraad heeft bereikt.

Dit is trouwens een tendens die, naarmate de middeleeuwen vorderen, overal merkbaar wordt: bij de onderscheiden auteurs wordt het werk waarop ze steunen gecompliceerder, hoe langer hoe meer worden geomantie en astrologie met elkaar in verband gebracht en vergroten de tussen beide: ontdekte correspondenties.

Naast de grote geomantische werken die we hierboven even vluchtig op een rijtje hebben gezet, zijn er natuurlijk nog andere die minder invloed hebben uitgeoefend[1].

Zo zijn er twee verschillende traktaten die beide aan Plato van Tivoli worden toegeschreven, er is een korte *liber geomantiae* van Michael Scotus[2] een werk van Salio van Padua en een zeer kort traktaat dat aan Hermes wordt toegeschreven. Nog andere werken zijn bekend. Zo is er dat van Alkindi, de compilatie uit 1391 die voor de Engelse koning Richard II werd aangelegd, de geomantie van Martinus Hispanus, het geomantisch traktaat van Abdallah, waarop we hierna nog terugkomen, een anonieme compilatie die naar de beginwoorden *Quoniam quamplures predecessores* genoemd wordt, de *Tabulae Humfridi ducis Glaucestri* dat voor Humphrey, hertog van Gloucester werd geschreven, het traktaat *Methodus universalis Archani*, de *Geomancia indeana* en vele andere die veelal in handschriften uit de late middeleeuwen of de zestiende eeuw bewaard zijn gebleven. Vermelden we ten slotte nog dat de eerste te Lyon gedrukte geomantie geschreven werd door Henricus Cornelius Agrippa.

1 Ch. Charmasson, *Op. cit.* pp. 195-24. De Nederlandse middeleeuwse geomantieën worden hier niet vermeld.
2 L. Thorndike, *Michael Scot* (London, 1965), pp. 108-109.

3. *De Geomancie in het Middelnederlands*.

Nederlandstalige geomancieën die uit de middeleeuwen dateren zijn heel zeldzaam en hebben tot op heden niet de minste aandacht getrokken[1]. Dit is niet zo verwonderlijk, daar deze voorspeltechniek tot de verboden kunsten behoorde en bovendien moeilijk verstaanbaar is.

Voor zover bekend zijn er slechts drie Middelnederlandse traktaten bekend, maar één ervan is tijdens de tweede wereldoorlog zoek geraakt of verloren gegaan[2].

a) *Wroclaw, Universiteitsbibliotheek, Ms. R 267*.

Het Hs. R 267 bevond zich tot in 1944 in de Universiteitsbibliotheek van Wroclaw, het vroegere Breslau, in Polen. Sindsdien is het spoorloos[3]. De enige gegevens die erover bekend zijn, komen voor bij R. Lievens[4]. Het is een papieren handschrift in folio-formaat dat uit de eerste helft van de zestiende eeuw dateerde en vijftien bladen telde.

> *Inc.* Szo wie dar wyl leeren die Geomantria die daer is ene rechte frijge Kunst, die sal weten dat sijc rechte Folget die Astronomijen tho indiceren[5] in allen dingen...

1 R. Jansen-Sieben, 'Middelnederlandse Vakliteratuur', in: G. Keil und P. Assion (eds.), *Fachprosaforschung* (Berlin, 1974), pp. 24-69; zie p. 64.
2 Er moeten nog andere Nederlandse geomantieën bestaan hebben. Een enkel fragment bleef bewaard in Hs. 76 E 4 (fols. 30v-31r) van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Het maakt er ogenschijnlijk deel uit van een astrologisch werk. Zie p. 37 hierna.
3 Brief van de hoofdconservator van 4.11.81.
4 R. Lievens, *Middelnederlandse Handschriften in Oost- -Europa* (K.V.A. Gent, 1963), n° 151.
5 *indiceren*: wel te lezen als: *iudiceren*.

Expl. (fol. 15^{r}) Explicit anno domini 1543 dominica oculi[1] deo laus.

Het is natuurlijk vermetel op basis van dit incipit te proberen enig vermoeden te formuleren over de inhoud van dit geomantisch traktaat. Alleen de bewering als zou de geomantie tot de vrije kunsten behoren, dit wegens haar aanknopingspunten met de astronomie, geeft enig houvast. Deze bewering komt immers ook voor bij Bartholomeus van Parma in de verkorte versie die in 1294 van zijn acht jaar vroeger verschenen *Summa* verscheen.

In de proloog van deze verkorte versie van 1294 wordt immers eveneens beweerd dat de geomantie tot de vrije kunsten dient gerekend te worden 'quia ipsa geomantia sequitur astrologiam in omnibus et per omnia...'[2]

Met de nodige grote omzichtigheid kan men hieruit het vermoeden formuleren dat het nu spoorloze Wroclawse traktaat wel een vertaling of bewerking van de verkorte versie van het werk van Bartholomaus van Parma kan geweest zijn.

b) *Parijs, Bibliothèque, nationale, MS. néerlandais 105.*

Deze papieren codex in folio-formaat bestaat uit 110 bladen[3]. Hij werd voltooid op 21 juli 1412 en lijkt te bestaan uit twee delen. Het eerste omvat fols. 1-52 en is geschreven in twee kolommen in een Nederlands dialekt dat doorspekt is met Nederduitse woorden. Het tweede deel (fols. 57-110)[4] vertoont deze Nederduitse invloed niet en werd ook niet in kolommen geschreven. Toch is dit Hs.

1 d.w.z. 25 februari.
2 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 151.
3 G. Huet, *Catalogue des manuscrits néerlandais*... (Paris, 1886).
4 Fols. 53-56 zijn blanco.

niet een convoluut van twee handschriften die eens afzonderlijk bestaan hebben: de signaturen lopen gewoon door van bij het begin tot het einde van het huidige handschrift.

> *Inc.* Hyr begint die gloze au*er*e die ghomancie des konings ptholomey die ghemaket is van mamet den meister die welke een vals godt is der heide*n* vn*de* dese mamet gaf desen boeck enen arabischen name*n* to weiten freddegulsors dat by ons te seggen is tboek der verdich*eit* wa*n*tet snelliken vnd verdichlichen syn sermone*n* voertbrengt welck boeck Auerois na vant vnder Aristoteles boken en*de* van die bede van Auicenna settede hie dich ouer wtten Arabiscen int Latin.
>
> Tho der consten deser geoma*n*tien so ghebruyken wy die tekene*n* der 16 figuren die welke wy setten by die mansune*n*[1] der xij huisen na die leringhe der astronomien vnd geliker wijs d*at* een iegelijck vanden figuren beholdet een sonderlinge betekenisse. Also brenget vns een iegelicke tho ener sond*er*linge p*ro*prieteit hoers verstandes Mer want die planete*n* de*n* tekene*n* gesettet hebben een herscoppie of een expositio der figuren vnd. der huisen vnd der macht va*n*den twen so wille wij vortbrenge*n* vnde segge*n* die glorie vnd den val m*et* snelle*n* lope inden Circule signifero dat is inden Circule die die tekene*n* draecht vnd wert. Daer syn 7 planeten als Saturnus Jupiter Mers Sol Ven*us* Mercuri*us* Luna Desen planete*n* worden 12 huesen va*n*den Autoren thogediscribeert die wy teikenen heten...

Uit deze proloog blijkt alvast dat dit de vertaling is van een Arabisch werk, het ‘boek der vaardigheid’ dat door Averroes in het Latijn zou zijn vertaald, van waaruit het dan in het Nederlands werd omgezet. Welk traktaat hier precies bedoeld is, heb ik niet kunnen achterhalen. Een gedetailleerd onderzoek van het Nederlandse werk zal misschien ooit meer licht brengen in de vooralsnog duistere en ingewikkelde filiatie van dit werk met zijn Arabische ‘Vorlage’.

Zolang dit niet is gebeurd is de grootste omzichtigheid geboden. Toch lijkt het mij waarschijnlijk dat het Parijse traktaat een bewerking kan zijn van (of tenminste toch sterk aanleunt bij het hiervoor reeds vermelde traktaat.

1 *mansunen*: mansiones, hemelhuizen.

Estimaverunt Indi dat, zoals gezegd, door sommigen aan Hugo van Santalla en door anderen aan Gerardus van Cremona wordt toegeschreven.

Een aanwijzing in die richting vinden we op fol. 40r, waar sprake is van een zekere 'Alatrabulucus' 'die ouerste meister van Indien vnd ick Mahomet syn discipell'. Deze Alatrabulucus nu vinden we weer in het incipit van het genoemde traktaat *Estimaverunt Indi*[1]:

> Incipit liber geomancie nove magistri Ugonis Satiliensis editus ab Alatrabuluci translatione ...

Vermelden we nog dat op fols. 27v-31r een onderdeel van het traktaat begint met het volgende *incipit*:

> Hyr begint dat boeck der meiningen d*at* in arabix gheheten wort debach d*at* is booc der gedachtenis.

Hierop volgt dan (fol. 31r): Hyr begint dat ander boek dat gedelet wort in 12 delen nader 12 tekens oft huysen der planeten ...

Met zekerheid kan wel over dit Parijs traktaat worden gezegd dat het geheel verschilt van het hierna te vermelden en hier uitgegeven traktaat uit München. In het Parijse handschrift zijn er geen tabellen met oplossingen voor een aantal specifieke vragen. Wel zijn er allerlei groepen geomantische figuren, maar als geheel genomen vertegenwoordigt de Parijse geomantie een totaal andere traditie.

c) *München, Universiteitsbibliotheek, 4° Cod. MS. 825*.

Dit papieren handschrift in kwarto-formaat bestaat uit twee afzonderlijke manuscripten die later tot één geheel werden samengevoegd[2].

1 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 111.
2 G. Kornrumpf und P.-G. Völker, *Die deutschen Mittelalterlichen Hss. der Universitätsbibliothek München* (Wiesbaden, 1968).

Het eerste deel (fol. 1-78) bevat een kalender, geestelijke gedichten en prozastukken samen met een artsenijboek met uittreksels uit de *Practica* van Bartholomeus. Al de teksten in dit deel zijn in het Duits geschreven.

Het tweede deel (fols. 79-158) is een Middelnederlandse geomantie of een punkteerboek. Het dateert uit de vijftiende eeuw en heeft ook een uit die tijd daterende afzonderlijke foliëring van 2 tot 81. Het eerste blad is verloren gegaan. De recto-zijde ervan bevatte naar alle waarschijnlijkheid alleen een titel maar op de verso-zijde stonden de oplossingen op de eerste twee vragen bij de rechter *Populus*. Op deze verso-zijde van het eerste blad na is de tekst volledig bewaard gebleven. Hij wordt hierna uitgegeven.

De Nederlandse geomantie is geschreven door één enkele geoefende hand in mooi gotisch cursiefschrift met rubricering van de hoofdletters.

Dit werk bestaat alleen uit tabellen gegroepeerd rond acht ‘grondfiguren’, rechters genoemd: *Populus, via, fortuna minor, fortuna maior, acquisitio, amissio, carcer* en *coniunctio*.

Bij elk van deze acht rechters worden tweemaal vijfentwintig vragen beantwoord die over vertikale kolommen verdeeld zijn.

Bij elke rechter zijn er op het blad bovendien acht horizontale banden met links een combinatie van drie geomantische figuren. In totaal treft men 128 verschillende combinaties, het gewone aantal dat in geomantische traktaten voorkomt.

Merkwaardig is ook dat in deze Middelnederlandse tekst alleen de geomantische eindfiguren met de antwoorden op het genoemde aantal vragen voorkomen, maar dat er geen spoor is van de manier hoe men deze figuren bekomt. Deze werkwijze, de zg. vorming van het geomantisch thema, werd blijkbaar verondersteld gekend te zijn. Dit verschijnsel, nl. alleen het slot en niet de sleutel die erop past mee te

delen komt in min of meer sterke mate ook in andere middeleeuwse geomantische traktaten voor. Toch is dit hier in zo sterke mate doorgedreven dat het, mede door de opvallende vijfentwintig vragen, toelaat precies te bepalen wat het Latijnse traktaat is dat hier in het Middelnederlands werd vertaald.

4. *De Bron van de Münchense geomantie.*

Een geomantisch traktaat dat reeds hierboven terloops werd vermeld, verdient onze bijzondere aandacht. Het wordt toegeschreven aan Abdallah en de volledige Latijnse tekst ervan is slechts in vier handschriften bewaard. Het is een vertaling in het Latijn die wellicht in de eerste helft van de veertiende eeuw werd gemaakt van een oorspronkelijk in het Arabisch geschreven traktaat. Dit Arabisch werk wordt toegeschreven aan de geomanticus en astroloog Abdallah ben Ali ben el-Mah'fuf over wiens leven alleen geweten is dat hij voor 1265 gestorven is[1].

Het werk bestaat uit een proloog en twaalf hoofdstukken.

In de proloog wijst Abdallah erop dat de geomantie zestien figuren gebruikt. Bij het geomantisch thema onderscheidt men vier moeder-figuren, vier dochter-figuren, vier kleindochter-figuren, twee getuigen en een rechter.

Het daaropvolgend eerste hoofdstuk verklaart hoe het geomantisch thema wordt opgebouwd en constateert dat er acht pare figuren en acht onpare zijn, d.w.z. figuren waarvan het totaal aantal punten een paar of een onpaar getal opleveren. Het tweede hoofdstuk bestaat uit twee ta-

1 A. Ziegler, *Op. cit.*, p. 168; T. Fahd, *Op. cit.*, p. 201; Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 200-204. Deze Abdallah is dus niet dezelfde als de Abdallah az-Zanati waarover we het ook reeds hiervoor hebben gehad.

bellen, één voor de pare en één voor de onpare figuren, en geeft voor elk van de twee groepen van acht figuren de onderscheiden benamingen, het geslacht, de kleur, de smaak en de geur die ze geacht worden te vertegenwoordigen, samen met de overeenstemmingen of correspondenties die ze vertonen met de stenen, de planten en de dieren.

De hierna volgende acht hoofdstukken handelen elk over één van de acht pare figuren, de enige die rechter kunnen zijn, d.w.z. *Populus, Via, Fortuna Minor, Fortuna Major, Acquisitio, Amissio, Carcer* en *Conjunctio*. Voor elk van deze rechterfiguren heeft men een tabel met antwoorden op een aantal welbepaalde vragen. Er zijn vijfentwintig vertikale kolommen en acht horizontale banden per blad. Deze laatste corresponderen met de verschillende mogelijke combinaties van eenzelfde rechter met twee van de zestien geomantische figuren. De vertikale kolommen geven elk antwoord op een van de volgende vragen:

1. de statu querentis.
2. de querente regem.
3. de querente justiciam.
4. de querente pecuniam.
5. de querente acquirere.
6. dispositio matrimonii et de excecutione et esse ejus.
7. dispositio pregnantis et de pregnicione, quid paritura sit.
8. dispositio infirmi et quid erit de eo.
9. dispositio civitatis obsesse et quid erit de eo.
10. de querente, utrum habeat natum vel non.
11. de furto et re amissa, utrum recuperatur.
12. de querente pro viagio.
13. de absente, utrum veniat.
14. de incarcerato et ejus liberacione.
15. de pluvia et quantitate ejus.
16. de querente rem sepultam vel occultam et certitudinem ejus et locum.
17. de negociacione et ejus lucro.
18. de dispositione exercitus processuri.
19. de dispositione exercitus accessuri super civitatem.
20. de duobus exercitibus volentibus pugnare.

21. de qualitate absonsi quod petitur.
22. de peregrinatione, si fieret vel non.
23. de querente de pugna.
24. de precio victualium, utrum carescant vel vilescant.
25. de disposicione anni, et quid erit in eo boni vel mali.

Het voorlaatste hoofdstuk bespreekt de onpare figuren die, zoals gezegd, nooit als rechter kunnen voorkomen. Een speciale betekenis krijgen ze als ze herhaaldelijk in het thema voorkomen. Het laatste hoofdstuk handelt over de omstandigheden waarin de geomantie dient beoefend te worden. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat deze laatste twee hoofdstukken niet in alle bewaarde handschriften voorkomen.

De Latijnse vertaling van Abdallahs geomantie werd in haar geheel in het Italiaans vertaald door Zacharius Ebreo. De grootste invloed is echter uitgegaan van die hoofdstukken waarin de tabellen met antwoorden op de vijfentwintig vragen voorkomen.

Een fragment van deze tabellen is in een Franse vertaling uit de vijftiende eeuw bewaard gebleven[1] en een andere Franse vertaling van uittreksels uit het werk van Abdallah - vermoedelijk weer alleen de tabellen - bevond zich eens in de bibliotheek van het Louvre te Parijs maar blijkt nu verdwenen te zijn[2].

1 J. Gauthier, ‘Grimoire d'un sorcier du XVe siècle’, *Revue des Sociétés savantes* VI(1882), 200-209. De corresponderende Franse teksten voor Acquisitio, 1° kolom (fol. 41v in de hier uitgegeven tekst) luiden er als volgt:
1. Cest signe est de mesons, de mons, de choses mucees en mesons, de fames, de choses vielles, anchiennes, que l'on quiert acquerre.
2. Cest signe est de fortunes et de quérant fortunes, et des choses que l'en ne puet avoir et les affectans de ceu que l'en a après labor, *enz.*

2 J. Delisle, *Op. cit.*, III, p. 149, n° 737.

Verder is er een Engelse vertaling uit de zeventiende eeuw[1] en de tabellen werden in de zestiende eeuw ook in het Duits vertaald. Bovendien werden ze soms in andere geomantische traktaten ingelast, zoals b.v. in de compilatie voor koning Richard II en in het werk van Rolandus Scriptoris[2].

De Nederlandse geomantie uit het Münchense handschrift blijkt een getrouwe vertaling te zijn van de tabellen uit het traktaat van Abdallah. De eerste en de laatste hoofdstukken werden in de Nederlandse vertaling weggelaten, zoals dat, we vermeldden het reeds zoëven, wel meer gebeurde.

Een vergelijking van de vragen in de Nederlandse versie miet de Latijnse vragenlijst die we hierboven reeds opsomden, toont deze sterke gelijkenis ten volle aan[3]:

1. Dese tafel inhout tgeual der menynge.
2. Tgeual des geens die suect enen coninck.
3. Inhoudende tgeual des goens die recht geert.
4. Inhoudende tgeual des die gelt wil vercrigen.
5. Tgeual des geens die suect te vercrigen enich dinc.
6. Tgeual des hyelics.
7. Tgeual der dragende.
8. Tgeual des zieken mensche.
9. Tgeual der belegender stat.
10. Off si kint hebben sal.
11. Vander dyeffte.
12. Vander reyse.
13. Vanden ghenen die van ogen is.
14. Vanden geuangene.
15. Vanden regen.
16. Vanden begrauenere dinge.

1 Th. Charmasson, *Op. cit.*, p. 202.
2 Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 202-204.
3 Daar de eerste twee vragen van de eerste rechter (*Populus*) die op de verso-zijde van blad 1 voorkwamen, nu ontbreken, worden de 25 vragen hier opgesomd zoals ze bij de tweede rechter (*Via*) op fol. 11v e.v. voorkomen.

17. Vanden wasdom ende vander wynninge.
18. Vanden wtgaenden heere.
19. Vanden toecomenden heere.
20. Vanden tween heeren.
21. Vanden verloren dingen.
22. Vanden bedeuaert.
23. Vanden vechtere.
24. Vanden cope.
25. Vanden geualle des jairs.

Voor elk van de acht geomantische figuren die als rechter kunnen optreden worden in vertikale kolommen deze vijfentwintig vragen beantwoord. Bij elke rechter zijn er tweemaal acht horizontale verdelingen waarbij telkens boven de rechter twee van de zestien mogelijke moederfiguren afgebeeld staan die men bij het punkteren kan bekomen op de wijze die hierna wordt uitgelegd.

Of de Nederlandse tekst rechtstreeks op de Latijnse terug te voeren is of dat hij integendeel uit de Franse vertaling in het Nederlands werd verder vertaald, is moeilijk met zekerheid te bepalen, aangezien van de Franse tekst slechts een klein fragment voorhanden is.

5. *Het punkteren en de vorming van het thema*.

Na een aanroeping van Christus of van de Drieëenheid begint de geomanticus met in het zand, op de grond of op papier zestien rijen punten te zetten met zijn rechterhand. Dit willekeurig aantal punten moet evenwel bestaan uit vier groepen van elk vier rijen. De geomanticus plaatst de punten van rechts naar links, terwijl hij zijn geest concentreert op de vraag waartoe hij het orakel raadpleegt. Het aantal punten per rij is willekeurig maar moet toch tenminste twaalf of zestien bedragen. De vier reeksen punten binnen elke groep moeten bovendien ongelijk in aantal zijn. Het aantal punten op elke lijn wordt dus echter verder wel aan het toeval overgelaten.

De eerste groep van vier reeksen punten is b.v. als volgt:

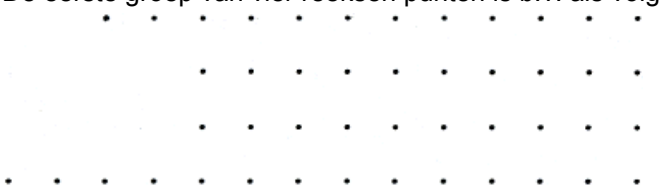

Men telt de punten per rij en bekomt een paar of een onpaar getal: voor de pare getallen zet men twee punten, voor de onpare één punt, zodat men in het gegeven voorbeeld de volgende figuur bekomt:

(I)

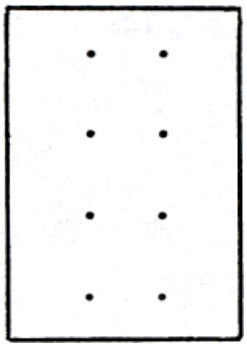

Voor de tweede groep van vier rijen punten bekomt men b.v.

wat dan de tweede figuur oplevert:

(II)

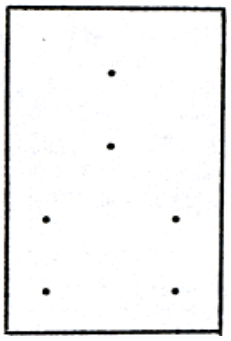

De derde en de vierde groep van telkens vier rijen is b.v. als volgt:

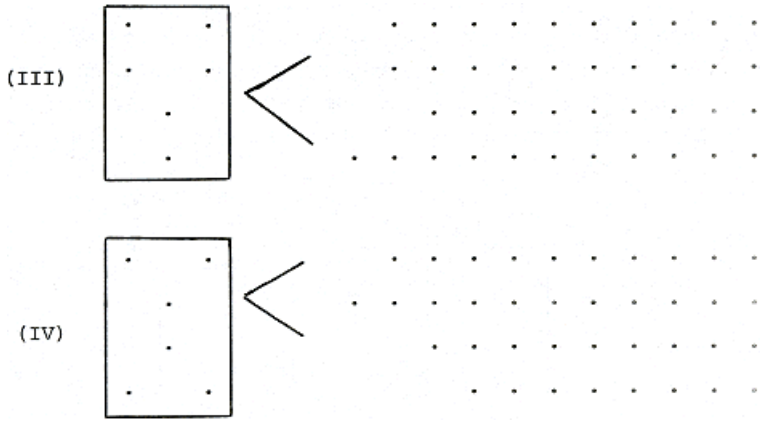

Deze vier figuren (I-IV) zijn de moederfiguren (*matres*). Men tekent nu een figuur die er als volgt uitziet en waarin deze vier moederfiguren worden aangebracht:

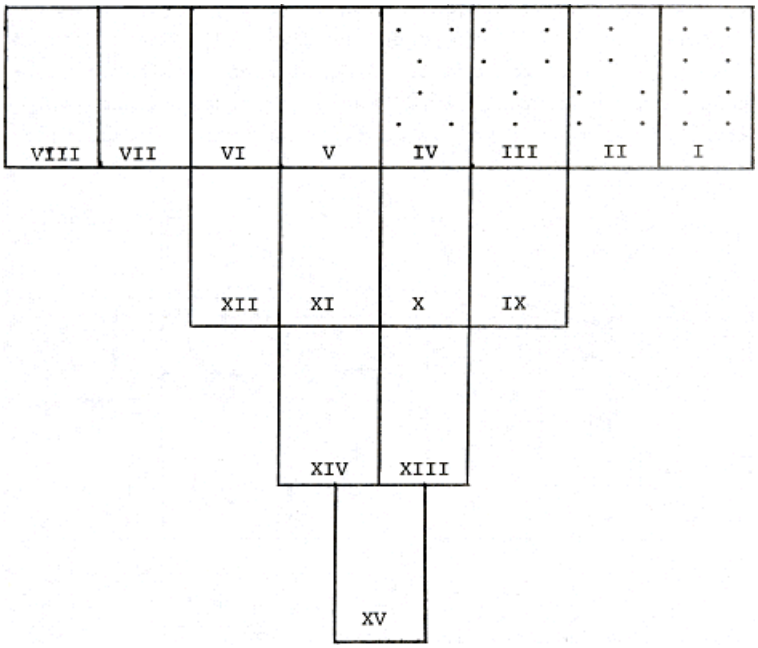

Door de combinatie van deze als resultaat van het toeval ontstane moederfiguren worden hieruit de vier dochterfiguren (*filie*) gevormd. De punt (en) uit de bovenste horizontale rij van de eerste moederfiguur leveren de bovenste punt (en) van de eerste dochterfiguur (V) op; de bovenste rij van II geeft de tweede rij punten van figuur V; de bovenste rij van III geeft de derde rij van figuur V enz. In het gegeven voorbeeld ontstaat de eerste dochterfiguur dus als volgt:

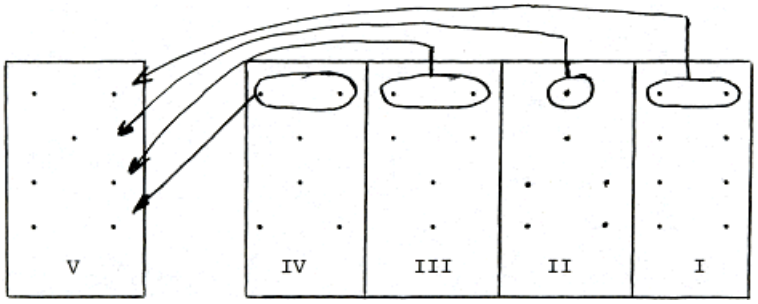

Voor de tweede dochterfiguur gaat men op dezelfde wijze te werk met de tweede horizontale rij in de vier moederfiguren; voor de derde dochterfiguur (VII) neemt men de derde horizontale rij van de moederfiguren en voor de vierde dochterfiguur (VIII) is de werkwijze dezelfde maar dan natuurlijk uitgaande van de onderste rij van de moederfiguren.

Voor figuur VI, de tweede dochterfiguur wordt dit in ons voorbeeld:

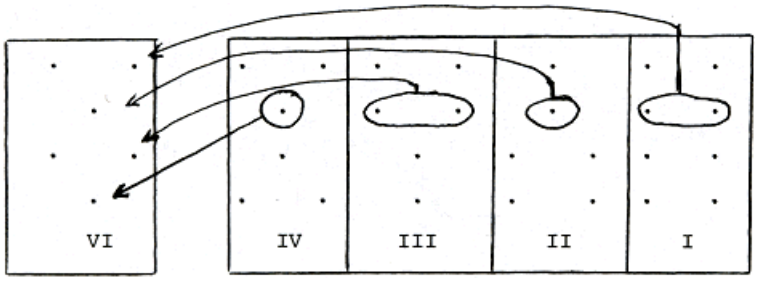

Nadat deze vier dochterfiguren aldus zijn gevonden, worden ze op de grote figuur ingevuld:

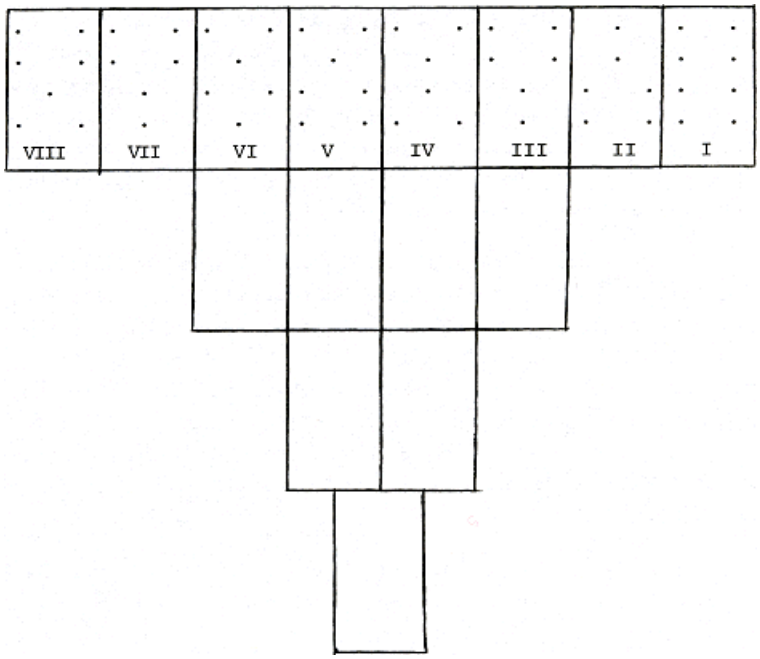

Voor de figuren IX tot XV verandert de werkwijze. Elk van deze figuren wordt gevormd door de optelling van de punten uit twee reeds gevonden figuren: IX is de som van de bovenste puntenrij van figuren I en II; is het totaal paar, dan zet men twee punten; is het onpaar één punt. De tweede rij van I en II geeft de tweede rij van IX, enz. In het gegeven voorbeeld wordt IX dus:

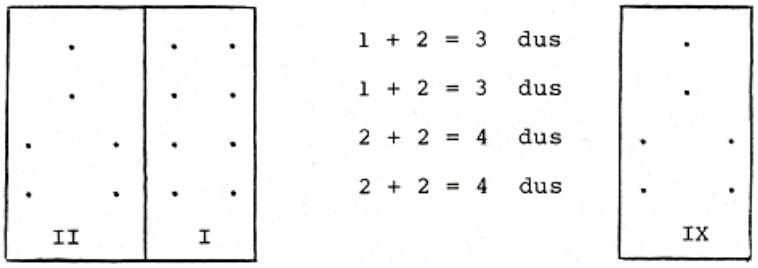

Deze figuur (IX) wordt op de tweede horizontale balk van de grote figuur geplaatst. Voor figuur X gaat men op dezelfde wijze te werk met IV en III; voor XI met VI en V en voor XII met VIII en VII. De vier nieuwe figuren die aldus bekomen worden zijn de kleindochters of nichten (*neptes*). Ze worden eveneens op de grote figuur elk in het daartoe bestemde vakje ondergebracht.

Op precies dezelfde manier gaat men te werk om de figuren XIV en XIII te vinden: door optellen van de respectieve rijen punten van IX en X bekomt men figuur XIII en door optellen van de rijen uit XII en XI bekomt men XIV. Door het optellen van de punten uit XIII en XIV, tenslotte, bekomt men XV. De figuren XIII en XIV zijn de getuigen (*testes*): ze komen in de grote figuur op de volgende horizontale balk, telkens onder de twee kleindochters waaruit ze zijn afgeleid.

De vijftiende figuur (XV) wordt de rechter (*judex*) genoemd en krijgt een plaats helemaal onderaan op de grote figuur.

Aldus ziet de volledig ingevulde figuur er voor het gegeven voorbeeld uit:

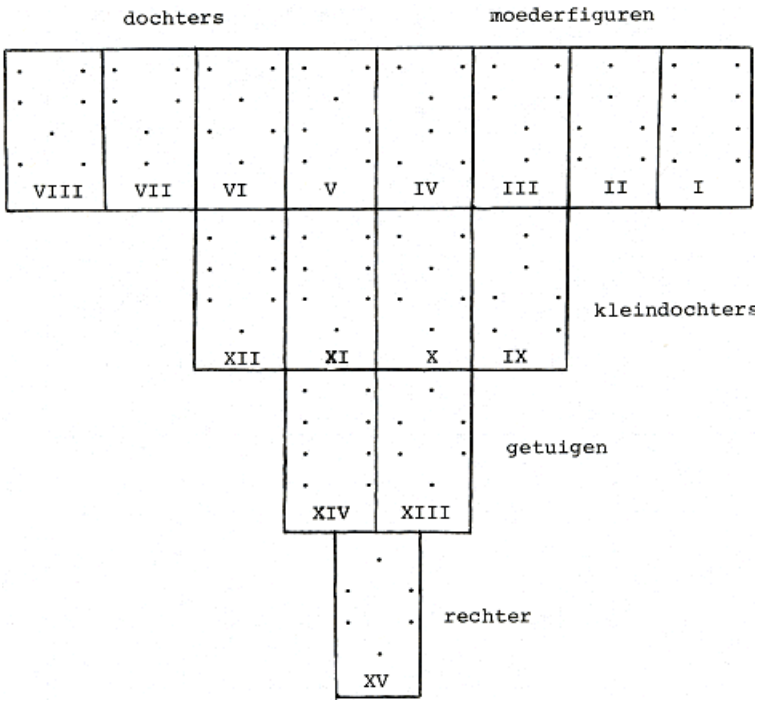

Uit de uiteengezette methode volgt dat de rechter steeds een figuur is waarvan het totaal aantal punten een paar getal is.

Op basis van vier groepen van vier willekeurige rijen punten bekomt men een maximum van zestien verschillende moederfiguren. Elk van deze figuren heeft een naam die sterk kan verschillen bij de verschillende auteurs maar waarvan de meest voorkomende Latijnse namen de volgende zijn:

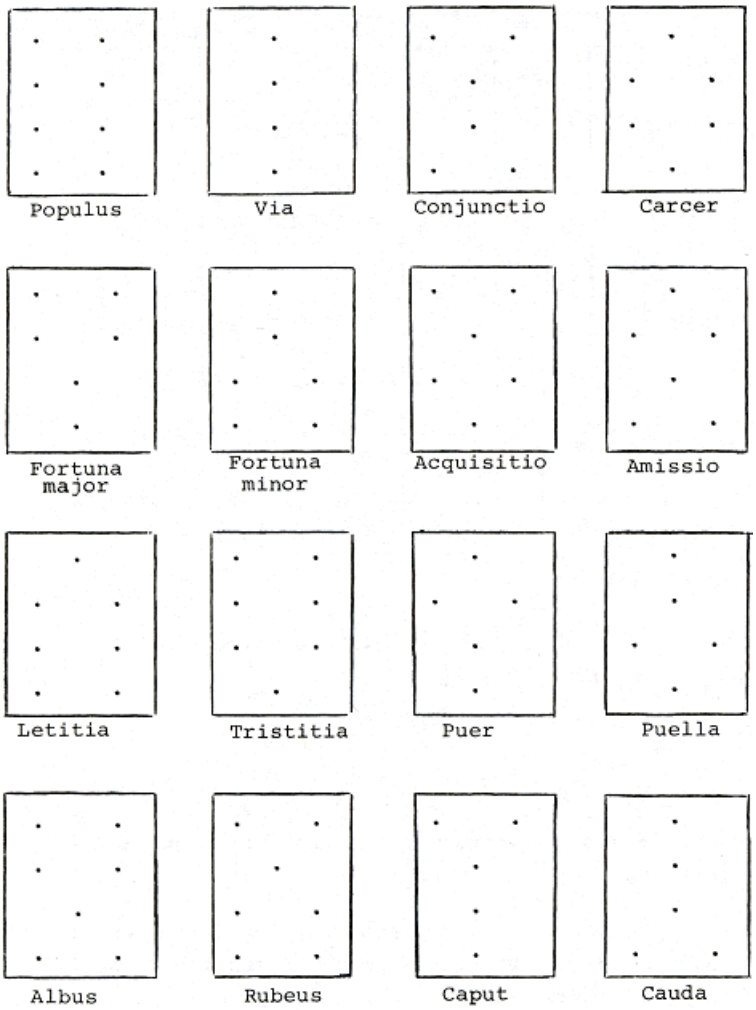

Van deze zestien kunnen, zoals reeds gezegd, alleen die welke een paar totaal aantal punten als som opleveren, als rechter dienst doen. Er zijn dus acht rechters: *Populus, Via, Conjunctio, Carcer, Fortuna major, Fortuna minor, Acquisitio* en *Amissio*.

De rechters verenigen in zich de betekenissen van alle figuren die in het geomantisch thema voorkomen. Aan

de hand van deze rechters kan men dan ook in het algemeen een eerste gunstig of ongunstig antwoord geven op de vraag waarop men het antwoord door het geomantisch prognoseprocédé wil krijgen. Bij het beantwoorden van een vraag wordt dan ook uitgegaan van de interpretatie van de rechter. Om het antwoord echter nog scherper en precieser te kunnen formuleren met bovendien een hogere graad van waarschijnlijkheid, wordt elke rechter vergezeld van de twee mogelijke getuigen waaruit hij kan afgeleid worden op de manier die hierboven beschreven werd. Het zijn deze drie figuren die men op de antwoordtabellen van de Nederlandse geomantie die hierna volgt, links bij elk van de acht horizontale stroken vermeld ziet: bovenaan de twee getuigen met eronder de rechter.

6. *De interpretatie van het geomantisch thema*.

De rechter en de twee getuigen vormen het actieve element in de geomantie: ze zijn het resultaat van een reeks bewerkingen die beginnen met door het toeval bepaalde vier moederfiguren.

Het tweede, passieve element wordt gevormd door de zg. geomantische huizen. Dit passief beoordelingsapparaat is gesteund op de verdeling van de zestien mogelijke geomantische figuren volgens de twaalf astrologische huizen. Hiermee wordt de geomantie in verbinding gebracht met de astrologie. Vanzelfsprekend wordt hierdoor de geomantie veel gecompliceerder. Het is niet de bedoeling alle mogelijke ramificaties van deze astrologische combinaties uiteen te zetten, maar toch kunnen we dit ingewikkeld aspect van de geomantie niet volledig onbesproken laten.

De reden daartoe is dat bij sommige antwoorden die in de hiernavolgende tabellen worden gegeven, deze astrologische dimensie wordt verondersteld gekend te zijn. Zo leest men b.v. op fol. 3r, bij de antwoorden in verband met de overlevingskansen van een zieke:

> Wert in die vrage populus off fortuna maior so sal hi steruen ende comen dese niet so wert die siecte verlangt ende hij wert verlost.

Dit kan niet slaan op de figuren van de getuigen of van de rechterfiguur, vermits deze reeds te voren werden bepaald.

Laten we echter eerst een overzicht geven van de geomantische figuren zoals die over de twaalf hemelhuizen verdeeld worden:

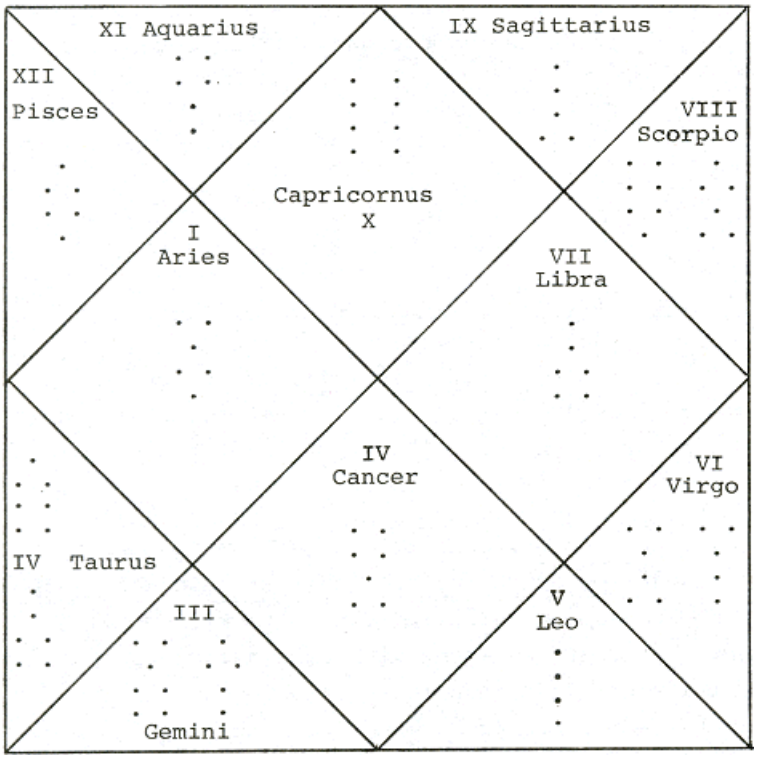

Elke geomantische figuur die zich in een bepaald hemelhuis bevindt wordt met de betekenis en eigenschappen van het zodiakteken geassocieerd.

Dat dit verband ook in de middeleeuwse Nederlanden niet onbekend is blijkt uit een opsomming van de eigenschappen van de twaalf huizen zoals die voorkomt in een astrologisch traktaat dat in Hs. 76 E 4 van de Koninklijke

Bibliotheek te Den Haag wordt bewaard. Op fols. 30v-31r vinden we deze opsomming en uit de referentie aan ‘den ghonen die vraghet’ bij het eerste huis blijkt dat de scribent wel degelijk dacht aan de geomantie die vragen in verband met de toekomst wil beantwoorden. Het ligt dan ook voor de hand te vermoeden dat de hiernavolgende passage oorspronkelijk deel uitmaakte van een verloren gegaan geomantisch traktaat:

(1) Teerste huus is huus des leuens ende al begins en behort den ghene*n* die vraghet en*de* het ascendens en*de* es een hoec.
(2) Dander huus es naest den hoec en*de* en es niet so starc dat bediet alle dinc diemen tasten mach ende winninghe.
(3) Tarde es sere cranc ende betekent broed*er* ende sust*er* en*de* naeste vriende corte weghe ende ordinen.
(4) Tfierde huus is tsuad*er* ende betekent erue ende scat en*de* alle v*er*borghen dinc bedecken en*de* graue.
(5) Tfijfte huus bediet uinder en*de* dat toe comen sal ende is te maten sterc.
(6) Tseste betekent knechte beeste ende al ongheual gheuanghenisse ende een bose huus.
(7) Tseuende teken hort toe den wiuen enten mannen ende betekent brulocht feeste ende alle wedersaken.
(8) Tachtende huus es bose ende bediet steruen ende steruelic goet.
(9) Tneghende huus is der pelegrime ende betekent langhen wech trouwe vroescap boden brieuen ende niemare.
(10) Tiende huus is der coninghe ende bediet hoecheit meesterscip en*de* mordenare hulpe ende is goet.
(11) Tellefde huus is der vriende ende der trouwe ende bediet hulpe ende vrienscip.
(12) Twalefste huus es der gheuanghene ende bedie karker putte. Ende alle ghebonden stucke ende verdroeuenesse.

Met zijn geest geconcentreerd op een bepaalde vraag waarop hij het antwoord wil vinden, stelt de geomanticus het thema op. Het vinden van de rechter en de twee getuigen laat reeds een beantwoording van de vraag toe. Om hem echter toe te laten dit antwoord nog verder te preciseren, moet hij bepalen wat de *significatores* van de vraag zijn, d.w.z. de figuren die de vrager en het gevraagde vertegenwoordigen.

Wat de vrager betreft is dit geen probleem: deze heeft steeds het teken dat zich in het eerste huis bevindt: ‘Teerste huus ... behort den ghenen die vraghet’. Heel anders is het voor het huis van het object, het gevraagde. Dit varieert namelijk sterk volgens de gestelde vraag. Gaat de vraag b.v. over verborgen dingen of schatten, dan is het vierde huis een voordelig huis. Deze *significatores* worden dan beïnvloed niet alleen door de voordelige of nadelige invloed van de ernaast gelegen huizen, maar ook door de eigen betekenis van de rechter zowel als van de twee getuigen. Aldus ontstaat een kluwen van interferenties waarvan het juist interpreteren of ontwarren zeer moeilijk wordt. Allerlei factoren spelen hierin een rol waarop we hier niet verder kunnen ingaan[1].

1 Voor verdere informatie zie Th. Charmasson, *Op. cit.*, pp. 39-65.

Tekst

Nota

Zoals reeds hierboven werd opgemerkt, ontbreekt het eerste blad van het Münchense traktaat. Op de verso-zijde ervan werden de antwoorden op de vragen 1 en 2 meegedeeld voor de rechter *Populus*.

De afkortingen in de tekst werden opgelost en onderstreept; enkele klaarblijkelijke copiëerfouten van de scribent werden stilzwijgend verbeterd. Onleesbare of ontbrekende woorden werden als volgt aangeduid: ... (?).

De namen en de nummering van de rechters is slechts gedeeltelijk in het Hs. aanwezig. Ze werd er aangebracht door een zestiende-eeuwse hand. Waar de nummers ontbreken werden die tussen haakjes toegevoegd.

Deze bladzijde onbreekt in het handschrift.

[De rechter *Populus*]

(fol. 2^{r}) iij Inhoudende tgeual des geens die trecht geert ende wat geuallen sall.	iiij Inhoudende tgeual dies die gelt wil vercrijgen.	v Inhouden*de* tgeual dies die enich dine crigen wil oft hijt hebben sall.
Het w*er*t geuo*n*nesset iege*n* he*m* en*de* w*er*den iege*n* he*m* scrifften die me*n* ou*er* een dragen sal mit nernsticheden.	Hi sal gelt v*er*crijge*n* cume sal hij behoude*n* sijn aue*n*tu*r*e van eenigen.	Die volmachticheit des dincs w*er*t belet ende hij w*er*t wt geset van sijne*n* eessche.
Eerst sal hij tond*er* gaen ende dair na den strijt behouden.	Hi sal gelt v*er*crige*n* mit moeynesse mit wege*n* en*de* mit arbeyden.	Dit w*er*t niet veruult en*de* tvercrege*n* w*er*t wtgeset en*de* tacht*er*laten best en*de* sij hilit.
Hem mach quaet geualle*n* en*de* vele strijden m*er* sijn geual wert middelbair int gherecht en*de* in strijden.	Een cleen v*er*crigen des gelts mit ydelre hant soe dat hij niet ene*n* hellinc behoude*n* en sall.	Hij sal niet vercrijge*n* van sijne*n* eessche hij staets aff.
Men sal iege*n* he*m* vo*n*nessen al is sijn sake gerechtich off int gerecht sal hijt v*er*liesen.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit meernesse en*de* wege*n* ende wert een groot v*er*doenre des vercregens.	Sijne*n* eesch w*er*t niet veruult in jair dair hi in geert.
Hi salt behoude*n* iegen syne*n* wederman en*de* va*n* he*m* hebben gelt en*de* goet.	Hy sal gelt ontfaen en*de* vercrijge*n* en*de* w*er*t rijck en*de* vseerende inde*n* rijcheden.	Sijn sake w*er*t veruult in sijne hande*n* in cort*er* tijt.
Men sal iegen he*m* vo*n*nessen mit valschen vo*n*nisse ende sijn wederman sal eenen valschen eet zweren.	Hy sal z*er*e beyde*n* inden moet en*de* niet vercrijge*n* dan te mate.	Hi w*er*t va*n* zware on(... ?) mer taflate*n* des dincs w*er* best.
Sijn sake w*er*t vanden toevalle eens wijffs en*de* tende wert vrede.	Hy sal gelt v*er*crijgen van wynnen mer al tvercregen v*er*liesen.	Sijn sake w*er*t vervvlt en*de* tmeeste deel des wasdoms sal bloeyen en*de* sal wesen als ... (?).
Tverwinnen w*er*t sijn ende sal sijnen wed*er*man v*er*wynne*n* en*de* sijn sake behouden.	Hy sal gelt v*er*gade*r*en lichte en*de* sijn v*er*crijge*n* sal wesen va*n* s*er*monen als een vercoper en*de* een coeper.	Sonder arbeyt w*er*t sijne*n* eesch veruvv(l)t ende salt v*er*crigen mit eneg*er*hande hulpe.

(fol. 2v)

	vj In houdende tgeual des huelics.	vij Tgeual der dragender vrouwen.
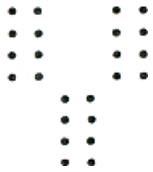	Den heesch van desen hylyck w*er*t swaer en*de* licht dair en coemt niet aff en*de* eest dat toegaet het w*er*t wed*er* ontsleg*en*.	Dit is een teken der seker dracht en*de* sij sal ene*n* zone baren en*de* sij sullen beyde gesont wesen moeder en*de* kijnt.
	Twijff die hij heescht is een bekent wijff niet lange sal hij mit hoir wonen nochtan sal hij om hair te crige*n* zeer arbeyden.	Dese sal wesen in ze*er* grote*n* arbeit en*de* dair w*er*t een dochter geboren.
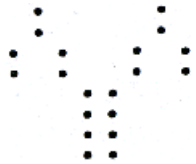	Ghene ou*er*eendracht w*er*t ond*er*linge mer vele sceldens en*de* roepens ende beter wair sij gelaten dan geheescht.	Teeken van barene en*de* van roepe*n* en*de* sij sal baren ene*n* zone ende te duchten is voir hoir inde*n* arbeyt.
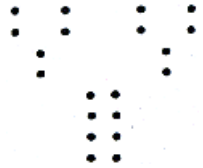	Desen heesch w*er*t oneersamelick gedaen en*de* quaet ende twijff w*er*t een onseker wijff.	Eest dat die drachte va*n* by coempt so is te duchten voir tuolcome*n* d*er* dracht Mer comse van verre so sal sij eene docht*er* baren en*de* een goet eynde.
	Dit hylic wert goet en*de* geluckich ende twijff wert hem onderdaen m*er* sy sal out wesen.	Dese dracht w*er*t volcome*n* en*de* goet sonder moeynesse en*de* grote*n* arbeit en*de* sij sal bare*n* een dochte*r* hartsinnich.
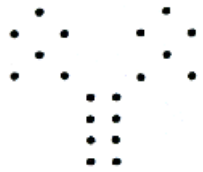	Dit w*er*t gehelicht en*de* sij sulle*n* vrede en*de* mynne tsamen hebben en*de* int aensichte des wijffs een teken.	Wyen dit teken verbairt ne mach noch drage(n) noch die dracht volbrengen.
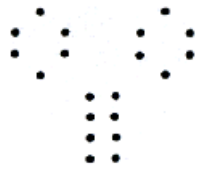	Hy sal een wijff hebbe*n* cort en*de* vollyaich dair na een ander dair hij geschil mede hebbe*n* sal welc verke*r*en sal int goede.	Dit betekent een dracht ende wert een dochter geboren.
	Hij sal een wijff hebbe*n* van dagen en*de* sijne geuallen werde*n* middelbaer int goede en*de* int quade en*de* sij sal vele sprekende wesen.	Dese w*er*t volcome*n* en*de* sij w*er*t eensdeels verlost mer te duchten is voir die vrucht int baren.

(fol. 3[r]) viij Vanden ziecken.	ix Vand*er* beleygenre stat.	x Off dese kynd*er*en hebbe*n* sall.
Sijnre ziect w*er*t in de borst en*de* hij sal hebben een vloet int hoefft en*de* te duchte*n* is van hem.	Op dese stat w*er*t v*er*gad*er*t een groot he*e*re mee sond*er* twiuel si blijft behoude*n*.	Hy sal omlanc kijnder hebben en*de* nernst wesen dair vp.
Dese sal lang ziec wesen en*de* tlichaem w*er*t teeder te duchten is van hem en sij datt*er* in die vrage sij litcat*us*.	Tbeligge*n* va*n* des*er* stat w*er*t verlangt en*de* sy w*er*t niet gewo*n*ne*n* en*de* bij geual sal hair viant va*n* hair trecken.	Dese en sal geen kijnder hebben in lange tijt mer dair na w*er*t een hoepe van kijnd*er*en hebbene.
Teken des roepens en*de* comen he*m* dode te voere*n* so ducht men van hem en sij datt*er* w*er*t fortuna maior.	Dese stat w*er*t gewo*n*ne*n* en*de* te duchte*n* is voir de*n* h*er*e vand*er* stat en*de* g*ro*te vechtinge en crijschinge w*er*ter in.	In dit jair noch int toe(co)mende sal dese kijnt hebbe*n* mer in die nacomende iaer*e*.
Dit is een teke*n* der gelikenisse des g*ra*uens en*de* w*er*t he*m* dit vertoecht ne*m*m*er*meer w*er*t hij verlost.	Vele vande*n* burg*er*s van des*er* stat w*er*den van haire*n* viande*n* gedoot En*de* dair na w*er*t hij sterk*er* d*er* tegen.	Dese sal vele kijnd*er*e hebbe*n* mer meest dochte*r*en en*de* z*er*e dair om arbeiden.
Wert in die vrage popul*us* off fortuna maior so sal hij steru*e*n en*de* come*n* dese niet so w*er*t die siecte verlangt en*de* hij w*er*t v*er*lost.	Tbeligge*n* w*er*t u*er*langt en*de* die via*n*t der stat en sal hair niet moigen dere*n* noch vercrijgen.	Dese sal kynd*er*en hebben die kynd*er*e wynne*n* sullen en*de* hij w*er*ter geluckich mede.
Dese siect w*er*t v*er*langt en*de* dair sal sond*er*linge des gepens wt come*n* en*de* droechte der herssene*n* m*er* teynde goet.	Dese stat w*er*t v*er*lost mit ou*er*eendracht na vele arbeits bedwange ende na vele vechtens.	Hij sal kijnd*er*en hebben om lang tijt mer meest zone*n* en*de* goet geluck dair mede.
Dit betekent een vpstaen des siecke*n* en*de* een gansheit in corter tijt.	Ne*m*mermeer w*er*t dese stat gewonne*n* mer het wert een ou*er* eendracht gemaect.	Dit jaer sal hij geen kynd*er*e hebbe*n* mer dair na en*de* meest dochte*r*en van vele wiue*n*.
Comt fortuna maior so w*er*t die siecte verlangt en*de* hij ne sals niet ontgaen.	Dit betekent de bederffenisse der stat en*de* die q*ua*etheit des raeds hairs volx.	Dese sal kijnd*er*e hebben van twee wijuen.

(fol. 3^{v})

	xi	xij
	Vanden dienste en*de* vande*n* ver*l*oren dingen en*de* va*n*de*n* weder te crijgen.	Vander reyse en*de* watt*er* hem aff geschien sal diese doet.
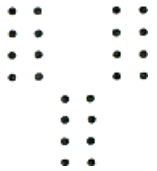	Die roeuer deser diefften is meer dan een en*de* tferlies en wert niet weder gecregen en si dat in die v*ra*ge come van auenture*n* die meeste.	Hij sal een goede reyse doen ende mit salicheden wed*er*come*n* om lanc.
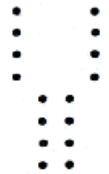	Dese dieffte w*er*t nem m*er* mer v*er*cregen en*de* die mare sal lopen dattet een wijff gestolen sal hebben.	Die noot van des*er* reyse w*er*t v*er*andert en*de* eest dat hijse doet dat sal om lanc wesen.
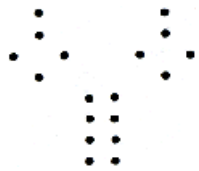	Dese dieffte w*er*t geuonde*n* bij der hant des coni*n*x na scelden en*de* vechte*n* en*de* men twiuelt ant wedercrijgen.	Hij sal die reyse doen ende dogen vreese en*de* arbeit en*de* hij sal gemoete*n* mordeneers.
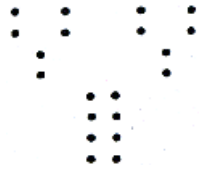	Dit w*er*t geuonde*n* al ist lanc ende dat by ene*n* wijue en*de* also tuerlies.	Dese reise w*er*t goet en*de* sal lanc wese*n* en*de* hem salre goet aff geschien.
	Sonder arbeit w*er*t dese dieffte geuonden en*de* wedercregen haestelijc en*de* also w*er*t tuerlies.	Sijn reyse w*er*t hem hert en*de* hij sal letten mer tlaten wair hem best.
	Dit is een teken der diefften en*de* des verlies dat niet wed*er*cregen en w*er*t en*de* dair om eest tontsiene.	Dese reyse w*er*t verre ende hij sal grote auentuer hebben.
	Dit is een teken dat die dieffte beg*ra*uen is.	Dese w*er*t gedaen sonder belet ende gelijc ene*n* vogel sal hij vliegen te pairde off te scepe.
	Dese dieffte heefft genome*n* een vande*n* boden vande*n* huyse en*de* nyema*n*t vreemds en*de* mit wonde*n* w*er*dse geuonde*n* en*de* v*er*crege*n*.	Dese reyse w*er*t gedaen te lande en*de* in twee manie*r*en esser twiuel an off hem quaet off goet geschien sal in den wech.

(fol. 4[r]) xiij Inhoudende tgeual des gens die van ogen is off hij comen sal off niet.	xiiij Inhoudende tgeual des geens die vraeght na enen geuange*n* end*e* van sijnre verlossen.	xv Inhouden*de* tgeual des geens die vraeght na regen en*de* om die menichte des regens.
Werden in die vrage vande*n* twe dorpele off auenture de meeste men bereede hem tauent male.	Sijn vange*n* we*r*t verlangt mer sijn eynde is salichlijc en*de* verlosselic.	Int eynde des jairs salt regens vallen een luttel mit grote*n* vertoghinge d*er* wolke*n* alt jaer.
Dese die van ogen is sal blijuen in sijn stede dit jaer en*de* sal arm werden.	Sijn staet sal v*er*and*er*en inde*n* karker dair na we*r*t hi u*er*lost en*de* sal wt die lande gaen.	Het we*r*t luttel regens dair na sullen die riui*er*en en*de* beke*n* hon vloyen laten.
Dese sal gesont sijn nochta*n* sal hij in sijn wechwese*n* lijden arbeit en*de* vreese dair na ouer lant wed*er*come*n*.	Die geuange*n* we*r*t u*er*lost na dat hij bedwonge*n* wert mit woorden.	Zeer luttel regens en*de* tvolc we*r*ter niet bij bescaet en*de* der vrucht sal vele sijn.
Sijn auentmael sij bereet cort en*de* v*er*toocht he*m* tond*er*ste hoefft in die vrage hij is int lant.	De geuange*n* we*r*t v*er*lost en*de* hij sal goede auonture hebbe*n* van dien vangere.	De regen sal vloyen dit jair en*de* dair mede we*r*t tuolc gehulpe*n* en*de* de wint gemenicht.
Hij ne geert niet twed*er*come*n* en*de* we*r*de twe dorpelen in die vrage so hoeptme*n* sij*n*re coe*m*pste.	Sijn staet sal v*er*anderen inde*n* karker en*de* we*r*t in die vrage root off dochter men ducht van hem.	Het wert luttel regens mer zeer nuttelic.
Sijn wede*r*come*n* we*r*t v*er*and*er*t en*de* sal wese*n* in een ander lant da*n* me*n* wae*n*t en*de* sijn beroerte sal vallen in een ander lant.	Hem sal geualle*n* vele verlies hij we*r*t verlost wten karker en*de* sal verliesen dat hij heefft.	Het we*r*t vele regens wolke*n* en*de* wynde*n* en*de* en sulle*n* niet deren.
Hij we*r*t in grote*n* goede sijn wedercome*n* dochte niet mer va*n* stede te stede sal hij gaen.	Te naeste*n* es sijn v*er*lossen en*de* schier we*r*t hij verlost.	Het we*r*t middelbaer rege*n* dit jair m*er* de*n* meeste te middage int lant dairt regene*n* sal.
Hij sal gesont wese*n* en*de* we*r*t die auonture de meeste in de v*ra*ge so salme*n* twijuele*n* off duchte*n* van sijnre comsten.	Sijn vangenisse we*r*t u*er*leit een tijt mer sijn eynde word goet en*de* salich te blijscap.	Het we*r*t luttel regens dit jair vele wints en*de* enige des gesait is sal bederfft w*er*den.

(fol. 4^{v})

	xvj Inhoudende tgeual des gegraue*n* dincks en*de* sijn sekerheit ende sijne stede.	xvij Inhoudende tgeual des geens die vraget na sijn come*n*scip en*de* na sijn wasdom.
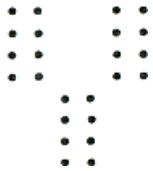	Dit is seker nochtan ond*er* grote swaerheit en*de* in onseker stede dairme*n* niet toe come*n* mach wair om dlaten beter is dan tsoeken.	Dese come*n*scip is middelbair en*de* lanc te vercopen.
	Dit is onseker en*de* des weechs is geen gelijckenisse en*de* bestatet yema*n*t te neme*n* vanden wege niet en sal hij vercrijgen.	Dese come*n*scip wert nutte ende sal hebbe*n* goet ende auenture mit arbeit.
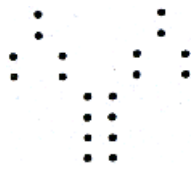	Dit verholen dinc heefft niet dan stene en*de* witte blenckende steden en*de* dair en is ne geen goet.	Dese comescip laten is beter dan tsoeken en*de* arbeyt hij, hij verliest.
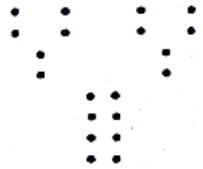	Dit heefft gesocht geweest van and*er*en voir dese tijt en*de* dair was gegraue*n* en*de* niet geuonden.	Tlaten is dbest wa*n*t geen wasdom.
	Dit is zeker en*de* in hem is vele aue*n*tueren en*de* die dat zoeckt is te roekeloes dat te vijnden.	Dese is van groten wasdom en*de* alre meest den stedehoud*er*e.
	Die vragen des verholen dincs is ydel.	Dese w*er*t van clene*n* wasdom ende is teken des verlies.
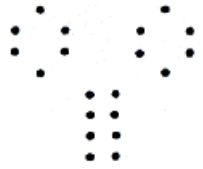	Dit is seker en*de* hij salt hebben by lange tijden vercrijgende dair aff goet.	Dese w*er*t vol wasdoms en*de* is een teken der lasten.
	Dit verholen off begrauen dit is seker en*de* wie dat dit zuect hij moet*er* goet aff crijgen ende die stede is middaech.	Dese w*er*t z*er*e vol wasdoms mer onder hair sullen vallen vele woerden arbeyden en*de* vragen.

(fol. 5[r]) xviij Inhoude(n)de tgeual des wtgaende he*er*e en*de* wat hem geuallen sall.	xix Inhoudende tgeual des h*er*en die een stat beligg*e*n will en*de* wat dair aff geschien sall.	xx Inhouden*de* tgeual va*n* tween h*er*en willende strijde*n* ende watt*er* aff geschien sall.
Wert in die vrage geuoech off dochter het he*m* verwint al dat he*m* te gemoete coempt.	Dit he*m* sal lette*n* te come*n* ter steden dairt gheert al eest z*er*e groet.	Werden sij tsame*n* geuoucht dat westerse he*m* sal verwynne*n*.
Tmeeste deel va*n* desen h*er*e w*er*t verlangt en*de* sal weder k*er*en vande*n* wege en*de* belett w*er*t enich va*n* sire meeni*n*ge.	Sijn toeganc w*er*t niet volcome*n* en*de* sal v*er*andre*n* sijn stede dairt toegaende is.	Men sal da(n) dinge*n* en*de* spreke*n* tusschen beyden en*de* dair w*er*t niet geuochten.
Vele sunderlinchede*n* sulle*n* geualle*n* in dat h*er*e en*de* db(l)ijuen is beter dan wedergaen.	Geualt i*n* de v*ra*ge 'geuoech' onuoegelic is he*m* enich dinc te wederstane.	Werden sij v*er*same*n*t twynne*n* hoort den oesterste*n* en*de* sullen onderlinge z*er*e vechten.
Dat wttrecke*n* w*er*t snell en*de* also snelre twed*er*come*n* niet met hem mer iegen hem.	Sonder twijuel het sal toegaen ende nyemant en macht deren.	Tgeschil w*er*t niet ond*er*linge en*de* tende in vreden ende in ouerlidene.
Het w*er*t z*er*e vol arbeits en*de* tverbeyden is dbest.	Ter begeerder stede comet niet nochta*n* w*er*t sijn arbeit gemeert mit sij*n*re menichte.	Werden sij versaemt tverwynne*n* wert van oesten.
Gaet dit hem voirt het sall tondergaen ende tverbeyde*n* best.	Twed*er*k*er*en tsij*n*re stede is he*m* nutlijcke*r* dan toegaen ende gaet toe het valt int v*er*lies.	Wat dat het heefft wert int verlies eer sij versament werden.
Tsine is orbairlic en*de* die vyande*n* werden geureedt mit hem.	Verlangt w*er*t sijn toeganc en*de* gevreent w*er*t mit he*m* sijn vyant en*de* geen q*ua*et ontfaen.	Hair eynde w*er*t vrede en*de* niet en sal hem geschien dan goet.
Den verwynre w*er*t gehulpe*n* en*de* nyema*n*t sal he*m* weder staen en*de* sal wesen van vele berijdinge*n*.	Tgeual van desen h*er*e w*er*t z*er*e goet en*de* na is sijn toe comen sonder letten.	Tussche*n* dese twee h*er*en w*er*de*n* grote wigen ende hair eynde geliic.

(fol. 5^{v})

	xxj Die tafelen inhouden*de* vand*er* gelijckenisse off vander gedaente des dincs bedect off verholen.	xxij Inhoudende vander bedeuaert off si gedaen w*er*t soe niet.
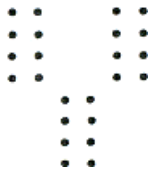	Dit verhole*n* dinck gelijct d*er* hemelscher varwen en*de* is een dinc datme*n* in hem vynden mach.	Sijn bedeuaert w*er*t niet voldaen want sijn dingen sijn in vele gepensen.
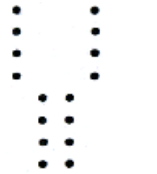	Dit verholen dinc va*n* planten en*de* sijn verwe is tusschen witte en*de* themelsche blaew.	Dese bedeuaert w*er*t gedaen dit jair en*de* sal blijue*n* een vol jair wt.
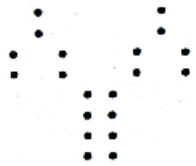	Dit verholen dinc heefft geen varwe en*de* tblecke gaet in hem te bouen.	Dese bedeuaert wert gedaen dit jair en*de* hij sal hebbe*n* dat hij wille.
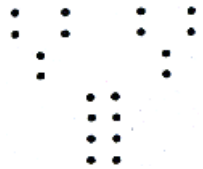	Dit verholen dinck van lichte plante*n* sijn roeke is goet.	Hij sal die bedeu*ae*rt neme*n* te doen en*de* hij w*er*t d*er* meeni*n*ge quijt en*de* salse niet doen.
	Dit en heefft gene roeke en*de* is van planten gebonden in he*m* is dinck gemalen off bescreue*n* picturye.	Hy sal hem roeren t*er* bedeuaert en*de* na die beroerte sal hijt laten ende salse niet doen dit jair.
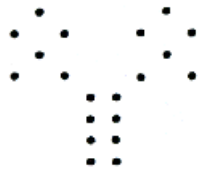	Dit is van plante*n* hebbende ghemaelheit en*de* lichticheit nochtan geenre weerden.	Hy sal die bedeuairt voert setten dairna salt hem berouwen.
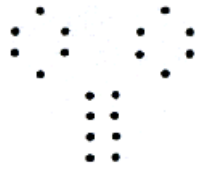	Dit heefft holheyt en (de) is va*n* plante*n* geen roeke hebbende en*de* is vander wijffelijcker name.	Hij meent de bedeuairt te doene dair na sal hijse afflaten ende sall niet gaen dit jair.
	Dit heefft carttelinge en*de* in sijn teken is dat heuet enighe insnydinge.	Wert in die vrage de dochter soe wert die bedeuairt gedaen te lande.

(fol. 6^{r}) xxiij Die tafelen inhoudende tgeuall des geens die camp geert en*de* watter hem aff geschie*n* sal.	xxiiij Dese tafele*n* inhouden*de* den coop d*er* leefftochte*n* wed*er* sij dier w*er*de*n* off en werden.	xxv Inhoudende tgeual des iaers en*de* watt*er* in wert goets off quaets.
Hij sal vechten en*de* niet wedercome*n*.	Haren coep is nuttelijc en*de* sal vele goeds wesen als gelijc lettel.	Van vele goeder dingen en*de* g*ra*cie*n* der aue*n*t*u*ren sekerheit en*de* salicheit.
Hij sal vechten in dit joor en*de* vecht hij hij mysdoet en*de* wert gehouden.	Vele auenture nochta*n* de leefftochte*n* diere.	Tbeginsel des iairs is goet int eynde soeticheit ende sterffte.
Hy sal vechte*n* en*de* sine*n* viant verwynne*n* en*de* te boue*n* gaen.	Die aue*n*t*u*re w*er*t gemeincht en*de* die leefftochte*n* vele en*de* ondiere.	Een jair va*n* vele aue*n*t*u*ren en*de* wtcome*n*s goets en*de* zek*er*heit.
Hij sal roere*n* te vechte*n* en*de* dair na w*er*t sijn geert v*er*andert.	Vele leeftochte*n* mer de coop middelbaer.	Sijn wese*n* middelbair in cope in zekerheydt en*de* in and*er*en.
Hy sal voert sette*n* te gane te strijde dair na sal hijt aflaten dit jair.	De leeftochte*n* salme*n* bidde*n* dair na luttel dierrer.	Vele vruchtbairheden ende g*ra*cie*n* goets en*de* sekerheit.
Hy w*er*t bereet te vechtene nochtan w*er*tet niet volbracht in dat jair.	Een verheue*n* coop eest die sal bliue*n* also hij is.	Dees jairs lettel goede de daden middelbair.
Hy sal mene*n* te vechtene mer hy en sal niet vechte*n* dit jair.	Die leeftochte*n* ondiere alt jair.	Een jair veelre wankelheden hind*er*hede*n* en*de* q*ua*ethede*n*.
Vecht hij in dit jair so duchtme*n* voir sijn quaet.	Die leefftochte*n* diere nochtan vele.	Veelre wanckelhede*n* strijde*n* en*de* hinderheden mer tende goet.

(fol. 6^{v})
2

j
Dese tafelen inhoude*nde* tgeual der meninge.

ij
Inhoudende tgeual des geens die soect ene*n* coni*n*c.

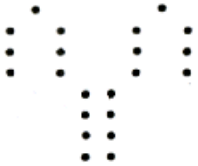

Vergaderinge der me*n*sche*n* d*er* hylek*er* d*er* wieken en*de* van and*er*en bomen parlamente*n* en*de* valscher orconden.

Nv en salt hem niet nake*n* in geenre wijs al is hij di van node.

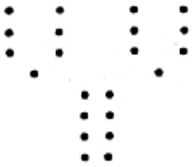

Teke*n* der p*ro*curatore*n* d*er* besittingen der wiue gestolen en*de* sonderlinger varewe*n* die sijn als knechten.

Hout geen spraeck mit hem ten si dat hij nucht*er*en sij.

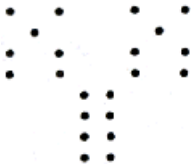

Vergaderinge te viere off sanguijn off lakene radene off scepen ende.

Hij sal vercrygen stede diensten en*de* vele goeden.

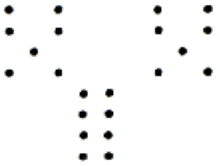

Teek*en* der pitten der wateren der planten en*de* der vergaderingen ten boom wateren.

Van rechte sultu vande*n* coni*n*c in geenrewijs eessche*n* dat hij heefft.

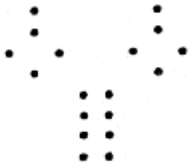

Teken der zwairden wtgetogen d*er* lone*n* des jairs geheten jubilemus die menichte der knecht*en* d*er* sangers en*de* sancscrigen.

Van rechte sultu den coninc in geenrewijs naken.

Teken der wijue*n* der blijscap der jonch*er*en.

Hy sal vande*n* coni*n*c v*er*crijgen goede en*de* grote diensten.

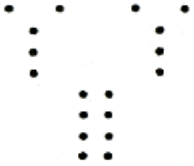

Teken der banie*r*en d*er* standarde*n* d*er* edelre manne*n* ende bij der zee zeylende.

Sijne*n* heesch wert ontfaen vande*n* coni*n*c ende w*er*t veruult snell.

Teken des maecsels d*er* fundame*n*ten d*er* pilaren calu*m*pnen wielen ende als dincs hebbende wertel inder eerden.

Hy w*er*t mit hem v*er*selt en*de* sal v*er*crige*n* goet van hem en*de* sijn sake w*er*t v*er*uult byder hant eens der doerwanderen.

(fol. 7^{r}) iij Inhoudende geual des geens die recht geert vande*n* rechte*r* en*de* wat hem geualle*n* sall.	iiij Inhoudende tgeual des geens die wil gelt vercrigen.	v Inhoudende tgeual dies die soecht enich dinc en*de* off hijt vercrijgen sal.
Die wed*e*rmanne sall verwinnen al is tsine onrechte.	Hij sal gelt v*er*crige*n* wt wege*n* te gaen en*de* wt g*ro*te gebaren liede.	Dit w*er*t opgehoude*n* ende hij saller arbeit om hebben en*de* wtsetten.
Die anleggere beroert en*de* wert verwonne*n*.	Hij sal arbeide*n* om scat te gecrigene en*de* niet meer dan een luttel sal hy hebbe*n*.	Dit w*er*t veruult na lange tijt en*de* na wanhope.
Die sake w*er*t ongehouden noch mit hem noch tegen hem.	Hij sal goet gelt v*er*crigen en*de* tmeeste deel w*er*t hem ter hant gegeve*n*.	Dit wert veruult snel en*de* sonder belett.
Als hij den wederma*n* begaen heefft sal die wederma*n* te boue*n* gaen.	Hy sal gelt gecrige*n* mit come*n*scape en*de* namelijc te lande.	Tmeeste deel des dincs sal wech gaen en*de* hine salre niet aff hebben.
Hy sal syne*n* wederman verwynne*n* sonder bate ende goet.	Hy sal v*er*crige*n* mit coni*n*gen dienste*n* en*de* mit w*er*ke*n* der heerscappien.	Beter is tlaten da*n* tsoeken want hij ne canre niet toe comen.
Wyue*n* sulle*n* v*er*samen en*de* hi salse verwynne*n* en*de* sijne*n* eesch w*er*t gestadicht iege*n* de wiue*n*.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit coni*n*clijcke daden ende salt snel hebben.	Dit w*er*t veruult nader wanhope.
Hij sal sijne*n* wed*e*rman verwynne*n* sonder arbeit.	Hy sal v*er*crijge*n* ende sal lange dueren i*n* sijne hande*n* en*de* d*aer* aff goet gecrijgen.	Als dit geheescht werdt so salt veruult werde*n* sonder belet en*de* arbeyt.
Die wed*e*rma*n* sal v*er*samen en*de* sijn heesch w*er*t gesterct en*de* sal de*n* wed*e*rman verwynne*n* en*de* hij sal sijn recht hebben.	Nyet en salre mogen blijuen vande*n* gelde in sijne hande*n* mer tende louelijck.	Dit w*er*t veruult bij d*er* hant des coni*n*x na arbeit ende belet.

(fol. 7^{v})

	vj De tafelen inhoudende vanden hyelicke.	vij Inhoudende vander dracht der vrouwen.
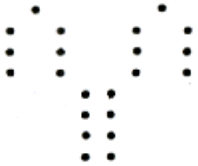	Dit wert voirspoedich hij sal een machtich wijff hebbe*n* ende stede hebbende stede ende edelheit na lanc.	De dracht w*er*t gesont en*de* sij sal baren enen zone en*de* gehelicht.
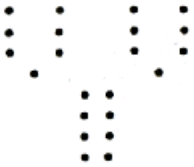	Dese w*er*t van vele v*er*smade hyeleke en*de* geen sal hij hebben dan dat hi mit ogen siet en*de* dair na sal hij v*er*steke*n*.	Weert dese drachtich int beghin gruwelic en*de* int eynde sal sij baren mit arbeyde.
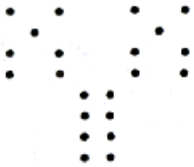	Dit w*er*t een goet hyeleke en*de* nutte ende twijff maget en*de* dat wert hem orbairlyck.	Dits teeke*n* der dracht ou*er*vloet des bloets en*de* haer wesen siec en*de* wert*er* dochter so sal sij een dochter baren.
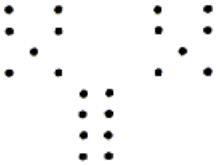	Dit w*er*t nutte w*er*t het volbrocht so w*er*t twijff vroet eersaem en*de* dit w*er*t niet v*er*uult te*n* sij daet*er* come in die vraghe auent*u*re die meeste en*de* een hoefft.	Weert int ende der vrage root so wert die dracht volcome*n* ende is dat niet, niet.
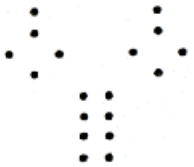	Dit is een teken des hyelecs blenckende int ansien.	Teeken der baringe en*de* bediet te barene een dochter dair men aff ducht.
	Dit wert orberlijck twijff sal gelt hebben en*de* hij sal van hair houde*n* auent*u*ren en*de* rijcheden.	Hair baren w*er*t zwair sij sal baren enen zoone sceldende en*de* veelre woorde*n*.
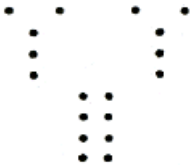	Teeken der grouuer vergaderinge*n* vp hyelic oirbairlic en*de* volmaect.	Volmaecte baringe voir spoedich en*de* sij sal bare*n* ene*n* zone geheylicht.
	Dit wert nutte by sire sake sal die auenture vercregen werden al eest dat het sij groets verbeydens.	Sy sal baren een dochte*r* ende voir de moeder is te duchten na corter maenden.

(fol. 8[r]) Inhoudende vande*n* ziecke*n*.	ix Inhoudende vand*en* belegenre stat.	x Inhoudende off sy ontfaet kijnt off kijnderen.
Die ziecke sal vpstaen ende vander siect w*er*t hij v*er*lost hij w*er*t gesont en*de* sal lange leuen.	Tvolc d*er* stat sal verwynne*n* nyema*n*t sal hair te boue*n* gaen.	Sy sal hebben enen zone en*de* by lange tijden vele zoenen.
Meest ziecheden w*er*t hij hebben in die blase en*de* inde*n* nederste leden En*de* w*er*t in die vrage Aue*n*ture de meeste so sal hi ste*r*uen.	Tvolc der stat w*er*t gese*n*t ende nyeme*n*t der beliggers sal hem deren.	Sy ne mach geen zoenen hebben dan int eynde hairs leuens.
Die siecke w*er*t v*er*lost vand*er* siecte al w*er*tet lang en*de* tende oirbairlijck.	In de stat sal valle*n* twist en*de* bloetstortinge ende woirden ond*er* de burgers.	Si sal ene*n* zone hebben in haire outhede.
Wert in die vrage Auent*ur*e de meeste hij sterfft wa*n*t hets teken der lijckeclederen.	Trole d*er* stat sal de*n* via*n*t verwynne*n* en*de* sijn goet v*er*crigen wt w*er*pende die dingen.	Onmogelijck eest dat sy vele zoenen heefft wt he*m* beyde*n* werden dochte*r*en.
Teeken des geruchts en*de* is quaet den zieke.	Sy w*er*t genome*n* mit wapen en*de* is mogelic dat vele der borgers gedoot en*de* verloren werden.	Onmogelijc eest sij en hebbe*n* ene*n* zone en*de* dien salse hebben na groet verbeyden.
Sijne siecte w*er*t int hoeft en*de* hij sal braken en*de* me*n* sal hope*n* van sijnre gesonde.	Tvolc sal te boue*n* gaen vreese en*de* druc en*de* sal u*er*lost w*er*den vande*n* beliggers.	Sy sal hebbe*n* ene*n* zone en*de* vercrygen vele m*er* vele va*n* hem sulle*n* den vader weder staen.
Hy sal siec wesen tien dagen ende gaet hij dair boue*n* so w*er*t hij vander ziect verlost.	Die vyant d*er* stede sal wech gaen u*er*wonne*n* vande*n* volc d*er* stat he*m* te voet na volge*n*de.	Sy sal hebbe*n* ene*n* zone goet geheylicht na lange tijt ende vele zoenen.
Wert in die vrage genouch hij sal steruen en*de* w*er*ter anders so wert verlanget en*de* hi sal ontgaen.	Tvolc der stat sal die viande*n* verwynne*n* sond*er* belet.	Sy sal hebbe*n* vele zonen en*de* meer dochte*r*en vry van alre mysdaet.

(fol. 8^{v})

xj
Inhoudende vander dieffte.

xij
Inhoudende dat reyse*n* off dat wege gaen.

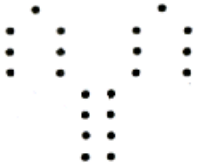

Tbelet des*er* dieffte w*er*t v*er*lang*et* en*de* o*n*mogelijck te vijnden en*de* word*et* geuonde*n* dat w*er*t lang dair na.

Hy sal een verre wech doen ende zere belet werden.

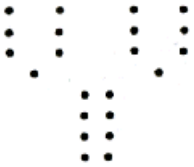

Die dieffte w*er*t v*er*cregen in dande*r* weke off narer en*de* men ducht voir die vangenysse des dieffs.

Dese wech w*er*t niet voldaen en*de* hij sal weder k*er*en vanden wege.

Dese dieffte is van mine*n* en*de* dair is in gout off and*er*s en*de* w*er*t v*er*cregen en*de* men ducht voir tende eest oic va*n* planten so w*er*tet niet v*er*cregen.

Doet hij die wech ter zee so eest goet doet hijse te lande so eest quaet.

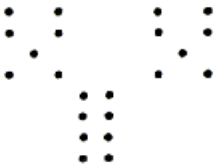

Dese dieffte is van lakenen se w*er*t vercregen en*de* dair me*n*t op hout is een wijff en*de* eest anders so eest niet te crygen.

Sijn ganc sal vreselic wesen en*de* twedercome*n* tladen best.

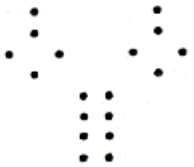

Dese dieffte is van cled*er* en en*de* nemmermeer vercrege*n* en*de* also des verlies en*de* tweder crijgen salme*n* bidden.

Onbehagelijc w*er*t he*m* de wech ter zee om tverdrincke*n* en*de* te lande om de voetsteppen.

Dit hebben gestolen hoere*n* off jongelinge*n* sonder bairt en*de* w*er*t v*er*cregen by tijde al eest verlanck.

Het w*er*t een zwair wech t*er* begeerd*er* stede en*de* cort dair na sal hij de*n* wech doen mit wasdom en*de* mit goede.

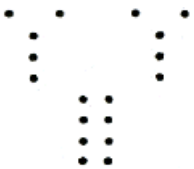

Een tijt w*er*t dese dieffte va*n* ogen vanden h*er*e d*aer* na w*er*tse versaemt mitten dieue.

Voldoen sal hij desen wech mit voirspoede bate en*de* orbairlichede.

Dese dieffte is verlore*n* mer haest te vijnden des gelix w*er*t verlies gecregen.

Twed*er*k*er*en is naerre dan sijn meenen en*de* gaet hij dan wech hij sal letten.

(fol. 9[r]) xiij Inhoudende vande*n* gene*n* die van ogen is.	xiiij Inhoudende vande*n* genen die in vangenesse sijn.	xv Inhoudende vande*n* regen.
Na lang tijt sal hij wed*er* come*n* an sijn danc sek*er* en*de* vol wasdoms.	Hy w*er*t snel v*er*lost vander vangenesse sond*er* vreese.	Luttel regens salt wesen ende vele wiints sond*er* aff late*n*.
Men sal hem bereyden tauentmael he*m* landen*de* als off hij bute*n* der dore waer.	Hy sal blyue*n* inde*n* karker mer sijn rijchede geheel met luttel schaden.	Te vele regens sulle*n* wesen gemeenlijcke*n* en*de* die riuiere*n* van groten lope.
Hy sal wed*er*come*n* mit goeder onthoudenysse ryck en*de* vry.	Dese geuange*n* is onder twyuel wt der daet en*de* den verliese en*de* men ducht voir hem.	Te vele regen sullen wesen gemeenlike en*de* die wateren zeer loepen.
Syne draecht geen wed*er* keren in sijne moet wa*n*t hi mynt die stede d*aer* hij in is.	Tletten des geua*n*ge*n*s w*er*t verlangt mer tende salich en*de* vrylic.	Luttel regens en*de* de rode wolken werde*n* gemenicht in die morgenstonden.
Sijn wech wesen w*er*t u*er*langt en*de* onmogelijc eest dat hij wedercome te sijnen.	Men twiuelt an sijn v*er*beide*n* en*de* mogelijc eest datmen ducht voir sij (n) doot.	Oueruloet van regen mer oirbairlijc gemeene.
Hy gaet voert in goede en*de* hij begeert z*er*e te wesen in sijn stede.	Dese w*er*t van g*ro*ter vreese*n* dair hij in vallen sall en*de* sal niet moige*n* v*er*lost w*er*de*n*.	Te luttel regens salt sijn.
Hy w*er*t v*er*and*er*t vand*er* meeni*n*gen der stede dair hij gaen wille.	Hy wert verlost sonder wonden strijde*n* en*de* schade.	Luttel regens en*de* nyeme*n*t derende mit harer luttelheit.
Hyne keert niet wed*er* dit jaer mer hij sal doen de wese*n* van quaden dingen die he*m* houden sullen.	Hy blijfft lang in de va*n*genisse en*de* mach niet verlost w*er*den en sij eerst vele belets.	De regen sal vertragen dair na salt regene*n* luttel en*de* nutte den mensche.

(fol. 9^{v})

xvj
Vanden verholen dinghe.

xvij
Vand*er* wy*n*ninge off vanden wasdom.

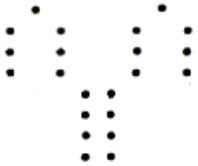

In dit verholen dinc is niet des du soecst en*de* w*er*ter yema*n*t om gevrijt so heefft hij moeynisse in sijne*n* moet.

Hy saller wasdom wt wynne*n* mer dat mit arbeyde.

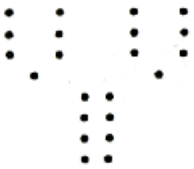

In dese stede is niet verholens mer om eyn steden en*de* loop der wateren.

Het w*er*t luttel wasdoms beter is tlaten dan tsoeken.

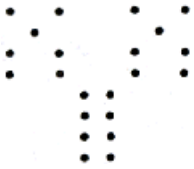

Dit verholen is seker en*de* in hem is goets vele en*de* is in die oest*er*ste stede.

Dit w*er*t groets wasdoms en*de* alre meest vp dat der dieren off der beesten si.

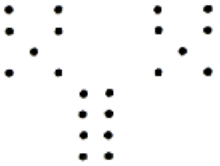

In dese stede is niet verholens m*er* wit steden en*de* wel gemaict.

Dit w*er*t z*er*e van g*ro*ter wynni*n*ge en*de* alre meest vp datt*er* laken*de* in sijn.

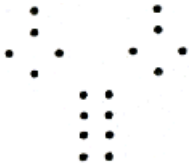

Hier is niet in beg*ra*uen en*de* wier in arbeit mach he*m* moeyen ende hij sal sijn gelt verliesen.

Dit w*er*t u*er*lies en si dat een wisselair sij off vercoper der sierheden der vrouwen.

Dit is seker m*er* te he*m* te comen is vreselic en*de* die stede middoegelijc en*de* tontsien is voir hem diere toecoemt.

Zeer vol wasdoms en*de* alremeest op datt*er* dieren en*de* beesten in sijn.

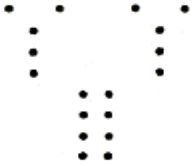

Hier es niet verholens en*de* de hant is ydel dair om soudeme*n*t laten.

As de dinc in wege*n* gaen so w*er*t van hem wasdoms en*de* sijn sake myddelbair.

Dit is begraue*n* en*de* sijn toecomen is by en*de* is int westen onder houken en*de* mueren.

Dit w*er*t van cleyne*n* wasdom en*de* cleen wtgeue*n* tletten w*er*t v*er*langt en*de* tlaten best.

(fol. 10[r]) xxviij Vande*n* h*er*e wtgaende.	xix Vande*n* toegaende*n* h*er*e.	xx Vanden tween heeren.
Dit heer w*er*t v*er*wynneren*de* en*de* te bou*en* gaende en*de* salt niet moigen laten.	Dit heer sal (... ?) make*n* mit syne*n* wed*er*man voir sijn toecoemste sond*er* strijt.	Hairre geen sal v*er*winne*n* mer die sake vnderlinge*n* w*er*t opgehouden.
Des he*er*en geual w*er*t middelbaer mer sijn wedercome*n* narer dan sijn wtrecken.	Dit w*er*t v*er*wonnen en*de* verscheide*n* en*de* comet toe dats te meerre bederffenissen.	Dees he*er*en geual middelbair en*de* die verwynne*r* is va*n* westen.
Dit heer sal te boue*n* gaen en*de* nyema*n*t sal he*m* wed*er*staen.	Sijn toecome*n* w*er*t affgedae*n* en*de* sijn meni*n*ge werdt gemeenicht.	Sij w*er*den v*er*saemt en*de* w*er*t bloet onderlinge gestort m*er* van oesten die verwynre.
Sijn zake w*er*t verscheiden en*de* gatet voert het verliest meer en*de* w*er*t bedoruen.	Sijn sake w*er*t verscheide*n* en*de* gaetet voirt het sal verliesen meer en*de* w*er*t bedorue*n*.	Dat naest der zee wese*n* sal sal wynne*n* en*de* eest ter zee so wint twestlixste en*de* te lande toestlicste.
Niet voirtgaen best ende gaet het voert het invalt in hem een zwaert.	Beter is niet aengegaen ende gaettet an het werdt verwonnen.	Sij werde*n* v*er*saemt en*de* twestert sal tonderuallen en*de* grote*n* dootslach onderlinge.
Dit sal ontsien theere en*de* sijn geual w*er*t v*er*sond*er*lict en*de* w*er*t in he*m* een v*er*rader geuo*n*de*n*.	Het en sal moige*n* y*m*mer oic w*er*t sijn anganc belett.	Hier werde*n* onderlinge loosheden en*de* v*er*radenessen ende geen bloet w*er*ter gestort.
Dit sal verwynne*n* ende te bouen gaen en*de* hem w*er*den onddaen dat volck en*de* sulle*n* segge*n* dat sij seggen.	Dat niet aengaet sal verwynne*n* en*de* gatet an so verwint tuechten.	Sij werden versaemt ende verscheyden sonder enich d*er*en en*de* stortinge des bloets.
Tvoirgaen w*er*t v*er*langet en*de* beghintet voirt te gaen so w*er*t sijn wechwesen verlanget.	Sijn sake w*er*t verlangt en*de* sijn toegaen en*de* gatet an sijn wech wesen w*er*t verlangt in de stede dairt gae*n* sal.	Deser twee he*er*en rijcheden sullen weder k*er*en mit enen bereetsel der salicheit.

(fol. 10^{v})

xxj
Vander gelegenisse off gedaente des verholen dincs.

xxij
Vander bedeuairt.

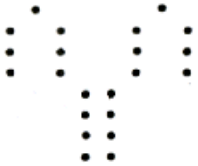

Dit is grot*er* menichte die niet begrepen mach sijn en*de* is van minen wiens varewe is wit.

De bedeuairt w*er*t gedaen dit iair w*er*t sijn wechwesen wtgestelt ende hij sal sijn belooffte houden.

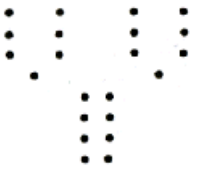

Dit is gezielt off va*n* lichte*n* planten wiens varewe hangt in zwertheden.

Het w*er*t hem leet vand*er* bedeuairt en*de* hij sal and*er*s doende wesen op dat hij die bedeuaert niet en doe.

Dit is gezielt off w*er*t int vier geset en*de* ver vand*er* stede dairt yerst was en*de* demoet genouch litter in en*de* is roet.

De mani*er*e des v*er*holens is licht off der wtgaende dinge*n* wie(n)s varewe is wit die liede z*er*e hoeden en*de* behoude*n*.

Dese w*er*t gedaen en*de* sijn wechwesen verlanct hij w*er*t gevoert tot veele steden en*de* sal niet wederk*er*en moig*en*.

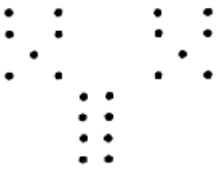

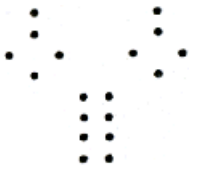

Dit heefft goede roeke en*de* is van planten welke de moet mint wies varewe is roeselbleec blecke*n*de.

Hij sal te sijnre begeerte come*n* dit jair want het is een teke*n* der blijschip en*de* des looffs.

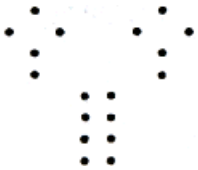

Dit is van dieren off va*n* mine*n* veelre smette*n* en*de* e*m*mer toe bedorue*n* een deel dair aff.

Dese bedeuairt w*er*t dit jair niet voldaen ende hij sal wederk*er*en sijns willen sonder schade.

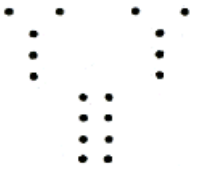

Dit is van dierbair planten hebbende wertele*n* en*de* telge*n* wies varewe is gheelu.

Dese w*er*t gedaen dit jair ende hij sal behouden sijn meni*n*ge ende sijn begeerte.

Dit is van mine*n* off va*n* planten van wonderliker varewe*n* va*n* plante*n* onder eerdich wiueliker namen.

Dese w*er*t dit jair niet gedaen ende beter is tverbeyde*n* dan verhaesten.

(fol. 11^{r}) xxiij Vander vechtinge.	xxiiij Vande*n* coop d*er* leeftochte.	xxv Wat in dien jair goets off quaets geuallen sall.
Hy sal vechte*n* v*er*winne*n* en*de* te boue*n* gaen en*de* sijn beg*er*te wert veruult.	De coop w*er*t middelbair d*er* na int eynde vande*n* jair sal hij verand*er*en.	Vele goed*er* auent*ur*en w*er*den en*de* va*n* vele planten en*de* de edele*n* werde*n* gemenicht.
Twed*er* k*er*en des vechte*n*s in dit jair is naest en*de* w*er*tse gedae*n* me*n* ducht voir sijn blyue*n*.	Si sullen ondieren en*de* niet dieren dit jair.	De vruchten sulle*n* vloyen en*de* men ducht dat die vrouwen tontijde baren sullen.
Tvechten invalt die*n* diese niet en geert dit jair en*de* men ducht voir bloetstortinge en*de* vande*n* wed*er*come*n*.	Die coop w*er*t middelbaer dair na w*er*t verlicht ende tgoet sal vloeyen.	Tgoet w*er*t gemenicht en*de* w*er*t een welgeraect jair en*de* sal vloyen seluer en*de* gout.
Hij sal vechten dit jair en*de* van sijne*n* gebreke twiuelt men en*de* wedercoemste.	De coop w*er*t dit jair en*de* gemenicht en*de* gemenicht werden die dieren de melc en*de* de wijn.	In dit jair w*er*den vele quader dinge*n* en*de* vruchte*n* en*de* planten.
Dit teke*n* des strijts en*de* gheruchten en*de* sal v*er*same*n* een vechten mer twiuel is voir twedercome*n*.	De coop w*er*t diere en*de* die dingen swaer en*de* mach niet ontdieren.	Dit jair w*er*t veelre strijden vreesen en*de* sond*er* eendracht mer in sijn eynde tgeual middelbair.
Men twiuelt tege*n* he*m* va*n* den vechten dit jair en*de* by ualle sijn vyant sal he*m* vange*n* en*de* vo*n*nessen.	De grootheit de(s) coops w*er*t niet v*er*and*er*t dit jair mer int eynde sal hij cle*m*men.	Dit jair w*er*t wel geraect en*de* tgoet d*er* zee sal vloyen meer dan te lande en*de* sullen beeste*n* geboren w*er*den.
De vecht*er* sal te boue*n* gaen dit jair hij w*er*t behoude*n* geeert en*de* sal verwynnen.	Int eerste w*er*dense diere dair na ondiere.	Dit w*er*t een jair veelre vruchten goeds vischs ende zeer vele drachten.
Hij sal hebbe*n* geen voirspoet te vechte*n* dit jair en*de* w*er*t va*n* sijnre meni*n*ge gedaen.	De coep sal bliue*n* in sijne*n* staet en*de* sal vloyen tot int eynde vande*n* jair.	Dit jair w*er*t veelre goeder auent*ur*en orbairlichede*n* en*de* sekerheden.

[De rechter *Via*]

(fol. 11v) Via (3)	j Dese tafel inhout tgeual der menynge.	ij Tgeual des geens die suect enen coninck.
	Dit is teken der affhoudinge ende verwesens des geens die sijn voertsetten suect ende sijnen heesch dair hij niet toe comen mach.	Hy en sal niet voir hem mogen staen. ver staen is hem beter dan by wesen.
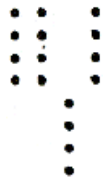	Teken des voirsetters ende des soekers des verre dincs welc hem swair is te hebben ende sal hem vertoge dien die dat soect vanden wijue.	Hy sal vanden coninc vercrigen een cleen goet na den arbeit ende sal wesen middelbair.
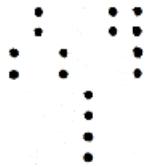	Dit is teken des ontlokens weges ende een ygelijck bederuer vrage ende dies voirsetters enigen goeden dienst te doen ende na te latene.	Sijn geual sal mit hem wesen middelbair daer na veranderen int goede ende hij sal van hem vercrijgen een cleen goed (d) oen.
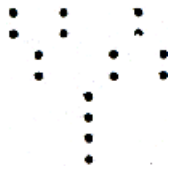	Dit is teken des vragers vander reyse ende der beroerten van stede te stede ende sal vercrijgen goede auenture ende een vertuellen sijns heeschs.	Sijn dinc wert niet welcomen vanden coninc mer ver van hem wesen is beter dan by.
	Teken der wtgaender vander hant des menschen niet hebbende inder hant ende geert te vercrijgene ende betekent die vrage des ingaens van enen hyeleke.	Sijn dinc wert wtgeset bij den coninc ende sal niet moigen vercrijgen.
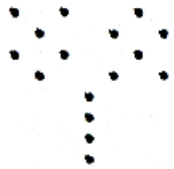	Dit betekent die geheeschte dingen die niet moigen vercregen sijn daer na sal hij vercrijgen mit arbeyde.	Men hoept hem goet vanden coninc ende hij sal houden dat hij heescht off dienst.
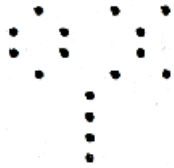	Teken elx dincs swaers op hij arbeit ende eens dieps puts betekende die meninge des wijffs.	Hij sal sijn begeerte vercrijgen vanden coninc ende tmeeste sijnre dingen wert veruult sonder arbeit.
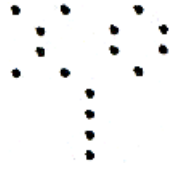	Teken des soekers een geuouch om dingen dan hij om gearbeit heefft ende sal hebben een roeren tot al dat hij begeert.	Hij sal vercrigen een deel sijnre dingen vanden coninc ende sal met hem wesen in dyenste.

(fol. 12r) iij	iiij	v
Inhoudende tgeuall des goens die recht geert.	Inhoudende tgeual des die gelt wil vercrigen.	Tgeual des geens die suect te vercrigen enich dinc.
Hy ne sal niet moige*n* come*n* tot sijne*n* rechte noch te syn redene.	Tvercrijge*n* der rijcheden we*r*t wtgeset en*de* de hende*n* ydel hy sal v*er*crige*n* goet mit reysen.	Dit dinc we*r*t he*m* verult en*de* salt weder laten.
Sijn geual sal int vo*n*nesse middelbair vallen onder hem en*de* den wederman sal hij wat goeds hebben.	Hij sal rijchede*n* v*er*crigen na den arbeit int middel sijnre outhede.	Sijne sake*n* w*er*den veruult die hij geert na tijt met anders hulpe.
Die wederman salt verwijnne*n* om sijn begeerte en*de* sijn wederma*n* we*r*t hem onderdaen.	Tvercrijge*n* der rijchede*n* we*r*t middelbaer en*de* thebbe*n* dair in so*m*wijle wel somwijle niet wel.	Hier we*r*t opgelet dairna sal hyre niet af hebben.
Sijn geual we*r*t goet dit jair dair na salt int quade veranderen.	Luttel rijcheden sal hij vercrijge*n* en*de* niet en sal hem mogen blijuen.	Hier we*r*t opgelet d*ae*r na sal hijt behoude*n* alremeest eest dat buyten sijne*n* he*er*e sij.
Hij sal twiuel behouden na dat hij tond*er* geweest sal hebben en*de* tvelope*n* sac*ra*menten.	Geen rijchede sal hij mogen v*er*crigen en*de* we*r*t veelre armoden en*de* wanhope*n*.	Hij salre niet mogen toecomen dan by ene*n* v*er*sprekene.
Sijn geual we*r*t int recht middelbaer en*de* sijne*n* wed*e*man v*er*wynne*n* en*de* sal va*n* he*m* hebbe*n* goede dingen.	Hij sal nacrijge*n* de vreese des rijchede*n* wreetheit arbeit in vele woerden.	Hij sal vercrijgen dat hij begeert na corten tijt.
Het is te duchten dat yeme*n*t iegen hem keere ende dat hij verwonne*n* wert.	Hij sal rijcheden v*er*crige*n* mer niet eest dat hem blijfft.	Dit sal geschien na arbeit en*de* salt vercrijgen.
Hij sal vechten en*de* strijde*n* dair na mit sijne*n* wed*e*ma*n* keren int goede en*de* sulle*n* int recht gelijc sijn.	Hij sal v*er*crigen rijcheden mit vele arbeits en*de* roerte*n*.	Dit is in sine handen ende tafdoen van dien is sijne wille en*de* eest dat hijt soect hij vercriget.

(fol. 12v)

	vj Tgeual des hyelics.	vij Tgeual der dragende.
	Dit hyelic w*er*t wtgestelt cort d*aer* na sal hij neme*n* een bekent wijff en*de* sal mit hair niet moige*n* blijue*n*.	Dese dracht w*er*t volcomen sonder twyuel en*de* hair baren licht.
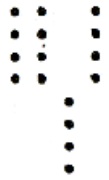	Bete*r* is thylic achte*r* gelaten da*n* gesocht om dat hij vande*n* wiue gedogen sal gepensen.	Dese dracht w*er*t middelbair ende sal ene*n* zone hebben en*de* me*n* twiuelt vanden ongeboerten.
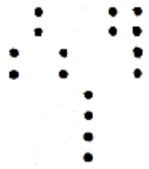	Dit hyelic w*er*t geheescht ende het wert wrgeset en*de* tlaten dbest om die vreese van vele ombehenlik*er* woerde.	Dese dracht w*er*t ond*er* hope en*de* wanhope en*de* men twyuelt va*n* haren mesualle.
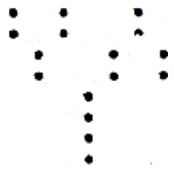	Dit w*er*t gehoude*n* mit valschen saken off om dat hij twijff siet ende tgeual mit hair is middelbair.	Dese dracht w*er*t bedoruen en*de* nemm*er*meer machse volcome*n* werden.
	Dit is gehyelicht sy sulle*n* eendrachtich wesen te same*n* en*de* v*er*crijge*n* goet en*de* onder hem sal minne en*de* eenheit bliuen.	Het is te duchten dat die dracht ongeboren blijfft.
	Hier w*er*t opgelet al werde*n* sij gebonden sceldende sij werdens d*ae*r na eens en*de* dit hyelic w*er*t volcomen.	De dracht w*er*t sond*er* twiuel volcome*n* en*de* w*er*t geboren een dochter.
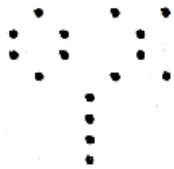	Van desen hyelic sal twijff hebbe*n* haren wille off het w*er*t middelbair en*de* twijff salt lieu*er* hebbe*n* da*n* de man.	Dese sal baren een dochter wel gebaren in allen hoiren daden.
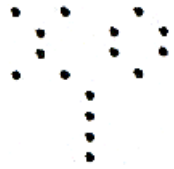	Dit hyelic salt behoude*n* voir de hant sonder arbeit sonder anders yemans toedoen mit haerer warachticheit.	Dese is by haren barene na den arbeit en*de* in hair eynde salich.

(fol. 13r) viij Tgeual des zieke*n* mensche.	ix Tgeual d*er* belegend*er* stat.	x Off si kint hebben sal.
Dese siecte des siecs me*n*sche*n* w*er*t verlangt en*de* het is mogelijck dat hij sterfft.	Hy sal sceyde*n* vand*er* stat na vele arbeyts ende vreesen.	Tontfange*n* der kind*er*en w*er*t wtgeset mer sij sal vele kind*er*en hebbe*n* in hair laetste*n*.
Hy w*er*t verlost vand*er* siecte nochtan sal wesen een siecte int vt*er*ste.	Dese stat w*er*t verlost va*n* beginsel wa*n*t die vyant sal te hair niet toecomen.	Sy sal ontfange*n* een kint goed*er* auenturen geboren en*de* sal hebbe*n* kind*er*en zoenen.
De sieke w*er*t verlost en*de* by geuallen hij sal verand*er*en van stede te stede.	De viant des*er* stat salse tonderdoen en*de* sij(n) sake by hem middelbair.	Na lancheit salse ontfaen kind*er*en en*de* de eerste kindere*n* sal sij hebbe*n* kindren knechte*n* by geualle.
Men ducht van sijnre door en*de* alre meest wert in de vrage geuouch.	De stat sal bynne*n* dogen ende hair volc sal deer hebben.	Int eerste machse geene kindre*n* hebben d*ae*r na salse hebbe*n* kindren dochteren.
Hy w*er*t verlost vand*er* siecte en*de* na wt, anwerpe sal hij hebbe(n) droopte off anders.	Tbeleggen des*er* stat wert verleyt en*de* hair eynde orbairlijck.	Niet toebrengen off w*er*ken om kindre*n* best want sij sal niet ontfaen.
Dese siecte w*er*t verlangt nochtan sal hij van hair verlost werden.	Tbeleggen w*er*t op hair gestadicht een tijt mer dair na ontsett.	Hij sal niet der kindre*n* deruen en*de* sal hebbe*n* vele dochte*r*en.
Dese siecte w*er*t verlangt en*de* men ducht voir sijn doot.	Hem sal verdrieten des beliggens ende na vrede en*de* eendracht sal hi v*er*tijden.	Hij sal ontfange*n* kind*er*en na wanhope.
Hy w*er*t verlost vande*r* siecte sonder twiuel.	Dese stat w*er*t niet ghevangen en*de* hair eynde w*er*t verand*er*t int goede.	Hij sal vele kindre*n* ontfaen soenen mar meer dochte*r*en.

(fol. 13v)

	xj Vander dyeffte.	xij Vander reyse.
	Dese dieffte w*er*t ne*m*merm*er*e v*er*creg*e*n en*de* die dieff is e*m*mer wte*n* lande en*de* hij w*er*t niet geuonden.	Sijn meni*n*ge w*er*t affgeset vander reyse ende eest dat hij gaet hij sal vande*n* wege wed*er*comen.
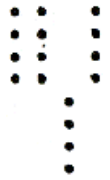	Men hoept de openbaringe deser dieffte en*de* na lang tuerirge*n* ende de dieue*n* sijn wijuen.	Dese wech w*er*t gedaen mit groter sekerheit en*de* mit vele beroerten sal hij goet gecrigen.
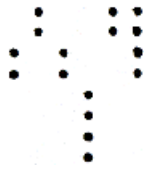	Die hebbe*n* sij vele gestolen en*de* hair tijde*n* w*er*den v*er*lanct d*e*ma w*er*t openbair en*de* die coni*n*c sal hem ond*er*wijnde*n* ende tverlies w*er*t wedergecregen.	(D)ese wech w*er*t goed*er* auent*ur*en en*de* hij sal goet gecrigen mit vele beroerten.
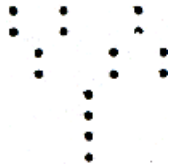	De sake des*er* diefte*n* mach niet bedect bliue*n*, m*er* na geopenbairt en*de* de dief w*er*t geua*n*gen en*de* een wijf sal sake wese*n* sijnre va*n*genisse en*de* tuerlies w*er*t v*er*crige*n*.	Hij ne sal niet gaen en*de* sijn voert setten w*er*t verleyt.
	Teken des verlies en*de* der onu*er*krigeliker dieffte*n* en*de* onmogelijc te vercrijgene.	Hij sal den wech doen en*de* sal goed v*er*crijgen en*de* alre meest ter zee.
	Teen deel des*er* diefft w*er*t geopenbairt en*de* tmeeste deel sal verloren blijuen mer tverlies w*er*t u*er*cregen.	Cume sal hij den wech doen en*de* doet hijse sijn wed*er*come*n* w*er*t lanc.
	Tvinden des*er* diefte w*er*t lang d*er* na vercregen en*de* een wijff is de dief mer tuerlies w*er*t vercregen ende dit teken nader tijt.	Hy sal wed*er*come*n* vand*er* reyse en*de* sijn eynde goet nochta*n* is tlaten best.
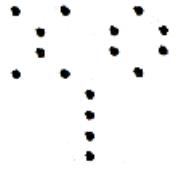	Dese diefte w*er*t geuonden ende snel vercregen tuerlies.	Sijn reyse w*er*t snel ende vele goede geuallen in sijne*n* wech.

(fol. 14r) xiij Vanden ghenen die van ogen is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regen.
Sijn wech wesen w*er*t v*er*lan*c*t en*de* sijn wed*er*k*er*en en*de* dat by sijne*n* vryen wille.	Sijn vangenisse v*er* lanct en*de* w*er*t in de vrage root, soo duchtme*n* voir schade.	Het w*er*t luttel regens en*de* nochta*n* den volke niet d*er*en.
Hij sal lette*n* int wed*er*come*n* en*de* sijn gelt w*er*t den gene*n* die by hem bliuen.	Hij sal bliue*n* inden karker en*de* dair na w*er*t sij goet geurijt.	Opgehoude*n* w*er*t de rege*n* in dat jair, dair na salt z*er*e regene*n* en*de* w*er*t den volke gehulpe*n*.
Sijn wed*er*come*n* w*er*t v*er*traeget, dair na sal hij rueren en*de* te sijne*n* come*n*.	Na schade hoeptme*n* sijn verlossen en*de* des v*er*lossens verbeyden.	Het sal dit jair z*er*e regene*n* en*de* den volke deren.
Hy sal wech wesen en*de* v*er*lanc wedercome*n* hij sal goet vercrijgen en*de* wesen in goeden state.	By is sijn v*er*lossen en*de* hij ne sal geen vreeslicheit hebben.	Opgeset w*er*t den regen d*ae*r na salt regenen en*de* helpe*n*.
Hy sal haest wed*er*come*n* en*de* hebbe*n* een luttel v*er*lies.	Men hoept sijn v*er*lossen en*de* sijn einde w*er*t louelic na lange tijt.	Het w*er*t luttel regens en*de* sterke winden en*de* vele.
Men hoept op sijn wedercome*n* na lange tijt.	Sijn kark*er* w*er*t v*er*langt een tijt en*de* w*er*t verlost sonder schade.	In dit jair w*er*t die regen middelbair en*de* de wijnde*n* des gelijxs.
Dese is gesont en*de* he*m* sal nyeme*n*t tegen staen.	Hy sal lange inde*n* kark*er* blijuen en*de* men ducht voir sijn doot.	Int beghinsel des iairs salt lettel regene*n* dair na w*er*t die regen gemenicht.
Hy w*er*t v*er*saemt cort en*de* sijn auenture vele en*de* goed.	Hy sal weder come*n* en*de* he*m* en sal geen goede auent*ur*e geuallen en*de* niet quaets en sal hij hebben.	Het wert een lettel regens orbarlic ende sal niet mogen deren.

(fol. 14^{v})

	xvj Vanden begrauen*er*e dinge.	xvij (Vande*n*) wasdom en*de* vand*er* wy*n*ni*n*ge.
	In dese stede is niet beg*ra*uen mer het is als een getorde*n* wech wair aff est dat yemant soect yet hij sal arbeyden.	(Van) des*er* come*n*schap ist best (laten).
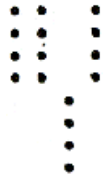	Dit verholen is seker mer niet en werter vonden om tbedrieghen sijnre steden.	Hij sal in dit vercregen cleen bate naden arbeit mit belette en*de* ond*er* settene.
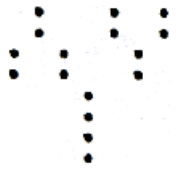	Hier is niet begr*au*en wair bij oeft datter neyemant arbeyt om hij werter bij bescaet.	Hem en coemt*er* geen wasdom off de come*n*scip w*er*t va*n* z*er*e cleenre bate.
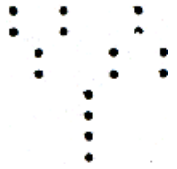	Hier is niet beg*ra*uen en*de* hebben sij vele gesocht en*de* dair is dicke gedoluen en*de* niet geuonden.	Nyet en sal hij crige*n* va*n* sijnre bederue en si dattet natuerlic sij off he*er*e der beesten.
	Hier is niet beg*ra*uen en*de* is een bedriegelijcke stede en*de* arbeydelic wair by eest dat yema*n*t arbeyt hy wert*er* by bescaet.	Dit w*er*t cleens wasdoms en*de* luttel dair na sal hijt verandre*n* van eenre stede ter andre.
	Dit begr*a*uen dinc is seker en*de* is een cleen goet in hem en*de* is als mets w*er*c en*de* hij sal z*er*e arbeyden.	Hier w*er*t een cleen wasdom daer men geen tale aff maken sall.
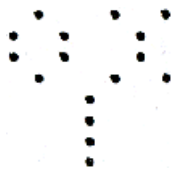	Dit is seker en*de* goet en*de* is int oostersce der stede ond*er* ene*n* getreden wech.	Dese coopscap sal he*m* baten op dat hij onder hoede sij en*de* mate.
	Dit is seker en*de* hij saller aff gecrijgen bate snel van deel der steden.	Hy sal hier aff bate hebbe*n* ende snel weder wt sijne*n* hande*n* vlien.

(fol. 15[r]) xviij Vanden wtgaende*n* heere.	xix Vande*n* toecomende*n* he*e*re.	xx Vande*n* tween he*e*ren.
Dit he*e*r coempt wed*e*r sond*e*r roeff en*de* sonder schade ten sijnen.	Sijn toegane w*e*rt niet v*e*ruult en*de* het sal by enen andre*n* wech wed*e*r keren.	Dese twee sullen toe gaen sonder vechten en*de* sij sullen niet versamen.
Dit he*e*r sal v*e*rcrigen lettel goets van andre dan vanden he*e*re dairt toegaet.	Het sal gaen ten eynde der steden dairt eerste begeert hadde.	Dese w*e*rden v*e*rsaemt en*de* dat sal wesen te haire*n* oirbair en*de* ten goeden staet des volcs.
Die voirtganc des heers is quaet en*de* tverbeyden bet*e*r.	Dit he*e*re sal toegaen beg*e*rende veylicheit en*de* vrede en*de* sijn toegaen sal niet deren.	Onder dese twee he*e*ren w*e*rt verradenisse en sy sullen niet versamen.
Den twyuelt an dese reyse off se verdienen sal gaende off comende en*de* het w*e*rt z*e*re bescaet.	Dit heer sal angaen en*de* sijn sake w*e*rt middelbair int goede off int quade.	Dese w*e*rden niet v*e*rsaemt en*de* werden gevreedt ende gepaist.
Sijn sake w*e*rt wtgeset en*de* sal wedercome*n* vande*n* wege en*de* dat is hem best.	Sijn toeganc w*e*rt niet veruult ter stede dairt begeert.	Dese twist onderlinge w*e*rt aff gedaen en*de* hair sake in payse.
Dit heer sal gaen te*n* wege mit vele belets dair nae salt weder k*e*ren van sijnre wynni*n*ghe.	Dit w*e*rt gelet in andre stede dan dairt toegaende is.	Tvergad*e*ren w*e*rt opgehoude*n* dair na w*e*rt pays en*de* sij w*e*rden v*e*rsaemt mit vreden.
Dit w*e*rt gans en*de* gesont ende nyema*n*t en salt verwynnen.	Dese toeganc sal v*e*rcoelen en*de* die meni*n*ge w*e*rt v*e*randert en*de* toeganc w*e*rt niet v*e*ruult.	Sij w*e*rden gevreedt ende tusschen hem beyden wert goet noch quaet.
Dit heer sal voirt gaen en*de* v*e*rcrige*n* groot goet sond*e*r arbeit en*de* ond*e*rsettinge.	Dit heer sal aen gaen en*de* saller aff goet hebben en*de* geen quaet.	Sij w*e*rden gevreedt sonder sake en*de* sceldende woerden sullen onderlinge vallen.

(fol. 15^{v})

	xxj Vanden verloren dingen.	xxij Vander bedeuaert.
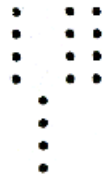	Dit verholen dinc is van planten.	Die wech is bereet die bedeuairt is in welke is een verwesen belet ende arbeit.
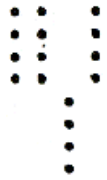	Dit verholen dinc is betekent wies name is gemeens.	Hij sal die bedeuairt wtsetten dit jair al est dat hijse geert.
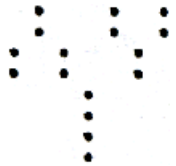	Dit verholen is van planten.	Tvoertsetten wert verandert vander bedeuairt ende het wert hem leet.
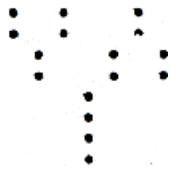	Dit is een dinc licht ende wel rukende.	De ganc wert geroert nochtan mach de bedeuairt niet gedaen dit jair.
	Dit verholen is van dingen die genomen sijn te rijcheden.	De voirset wert verleyt nochtan mach de bedeuairt dit jair gedaen werden.
	Dit verholen dinc heeft rontheit.	Sijn wesen mach niet veruult werden te doen de bedeuairt in dit jair ende sij mach niet gedaen werden.
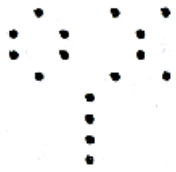	Dit verholen dinc is hol.	Hy wert gehouden vander bedeuairt in dit jair ende sy mach niet gedaen werden.
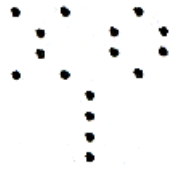	Dit is dierbaer.	Hy sal den wech aennemen nochtan wert hem die bedeuairt niet voldaen in dat jair.

(fol. 16[r]) xxiij Vanden vechtere.	xxiiij Vanden cope.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Tlaten is best en*de* est dat geschiet sijn wech wese*n* en*de* sijn staet w*er*t v*er*langet.	De coop w*er*t middelbair da*ir* na dierer en*de* wert opgehoude*n*.	Men ducht voir tverlies der vruchten ende mit dese*n* iair w*er*t z*er*e gearbeyt.
Tvechten is bereet en*de* hi sal wesen mit geselscepe en*de* tgeual middelbair.	De staet des coeps tusschen zoeticheit en*de* nutlicheit middelbair d*er* na w*er*t ontslegen.	Dit jair is salichlic in alle*n* daden en*de* alle sijn vruchten mede.
Hy sal te vechten gaen nochtan wert niet veruult hier.	De coep w*er*t ondiere der leeftochten vele en*de* niet duchten voir die tijt.	De geuallen des staets en*de* sijn goede*n* middelbair ende grote vergaderinge.
Sijn meni*n*ge w*er*t afgedaen en*de* hij sal hem ten andre*n* dingen geuen.	De coop sal bliue*n* gestadich dair na int eynde des jairs so diert hy.	De goeden sulle*n* oirbairlic wesen en*de* vele vruchte*n* en*de* alre meest planten.
Tvechte*n* is nyet bereet nochtan is een bereetsel gemaict te dien dat best is.	De coep w*er*t ondire ende alle dinc vindelic ende so het verder int iair gaet so mens meer vinden sal.	De geualle*n* middelbair des iairs int goede en*de* int q*ua*de onwerdelick.
De wech w*er*t niet voldaen noch tvechten en*de* hi w*er*t aff gedaen.	De coep sal wesen in sine*n* staet mer int eynde vande*n* jair salt dierer werden.	Dit iair w*er*t goet en*de* sijne goeden vele en*de* me*n* saller wt vercrigen goet ende rycheden.
Hy en sal niet gaen ende sijn letten w*er*t goet ende sijn eynde louelijck.	De coop w*er*t v*er*and*er*t nochtan salmen vijnden vele leefftochten.	Dit iair w*er*t goed en*de* sijne goeden vele en*de* dair werden wt vercregen vele goede dingen.
Hy w*er*t vande*r* vechtreyse gehoude*n* dit jair hier.	De cope*n* sulle*n* bliuen in haren staet mer vele goeds mit begeerten des volcs.	In dit jair w*er*den vele goede dingen mit enen vpgaende coope.

(fol. 16^{v})
(4)

	j Vander meninge	ij Vanden Coninghe.
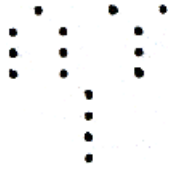	Teken der volmaectheit en*de* der meeni*n*ge der dinge*n* en*de* verwin int ondersoeken.	Tstaen voir hem is verre sijn zal w*er*t veruult metten reeden eens wel geborens ende edels.
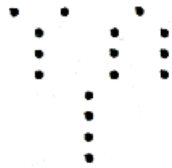	Teeken eens reyse soekers ende hij sal te veruulte comen.	Sijne meni*n*ge den coni*n*c an te hange*n* wert aff gedaen en*de* hij sal hem hoeden voir hen.
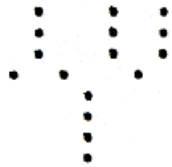	Teeken des dingen ongebonden.	Sijn staet int v*er*crigen des coni*n*x is seer by nochtan ne geen goet sal hij vercrygen.
	Teeken des geens die soect eenrehande dinc van welken men waenhoept.	Tlaten den coni*n*c te zoeke*n* is beter dan hem anhange*n* en*de* suect hijne hij w*er*ter by beschadicht.
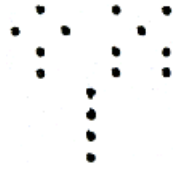	Teeken des wijffs sittende in hoerdo*m*me en*de* des dieffs en*de* des wechs die in twiuel is.	Hy sal vercrigen goet grote auenture ende goede.
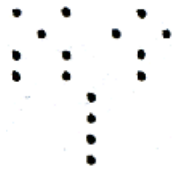	Teken der doot d*er* vloet des bloets ende guaets wechs.	Hy sal goed vercrige*n* vande*n* coni*n*c al ontsiet hij hem en*de* sijn eynde w*er*t louelick.
	Teken des wechs d*er* blyscap.	Beter is tverwesen vande*n* coni*n*c dan tbi wesen.
	Dit beteke*n*t bliscepen sek*er*heyt en*de* vercrigen der dingen.	Sijn letten w*er*t v*er*langt in anhangenden coninc ende int laetste sal hij van hem goet hebben.

(fol. 17[r]) iij Tgeual dies die recht beg*er*t.	iiij Vanden rijcheden.	v Tgeual dies die soect enich dinck.
Hy behoutse al met hem en*de* w*er*t z*er*e gemynt.	Hy sal gelt v*er*crigen van edelen lieden en*de* teynde beter dan tbeghinsel.	Dit w*er*t v*er*uult mit wtstellene nochta*n* en sal hij niet derue*n* der moeynessen.
Hem w*er*t goedlic gedaen in allen syne*n* w*er*ken nochtan w*er*t sijn heesch niet v*er*uult.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mits roerten en*de* v*er*anderinge en*de* vele v*er*crige*n* en*de* wtgeuen.	Dit sal hij vercrigen mit anders hulpe.
Sijn sake w*er*t niet geeynt en*de* trecht w*er*t verleyt.	Hy sal gelt v*er*crige*n* middelbairlic en*de* also verteren en*de* hem en sal niet bliue*n*.	Hy salt v*er*crigen mit lancheyt en*de* arbeyt.
Dit w*er*t een sake vele ontsluytens en*de* met w*er*te voldae*n*.	Hy sal gelt v*er*crigen mit ene*n* ou*er*lidene en*de* v*er*terent en*de* hij sal idel bliuen.	Dit dinc is byden v*er*crige sond*er* arbeyt en*de* belet.
Hy valt in worden en*de* salt tgelt betalen en*de* dair na tonder gaen.	Hy sal vele gelts v*er*crige*n* van wankele dinge*n* ende van zwaren saken.	Tlaten des dincs is beter dan meene*n* te v*er*crigene.
Sijn geualle*n* sullen in dit vonnysse middelbair wesen en*de* dair na sal hij tond*er* gaen.	Hi sal vele v*er*crige*n* van erffname*n* en*de* andere dinge*n* sonder arbeit.	Soect hij op dat hij dit hebbe hij salt v*er*crigen en*de* lichte in g*ro*ter anxt vallen.
Hy salt behoude*n* tege*n* sijne*n* aduersaris na worden en*de* strijden vele.	Hy sal gelt v*er*crigen wt zek*er*en deelen z*ee*re en*de* wt geuallen.	Dit dinc w*er*t v*er*uult na lanc na arbeyt en*de* na onruste.
Men hoept hem cracht en*de* zege na lanc en*de* een ophouden sijnre zaken.	Hy sal gelt en*de* rijcheden vercrigen mit ene*n* ouerlydens wter der getroud*er* zijde.	Hy sal vercrigen die mit boden ende brieue*n* nochta(*n*) salre twyuel an wesen.

(fol. 17^{v})

	vj Vanden huweleke.	vij Vander dracht.
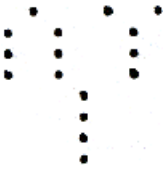	Dit hvelic is goet geheyelicht geluckich noch ta*n* we*r*t ve*r*lanc gedaen.	Volcoemt die dracht het we*r*t eene*n* zone geheylicht en*de* geluckich.
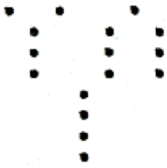	Dit hyelic sal den man niet voldaen moige*n* we*r*den en*de* sij sullen onderlinge scillen.	Dese dracht sal niet volcomen en*de* volcoemse tkint we*r*t z*er*e voirspoedich.
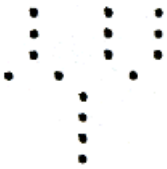	Dit hyelic is schillende en*de* vele belets men saller in sien vreese en*de* laten best.	Dese dracht is quaet en*de* onbedwonge*n* en*de* we*r*tse voldaen sij sal een dochter baren.
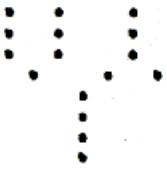	Dit we*r*t licht gedaen en*de* by geualle het en we*r*t niet by louelik*er* man*ie*re gedaen.	Dese dracht haest ontbonden sal lettel gedueren en*de* te duchte*n* voir der ongeboirten.
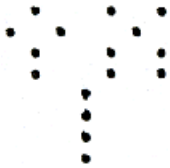	Dit we*r*t goet na dat dickent achterset wert en*de* het sal werden na dat geheescht sullen wesen vele wiue*n*.	Te duchten is voir de dragende dat die dracht niet geboren en wert en*de* tkint we*r*t een zone.
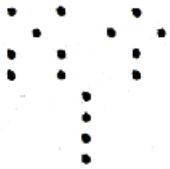	Dit we*r*t middelbair en*de* een oneersam wijff van vele scheldende woirden en*de* van vele smetten.	Dese dracht we*r*t voldaen en*de* goet en*de* we*r*t een dochte*r* en*de* we*r*t in die vrage die fig*ur*e cauda so sal sij bare*n* enen zone.
	Teeken d*er* bliscap en*de* d*er* toecoempste d*er* begeerten en*de* twijff sal maecht wesen en*de* van goeder roeke.	Hair baren arbedelic z*er*e en*de* hair eynde salich en*de* sal bare*n* een dochte*r*.
	Hy sal goet v*er*crige*n* van dese*n* hyeleke na dat hij gescreue*n* sal hebbe*n* om and*er*e wiue*n* welke hij dair na volcome*n* sal.	Teeken des soegens en*de* betekent ene goede dracht ende dair na enen zone.

(fol. 18[r]) viij Vanden ziecken.	viij Vand*er* belegenre stat.	viiij Off sij kint hebben sal.
De sieke w*er*t gesont.	Ne*m*merm*er*e mach die via*n*t iegens dese stat hij ne salse niet hebben noch hair deren.	Sij sal kynd*er*en hebben mer meest zoene*n* en*de* sij w*er*t mit hem gegoet, en*de* sij sulle*n* geluckich wesen.
Hy w*er*t genese*n* sond*er* letten.	Die viant sal v*er*trecke*n* van der stat en*de* hair dingen int goede.	Sy sal kind*er*en hebben mer me*n* ducht voir he*m* i*n* hare kintsheit nochtan en salse niet sonder kinderen wesen.
De siecte w*er*t v*er*langt en*de* he*m* sals v*er*drieten dair aff sal hij wynne*n* vele gepeynsen ende men ducht voir die doot.	De via*n*t sal vand*er* stat trecken leelek*er* da*n* wesen mach na dat hijse bedwonge*n* heefft.	Sy sal kind*er*en hebben nae vele arbeits mer meest dochte*r*en.
Dese siecte w*er*t verlanct totter doot en*de* got weet.	Die beligg*er* sal v*er*liese*n* mids den regen ende dair nae v*er*trecken.	Sy sal d*er* kind*er*en niet moige*n* gedogen want het w*er*t lanc en sij bairt en*de* d*er* af salse hebben vele gepensen.
Tmeest deel der siecte sal int hoefft wesen en*de* hy sal vele braken ende men duchtet voir hem.	Tusschen d*er* stat en*de* haire*n* viant sal vallen een valsch pais.	Sy sal hebbe*n* zonen en*de* dochteren en*de* men ducht voir he*m* in haire ioncheit.
De siecte w*er*t gemeerret mer teynde goet.	Int volc der stat sal bloet stortinge vallen en*de* si sal den viant ontsien.	Sy sal vele kindre*n* hebben en*de* bij de*n* geualle d*er* kindre*n* sal sij goet hebben en*de* auont*ur*e wa*n*t sy geluckich w*er*den sullen.
Voir dese*n* zieck duchtme*n* en*de* w*er*t int eynde d*er* vrage puella so duchtme*n* voir de doot.	Wert in dese vrage puella so w*er*t de stat gewo*n*ne*n* by valsheden en*de* by v*er*radenisse.	Sy sal kyndre*n* hebbe*n* mer tmeest dochteren.
Men hoopt dat hij v*er*lost sal werden vander siecte na lanck.	Tletten des viants des*er* stat w*er*t v*er*lanct nochtan sal de stat v*er*lost w*er*den na arbeyt en*de* schade.	Sy sal hebben vele kind*er*en zonen ende dochteren.

(fol. 18^{v})

xj
Vanden verloren dingen.

xij
Vander reysen.

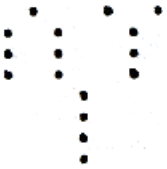

De soek*er* des*er* dieften off des verlies liecht en*de* niet en is hem gestole*n* en*de* niet v*er*loren oec en siet me*n* d*a*t niet in die vrage.

Dese wech w*er*t goet by en*de* geluckich en*de* mogelic est datse v*er*langt wert.

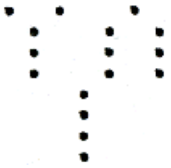

Dese diefte was gestole*n* sond*er* duchten en*de* vreese en*de* tverlies wert weder gecregen sond*er* letten.

Dese wech w*er*t goet en*de* by en*de* hij sal vercrigen vele goets.

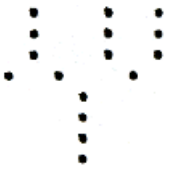

Dese diefte is beg*ra*uen in een stede als ene*n* oue*n* en*de* is gestolen va*n* ene*n* ma*n* wiuelics gelaets en*de* is in sijn stede en*de* tv*er*crigen w*er*t verlanget.

Dit is quaet en*de* tlaten best.

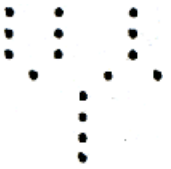

Dese diefte w*er*t wedercrege*n* haest en*de* sijn v*er*toge*n* off wed*er*crige*n* is goet en*de* dair w*er*t niet aff verloren.

Sijn wech w*er*t niet v*er*langt en*de* sijns willen sal hij wed*er*come*n*.

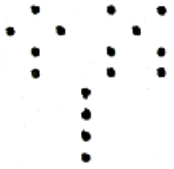

Dese diefte is van goude en*de* van andren mine*n*, en*de* men ducht*er* voren des gelijcs voir tverliess.

Sijn wech w*er*t vol wasdoms en*de* nutte mer mit swairhede*n* en*de* mit vrese.

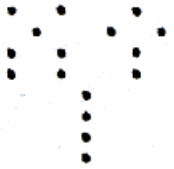

Dese diefte is gout en*de* men twyuelt vander stede der dieften en*de* van bederue ende des gelijcs wert tuerlies vercregen.

Hy sal den wech doen, m*er* te duchte*n* is dat hij bloet laeten sal vande*n* mordenaren.

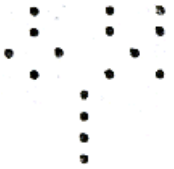

Dit teke*n* sal hem niet vertogen in de diefte noch int verlies, en*de* seyt sijn (...?) he*m* dat hijt v*er*loren heeft hij sal liegen want hij selue die dieff is.

Wert sijn reyse ter zee, so w*er*tse v*er*langt sijn reyse, en*de* hij sal gedoge*n* vele swairheden, en*de* doet hijse te lande, so wertse lichter.

Dit teken beteke*n*t geen dieffte en sij by ualle dat sijn he*m* off sijn maech genome*n* heefft.

Dit beteke*n*t ene*n* seke*r*en wech, en*de* hij w*er*t gehouden, mer sijne gesellen w*er*den gelet.

(fol. 19[r]) xiij Vande*n* gene*n* die va*n* oge*n* is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden reghen.
Hy sal wed*er*come*n* na lanc en*de* sijn staet w*er*t goet.	Sijn vangenisse w*er*t v*er*langet mit salicheit en*de* mit ene*n* goeden eynde.	Dit jair w*er*t die rege*n* middelbair en*de* claerheyt des hemels vele.
Dese sal niet wed*er*comen in deser tijt.	Hy w*er*t wel gelet en*de* het mach sijn dat hij groet goet vercriget.	Luttel regens nyemande derende.
Sijn letten w*er*t wt geset in sijn wechwesen en*de* twedercome*n* w*er*t hem swaer.	Sijn lette*n* wert v*er*lanct inde*n* kark*er*, en*de* dat lette*n* sal sijne*n* mage*n* v*er*drieten in hare ziele.	Het w*er*t regens z*er*e vele na sijne*n* ophouden.
Dese is acht*er* die vterste doere men bereyde hem tauont mael want hij by is.	Dit is een quaet teken den geua*n*gene en*de* is mogelic dat hij sterue inde*n* kark*er*.	De rege*n* w*er*t gemenicht z*er*e en*de* die beken sulle*n* vloeyen na tuphouden.
Dese sal ond*er*daen werde*n* eens anders gebode*n* en*de* en sal wille*n* noch moge*n* wed*er*come*n*.	Men ducht voir des geuangens vo*n*nesse, en*de* is mogelic dat hij dair sterue.	Het w*er*t luttel regens en*de* is te duchten voir tbederue*n* der vruchten.
Dese is gesont en*de* vele voirspoedicheden en*de* goets staens nochta*n* sal hij niet weder comen in dat jair.	Men ducht voir den geua*n*gen, mer hij wert haest verlost.	Luttel regens dit jair en*de* vele vruchte*n* en*de* tuolc wert siec.
Dese geert geen wed*er*come*n* want hij heeft vele goets.	Hy sal come*n* te sijnre woni*n*ge, en*de* vele scriffte*n* w*er*den tegen hem gescreuen en*de* hij mach v*er*lost werden.	Luttel regens dit jair en*de* nyemant deren.
Hy sal wed*er*come*n* na lanc en*de* hij sal hebbe*n* vele goets en*de* voirspoedicheit.	Sijn houde*n* w*er*t verlangt dair na w*er*t hij verlost in goeder salicheit.	Vele regens dit jair ghemeenlic dairt volck aff hebbe*n* sal duecht en*de* goet.

fol. 19^{v})

	xvj Vande*n* begrauen dinge.	xvij Vander wynnynge.
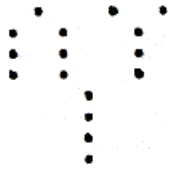	In dese stede is niet begrauen.	Dit is vol wasdoms en*de* inhout groet goet nochta*n* eest van verlangen vercopen.
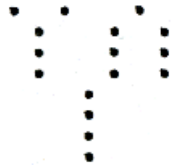	In dese stede is niet beg*ra*uen.	Hy sal bate vercrigen en*de* goed en*de* het sal wesen va*n* snellen v*er*copene.
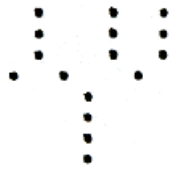	Dese stede inhout niet beg*ra*uens.	Tcopen des dincs snel en*de* tv*er*copen traech en*de* luttel baten.
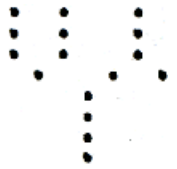	Hier is niet.	Hy saller bate aff gecrigen dair na sal die bate te nyete gaen en*de* ander dinc.
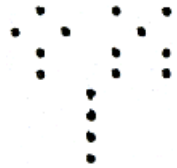	Hier is wat beg*ra*uen dat niet gecregen en wert.	Dit w*er*t v*er*cocht en*de* vele gelts vor de hant sal hij hebben en*de* vele baten.
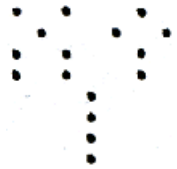	Hier is dinc beg*ra*uen int westerste en*de* toecome*n* te dien wert mit moeynesse.	Geluckich w*er*t hij d*er* mede en*de* alre meest w*er*t het van dieren en*de* ist anders middelbair.
	Hier is niet beg*ra*uen mer hij sal arbeit hebben, nochtan en is die stede niet zuuer.	Eest een peert off een hert off enich welriekende dinc so est wasdom.
	Hier was wat mer het is genomen, en*de* dair en bleeff niet.	Dit is vol winnynge mer tuercopen traech.

(fol. 20[r]) xviij Vande*n* wtgaenden heere.	xix Vanden toegaende*n* heere.	xx Van tween heeren.
De staet van desen he*er*e ontslegen en*de* men twiuelt off die reyse voldaen wert.	Dese reyse w*er*t niet gedaen en*de* tstaen w*er*e beter dan tvoertgaen.	Tversamen*de* w*er*t ontslegen en*de* teynde sal te*n* beste*n* comen.
Dit heer gaet voert mer ten sal niet vechten.	Een deel va*n* desen he*er*e sal toegaen nad*er* sekerheyt sond*er* yeme*n*ts wederstaen.	Teen sal vande*n* and*er*en v*er*sched*en* werden, ende geen geschille w*er*t onderlinge.
Sijn meni*n*ge w*er*t ontslege*n* noch die reyse w*er*t niet voldaen noch den wtganc.	Sijn daet sal lette*n* en*de* het en sal niet mogen toegaen mer sijn bode.	Een ygelic sal den anderen bedriegen, mer hair dinc w*er*t opgehouden.
Sijn wtganc w*er*t belet, nochtan salt wed*er*come*n*, men ducht voir den leeder des heers.	Dit sal toegaen nochtan en salt nyema*n*t deren.	Hair geual w*er*t quaet ou*er*mids haren raet sonder vechten.
Dit sal verwinne*n* die h*er*e te gemoete come*n* en*de* int wed*er*comen w*er*tet gemoeyt ende verarbeyt.	Gaet dit heer toe het w*er*t verwonne*n* en*de* dair sal niet aff wedercomen da*n* z*er*e luttel.	Hare saken ond*er*linge w*er*den gelijc int goede ende int quade.
Wert dese*n* wtganc gedaen spade salt wedercomen en*de* lichte tvoirsetten des wtgancs w*er*t verandert.	Bedoru*en* w*er*t sijn sake ende voleyndt het w*er*t doot gheslegen en*de* hair bloet gestort.	Sij w*er*den v*er*saemt en*de* hair bloet w*er*t gestort vele en*de* va*n* hem lieden w*er*ter vele gedoot.
Sijn geual w*er*t goet al est luttel nochta*n* w*er*t sijn via*n*t verre van hem.	Sijn sake w*er*t ontslegen en*de* niet en salt moge*n* toegaen.	Geen strijt w*er*t voldaen onderlinge mer narer is de pais na vele woerden.
Het w*er*t een bestant mer by auent*ur*e machtet wel bestreden worden.	Sijn voertsetten wert z*er*e ontslegen en*de* het sal verbeyden toe te gaen.	Paeys is narer tusschen beyden dan dbliuen in discende off in geschille.

(fol. 20^{v})

	xxj Vander gedaente des verhole*n*s dincs.	xxij Vander bedeuairt.
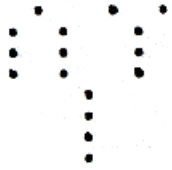	Dit verholen dinc is van cleederen en*de* openbairlike dingen.	Hy sal die bedeuairt late*n* en*de* soeke*n* come*n*scap en*de* oirbairlicheden, ende des gelijcs.
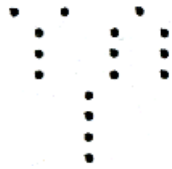	Dit is een planten van clene*n* werke en*de* subtijl en*de* seer dierbair dinc.	Hy sal va*n* sijne*n* lande gaen en*de* hij en sal die bedeuairt niet moge*n* gaen.
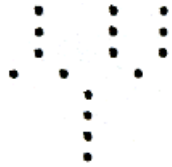	Dit verholen dinc is van minen.	Sijn voertsette*n* we*r*t v*er*and*er*t vand*er* bedevairt en*de* sij w*er*t niet gedaen en*de* eest dat hij gaet hij sal wederk*er*en.
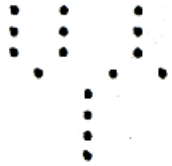	Dit is van wiueliker name.	Dese soek*et* seyt mitte*n* monde dat hij int h*er*te niet en heefft, en*de* de bedeuairt wert niet gedaen dit jair.
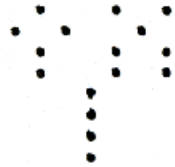	Dit verholen dinc is van mine*n*.	Dese bedeuairt w*er*t niet gedaen dit jair.
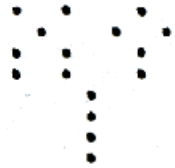	Dit is van goude.	Dese wech is der bedeuairt z*er*e ontsienlic en*de* sy ne w*er*t niet gedaen dit iair.
	In dit verhole*n* dinc is smaec ende roec.	Die peregrim off die bedegang*er* is dit iair seker en*de* hij sal sijn begeerte voldoen by hem.
	In dit v*er*holen dinc is lichticheit.	De wech is sek*er* nochta*n* w*er*t hem die bedeuairt niet gedaen ten sij int and*er* jair.

(fol. 21^{r})xxiij Vanden vechtere.	xxiiij Vander leefftocht.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Hy sal sterck wesen ende vroom en*de* sal vechten.	De coep sal bliuen in sine*n* staet, en*de* int eynde vanden iaer sal hij dier werden.	Het w*er*den dit jair vele goede dingen en*de* vele heerscapien.
De wech sal ten anderen dinge*n* come*n* dan te vechtene sonder vreese.	De coop w*er*t ontslegen in dit iair en*de* ontdieren en*de* men sals niet roeken.	In dit jair w*er*t vele goets en*de* die dinge*n* w*er*den de*n* mensche*n* gemenicht.
De wech en sal he*m* niet mogen voldaen w*er*den om des vechtens wille en*de* hij sal weder come*n* sijns willen.	De coep w*er*t dit jair ontslegen ondiere en*de* niet diere werden.	Int beginsel so w*er*t dier tijt ende int laetste volheit ende god weet.
Dese kemp is wed*er*comende vanden vechtene en*de* gaet hire toe hij blijffter.	De coop w*er*t ondier dit iair al ist datme*n* de dingen niet en vint.	Dit wert een jair va*n* vele goets en*de* van auenturen mer luttel beesten.
Blijfti in de meninge van vechtene so duchtme*n* voir sijn wedercome*n*.	De coop w*er*t in dit jair middelbair.	In dit jair w*er*t goet ende vele v*er*copens en*de* tvolc sal vele bootsen hebben.
Eest dat hij vecht te duchten is dat sijn bloet gestort werdt, en*de* dat hij v*er*loren w*er*t.	De coop w*er*t dit iair middelbair en*de* de beste sullen ondieren.	In dit jair w*er*t een bloetstortinge en*de* te duchte*n* is voir den menschen.
Sijn staet w*er*t middelbair en*de* beter is tvechte*n* gelaten dan gedaen.	De coop w*er*t ondier dit iair en*de* sal niet dieren moige*n*.	Dit w*er*t een voldrachtich iair, en*de* vele dinge*n* sullen in hair eynde nemen.
Dese wech sal he*m* doden ende tverleggen wair hem best.	De coop w*er*t ontslegen mit crachte en*de* tgoed sal z*er*e vloeyen.	Dit w*er*t een jair van vele salicheden nutlicheden en*de* vele goets.

[De rechter *Fortuna minor*]

(fol. 21^{v})
fortuna minor
(5)

	j	ij
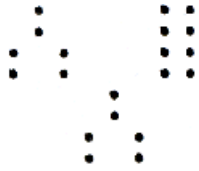	Vande*n* geualle d*er* meninge.	Vanden Coninge.
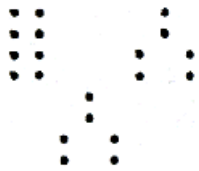	Dit is een teken des roepens va*n* quaden volc ma*n*nen van wapene.	Tanhange*n* de*n* coni*n*c we*r*t van node also dat een ander toegae dats noch beter.
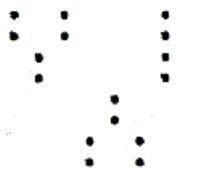	Teken der saken dairme*n* niet aff in die hant en heefft.	Hy sal vande*n* coni*n*c goet v*er*crigen en*de* teynde salich na vele arbeits.
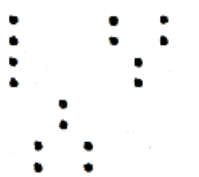	Dit betekent ene*n* die reysen wille.	Hy sal den coni*n*c na lopen m*er* sijn staet we*r*t mitten coni*n*c middelbair.
	Dit is een teken der reysen.	Sijn staet we*r*t opgehoude*n* mitte*n* coninc daer na sal hijne sueken en*de* sijn beg*er*en vercrijgen.
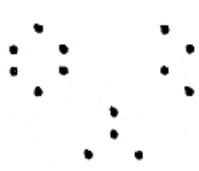	Dit betekent willesceuren der vruchten.	Hy sal arbeyden en*de* dair om sal hy myt soeken den coni*n*c by te wesene.
	Teken des geens die wrake soect.	Eest dat hij de*n* coni*n*c z*er*e begeert hij we*r*t onder sijn hoede en*de* in sijn broet.
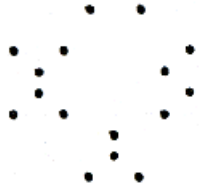	Teken der wegegangers.	Hy sal vande*n* coni*n*c hebbe*n* onbehoerlike woerde*n* en*de* weder tale mer teynde goet.
	Teken des geens die soect een dinc dat in wanhopen is.	Sy we*r*t v*er*saemt mitte*n* coninc ende sal arbeyden om sijne*n* heesch en*de* sijn begeerte te vercrijgen.

(fol. 22[r]) iij Vand*er* gerechticheit.	iiij Vande*n* rijcheden.	v Vande*n* geualle dies de enich dinc soect.
Wonde*r*like sal he*m* tond*er*gaen de valscheit en*de* hij sal verliesen meeste sijns rechts.	Hy ne sal geen gelt vercrigen mer vele v*er*liesen en*de* va*n* grote*n* v*er*doene.	Va*n* dese*n* dinge we*r*t niet v*er*crege*n* en*de* est datme*n* gecrijcht dat sal mit arbeyde sijn en*de* mit belette.
Hy sal in vele woirde*n* scelde*n*de vallen, en*de* wat sijns rechts na lanc.	In sine handen sal geen last van gelde bliue*n* ende sijn v*er*crige*n* we*r*t arbeydelic.	Spade sal hij hier toecome*n* en*de* een deel sal hij er af vercrigen mit beden va*n* and*er*en lieden na lanc.
Hy sal tond*er*gaen en*de* al sine brieue*n* en*de* recht we*r*t he*m* wter hant genome*n* sond*er* arbeit.	Hy sal een luttel gelts v*er*crigen m*er* meer v*er*teren.	Dit we*r*t bewrocht na dat hijer in wanhopen om geweest sal hebben.
Hy sal int gerechte in sceldende worden vallen mer teynde myddelbair.	Hy sal gelt vercrigen wt beroerten in eenrehande lande.	Sijn begeerte mach niet veruult werden int bliue*n* dees dincs.
Hy sal sijn sake hebben te sijne*n* wille iegen sijnen adu*er*sarijs.	Hy sal mit come*n*scip gelt vercrigen en*de* een ander salt houde*n* en*de* verteren.	Een deel des dincs wert veruult na arbeit ende vele gepensen.
Sijne zake we*r*t mit rechte middelbair dair na wert gepaist mitte*n* adu*er*saris.	Hy sal gelt v*er*crigen ende beholden wel en*de* het sal hem bliuen.	Hy sal dit vercrige*n* en*de* het wert onder sijn macht.
Hy sal boue*n* den vo*n*nesse zweren dat sal hem onscade doen.	Hy sal gelt vercrige*n* mit sprekene, ende alremeest mit scrifften.	Hier we*r*t in geleit nochta*n* sal hijt sond*er* twiuel hebben.
Hy sal in strijde ende in sceldene vallen en*de* lettel orbair doen.	Hy sal gelt vercrighen mer mit loesheden ende woerden.	Hy sal arbeydene om dit te vercrigene dair na hope*n* te hebben.

(fol. 22^{v})

	vj Vanden hyelike.	vij Vander dracht.
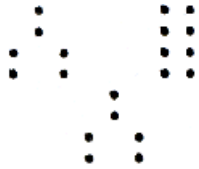	Dit hielic is o*n*nutte en*de* onde*r*linge sal gescille vallen en*de* die sake we*r*t onder he*m* bedorue*n* en*de* niet volbracht.	Wert die dracht volbracht so sal si baren ene*n* geheilichden en*de* geluckigen zone.
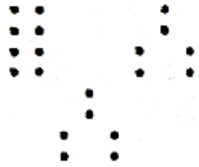	In dit huwelic werden woerde*n* ende strijden, en*de* dair werde*n* scriften aff die niet dogen en sullen en*de* dair na we*r*t raet.	Dit betekent dracht en*de* baringe ende we*r*t gesont.
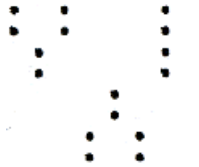	Sijn heesch op dit hielic we*r*t te niete gedaen, en*de* es dat sij v*er*saemt we*r*den hij salse wedersteke*n* bynne*n* cortt*er* tijt en*de* hij sal sceldende woerden horen.	Tgeual deser dracht we*r*t quaet en*de* ontslegen en*de* we*r*tse voldrage*n* so salse een dochter baren.
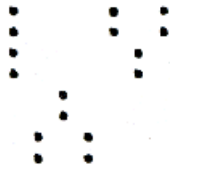	Dit huwelic we*r*t niet volbrocht en*de* niet en saller aff vercrigen.	Dat in dese dracht vloeyt of let est dat de dracht niet volbracht en we*r*t en*de* te duchten is voir tbederue*n* der vrucht.
	Dit huwelic we*r*t goet ende haest veruult en*de* va*n* goed*er* auenturen.	Te duchten is dat sij der vrucht quijt we*r*t voir tijt en*de* we*r*t een zoene.
	Het we*r*t v*er*saimt mit eenre andre ende werden onderlinge sceldinge ende nijt.	Tgeual des*er* dracht we*r*t middelbair het is mogelic dat sij bare twe zone*n*.
	Dit huwelic we*r*t goet gehilicht en*de* dair sal aff comen blijscap.	De dracht we*r*t goet, mer mit vele siecheden.
	Hier we*r*t opgelet tot eenre tijt mits vele woerden onredelijck en*de* dair na wertet geuoecht.	Si is bide*n* barene en*de* de dracht we*r*t een helich en*de* gesont sone.

(fol. 23[r]) viij Vande*n* sieke*n* mensche.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off sij kint hebben sal.
Teken des roepens, ende deert den zieken, en*de* betekent die doot.	Ne*m*merme*r*e so en we*r*t dese stat gewonne*n* noch gecrege*n* va*n* hare*n* viande*n* noch si ne moge*n* hair niet deren.	Die souke*r* der kijnd*er*e vphout en*de* saller wt vercrigen penni*n*ge.
Dese we*r*t haest gesont.	Tvolc van dese*r* stat sal tot enen grote*n* gepense come*n* mer teynde we*r*t salich.	Si sal kind*er*e hebbe*n* mer meest zonen.
Men hoept op de gesonde van desen zieken, en si dat in de vrage puella coemt.	Hair viant sal v*er*trecken in quade*n* moede na dat hise bedwonge*n* sal hebben.	Sij sal kind*er*e hebben in haer ioncheit.
Dese siecte we*r*t verlangt se*er*e en*de* god weet.	Dit beligge*n* we*r*t v*er*langet en*de* cort dair na so trect die via*n*t vand*er* stat wille*n*s.	Sy sal kind*er* en hebbe*n* die sterue*n* sullen in hair joncheyt.
Dese siecte we*r*t v*er*langt, en*de* men hoept op gesonde sonder loff.	De stat we*r*t wel behoet en*de* de via*n*t sal scaede lijde*n*.	Sij sal kind*er*e hebben na lange tijt.
Dese siecte we*r*t v*er*langt en*de* te duchte*n* is voir de doot.	Dese*r* stat mach geen misual toecome*n*, mer si we*r*t gepaist.	Sy sal kind*er*e hebbe*n* en*de* vele der kind*er*e sal hij niet lieff hebben en*de* vele achte*r*laten.
Dese siecte we*r*t v*er*langt so dat de gesonde al in wanhope staen sal.	Dat volc der stat sal scade lijden daer nae wert gepaist.	Sy sal voir kind*er*e hebben dair sy niet een aff lieff hebben sal.
De siecte we*r*t verlangt ende is in de vrage puella so we*r*t hem sijne sake by.	Si werde*n* gepaist ende die viant sal vand*er* stat sceyden.	Sy sal kind*er*e hebbe*n* beyde in de ioncheit en*de* in de outheit.

(fol. 23^{v})

	xj Van der dyeffte.	xij Vander reyse.
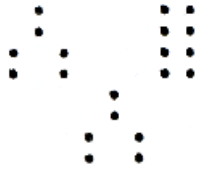	Tweder crigen van deser diefften off van desen verliese wert verlanget ende der dieue sijn vele.	Hy sal die reyse doen ende vele arbeits hebben ende belets.
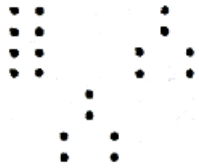	Dese dieffte wert vercregen omlanc ende tuerlies des gelijcs.	Hy sal die reyse doen ende si wert lanc ende teinde louelic.
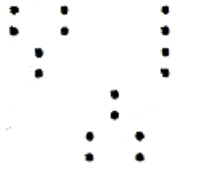	Dese dieffte wert niet vercregen noch tverlies, en sy dat een beeste si.	Dese reyse wert verleyt ende syne meeninge verandert ende salse laten.
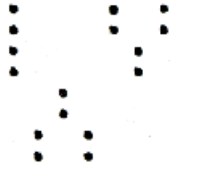	Dese dieffte is elwair gedragen ende hair wedercrigen verlanget.	Men hoept hem een reyse te doen nae lanc, dair hen goet aff sal geschien dat edel is.
	Tvinden deser dieffte wert opgehouden en tijt, daer na wertse vonden des gelijcs verlies.	De reyse die hij begeert sal hij doen an sijnen danc ende by crachte.
	Van deser dieffte wert die dieff geschoffiert ende is een wijff diemense tyet mer dair na wertse vercregen ende also salt verlies.	Hy sal die reyse doen ende werter geluckich in ende hij wert gevriet van vele belets.
	Dit is een teken des verlies ende der diefften die nemmermere vercregen wert.	Dit wert een goed reyse ende geluckich ende sijn wechwesen wert verlanget.
	Tvinden deser dieffte wert verlangt mer lange dair na wert verlies vercregen.	Hy sal die reyse doen ende wel wert hem oec wert hij van snellen wedercomen.

(fol. 24[r]) xiij Van dien die buten is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regene.
Dese mach niet wed*er*come*n* te sijne*n* en sy by arbeyden.	Sijn vangenisse we*r*t verlangt, en*de* men hoept dat hij na der tijt verlost wert.	In dit jair we*r*t luttel rege*n*s ze*r*e dair tvolc aff bescaet we*r*t.
Men sal sijn wed*er*comste hopen na lanc tijt en*de* wtstel.	Men ducht voir tbelet des geua*n*gens, en*de* va*n* sijne*n* verliese, en*de* sij(n) v*er*losse*n* we*r*t wo*n*der.	Het we*r*t luttel rege*n*s nochta*n* salt ten besten comen.
Hy sal snel wedercome*n* en*de* hij we*r*t inde*n* dienste des coni*n*cs off int geselscap der beesten.	Desen geuange*n* sal den coni*n*c verlossen, en*de* hij sal hem wel doen, en*de* beuelen hem sijne diensten.	Zeer luttel regens we*r*t dit jair, ende tvolc we*r*ter aff bescaet.
Sijn wed*er*come*n* we*r*t opgehouden een tijt dair nae sal hij come*n*.	Hy ne sal niet moge*n* bliue*n* geuange*n* enen dach.	De regen we*r*t in dit jair middelbair in de helpe.
Dese is verand*er*t van sijnre stede ter andre end hij en geert geen wedercomen.	Sijn kark*er* we*r*t verleit en*de* hij sal ontsien, en*de* we*r*t gedreecht va*n* sijne*n* coni*n*ge.	De regen we*r*t dit jair vp gehouden, ende we*r*t eene diere tijt.
Dese sal niet moge*n* wed*er*comen, nochtan begeert hij in sijn stede te wesen.	De staet van dese*n* geua*n*gen we*r*t middelbair en*de* hij we*r*t subtijlic verlost.	De regen we*r*t opgehoude*n* mer di wint we*r*t gemenicht.
Sijn wed*er*come*n* we*r*t v*er*traecht en*de* we*r*t v*er*andert van lande te lande.	Sijn v*er*lossen sal naken na den groten betalen.	In dit jair we*r*t luttel rege*n*s mer vele wijns ende erdbeuinge.
Men hoept noch te v*er*samene mit desen, na lang tijt.	Dese we*r*t geleet voirden vange*r*e, en*de* sal van he*m* hore*n* vele worden en*de* groet.	Vele winds en*de* we*r*t luttel regens ten leste*n* dair den volc mede gehulpen wert.

(fol. 24^{v})

	xvj Vanden begr*a*uen dinge.	xvij Vander comenscip.
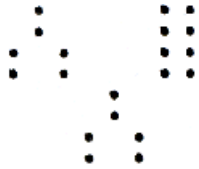	Hier en is niet verholen da*n* steene.	Hy ne sal geen orbair doen in dese come*n*scap dan arbeit.
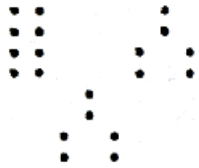	Hier is niet begrauen.	Hy sal hier in zeer arbeyden en*de* luttel baten d*er* aff hebben.
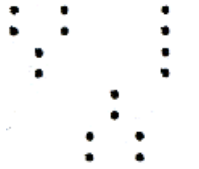	Hier en is nyet.	Dese w*er*t van cleenre baten, en*de* hij sal belett hebben.
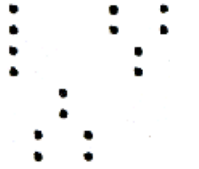	Hier en is niet begr*a*uen en*de* het heefft gesocht geweest mer niet en wasser geuonden.	Tlaten van desen is best wa*r*t het van clene vercopene es.
	Dit is sek*er* en*de* hier is die stede nochtan moet*er* arbeit toe te*n* vindene en*de* die tsoeke*n* aenhout die v*er*criget.	Dese w*er*t vol wasdoms ende grote bate sal mer aff gecrijgen.
	Dit verholen dinc is sek*er* nochta*n* was die bate dair aff gedaen voir dese tijt.	Dese come*n*scip w*er*t vol wasdoms al eest datmense langer hout.
	Hier is niet begrauen.	In dese come*n*scip w*er*t scade noch bate.
	Hier en is niet verholens.	Tgeual va*n* des*er* come*n*scip w*er*t middelbair off der baten naest.

(fol. 25[r]) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*e*re.	xix Vande*n* toegaende*n* heer.	xx Vanden tween heeren.
Tgeual van desen he*e*re we*r*t sterck nochta*n* saller gescil in vallen.	Dit he*e*re en sal niet gaen t*er* stede dairt gemeent hadde.	Dese salle*n* strijden en*de* vechte*n* gelijc, d*er* na we*r*den sy v*er*scheeden.
Tgeual van desen heer we*r*t goet en*de* sonder vreese.	Teen deel van desen heere sal toegaen sond*er* yema*n*t te deren.	Dese salle*n* vergad*er*en ende weder versceede*n* ende hair sake sal te goede vergaen.
Eest dat dit he*e*re voirt gaet het sal bescadt wed*er* come*n* dair om wair he*m* tstaen best.	Eest dat dit toegaet ten sal niet mogen wed*er*come*n* te*n* sij beschaedt en*de* gecrenct.	Dese twee he*e*ren en sullen niet vechte*n* mer sij werden gevreedt en*de* gepaist.
Dit he*e*re sal wtgaen en*de* twed*er* comen we*r*t verlangt en*de* sijn geual we*r*t middelbair sond*er* schade.	Dit he*e*re sal sijn toegaen af laten, nochta*n* sal he*m* een deel toegaen, dat niet te ontsien sal sijn.	Tussche*n* he*m* beyde*n* mach ne geen quaet geschien noch bloetstortinge noch vreese.
Dit en sal niet wt moige*n* gaen en*de* het we*r*t anders belett en*de* ontslegen.	Eest dat dit he*e*re toegaet het sal vercrigen sijne begeerte.	Elc sal tander ansien so dat sij niet v*er*gadert en we*r*den te strijdene.
Den wtganc va*n* dese*n* he*e*re we*r*t opgehoude*n* mer een deel dair aff sal wt gaen en*de* van dien deel sal tmeeste weder come*n*.	Dit he*e*re sal niet toegaen en*de* bilichte sijn sake wert ontsleg*e*n en*de* belet.	Dese sullen deen den and*er* en niet gemoeten m*er* si salle*n* wederke*r*en en*de* hem bet beraden.
Dit sal v*er*lanc wtgaen en*de* te vele steden gaen en*de* arbeyt dogen.	Dit en sal niet toegaen en*de* sijn sake en*de* sijn raet wert al te nyete.	Dese twe we*r*den v*er*saemt nochtan wair beter twechgaen dan tgemoeten.
Tgeual van desen he*e*re we*r*t goet en*de* nutte na arbeit.	Men hoept van dese*n* he*e*re een deel toegaen sal sond*er* schade.	Dese we*r*den v*er*saemt en*de* ond*er*linge salle*n* sij sceldende we*r*den sonder scade.

(fol. 25^{v})

	xxj Vanden verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
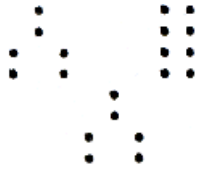	Dit verholen dinc is planten.	Hy sal bedeuairt gaen en*de* sijn wech wesen w*er*t v*er*langet dit jair en*de* hy sal lijden arbeyt en*de* druc.
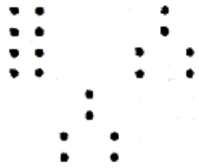	Dit verholen dinc is een dinc dair lichticheit in gehulpe*n* w*er*t.	Hy sal gaen nochta*n* w*er*t hij belet in die bedeuairt en*de* dair na sal hijse doen.
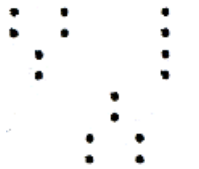	Dit is van groenen planten.	Dese bedeuairt en w*er*t van desen iair voldaen.
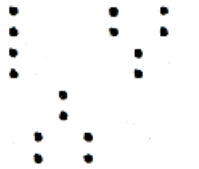	Dit is van plante*n* van cleenen en*de* lichten werke.	Dese sal gaen nochta*n* en coemt hij te sijnre begeerte*n* niet bin dese*n* jair.
	Dit is een dinc zwaer wegende.	Dese bedeuairt w*er*t achter w*er*t gehoude*n* dit jair mits vele saken.
	Dit v*er*holen is een dinc hol wyueliker name.	Dese bedeuairt w*er*t belet en*de* niet voldaen dit jair.
	Dit verholen dinc is va*n* plante*n*.	Hy sal he*m* pijne*n* de bedeuairt te doen nochta*n* w*er*tse niet voldaen.
	Dit is een dinc datme*n* niet sien en mach.	Tvolc sal dit jair geen bedeuairt gaen want de raet d*er* aff gesleten wert.

(fol. 26[r]) xxiij Vanden vechter*e*.	xxiiij Vande*n* coop d*er* leeftocht.	xxv Tgeual vanden jair.
Hy sal vechte*n* te boue*n* gaen en*de* verwynne*n* en*de* ope*n*bair bate dair aff hebben.	De coop w*er*t ondiere en*de* ontslege*n* en*de* int ende vande*n* jair sal tvolc gebreck hebben.	Meer goets sal geschien dit jair dan quaets.
Hy sal vechten en*de* geselle*n* hebben, en*de* sijn geual w*er*t middelbair.	De coop w*er*t dit iair ondi*er*e en*de* ontslege*n* en*de* te*n* sal niet dierer mogen werden.	Tgeual van desen jair w*er*t middelbair int goede ende int quade.
Hyne sal niet vechte*n* dit iair, en*de* hij sal wed*er* keren van desen wege.	De coop sal ontslegen werden, en*de* in dit jair en w*er*t hij niet dierer.	Dit w*er*t een jair va*n* vele goets, en*de* men ducht voir enige der coni*n*gen.
Sijn wech w*er*t ontslege*n* sijns willen, en*de* dit vechte*n* w*er*t v*er*andert tot enen andren.	De coop blijfft staende en*de* int ende vande*n* jair w*er*t hij ontslege*n* en*de* ondi*er*e.	Dit w*er*t een seker iair ende tuolc sal seer reysen.
Hy ducht voir tuechten dat hij geuange*n* mach sijn.	Dit jair blijfft de coep staende m*er* int eynde des iairs salt dierer werden.	Dit w*er*t een jair van vele goets, en*de* van sek*er*heden en*de* tuolc in goeden state.
Hij ne sal niet voluechte*n* en*de* beter is tlaten.	De coop blijfft staende mer int eynde des iairs sal hij ontslege*n* w*er*den.	Dit w*er*t een iair va*n* goeden geualle, en*de* in dit iair sal tegen den coni*n*c rijsen off wtgaen een verrader.
Hy sal nernst wesen op tuechte*n*, mer ten w*er*t niet volbracht, want het w*er*t belet.	De coop blijfft staende en*de* dair na sal hij luttel dierer werden.	Tgeual va*n* desen iaire w*er*t goet al esser verbeyden in.
Hy ne sal niet mogen vechten dit jair, en*de* het is hem best.	De coop vand*er* leeftocht wert dier, mer va*n* and*er*e dingen ondier.	Dit w*er*t een iair van vele plante*n* en*de* de (r) valscheit, en*de* tvoirdencken des volcs werde*n* menichuoout en*de* int beginsel vande*n* iaire so w*er*t een droecheit.

(fol. 26^{v})
6

	j Vander meninghe.	ij Vanden Coninghe.
	Dit is een teken des wegegangers ende wert int beghinsel der vrage fortuna maior so betekent vanden coninge ende watter aff wesen sal ende is een sterck teken.	Hij sal vercrigen vanden coninc na dat hi begeert ende sijn sprake wert gehoort van hem.
	Dit is een teken des geens die vraget na enen heere ende na grote dingen.	Hy sal vercrigen vanden coninc staet ende heerscappie duecht ende horen na lange tijt.
	Dit (is) een teken der volheit der rijcheden.	Hy sal vanden coninc horen dat hem geliefft, ende hij sal hem verblijden na arbeit ende lanc (... ?).
	Dit teken mach ne doot dinc betekenen.	Hy sal den coninc ontsien ende qualic met hem wesen. mer sijn dinc wort volbrocht.
	Dit is een teken der almoesene goeder lieden.	Hy sal voir den coninc wesen na die brieuen die hem gesent werden, ende sal van sijnen heymelijken raide werden.
	Dit is een teken des geens die recht begeert.	Sy sal vercrigen sijnen heesch vanden coninge om lange tijt.
	Dit is een teken van allen dingen gemeenlijc die verre van ogen sijn.	Sijn dinc wert gedaen vanden coninc by enen goeden haesten bode.
	Dit is een teken des geens die wegen soect.	Na schade ende moeyenisse sal hi vreese hebben in sijn herte mer dair na sal hij sijnen wille hebben.

(fol. 27[r]) iij Vanden rechte.	iiij Vande*n* rijcheden.	v Vande*n* geualle enichs dincs.
Hem sal goet gescien va*n* sijnre clage ende hij wert geluckich in alle*n* sijne*n* daden en*de* hij sal sijne*n* adu*er*sarijs verwynne*n*.	Hy sal gelt v*er*crige*n* wt stre*n*ge*n* dinge*n* besettelike diensten en*de* hi w*er*t v*er*uult.	Hy sal sijn dinc v*er*crigen in goeder wijse en*de* hulpe hebben van edelen lieden.
Sijn sake w*er*t v*er*langet en*de* hij sal in twiste vallen en*de* sijn einde w*er*t middelbair.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit arbeyde en*de* mit anxte en*de* w*er*t gelijc ene*n* behoeder sijnre dinge*n*.	Dit dinc w*er*t een tijt opgehoude*n* en*de* na wanhope vercregen.
Vele mani*er*en en*de* woerden sulle*n* sijn in tsine te heeschen en*de* het w*er*t he*m* verre.	Hy sal gelt v*er*crige*n* groet ende rijcke w*er*de*n* al de tijt sijns leuens.	Dit sal hem geschien en*de* hy salt v*er*crigen na arbeyt ende vreese.
Hy sal trecht behouden int beginsel mer d*er* nae sal hij tonder gaen.	Hy sal gelt en*de* pe*n*ninge gecrigen in cortter tijt.	Dit dinc sal hem snel geschien sonder arbeyt ende sonder middele*n*.
Hem sal recht geschien vanden rechter en*de* sijn sake behoude*n* al essi onrecht en*de* salre brieue aff hebben.	Hy sal gelt gecrigen mit sekerheit, mit come*n*scepe.	Hier w*er*t opgelet met vele beloefften, en*de* dair na sal hijt vercrigen.
Tvo*n*nisse w*er*t in dese sake*n* verleit dair na sal hijt vercrigen.	Hy sal rijchede v*er*crige*n* int leste sijns leuens goet en*de* voirspoet.	Dit jair w*er*t hij gemoeyt en*de* sijn sake verleyt d*er* na w*er*tse veruult na wanhope.
Mit valschede sal hij sijne sake behoude*n*, dair na w*er*tet in hem v*er*keert, en*de* hij w*er*ter mede belet.	Hy sal gelt gecrige*n* mit vele wegen te gaen ende mit sonderlinge reysen.	Hy sal dit v*er*crigen na wanhope, en*de* hi salt laten.
Hy ne sal niet moge*n* comen ten eynde van syne*n* vo*n*nisse.	Hy sal rijc werden ende wed*er* v*er*liesen gout en*de* ziluer.	Hy ne sal hier aff niet gecrigen en*de* tlaten best.

(fol. 27^{v})

	vj Vanden huwelijcke.	vij Vander drachte.
	Dit huwelic w*er*t goet nochtan w*er*t hire in bescaet z*er*e ende sal betalen datter ou*er* coemt vander huwelijcker ghifften.	Dese dracht w*er*t gehelicht geluckich, en*de* een licht baren, ende ene*n* zone.
	Dit hielic w*er*t niet volbrocht en*de* wert het volbrocht dat w*er*t om lanc en*de* gescil w*er*ter ond*er*linge tlaten best.	Dese dracht w*er*t gesont en*de* sij is by den barene eenen zone.
	Dit w*er*t goet en*de* best en*de* gehelicht geluc en*de* blijscap sal hij metten wiue hebben.	Dese w*er*t gemoeit en*de* sal een dochte*r* baren siec en*de* verlost.
	Dit w*er*t een toegaende gehilicht snel en*de* sond*er* letten huwelic daer na betekent dat hij een ioncfrow hebben sal.	Te duchte*n* is van dese dracht datse voir tijde gebore*n* w*er*t, en*de* is sij bij den barenne so sal sij een dochte*r* baren.
	Dit is een gemerct teken en*de* betekent een huwelic swair sijns vercrigens en*de* een swair beuel.	Dese dracht w*er*t voldrege*n* en*de* sien (... ?) geluckich, en*de* een dochte*r* die gehelicht wesen sal bouen hair ouders.
	Dit w*er*t volbracht en*de* twijff w*er*t edelre da*n* de man, en*de* hij sal te sijnre begeerte come*n* van hair na moeyenisse arbeit en*de* om lanc.	Dese sal vercrigen en*de* wa*n*neer se voldragen w*er*t salre een dochter geboren werden.
	Dit wert een goet hielic.	Wert dese dracht voldragen so salse ene*n* sone baren.
	Dit huelic mach niet toecome*n* en*de* niet en werter aff. Dick is tlaten best.	Dese dracht w*er*t niet volcomen en*de* eest datse volcome*n* w*er*t, so salse baren ene*n* sone.

(fol. 28[r]) viij Vanden ziecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off hij kint hebb*en* sal.
Te duchten is voir desen ziecken, en*de* teynde w*er*t goet ende salich.	Tvolc vand*er* stat sal sijne*n* viant verwynne*n* en*de* te boue*n* gaen.	Hy sal een getal va*n* dochte*r*en hebbe*n* die geluckich ende gehilicht sullen wesen.
Dit teke*n* opheft thooft des ziecke*n* en*de* te*n* vertoecht he*m* niet den vegen en*de* betekent salicheit in die siecte.	Tvolc vande*n* lande sal verwynne*n* en*de* de viant der stat sal snel va*n* hair trecken.	Sy sal kind*er*e ontfaen wt welken een voirstaenre off vo*n*nesstrecker wese*n* sal hart va*n* toesprekene.
Sijn euel w*er*t groet ende zwaer, ende te duchte*n* is voir die doot.	Dese stat w*er*t gewonne*n* mit valscheden, ende mitten swerde.	Dese sal kindre*n* hebbe*n* na dat vele wiue*n* tontijde gebairt sulle*n* hebbe*n*, ende va*n* he*m* w*er*den vele dochte*r*en.
Desen zieke*n* sulle*n* toecome*n* vlode en*de* euelen in hemelike*n* steden sijns lichaems.	Dese stat w*er*t gewo*n*nen en*de* lettel dair na w*er*tse verlost.	Na tmesualle van vier kind*er*en sal si ontfaen en*de* baren ene*n* zone.
Tmeeste d*er* siecte sal wese*n* int been, en*de* hij w*er*ter aff gesuuert en*de* genesen.	Dese stat w*er*t va*n* groter macht en*de* vele goets w*er*t in hair.	Dese sal een getal d*er* sone*n* hebben en*de* de wiue*n* werden geluckich en*de* hi bide*n* wiue*n*.
Hy wert verlost vander siecte.	Tbeligge*n* w*er*t v*er*lanct ende d*er* stat w*er*t inder gedaen mer si w*er*t verlost mids viants vertreckene.	Hi sal kindre*n* hebbe*n* ende hem w*er*t gebootscapt va*n* ene*n* wiue dair hij bij geeert sal werden.
Dese w*er*t gesont en*de* sal vele brake*n* de meeste siecte in de vpperste lede*n* en*de* hy sal hoeste*n*.	Dese stat sal in g*ro*te vrese en*de* dwalinge wesen mer teynde wert goet.	Hy sal sone*n* hebbe*n* en*de* sij sulle*n* he*m* eren, en*de* tes mogelic dat he*m* last vanden kindre*n* compt.
Dese siecte mach niet dueren, en*de* hij w*er*ter snel aff verlost.	Vele vande*n* he*er*e sullen ma*n*scap doen d*er* stat ende de viant sal v*er*trecke*n* bescaedt.	Hy sal kindre*n* hebbe*n* en*de* een andre salse voeden, wa*n*t hij van dane trecken sal, en*de* verre van hem wesen.

(fol. 28^{v})

	xj Vander dieffte.	xij Vander reyse.
	Dese dieffte is brudelic dinc en*de* bijden come*n* w*er*tet wedercregen en*de* tuerlies oic bij tijden.	Dese reyse w*er*t he*m* geluckich ende salre bate en*de* wasdom aff gecrige*n*.
	Twed*er*crige*n* des*er* dieft*en* w*er*t v*er*langt en*de* is een openbair dinc om lanc ende also w*er*tet tu*er*lies v*er*crege*n* na lanc.	Hier w*er*t opgelet dair na sal hij die reyse doen en*de* lang wech wesen.
	Dese diefte w*er*t geopenbairt binne*n* cortter tijt en*de* is iet van clederen en*de* een vande*n* knapen salt hebben en*de* tu*er*lies w*er*t wedercregen.	Sijn reyse w*er*t goet nochta*n* twiuelt men aent verlies sijns loens.
	In cortter tijt w*er*t dese diefte wedercregen sonder arbeyt.	Dese scijnt off hij wed*er* q*ua*me va*n* sijnre reyse en*de* sal cort wedercomen.
	Dese dieffte is van cled*er*en en*de* men tijetse ene*n* wiue die maech is der familien van dien huyse en*de* tvinden vande*n* verliese w*er*t verlanct.	Sijn reyse w*er*t lang nochta*n* sal hire goet in gecrigen en*de* voirspoet.
	Dit heefft gestolen een sek*er* me*n*sche als off hijt versteden soude en*de* verlanc w*er*t wed*er*crege*n* en*de* also tu*er*lies en*de* d*er* na w*er*tet vercregen.	Hy ne sal de reyse niet doen en*de* het sal he*m* beletten een wijf en*de* en*de* tletten best.
	Dese dieffte w*er*t vercregen by enen wiue.	In dese reyse sal vreese w*er*den en*de* arbeyt en*de* hij sal pijne dogen va*n* quaden lieden.
	Emmer toe is dese dieffte v*er*and*er*t en*de* verre gedregen en*de* de dief is tussche*n* der donck*er* ende hemelsch*er* varewe genegen en*de* twed*er*crige*n* wert lanc.	Dese reyse is hem bereet ende seker nochtan wert se lang.

(fol. 29r) xiij Van dien die van oghen is.	xiiij Vanden geuangen man.	xv Vanden regen.
Dese sal wedercomen mit goeden geualle ende volmaecter begeerten ende hij wert rijck.	Dese geuangen sal vercrigen vanden coninc cracht ende wert schier verlost.	In dit jair sal luttel regens valle*n* en*de* die wert orbairlic en*de* en sal den volke niet deren.
Sijn wed*er* come*n* sal lette*n* een iair, dair na sal hij comen vol gelts.	Dese sal wesen seker en*de* lidende en*de* hij wert snel verlost.	In dit jair wert zere luttel regens en*de* alte vele wints.
Sijn wedercomen wert vertraeget want hij goets leuens is en*de* geeert dair hij is.	Dese vangenisse wert verlangt als is hij seker ende men hoept om lanc sijn verlossen.	De rege*n* wert in dit iair opgehauden so dat sumwijle regenen sal, somwijle niet.
Dese sal snel wedercomen en*de* dair na weder geren de stede daen hij quam.	Sijn verlossen wert verlangt en*de* hi wert verandert van carker te carkere en*de* der na verlost.	Dit jair salt vele regenen en*de* den volke nutte wesen.
Dit wedercomen wert vertraecht en*de* hij ne sal niet comen in dese tijt.	Dese vangenisse wert verlanget en*de* mit al desen so wert hij seker int eynde verlost.	In dit iair wert de regen middelbair orbairlic den volke en*de* niet scadelic.
Ten is in sijnen moet niet wed*er* te comene in des*er* tijt.	Tes bider witlicheit dat dese geuangen is en*de* dair eest niet tontsiens.	Twtstorten des regens wert ouervloeyende dit iair ende orbairlijc den volke.
Het staet met hem qualic en*de* hij is gemoeyt nochtan hoeptmen op sij(n) coemste hier.	Te duchten is voir des geuangens pijne en*de* hij is in groter vresen nochtan wert hij verlost.	Dit jair salt lettel regens vallen en*de* onscadelic den volke mer int eynde vanden iaire salt regenen.
Dese wert gevoert van eenre stede ter andre en*de* dair na hoeptmen op sijn coemste.	Dese wert verlost en*de* dair na sal hij gaen vander stede dair hij geuangen was tot eenre andre stede.	Luttel regen wert dit iair en*de* stercke winden, ende deerlike den volke.

(fol. 29v)

	xvj Vanden begrauen dinge.	xvij Vand*er* come*n*scap en*de* wasdo*mm*e.
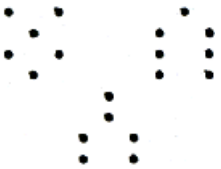	Dit is sek*er* en*de* sijn stede is ten oesten wert en*de* is groet en*de* arbeydelic aen te comene.	Dit is va*n* clene*n* wasdo*mm*e recht offt vander hant ghinge.
	Te desen beg*ra*uen dinge salme*n* niet comen moigen.	Hy we*r*t in dit gemoeyt en*de* niet en sal hire aff vercrigen.
	Hier en is niet begrauen.	Dese come*n*scip we*r*t goet hij salre bate aff gecrigen, en*de* tvercopen we*r*t traech.
	Dit is van vele arbeits, en*de* niet en is dair dat genome*n* we*r*t.	Tgeual van des*er* come*n* scip we*r*t sonder bate en*de* sonder scade.
	Hier en is niet.	Dese is z*er*e vol van wasdoms op dat dair in is dat den wiue*n* toebehoirt cled*er*en en*de* ander witte ding*en*.
	Hier en machme*n* niet toecomen ou*er*mids dat die stede so v*er*re is.	Dese come*n*scip we*r*t z*er*e orbairlic nochta*n* we*r*t tvercope*n* z*er*e lanc.
	Hier en is niet beg*ra*uen.	Van des*er* come*n*scape*n* coempt niet off me*n* moetse alte v*er*re versuecken.
	In dese stede en is niet beg*ra*uen.	Hy ne sal geen bate van deser come*n*scap hebben, dair en si yet geboren.

(fol. 30r) xviij Vande*n* wtgaenden he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vande*n* tween heeren.
Dit he*m* w*er*t verwinre en*de* behoude*n* en*de* sal niet wederstaen.	Dit sal letten int toegaen ter stede dairt begeert en*de* licht ten sal niet toegaen.	Werde*n* dese twe v*er*saemt hair ne geen sal v*er*winne*n* mids d*er* stercheit an beyden sijden.
Dit he*er*e is z*er*e sterc en*de* sijn wech w*er*t verder da*n* t*er* stede dairt meent.	Dit en sal niet moge*n* toegaen, t*er* stede dairt begeert.	Tgescil va*n* dese*n* tween h*eer*en w*er*t te broken en*de* sij en w*er*den niet vergadert en*de* int einde w*er*tet gepaist.
Tgeual va*n* desen he*er*e w*er*t middelbair en*de* tbliue*n* bet*er* dant wtrecken.	De meeni*n*ge va*n* toegaen van desen he*er*e w*er*t wed*er*leit ende belet.	Werden dese twe versaemt so sal dat oestersche heere verwynnen.
Dit he*er*e en sal nie wech gaen, mer het sal sijne*n* wtganc voldoen.	Dit sal sond*er* twiuel toegaen en*de* een lettel scaden lijde*n* en*de* ten sal nyema*n*t mogen deren.	De sake va*n* desen tween he*er*en w*er*t opgehoude*n* en*de* eest dat sij vergad*er*en dat began salt winnen.
Desen h*er*e sal geualle*n* belet van sijne*n* wege, en*de* dat is hem best.	Dit en sal sijne*n* toeganc niet volcome*n*, en*de* sal vroom wesen, en*de* vele vercrigen mer sijne stede salt beletten toe te gane.	Tusschen beden w*er*t pais gemaect en*de* elc salre letten aff hebben.
Dit he*er*e en mach sijne*n* wtganc niet voldoen en*de* het sal letten in goeder wijs.	Dit en sal sijne*n* toeganc niet volcome*n* ter steden dairt begeert.	Elke*n* va*n* desen tween h*er*en sal geuallen een belet, welc se houde*n* sal elc and*er*en te gemoete.
Dit he*er*e sal sijn sake v*er*crige*n* in sijne*n* wtganc en*de* sal verwinne*n* wij em sijne*n* daden en*de* hem w*er*t vol victorie gegeue*n*.	Dit en sal sijne*n* toeganc niet voldoen en*de* het wert belet by ene*n* andre*n* wege.	Dese en sullen hem niet gemoete*n* mer verscheeden.
Dit sal sijne*n* wtganc voldoe*n* en*de* sal in vele stede*n* te bouen gaen wtgenome*n* d*er* stede dairt begeert.	Dit sal snel ende wijselic toegaen, en*de* en sal niet mogen letten in die stede.	En ygelijc van dese*n* sal van den andre*n* versceede*n* w*er*den, mids dat hem toeuallen sall.

(fol. 30v)

	xxj Vanden verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
	Dit verholen dinc is van plante*n* iegen welke en mach noch vier noch dierbair dinc.	Hy sal den wech gaen mer niet in dit jair.
	Dit is dierbair dinc d*ae*r de moet genuechte in neemt.	Hy sal moeynisse en*de* anxt hebben mer de bedeuairt w*er*t van desen iair gedaen.
	Dit is van planten en*de* va*n* dinge wtgaende wter ziele van zwart*er* varewe.	Na dat hij een wijl gelet sal hebbe*n* so w*er*t de bedeuairt gedaen en*de* hi ne salse niet laten.
	Dit is verholen dinc is van planten en*de* van zwart*er* varewe*n*, en*de* dair is y*m*mer toe wat verloren.	Sijn voirtsette*n* w*er*t v*er*and*er*t vand*er* bedeuairt dit jair.
	Dit is van planten der eerden hebbende smake va*n* olijffbome*n* en*de* roke ende sijn wit.	Hy sal de bedeuairt doen in een and*er* iair dan hij begonnen heefft.
	Dit is van wiuelik*er* name*n* hebbende smake en*de* roke en*de* witheit ende is een teken van plante ende van dieren.	Dese bedeuairt w*er*t opgehouden dit iair sonder belet bij he*m* selue*n*.
	Dit is van plant*en* off van dieren en*de* van duerbaren dingen off van hemeliken dingen.	Dese bedeuairt en w*er*t van desen iair gedaen.
	Dit is roselachtich dinc.	Hem sal een bedeuairt toecomen en*de* hi sals begheren mer sij, ne w*er*t van desen iair gedaen.

(fol. 31r) xxiij Vanden vechtene.	xxiiij Vande*n* coop d*er* leeftochte*n*.	xxv Vanden geual des iairs.
Hem sal een vechte*n* scaden dit iair en*de* hij sal mit sijnre hant bloet storten.	Vele vruchte*n* en*de* beesten sullen sijn in dit iair en*de* ondiere.	Dit w*er*t een goet iair m*er* int beginsel w*er*den strijden en*de* een goet eynde.
Hy sal vechte*n* te boue*n* gaen en*de* verwinne*n* en*de* niet en sal hem deren inden wech.	Int beghinsel des iairs so w*er*t diere en*de* cort dair na wed*er*k*er*en ter gewoente.	Dit w*er*t een goet jair va*n* lettel strijden en*de* vechtinge*n*.
Hy sal in een vechte*n* valle*n* en*de* men twiuelt an sijn mede bliuen.	De coop blijfft in haren staet en*de* niet dieren noch ondieren.	Int beginsel des iairs w*er*tet dier tijt mer teinde goet en*de* gehelicht.
Sijn meni*n*ge va*n* vechte*n* sal verand*er*en ende sijn raet sal hem berouwen.	De coop w*er*t dit iair geleecht en*de* het w*er*den vele vruchte*n* ende vele goets.	Dit w*er*t een drachtich iair en*de* het w*er*de*n* vele voetgang*er*s.
Het is o*n*mogelic dat hij vechte dit jair, en*de* hij ne sal van sijnre stede niet gaen.	Dese coop w*er*t ondiere dit jair, en*de* die mani*er*en des volx sulle*n* beteren.	Int beginsel va*n* desen iaire w*er*t een dier tijt en*de* int einde wertet drachtich ende voirspoet.
Mits toecome*n*den dingen so en sal hij dit iair niet vechten.	De coop sal bliuen in ene*n* doen, en*de* het w*er*t vele goets.	Vele goede dinge*n* sulle*n* dit iair geschien.
Hy sal vechte*n* en*de* wt den wijge gaen en*de* te duchte*n* is voir sij*n* doot en*de* voir tvangen.	Het w*er*t een diere tijt dit iair, mer geen gebreck der vruchten.	Tbeginsel va*n* desen iaire w*er*t goet mer teynde cleenre baten.
Hy sal dit iair vechten verwynne*n* en*de* behouden blijuen.	De leeftochte*n* w*er*den diere nochta*n* w*er*ter vele mer int eynde vanden iair beter coop.	Dit w*er*t een iaire va*n* vele gelts, mer van clenen orbaren.

[De rechter *Fortuna major*]

	j	ij
(fol. 31v) 7 fortuna maior	Vand*er* meyninge gemeenlike.	Vanden Coninge.
	Dit is een teke*n* den beeste*n* d*er* bome*n* scade hebbende, d*er* scifte*n* en*de* brengt wed*er*gebeedt cort dien die va*n* oge*n* is en*de* nempt va*n* he*m* dat hij heefft.	Hy sal mitte*n* coni*n*c bescaet wese*n* en*de* bet*er* w*er*t v*er*re va*n* he*m* te wesen dan bij.
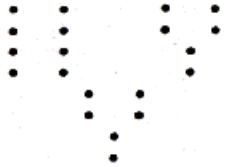	Dit is een teken des geens die soect van ene*n* dinge dat vter ha*n*t sijns h*er*en is en*de* heefft in een vrage eens wijffs en*de* in die hant en is niet dies men soect.	Hy sal om tsconincs wille in arbeyde en*de* in vrese come*n* en*de* va*n* he*m* sceeden ydelre hant.
	Dit is een teken van reysen en*de* va*n* beroerten des geens dien twiuelt vanden coninge.	Mit aenhangerie de*n* coni*n*c sal hi v*er*crige*n* voirspoet en*de* goet ende wt den beuele des conincs verheuen wesen.
	Dit teke*n* vertoocht he*m* die reysen wille en*de* tis hem by.	Hy en sal den coni*n*c niet moge*n* by wesen en*de* bliue*n* mer om lanc sal hy te hem come*n*.
	Teken des geens die soect scult off enich goet off geuoech mit wiue*n* en*de* hij salre vele aff gecrigen.	Hy sal z*er*e nernst wesen in des coni*n*cs dienste ende vercrige*n* vele goets.
	Teken des geens die soect bate van dinge*n* dair hij om gearbeit heefft en*de* hij esser bij.	Hy sal de*n* coni*n*c by wesen en*de* va*n* he*m* goet v*er*crige*n* en*de* voirspoet sonder arbeit en*de* moeynisse.
	Teken des geuange*n*s wie*n*s v*er*lossen v*er*crege*n* of eens die in een beroue*n* is off in scaden wie(n)s v*er*losse*n* me*n* hoept en*de* o*n*mogelic eest dattet een wyff sy.	Niet van node en sal hij de*n* coninc by wesen, want hij van he*m* bate en*de* goet vercrige*n* sall.
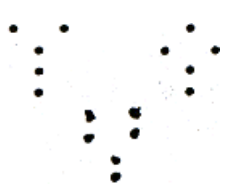	Teken des geens die mit ene*n* wiue wille wesen dair deen den anderen lieff heuet en*de* teke*n* d*er* heme`lcher varewen.	Hy sal sijn beg*er*te va*n* he*m* v*er*crigen na arbeyt en*de* moeynisse.

(fol. 32r) iij Van dien die recht geert.	iiij Van dien die gelt soect.	v Off hij v*er*crige*n* sal d*ae*r hy na staet.
Sijn clage w*er*t een tijt wtgesat, en*de* bi licht d*er* w*er*t een ou*er*dracht gemaect.	Hy sal vele costs doen ende o*n*mogelic est dat hij gelt vercrige.	Dit w*er*t snel v*er*cregen ende alre meest op datme*n*t den wiuen vraeght.
Sijn dinc w*er*t in dese sake middelbair, en*de* een v*er*beyden der dedinge.	Sijn v*er*crige*n* w*er*t wt beroerte*n* ende wt reysen off wt dinge*n* die de*n* beeste*n* toebeho*er*en en*de* hij sal middelbair w*er*den.	Dit sal hi vercrige*n* by tijde en*de* mit hem sullen v*er*sellen vele lieden.
Hy sal o*n*geuoecheleke woirden hore*n* int pleit en*de* w*er*t bescaet en*de* sal iet va*n* sijne*n* handen u*er*liesen.	Sijn geualle va*n* gelt te vercrigene sal middelbair wesen.	Eest dat hi voirgaet in de vrage va*n* dese*n* dinge*n* ne*m*m*er*me*er*e sal hij hire om arbeyde*n* noch v*er*crige*n*.
Sijn plait w*er*t bespot va*n*de*n* gene*n* die met he*m* plait ende sijn sake w*er*t middelbair.	Tvercrege*n* gelt sal hi verdoen ou*er*vloydelike, en*de* niet en sal hem bliuen.	Den heesch van dese*n* dinge w*er*t ontslege*n* by sine*n* eege*n* wille.
Hy sal tuonnesse hebben en*de* gelt ontfange*n*.	Sijn v*er*crige*n* sal w*er*de*n* in een eenpairlic gelt sond*er* ophoude*n*, en*de* w*er*t gemeinicht.	Eest dat hij dit heescht hi v*er*criget en*de* ten sal wt sijnre macht niet gaen.
Hy sal sijn clage v*er*crigen en*de* sal geuonde*n* dinge*n* hebbe*n* dair hij mede verdeelt w*er*t.	Hy sal haest gelt v*er*crige*n* en*de* vergad*er*en, ende hy ne salt niet verteren.	Sijn dinc w*er*t volbrocht en*de* vercrege*n* na anxt, off dinge*n* die tontsiene sijn.
Eens deels sal he*m* recht geschien na dat vele beloeften gedaen sullen sijn in de clage.	Hy ne sal met he*m* geen gelt moige*n* hebben.	Dit dinc sal he*m* volschien na arbeit en*de* scade, by ene*n* oude*n* middelbair off by ene*n* ridder.
Sijn recht w*er*t opgehoude*n* een tijt dair na w*er*tet gemaect en*de* ouer een gedragen.	In sijn ioncheit sal hi gelt vercrigen, en*de* d*er* na v*er*liese*n* en*de* sal al sijn leue*n* arbeyden.	Op tu*er*crige*n* va*n* desen dinge w*er*t gelet, dair na by sijns selffs rade sal hijt laten.

(fol. 32v)

vj Vanden huweleke.	vij Van der dracht.
Dit huwelic en is niet goet wa*n*t deen en mint den and*er*en niet.	Dit w*er*t een swair dracht en*de* sij sal baren een dochte*r*, dair me*n* vore*n* duchte*n* sal.
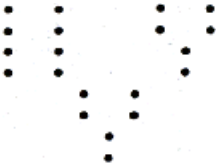 Dit huewelic off dese brulocht w*er*t voldaen ende d*er* w*er*den brieff af, nochta*n* duchtme*n* voir tsceede*n* eer sij bekent sijn off dair na.	Dese w*er*t ene gehelichde dracht int eynde, en*de* de vrucht gesont baren.
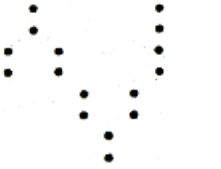 Dese sal een bekent wijff hebben die hem lieff hebbe*n* sal allene en*de* he*m* onderdaen wese*n* va*n* soet*er* antwoirde en*de* niet vele sprekende.	Dit w*er*t ene goede dracht, en*de* sterc, en*de* si sal bare*n* ene*n* geluckige*n* zone.
Hy sal een lelic wijff hebbe*n* sond*er* duecht.	Te duchte*n* is dat dese niet voldrage*n* en w*er*t, en*de* est datse voldrage*n* w*er*t soe salse een dochter baren.
In dit huwelic w*er*t een harde antwoird en*de* deen sal den and*er*en niet ond*er*daen sijn wair om tlaten beste waire.	Dese w*er*t verlost, en*de* sal baren een gesonde en*de* gehelichde dochter.
Dit huwelic w*er*t gemaect al eest dattet verbeyt en*de* sij moete*n* tsame*n* gebrocht werden.	Dese is bijden barene ende sij sal een dochter barenne.
Dit wert een goet huwelic ende voirspoedich ou*er* een dragende, en*de* gelieflijc geselscap en*de* deen den andre*n* te baten comen.	Teynde van des*er* dracht w*er*t arbeydelic en*de* anxtelic en*de* duchten is voir de dracht int baren.
Dit w*er*t een goet en*de* twijff w*er*t een sceldende, va*n* vele worde*n*, en*de* va*n* vele ma*n*ne*n* nochta*n* sal hair de man te bouen gaen en*de* een ander wijff hebben.	Dese dracht w*er*t va*n* vele siecheden, en*de* van vele wints in de buuc, en*de* sal een dochter baren.

(fol. 33r) viij Vanden siecken.	ix Vand*er* belegenre scat.	x Off sij kint hebbe*n* sal.
Dese sieke sal sond*er* twiuel steru*e*n, men bereyde hem een doot cleet.	Dese stat sal wed*er*comen mit sek*er*hede, en*de* hair volc sal in vreesen wesen.	Si sal om lanc kindre*n* ontfaen, en*de* d*er* na salse ontfaen een dochter.
Dese siecte w*er*t so lang datme*n* ducht voir de*n* doot nochta*n* sal hij verlost wese*n* vander siecte.	Dese stat sal wed*er*k*er*en mit payse en*de* mit vrede.	Na wanhope salse kindre*n* ontfaen, en*de* meest dochte*r*en.
Dese siecte w*er*t so lanc dat he*m* vele lieden bescreven en*de* beclagen sullen, en*de* dair na w*er*t hij verlost.	Dese stat w*er*t v*er*lost en*de* hair he*er*e en*de* hair viant sal vlien.	Dese sal kindre*n* hebbe*n* ende niet steru*e*n voir se een geslechte gehelicht ende voirspoedicht.
Dese sieke w*er*t v*er*lost va*n* sijnne siecte, en*de* hij sal wt gaen en*de* dair na wed*er* siec werde*n*.	Tgeual va*n* dese*r* stat w*er*t middelbair, en*de* sij ne w*er*t va*n* desen jair gewo*n*nen.	Dese sal kindre*n* hebbe*n* en*de* meest dochteren.
Dit w*er*t een lange siecte en*de* te duchte*n* is voir sijn doot.	Vele van dien die de stede belege*n* hebbe*n* sulle*n* hair manscap doe*n* en*de* latense.	Dese sal een getal kindre*n* hebben en*de* die te liue bliue*n* sulle*n* dat sijn die dochte*r*en.
Te duchte*n* is voir dese siecte, na der weke off na d*er* maent.	Dese stat sal mit haren belage*r*s ou*er* een dragen en*de* een goet eynde neme*n*.	Dese sal kindre*n* hebben een getal en*de* luttel goet doens dair aff hebben.
Sijn siecte w*er*t se*er*e gemy*n*dert, en*de* hij w*er*t verlost.	De beligg*er* sal de stat in onwerde*n* hebben en*de* hi salre ze*er*e om arbeyden.	Dese sal een getal kindre*n* hebben, en*de* si en salre geen goetdoen aff moge*n* hebben.
Wert in de vrage geuouch off dochter, so duchtme*n* voir de doot.	Dese stat sal mit haren viande*n* gepayst werden.	Sy sulle*n* kindre*n* hebben vele, mer beter w*er*t gode gebeden dat sij geen en hadden.

(fol. 33v)

	xj Vander dieffte.	xij Vander reyse.
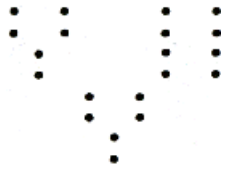	Dese diefte w*er*t hoire*n* meest*er* wed*er* gegeue*n* te lichsten datme*n* mach en*de* also w*er*t tv*er*lies en*de* alremeest est een dier.	Dit w*er*t een swair reyse, en*de* hi ne sal tot sijnre begeerte niet moge*n* come*n*.
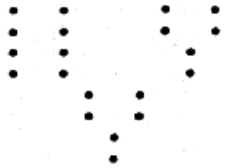	Dit w*er*t v*er*cregen, en*de* het hebbe*n* vele liede gestolen, en*de* het w*er*t he*m* geopenbairt, dies gelijcs tu*er*lies v*p* dattet henxt off merye sij.	Dese reyse w*er*t te lande, en*de* in sijn geselscip sulle*n* beesten comen.
	Dese dieffte w*er*t v*er*cregen bij des conincs toedoen, en*de* des gelijcs tuerlies omlanc.	Sijn reyse w*er*t quaet.
	Tvercrige*n* va*n* des*er* dieft*en* w*er*t v*er*langet, en*de* se sal moge*n* geuonde*n* werde*n* en*de* also tuerlies.	Dese sal voirtgaen, en*de* luttel goet doens in de reyse vercrigen.
	Dit heefft een wijff gestolen, en*de* si salt d*er* na weder geue*n* dient toe hoert en*de* also tuerlies.	Dese reise w*er*t he*m* swaer en*de* hij ne sal niet volbrenge*n* dat hij begeert.
	Dit wed*er*geue*n* dient toehoert, en*de* ten mach niet wesen ten moet vercregen sijn.	Sijn reyse w*er*t belet een tijt, ende dair na sal hij anders gaen.
	Dese dieffte en mach niet wed*er*cregen w*er*den, en*de* heeft een wijf gestole*n* en*de* also ne wert tuerlies.	Dese sal sijn reyse doen en*de* saller aff vercrigen goet en*de* vele orbaren.
	Dese diefte w*er*t vpgehoude*n* een tijt dair na salse vercocht w*er*den op een wijf.	Dese reyse w*er*t lang belet, en*de* dair na sal hijse doen.

(fol. 34r) xiij Van dien die van ogen is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regen.
Dese sal haest wedercomen sonder letten.	Dese wert verlost vander vangenesse mit den andren.	Dit jair wert luttel regens ende die sal de(n) volke hindren.
Sijn wechwesen wert verlanct een tijt ende der na sal hi weder comen mit geselscip van menschen ende van beesten.	Dese geuangen wert verlost ende sijn eynde goet.	Het sullen vele wolken werden ende middelbair regen sonder scade des volx.
Sy sal hem beredene weder te comene, ende dair na comen ter stede dair hy was.	Hy wert verlost ende den coninge gepresenteirt ende hi mach vanden gesinde werden ende goet vercrigen.	Dit iair wert lettel regens dair tvolc genoech by bescaedt wordt.
Dese sal weder te sijnen comen snel, ende hij is te wege.	Dese mach niet lange geuangen bliuen mer hi wert snel verlost.	Lettel regens sal vallen dair tuolc lettel goets aff hebben sall.
Dese sal wedercomen te sijnen ende mit hem brengen goet ende bate.	Dese sal lange inden carker bliuen.	Tes wel mogelic dattet int begynsel of int eynde van den iaire regen mer de regen wert een luttel opgehouden.
Dese sal haest wedercomen ende bringen mit hem een gebonden last off banden.	Men hoept dat dese geuangen cort verlost wert ende men twiuelt dair an.	Tgeual des regens sal dit iair bliuen in sijne gelikenisse.
Dese sal veranderen van lande te lande ende dair na weder comen.	Dese sal langer inden carker bliuen dan hij waende ende dair na wert hi verlost.	Dit jair werden wints ende vele regens, ende tvolc wert bij den winde gescaedt.
Twedercomen van desen wert verlanct, ende van hem sullen gesent werden brieuen off placken.	Dese sal verlost werden na dat hij scade sal gehadt hebben.	De regen wert een luttel dit iair opgehouden dair na sullen winde comen.

(fol. 34v)

xvj Vande*n* beg*ra*uenen dinge.	xvij Vander comenscap.
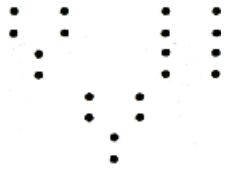 Hier en is niet beg*ra*uen.	Dit is van cleenre baten en*de* tlaten is best.
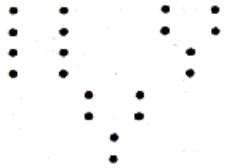 Hier en is niet beg*ra*uen.	Dese dinc w*er*t ze*er*e arbeydelic ten sal hem baten noch schaden.
Hier was wat beg*ra*uen, en*de* tes gesocht en*de* genomen.	Tgeual va*n* desen w*er*t ontslegen en*de* hij salre niets wasdoms af hebbe*n* mogen.
Hier en is niet begrauen.	Dese come*n*scip is van cleenre bate en*de* eest dat hij dair mede reyst hij sal wat wynnen.
Dese stede is ond*er*socht en*de* dair is in begraue*n* dat licht is te v*er*crigene en*de* de stede is west w*er*t.	Dese come*n*scip is van goeder bate mer tuercope*n* w*er*t traech en*de* lanc.
Hier is eenrehande dinc beg*ra*uen dat een deel genome*n* is en*de* een deel esser bleuen ten west eynde wairt.	Dese w*er*t orbairlic en*de* haest v*er*cocht wantet goet loon is.
Hier en is niet beg*ra*uen.	Wairt mogelic dat dese come*n*scap vercocht werde, so wair best in de apothecarie.
Hier was wat beg*ra*uen mer tes genome*n* en*de* niet en esser bleuen.	In dese come*n*scip w*er*t niet vele bate*n*.

(fol. 35r) xviij Vande*n* wtgaenden he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vanden tween heeren.
Te duchte*n* is dat dit he*er*e bedorue*n* mach werden vt*er* verledinge en*de* drucke.	Men hoept de toecomste va*n* dese*n* he*er*e en*de* me*n* ducht niet voir enich inder bij he*m* toeco*men*de.	Dese werden v*er*sceeden sond*er* meer verwins dan sij hebbe*n*.
Dit he*er*e w*er*t v*er*wonne*n* en*de* sal dogen, en*de* dair na een goet eynde.	Dit w*er*t een he*er*e van vele volcx nochta*n* en w*er*ter nyemant by bescaedt.	Dese twee en sullen teen tander niet gemoeten, ende een ygelic salt wel vergaen.
Eest dat dit he*er*e wtgaet het w*er*t in goede pays gebrocht mit sijne*n* viande.	De toeganc va*n* desen he*er*e w*er*t belet en*de* tvolc w*er*ter by bescaedt.	Tussche*n* dese twee he*er*en w*er*t nyet voluochten, en*de* pais is hem naerrer.
Dese wtganc w*er*t ontslege*n* en*de* eest dattet wt gaet ten sal geen scade doen.	Dese to(e)ganc w*er*t v*er*langt en*de* theer sal anders gane dant wilde.	Teen sal beroert w*er*den iegen tander, mer eerst ou*er* een dragen en*de* dan verscheden.
Dit he*er*e w*er*t gehoude*n* soe dattet niet wt trecken en mach.	Dit he*er*e sal af late*n* toe te gaan, en*de* dair na sal een deel dair aff toe gaen.	Een ijgelic van dese*n* sal he*m* bereeden nochta*n* en sullen sij teen tander niet gemoete*n*.
Dit sal wt trecken elwair dan et wille heuet.	Dit he*er*e sal toegaen en*de* lettel scade doen.	Sy sulle*n* onderlinge sende*n* en*de* sprake houden dair na werden sij gepaist.
Tgeual van desen he*er*e w*er*t o*n*nutte op dattet wtgaet en*de* beter lest gelet.	Geen orbair en is tangae*n* va*n* dese*n* he*r*e, staen best.	Dit he*er*e w*er*t v*er*wonne*n* van den andre*n* sonder arbeit en*de* belet.
Desen he*er*e en sal geen goet geschien in sijn wttrecken dair om wacht he*m* wel va*n* allen scaleheden.	De toeganc van desen he*er*e wert te broken en*de* sal verandren sijnen raet.	De sake van desen tween he*er*en sal int eynde teene*n* oue*r*eendracht comen.

(fol. 35v)

xxj Vanden v*er*holen dingen.	xxij Vander bedeuairt.
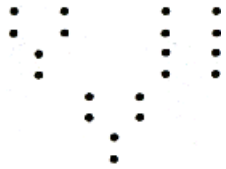 Dit is van plante*n* d*er* eerden roke hebbende, wies varewe genege*n* is ten witten.	Dese sal bestaen de bedeuairt te doen m*er* si ne w*er*t van desen iair voldaen.
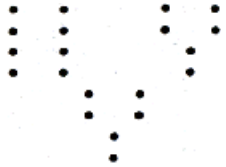 Dit is van plante*n* en*de* deelt mitten dieren, en*de* daer sijn in dinge*n* v*er*gad*er*t en*de* gehoept.	Dese bedeuairt sal he*m* berouwe*n*, wt sijns selfse wille.
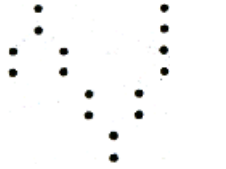 Dit is va*n* plante*n* off van clederen en*de* dair is clairheyt in.	Dese beduairt w*er*t ontslege*n* ende sine w*er*t van desen iaire gedaen.
De wortel van desen verholen dinge is van plante*n* ende is hemelscher varewe*n* en*de* wit cleen of dinc datme*n* voude*n* mach.	Dese sal sijn bedeuairt dit iair doen, en*de* sijn begeerte vercrigen off sijne beloefte voldoen.
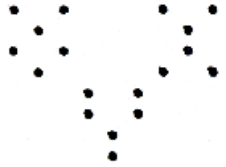 Dit is van mijne*n* en*de* meest droechte en*de* ioncheit ende dair sijn steden in grouere dan ander steden.	Dese bedeuairt en w*er*t va*n* desen iair voldaen.
Dit is van mijne*n* dat geleit was in wate*r* vaten, en*de* is een onreyn stede.	Sijn vpsette*n* vand*er* bedeuairt w*er*t v*er*andert dit jaire by sijnen wille.
Dit is van mijne*n* en*de* dieren en*de* is dinc in dinc, en*de* bate esser in, tinderste dinc is picture en*de* sculpture.	Dese bedeuairt en mach va*n* desen iare voldaen worden.
Dit is va*n* dieren wiuelik*er* namen hebbende in hem lichticheit ende holhede.	Hy w*er*t vand*er* begeerte d*er* bedeuairt gedaen, en*de* sal mit ene*n* wiue die hij begeert sijn bederue doen.

(fol. 36r) xxiij Vande*n* vechters.	xxiiij Vande*n* coop d*er* leeftochte*n*.	xxv Vande*n* geualle des iairs.
Dese hoeptme*n* en sal niet vechten bin desen iaire.	De coop w*er*t ondiere ende ontsleg*e*n m*er* int einde vande*n* iare sal hi een lettel dieren.	Dit w*er*t een iaire va*n* vele goets en*de* de bome*n* sulle*n* z*er*e vruchtbare wesen.
Hy sal wt trecke*n* te vechtene, en*de* hi ne sal niema*n*t vinden en*de* also weder keren.	Dit jair w*er*t de coop ondi*er*e en*de* ontsleg*e*n en*de* en sal niet mogen diere werden.	Dit w*er*t een goet iaire ende zeker en*de* die bome*n* sulle*n* vele vruchten dragen.
Dese en sal vande*n* iare vechten.	Dese coop w*er*t al te vore*n* mer int middel des jairs ondiere.	In dit iair w*er*de*n* vele v*er*gaderinge des volcs en*de* me*n* ducht voir enige der coninge*n*.
Hy sal wtgaen om strijt te soeke*n* en*de* niet en sal hij voluechten.	Int beginsel vande*n* iare sal een lettel dier tijt w*er*de*n* en*de* int middel des iairs w*er*t de dier tijt ontslegen.	De geualle*n* va*n* dese*n* iare w*er*den quaet en*de* de coni*n*c sal trecke*n* van eenre stede t*er* andre.
Hyne sal te vechtene niet mogen comen dit iare.	De coop sal dit iaire een lettel dierbair wesen.	Zeer vele goede*n* dinge*n* sulle*n* geschien dit iare en*de* vele voirspoets en*de* tvolc seker.
Eest dat hij sijne*n* wech te vechtene voldoet, so is te duchten voir hem.	Int beginsel des iairs sal de coop wat diere sijn dair na w*er*t hij ontslegen en*de* ondier.	Dit w*er*t een sek*er* iair nochta*n* sal ond*er* tuolc beroerte w*er*den en*de* wigen.
Eest dat dese kemp sinen wech volbrengt dit iaire te duchte*n* is voir sijn doot.	De coop w*er*t ondier dit jair nochtan sal hij wat diere*n* int eynde.	Dit w*er*t een iare van vele zeeren, bootse*n* en*de* ziecheden.
Eest dat hij wtgaet ende he*m* de viande te gemoete come*n*, hij w*er*t geuangen.	Int eerste des iairs w*er*t diere coop en*de* int eynde w*er*t goet coop.	Tgeual va*n* desen iare wert middelbair en*de* de wiuen sulle*n* genoech baren.

(fol. 36v)
8

j
Vande*n* geualle d*er* meni*n*ghe.

ij
Vanden Coni*n*ge.

Dit is een teke*n* des geens die geert bliscap en*de* bruylochte*n* en*de* betekent ene joncfrouwe, en*de* een maecht en*de* een beeste mit edelen bande*n* gebonden.

Beter is hem dat hi de*n* comi*n*e niet by en sij want hire geen bate af gecrigen en sal.

Dit is teeke*n* d*er* vruechden en*de* blijscepen d*er* begeerte va*n* maechde*n* en*de* der geenre die mit vrouwe*n* wese*n* wille*n* in donckerheden.

Sijnen heesch te*n* coni*n*c we*r*t verleyt en*de* geen bate d*er* aff hebben.

Dit is een teke*n* der vrese*n* en*de* des v*er*lies va*n* gelts en*de* beteke*n*t liede*n* die mit wyuen o*m*megaen ende quade lieden.

Dese sal anxt lijde*n* vande*n* coni*n*c en*de* d*er* na w*er*t he*m* sijn sake veruult.

Dit is een teke*n* des geens die soect een genome*n* dinc vte*n* hande*n* en*de* wt sijnre macht en*de* wa*n*t hijt niet wed*er*crigen en mach, so is hir o*m*me i*n* wa*n*hope en*de* droeue.

Dese sal vande*n* coni*n*c sijn begeerte vercrigen om lanc.

Dit is een teken d*er* geenre die soeken een sake d*er* sij hem af ontsien ende teke*n* d*er* quader ma*n*nen en*de* stridende.

Hem wair goet dat hij de*n* coni*n*c niet bij wa*er*e, want blijfft hij hem by hi mach wel duchte*n* voir druc en*de* anxt.

Dit is teke*n* des geens die meent te soeken harde of starke dinge*n* mit loescheyden en*de* valscheiden.

Dese mach sek*er* voir de*n* coni*n*c myt sijnre sake staen wa*n*t hij veruult w*er*t om lanc.

Dit is een teke*n* der wege gangers en*de* der scrijuers suekende haire auenture wetteleke.

Hy sal sijn sake v*er*crige*n* vande*n* coninc en*de* dat sal wesen lettere*n* brieue*n* off den heesch.

Dit teken beteke*n*t ene*n* die soect va*n* dinge*n* die he*m* v*er*re sijn, en*de* is een teke*n* der scriften.

Dit lichte sal hij sijne dinge*n* v*er*crige*n* vande*n* coni*n*c by brieuen en*de* hij sall den coni*n*c ontsien.

(fol. 37r) iij Vanden rechte.	iiij Vand*er* rijchede.	v Off hi v*er*crige*n* sal dat hi begeert.
Dese sal v*er*wonne*n* w*er*den va*n* sijne*n* wed*er*man al heeft hij recht.	Dese en sal niet neirnst genoech wesen om gelt te crijgene, hij ne salt oic niet vercrijgen en sij dat hij vroet sij in sijne*n* dagen.	Dit dinc sal gescien om lanc na vele arbeits en*de* wanhope.
Dese sal mit sijne*n* wed*er*man in een starc plait valle*n* en*de* hi ne sal te rechte niet moge*n* come*n*.	Hy w*er*t van cleenre haue en*de* sal v*er*liesen dat hij vercregen sal hebben.	Dese en sal te sijne*n* heesch niet mogen comen.
Dese w*er*t beroert int gerechte en*de* he*m* w*er*t gehulpe*n* so dat hij niet vele bate*n* d*er* af hebbe*n* en sal.	Hy sal meer v*er*crige*n* in steden die in twiuel staen da*n* hij sal in arbeydelike*n* dingen.	Dit sal he*m* gescien so het eerst mach en*de* w*er*t ou*er*lidende.
Dair en sal geen eet moge*n* vallen tusschen hem beyden en*de* hij salre luttel bate af hebben.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mer ten sal hem niet bliuen.	Dit dinc w*er*t voldaen als hire om gearbeit sal hebben.
Te duchte*n* is dat dese*n* ongelijc gescien sal dair hi om gemoeit sal wesen en*de* quaet hebben.	H*y* sal b*y* wege*n* gelt vercrige*n* in gerechticheit en*de* niet te bouen gaen.	Hier w*er*t opgelet en*de* in sijne*n* heesch sal hij vreese en*de* druc hebben.
Hem sal plait valle*n* tege*n* de*n* adu*er*saris. dairna w*er*t hem vonnesse opgehouden.	Hy sal gelt vercrige*n* wt cleene dinge*n* arbeydelic en*de* anxtelic.	Hy ne sal dit niet mogen vercrigen en*de* tlaten is bet*er* dant heeschen.
Tvonnes sal meer mit he*m* gaen da*n* iege*n* hem en*de* sullen wesen brieuen ende scalcheda*n* tusschen hem beyden.	Hy sal gelt v*er*crigen mit scrijuene en*de* sijn geualle middelbair.	Dit dinc sal hem geschien en*de* salre af hebbe*n* brieue*n* dieme*n* hem ionnen en sal.
Dit vo*n*nisse w*er*t licht te k*er*e*n* en*de* hij sal te sijne*n* rechte comen.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit rusten middelbairlic.	Dit sal he*m* geschien haestelic, en*de* lichtelic sonder arbeyt.

(fol. 37v)

	vj Vanden huweleke.	vij Vander dracht.
	Die huelic is bequamelic gehelicht ende abel ende twijff sal maecht wesen.	Eest dat de dracht voldragen wert so salse baren een dochter.
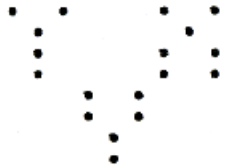	Dit wert een bequame huelic mer verlanc ende een bekent wijff.	Dese wert arbeydelic ende dair na blide, want sij bij den baren is.
	Dit wijff is maecht ende by hairs selues stouden sal hij dogen anxt scade ende arbeyt.	Dese sal een ophouden des bloets hebben eer se baert, ende te duchten is voir de dracht int baren.
	Dit huelic en wert niet versaemt ten sij mit groten arbeyde ende dair na wert een goet eynde.	Dese dracht wert niet voldragen ende eest datse voldragen wert, so sal sij baren eenen sone.
	Dit wert een huelic gestadich ende gehelicht, ende hij sal mit hair woirden hebben in geselscepe tes hij met hair is.	Dit wert een goede dracht mit vele vreesen ende sij sal baren enen zone gehelicht.
	Dit huelic en mach geens sins volbracht werden ende beter achterlaten.	Wert dese voldragen so salse enen zone baren geluckich ende teynde goet.
	Dit is een goet gehilicht ende bequame huelic ende is teken der hueleken scriften ende bequameleker staet.	Dese dragende vrouwe sal sterck ende gesont wesen ende de dracht wert eene dochter cranck.
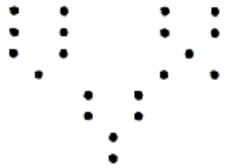	Desen man sal geuallen dat hij een wijff hebben sal ende der na werden sij verscheden.	Es dit deerste dracht, so duchtmen voir ene ontidige geboirte, ende is de dracht volmaect so salse baren een dochter.

(fol. 38r) viij Vanden ziecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off sij kindren hebben sal.
Teuel des siecs me*n*schen is van blode en*de* hi sal in groter vresen wesen.	Tbeliggen van des*er* stat w*er*t middelbair int goede ende int quade.	Sij sal ontfaen kindre*n* na tijt, en*de* na wanhope, en*de* w*er*t gebootscapt ene dochter.
Men ducht voir dese siecte en*de* tscreyen ou*er* he*m* is bereet.	Dit beligge*n* w*er*t v*er*langet en*de* tuolc d*er* stat salt tekene*n*, en*de* dair w*er*t vreese en*de* slach.	Tontfange*n* der kindre*n* w*er*t in hair verlangt ende si sal ze*er*e begeren.
Tende van desen sieke w*er*t goet en*de* hij sal bloet losen welc sijn gesonde wesen sal.	Dese stat w*er*t sterc tege*n* hare beliggers, en*de* sij en salse niet duchten.	Den ontfanc d*er* kindre*n* w*er*t opgehoude*n* t*er* wanhope*n* toe dair na sal sij kindre*n* ontfaen die goet sullen sijn.
Dese w*er*t vand*er* siect v*er*lost en*de* ten sal geen bloet va*n* he*m* gaen, en*de* tende goet.	Dese stat w*er*t sterc ende behoude*n* en*de* de viant sal snel van hair trecken.	Sij en sal geen kindre*n* mogen ontfaen, dair om is tafter laten best.
Dese siecte sal he*m* ligge*n* int hoefft, ende se w*er*t verleet en*de* tende w*er*t goet.	Tvolc van des*er* stat sal beg*er*en wt te gaen en*de* sij w*er*den bedwonge*n* inde*n* moed.	Dese w*er*t van luttel kindre*n*, en*de* tusschen he*m* en*de* den gene*n* die van den kindren de vpp*er*ste wese*n* sal sal twist en*de* oirloge wesen.
Men hoopt op sijn v*er*lossen eest dat int beginsel der vrage*n* coemt Auenture de meeste.	Teynde va*n* des*er* belegenre stat w*er*t in payse en*de* in stercheden.	Dese sal kindre*n* ontfaen en*de* ten sal niet baten wa*n*t hij w*er*t bide*n* dochte*r*en bescaedt.
Men ducht voir tverlange*n* van deser siecte, en*de* hij sal vele sweeten.	Dese stat sal make*n* een bestant mit haren viant en*de* sij sal tenen goeden eynde come*n*.	Dese sal nernst wesen om kindren en*de* salre niet toe mogen comen.
(D)esen sieke*n* sal een bloet toecomen wair om datme*n* ducht voir sijn doot.	Dese stat w*er*t verlost.	Dese is onderdrachtich en*de* en sal geen kindren hebbe*n*.

(fol. 38v)

	xj Vander diefte.	xij Van der reyse.
	Dese diefte w*er*t geuonde*n* om lanc en*de* heeft een wijf genome*n* vande*n* mesnieden va*n*den huys, en*de* wert lanc eer tuerlies wedercrege*n* w*er*t.	Sijn wech is goet en*de* z*er*e v*er*re, ende lichte hi ne sal niet wed*er*comen.
	Dese diefte mach niet vonden werden noch tuerlies, en*de* diet na*m* is een wijf.	Dese sal voirtgaen in ene*n* lange*n* wech en*de* sal doge*n* moeynisse, en*de* belet w*er*den int wedercome*n*.
	Dese diefte w*er*t wed*er* vonden diense toebehoirt die dat na*m* die neemt nv een ander en*de* verlanc w*er*t wed*er*crege*n*.	Hy sal voertgaen in sijne reyse, en*de* die u*er*vairt was sal wed*er*come*n* behoude*nd*e dair na mit goede.
	Dese diefte w*er*t geuonde*n* en*de* hair h*er*e salre een deel wtneme*n*.	Hy sal snel sijn reyse doen en*de* dair in bate vercrigen en*de* gracien.
	Tvinde*n* va*n* des*er* dieft*en* w*er*t verlangt en*de* diese nam is bruyn of va*n* hemelscher varewe*n* of heeft int ansicht een smette en*de* also bij ende*n* w*er*t tu*er*lies v*er*cregen.	Niet goets is in dese reyse ende tachter laten best.
	Dese diefte mach niet v*er*crege*n* w*er*de*n* noch tu*er*lies en*de* de dieff is een man dair me*n* niet toe segge*n* en mach.	Dese sal gaen en*de* sijn wech w*er*t hem verlanget en*de* dair lange wesen.
	Dese diefte mach wesen va*n* cled*er*en en*de* van vele dincs en*de* is v*er*crigelic mit arbeyde en*de* also tuerlies.	Hy sal gaen en*de* vercrige*n* goet en*de* onuerre is sijn wech.
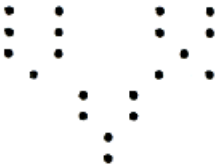	Dese diefte en mach niet v*er*holen bliue*n* noch diese nam en*de* se wert haest vonden en*de* also tverlies.	Sijn voirtsette*n* w*er*t v*er*and*er*t vander reyse en*de* sal sijns wille*n* wederke*r*en.

(fol. 39r) xiij Van dien de van ogen is.	xiiij Van de*n* geuangene.	xv Van den regen.
Dit beteke*n*t sijne staet in sijne stede mit lettel beg*er*ten va*n* wed*er*comene mer om lanc sal hij wed*er*come*n*.	Nv voirt an hooptmen sijn v*er*lossen na lanc verbeyden.	Dit iair w*er*t lettel regens en*de* orbairlic en*de* z*er*e grote hette des zomers.
Dit wech wesen w*er*t v*er*lanct in verder stede dan hij was.	Te duchte*n* is voir desen wa*n*t hem sal grote*n* anxt toecome*n*.	Hier mach niet af come*n* dan een lettel regens.
Dese is bide*n* wed*er*comene en*de* bi lichte hij sal de*n* coni*n*c diene*n*, want in hem is ou*er*vloeyende cracht.	Men ducht voir tu*er*moeye*n* des geuange*n*s en*de* men hopet sijn v*er*lossen dair nae.	Vele wolke*n* en*de* lettel rege*n*s dair tvolc lange by gequetst sal wesen.
Sijn wed*er*come*n* w*er*t v*er*lanct vande*n* he*er*e en*de* dair na sal hij wedercome*n*.	Dese wert cort verlost beede vand*er* vangenisse en*de* vand*er* boete.	Dit iair salt alte z*er*e vele regens vallen en*de* wints.
Dese coemt en*de* tsal tussche*n* hem en*de* dien dair hij toe coempt w*er*den geschill.	Te duchte*n* is dat hij gheslegen w*er*t mit massen en*de* dair na verlost.	Dit iair w*er*t z*er*e lettel rege*n*s en*de* sal den volke deeren.
Sijn coemste w*er*t belet lange tijt dair na sal hij come*n*.	Hy w*er*t verlost en*de* sal der moeynisse ontgaen.	Het sal z*er*e vele wayen en*de* dair wt sal regen comen.
Dese is op sijn wed*er*comen als off hij inde*n* wech wa*er*e en*de* men breng*er* brieuen aff.	Dese w*er*t verlost en*de* een goet eynde sal hij doen.	Dit iair w*er*t vele regens dair tuolc bate aff hebbe*n* sal en*de* orbare.
Men berede desen taue*n*tmael want sond*er* twiuel hi sal snel wedercomen.	Dese sal lange geua*n*gen bliuen, en*de* dair na v*er*lost werden.	Ze*er*e vele regens w*er*t dit iair sonder aff laten.

(fol. 39v)

	xvj Vanden begrauen dinge.	xvij Vand*er* comenscap.
	Hier en is niet beg*ra*uen.	Hier en is geen wasdom in.
	Dit beg*ra*uen dinc is onseker.	Hier en mach gene wasdom aff come*n* en sij dat specerye sij.
	Hier en is niet begrauen.	In dese coma*n*scip sal hem allene tgoet v*er*togen en*de* te*n* sal niet v*er*crege*n* w*er*den sonder nernstichede.
	Hier heeft in gesocht geweest en*de* tesser wt genomen.	Dit w*er*t een scadelic en*de* droeue comanscip nochtan salse sonder gelt niet wesen.
	Hier en is niet begrauen.	In dese coma*n*scip sal allene tgelt gelieuen en*de* hart w*er*tet te v*er*crigene.
	Hier en is niet begrauen.	In dese coma*n*scip salme*n* niet mogen wynnen.
	Hier en is niet begrauen.	Dese coma*n*scip w*er*t vol wasdoms nochta*n* w*er*t tu*er*copen traech.
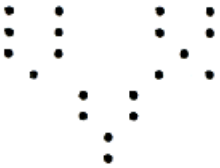	In dese stede is gesocht en*de* dair sijn onreyn steden in swart en*de* waterich.	De stat va*n* des*er* come*n*scip w*er*t rastelic groter baten en*de* haest v*er*cocht.

(fol. 40r) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vande*n* tween he*er*en.
Beter is desen he*er*e stae*n* da*n* wtgegaen want het sal bedruct wesen.	Dit en sal sijne toeganc niet volcome*n* en*de* bet*er* is staen dan toegaen.	Eest dat si v*er*saemt w*er*de*n*, so sulle*n* sij gelijc wesen int verwint int goede en*de* int quade.
Tes de duchte*n* trectet wt dat het verwonne*n* w*er*t en*de* staen is bet*er* dan wtgaen.	Sijn toegaen w*er*t belet en*de* est dat toegaet so es te duchte*n* dattet bescaet w*er*t.	Eest dat sij v*er*gad*er*t w*er*den so sal de slach of tsweert valle*n* op de mogenste.
Tmeeste deel van dese*n* he*er*e w*er*t v*er*raden en*de* dair w*er*t in bloet gestort vele.	De v*er*radenisse sal hier te boue*n* gaen en*de* alremeest est dat toegaet.	Dese en sulle*n* niet v*er*saemt werden en*de* dat w*er*t belet by andre dinge*n*.
Dit he*er*e heeft een gewillich herte en*de* sijn geual wert goet, het sal verwinne*n* en*de* te bouen gaen.	Dit h*er*e en sal niet toegaen en*de* dat is den volke beter.	Sy en sullen niet mogen vergaderen en*de* sij sullen behoude*n* v*er*scheede*n* w*er*den.
Hier sal een verlange*n* en*de* verbeyden in sijn en*de* het sal vreze hebbe*n* en*de* belet.	Dit he*er*e sal toegaen en*de* sal een deel van sijnre beg*er*ten v*er*crige*n* en*de* sijn geual middelbair.	Toosterste sal tand*er* v*er*wynne*n* mit looshede en*de* v*er*radenisse.
Dit he*er*e sal wtgaen tot eene stede verder dairt begeerde.	Dit he*er*e w*er*t belet en*de* ten sal niet gaen t*er* begeerder stede.	Ond*er*linge sal twist geualle*n* en*de* sij w*er*den belet teen vanden andre.
Staen va*n* dese*n* he*er*e is bet*er* dan de*n* wtganc want est dat wtgaet het v*er*lieset.	Dit sal angaen en*de* ond*er* hem, en*de* den gene*n* dairt toegaet w*er*t bestant en*de* pais.	Tusschen dese twe sal w*er*den een bescreue*n* bestant.
Dese wtganc en sal niet volcome*n* mogen en*de* the*er*e sal wed*er* k*er*en sijns willen.	Die he*m* sal toegaen sond*er* cracht en*de* sonder deren.	Teen salt and*er* ontsien en*de* behoude*n* off v*er*crigen sijne begeerte vanden andren.

(fol. 40v)

	xxj Vande*n* verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
	Dit is van plante*n* die roke hebbe*n* en*de* van groenre varewen.	Hy sal gaen nochta*n* en sal hij niet comen t*er* stede d*er* bedeuairt bin die iair.
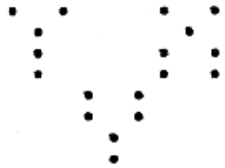	Dit is v*er*holen dinc dat demoet mint off dat die me*n*sche lieff heeft warelik*er* name*n* en*de* is van goeder roke.	Hy sal de bedeuairt doen en*de* t*er* stede come*n* en*de* v*er*crige*n* vand*er* bedeuairt dat hij begeerde.
	Dit is een dinc dat int vier gaet lanc en*de* is deelachtich mit myne en*de* heuet rode varewe.	Dese bedeuairt en w*er*t van desen iair voldaen.
	Dit is va*n* plante*n* den diere*n* ond*er*wo*r*pe*n* en*de* is in sijn stede, d*er* na w*er*tet v*er*and*er*t van eenre stede ter andre.	Dese sal voirtgaen sond*er* twiuel nochta*n* sal hij t*er* stede d*er* bedeuairt niet geraken dit iair.
	In dit verholen sal wesen smette of gaten bruynheit off gelucheit.	De bedeuairt w*er*t van dese*n* iare gedaen en*de* hi is o*n*mogelijc dair toe.
	Dit is van harde*n* plante*n* ende van dinge*n* die eens geuals sijn en*de* sijn bekert ten dieren.	Hy sal gaen en*de* de bedeuairt doen na moeyenisse en*de* arbeit.
	Dit is van onwindelike dinge*n* off onvoudeliken dingen of va*n* witten planten.	Dese bedeuairt en w*er*t niet voldae*n* mer hij salre weder af keren sijns willen.
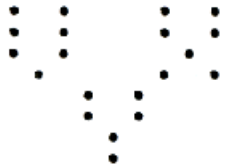	Dit heuet wacheit en*de* swartheit of picture licht in tasten ende wacheit esser in.	Hy w*er*t v*er*andert vander bedeuairt en*de* dat is hem van vele baten.

(fol. 41r) xxiij Vande*n* vechtere.	xxiiij Vande*n* coop d*er* leeftochten.	xxv Vande*n* geualle des iairs.
Het wair o*n*mogelic dat hij vochte in sijne*n* wech en*de* hij sal weder k*er*en sijns willen.	De coop blijft staende dair na sal hij bet*er*en en*de* mynd*er*en.	Dit w*er*t een goet iaire en*de* in hem sullen vloyen vruechden en*de* blijscappen.
Niet vechte*n* dit iair wair best want vecht hij te duchten is voir sijn doot.	De coop w*er*t gemeerst en*de* tvolc dair by bescaedt en*de* d*er* na salt ondieren.	Dit w*er*t een iair va*n* goede geuallen nochta*n* saller in valle*n* twist manslachte*n* en*de* g*ro*te geruchte*n*.
Hy sal wt gaen te*n* vechtene nochta*n* duchtme*n* voir hem en*de* voir vele bloetstortinge.	De coop blijft staende en*de* int lest des iairs soe wertet een dier tijt.	Dit jair sal w*er*den int eynde louelic mit siecte der wiuen.
Dese sal wtgae*n* te*n* vechtene en*de* hij w*er*t int einde behoude*n*.	Dit jair sal de coop bliue*n* staende en*de* w*er*t dair na ontsleg*e*n en*de* ondiere.	Dit w*er*t een salich en*de* louelic jair en*de* coningen werden in beroert.
Dese en sal van desen iaire niet vechten.	De coop sal dit jair bliue*n* in sijne staet, en*de* dair na w*er*t hij ontsleg*e*n ende ondiere.	Dit wert een jair va*n* vele goets en*de* tuolc veruairt.
Hy sal voirtgaen ende tes mogelic dat hij vechte dit iair.	De coop sal wassen, ende lettel sonder hinder.	Dit w*er*t een jare van goede*n* geualle en*de* licht, en*de* die lieden sulle*n* sterc wesen.
Eest dat hij vechte*n* moet so sal hij verwinne*n* en*de* sijn einde w*er*t goet en*de* gehelicht.	De coop sal dit jair z*er*e ondiere wesen.	Dit w*er*t een goet voldrachtich iair, en*de* de melanc*er*ale vuchticheden w*er*den gemenicht.
Hy sal v*er*and*er*t w*er*den vand*er* meni*n*ge des vechtens dit iair en*de* hijne sal niet vechten.	De coop w*er*t dit jair z*er*e ondiere en*de* en mach niet dierer werden.	Dit w*er*t een gehelicht jair va*n* vele wat*er*s, en*de* tuolck w*er*t*er* ze*er*e mede gemoeyt.

[De rechter *Acquisitio*]

(fol. 41v) Acquisitio 9	j Tgeual d*er* meeni*n*ge gemeenlike.	ij Van den coninge.
	Dit is een teke*n* van twe berge*n* v*er*holenre dinge*n* in d*er* ander wiue kyesen en*de* and*er* dinge*n* en*de* diese soect die vintse.	Hy sal v*er*crige*n* goetdoen vande*n* coni*n*c en*de* dairna moeten arbeyde*n* in sijne*n* heesch, en*de* sal gemoeyt werden.
	Dit is teken der aue*n*ture*n* en*de* d*er* geenre die aue*n*ture soeken, en*de* d*er* geenre die dat niet hebben moigen t*er* begeerte dat si na hebben sullen mit arbeyden.	Hy sal v*er*crigen goet vande*n* coni*n*c, en*de* hi wert va*n* vele auont*u*ren mit hem, en*de* hem w*er*t beuolen de verlonnisse of de forefaiten.
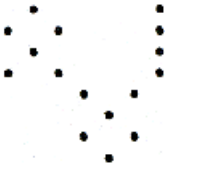	Dit is teke*n* des geens die soect verloren dinc off dat vter hant is ende is in wanhope, nochta*n* sal hij wat vercrigen.	Hem is goet dat hij den coni*n*c niet by en sij, en*de* dat geen dinc en sij tusschen he*m* beede*n* ou*e*rmids d*er* scade.
	Dit is teke*n* des geens die soect goetdoe*n* va*n* yemande va*n* voetgange*r*s of va*n* liede*n* die bute*n* sijn en*de* hij sal wat v*er*crigen.	Beter is hem vande*n* coninc te bliue*n* dan by te wesen en*de* teene*n* betre*n* einde comen.
	Dit is teke*n* va*n* alle*n* droeue dinge*n*, en*de* een dinc arbeit doende en*de* moeyenisse en*de* eens siecs me*n*sche*n* geua*n*ge*n*, ende eens die soect scult of ander dinc.	Hem sal harde starck vreese toecome*n* vande*n* coni*n*c en*de* te duchte*n* is dat hij geuange*n* w*er*t.
	Dit is teke*n* des geens die ond*er* gebot des coni*n*x is, en*de* begeert vry te sijn en*de* orbair van hem.	Hy w*er*t de naeste bijde*n* coni*n*c ende dair na w*er*t hij belet en*de* hind*er* d*er* af hebben mer teinde w*er*t goet.
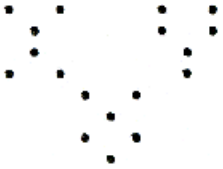	Dat is teke*n* eens die auent*u*re soect en*de* hij sal v*er*crige*n* dat hij soect en*de* goet te wege.	Dese sal mitte*n* coni*n*c staen middelbairlic en*de* beter is dat hij de*n* coni*n*c niet by en sij.
	Dit is teke*n* des geens die soect van dinge*n* die he*m* verre sijn of wt sijnre hande*n* gegaen, en*de* begeerse weder te crigene.	Hem sulle*n* vande*n* coni*n*c vallen arbeit moeynisse en*de* vele woirden sonder bate.

(fol. 42r) iij Vanden rechte.	iiij Vander rijchede.	v Off hij v*er*crige*n* sal dat hi beg*er*t.
Tvonnesse sal mit hem gewijst werden en*de* saller af v*er*crigen goet en*de* arbeit.	Hy sal hebbe*n* vele haue*n* en*de* lichtelic v*er*crige*n*, en*de* hem sal genoech bliuen.	Dit sal he*m* geschien en*de* hij salt vercrigen cort.
Hem sal moeynisse en*de* belet toecome*n* en*de* hem sal plait geuallen in die clage.	Hy sal gelt v*er*crigen wt vele wegen dair hij niet in gearbeyt en sal hebben.	Dit dinc sal he*m* geschien en*de* hij salt cort vercrigen.
Hy sal sijn sake togen en*de* wederseggen de*n* eet en*de* en sal ter redene niet moige*n* comen.	Sijn geual w*er*t middelbair in gelt te v*er*crigene en*de* sal verliesen wat hem te ha*n*t coempt.	Hy sal om dit te v*er*crigene gemoeit w*er*den, en*de* niet dair af hebbe*n* en*de* best is he*m* tlate*n*.
Hem sulle*n* toecome*n* woirde*n* en*de* plait en*de* hij saller in vercrigen goet.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit reysene en*de* mit beroerte*n* te maten.	Hy sal hier om beroert sijn en*de* arbeide*n*, d*er* na lettel dair aff vercrigen.
Sijn adu*er*saris sal he*m* verwinne*n* en*de* va*n* he*m* v*er*crigen een deel des hij begeert.	Hy sal goet vercrige*n* by den toedoene der wiue*n* en*de* sal lettel dair toe doge*n*.	Dit w*er*t opgehoude*n* een tijt en*de* na wanhope sal hire een deel aff vercrigen.
Hem sulle*n* vele woirde*n* toe come*n* en*de* d*er* na wert hair beed*er* sake gemiddelt en*de* gepaist.	Sijn v*er*crige*n* des goets w*er*t in valschen en*de* in onsienlike dingen.	Beter is niet gesocht om die menichte des arbeits want hire niet af en soude v*er*crige*n*.
Hy sal om lanc wt des*er* clage v*er*crigen bate.	Hy sal vele goets v*er*crige*n* en*de* van vele me*n*schen.	Dit dinc sal hij v*er*crige*n* in sijne handen en*de* sijn wille dair mede doen.
Dese sal in de clage middelbair staen soe hoe men wijst met hen also salme*n* wijsen iegen hem.	Int v*er*crige*n* des goets sal hij middelbair wesen en*de* tuercrige*n* hoeden.	Hy sal dit v*er*crige*n* om lanc en*de* mit anxte en*de* mit helpe van andre*n* lieden.

(fol. 42v)

	vj Vanden huweleke.	vij Vander dracht.
	Dit w*er*t een beq*ua*me huelic en*de* hi sal vercrigen dat hij wille na arbeit en*de* moeynisse en*de* twijf sal cort wesen mit groten ogen.	Dit w*er*t een dracht goede en*de* beq*ua*me en*de* sij sal baren ene*n* geluckegen en*de* gehelichden zone.
	Hy sal lieden in dit huelic arbeit ende verschedenisse.	Dit w*er*t ene goede dracht en*de* sterc en*de* si sal baren ene*n* zone en*de* sal dit kent wed*er* dragende werden.
	Dit w*er*t een beq*ua*me huelic en*de* hi sal dair in vercrigen goet en*de* va*n* desen wiue sal hij ou*er*vloeyende rijc w*er*den.	Dese sal bare*n* een dochte*r* en*de* sal van vele gepens wesen en*de* vol arbeits.
	Dit huelic w*er*t int einde bedoru*en* en*de* ontslegen off v*er*sceede*n*, en*de* het w*er*t mit andren saken belet.	Eest dat dese dracht voldrage*n* w*er*t so sal sij een dochte*r* baren na werc en*de* arbeit.
	De geualle*n* van desen hueleke w*er*de*n* onbeq*ua*melic en*de* tlaten best.	Dese dracht w*er*t voldrage*n* en*de* teinde goet en*de* si sal baren een dochte*r* sterc ende gesont.
	Eest dat de huelic volbracht w*er*t so suller aff geualle*n* woorde*n*, sceldingen, moeynissen en*de* scaden.	Na dat sij twee w*er*uen tontide gebairt sal hebben, so w*er*t dese dracht voldragen en*de* sij sal baren een dochter.
	Dit huelic w*er*t v*er*lanct, en*de* est dat toegaet dat comt hem te scade, en*de* beter wairt gelaten.	Dese wert vold*ra*gen en*de* se sal droeue wese*n* va*n* duchte tontide te barene, dair na salse baren een dochter gesont en*de* sterck.
	Dit huelic sal toecome*n* wt eene*n* onrechten wege en*de* comtet toe hi sal mit hair gemoeyt werden.	Dese dracht en mach niet voldragen werden.

(fol. 43r) viij Vanden siecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off sij kint hebben sall.
Dese siecte w*er*t v*er*lanct en*de* men ducht voir he*m* en*de* alre meest w*er*t hij bele*m*mert onder den oxel.	Dese stat en w*er*t niet gewonne*n* noch hair viant en sal hair niet hindren.	Late sal sij kindre*n* ontfaen en*de* dat sulle*n* dochte*r*en wesen.
Sijn siecte w*er*t v*er*langt en*de* hij sal vele lijden mer teinde sal goet wesen.	Dese stat w*er*t behoude*n* voor beginsele, ende si sulle*n* onderlinge bynne*n* vechten nochtan salt eynde goet sijn.	In hare outheit salse kindre*n* ontfaen en*de* meest dochteren en*de* niet vele zonen.
Dese siecte w*er*t ou*er*drage*n*de ende men hoept dair na d*er* baten.	Dese stat sal scade lijden en*de* te duchten is voir hair.	Tgeual va*n* dese*n* w*er*t middelbair en*de* se sal een ontfain dair hair niet mede behulpe*n* sal wesen.
Dese siecke*n* sal toecomen ond*er*sceet en*de* int einde sterc en*de* gesont werden.	Dese stat sal scade lijden en*de* vele der burg*er*s sullen vlien.	Dese*n* is den ontfanc v*er*bode*n* en*de* ontfaet sij kinderen die en sulle*n* niet lange leuen.
Dese siecte w*er*t verlanct en*de* hi sal nv eens nv and*er*s v*er*andre*n* en*de* niet ontsien.	Dese stat en d*er* niet duchten nochta*n* salre hair vyant lang op bliuen.	Dese sal hebbe*n* een getal der kindren en*de* eerst een dochte*r* dan zonen.
Teynde des*er* siecte w*er*t gesondicheit ruste en*de* behoudenisse.	De viant sal va*n* des*er* stat sceden en*de* teinde w*er*t goet.	Dese sal kindre*n* hebbe*n* zonen ende dochte*r*en va*n* vele wiuen.
Te duchte*n* is voir dese*n* zieken om tu*er*lange*n* des euels mit wanhope.	Dese stat w*er*t bedwonge*n* en*de* de viant saller in come*n* sonder bederuenisse.	Dese sal kindre*n* hebben te mate en*de* men twiuelt an de zonen.
Dese sieke is wed*er* in geuallen en*de* d*er* om men bereede de pellen ende alremeest coemt in die vrage puella.	Dese stat w*er*t bescaet en*de* bedoruen, en*de* hair geualle*n* sulle*n* z*er*e quaet wesen.	Dese sal dochte*r*en hebben en*de* dair mede gemoeit sijn dair om wair tlaten best.

(fol. 43v)

	xj Vander dieffte.	xij Vander reyse.
	Dese diefte w*er*t wed*er*cregen en*de* also tuerlies cort, sond*er* arbeit en*de* belet.	Dese en sal sijn reyse niet mogen doen wa*n*t hij belet is.
	Dese diefte w*er*t opgehoude*n* een tijt en*de* dair na v*er*cregen sonder belet.	Sijn meni*n*ge sal wesen de reyse te doen m*er* hi sal mit andre*n* dinge*n* belet wesen so datse niet voldaen en wert.
	Dit is een teke*n* des verlies dat niet vercregen en wert, en*de* hij dient toehoirde sal denke*n* om een ander.	Dese reise w*er*t geluckich en*de* hij salre in vercrigen sijn begeerte en*de* goet.
	Dese diefte is gedrege*n* vten lande en*de* een deel ou*er*bracht ende dair nae w*er*tse wedercregen.	Sijn reyse w*er*t v*er*traecht nochta*n* sal hi vergadere*n* wasdom en*de* vele goets.
	Dit heeft een ma*n* gestolen en*de* gedrege*n* teens wijfs, en*de* sal verhole*n* bliue*n* een tijt, en*de* dair na w*er*t geopenbairt en*de* vercregen.	Dese reyse w*er*t hem tsuere en*de* tlaten wair hem best.
	Dese diefte w*er*t om lanc wed*er*cregen en*de* sal doen de coni*n*c off de h*er*e, ende also tuerlies.	Dese reise w*er*t belet, nochta*n* sal hij gaen, en*de* goet vercrigen dat hij bergen off helen sal.
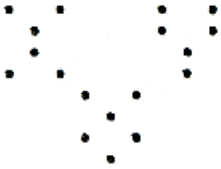	Dese diefte w*er*t wed*er*cregen cort en*de* sond*er* arbeit, en*de* also tuerlies.	Dese reyse w*er*t niet voldaen, ende tbliuen is hem best.
	(D) it w*er*t lanc eert vercrege*n* w*er*t en*de* dair na w*er*tet vonden en*de* also tuerlies.	Dese sal sijn reyse doen en*de* haest wedercome*n* mit luttel baten.

(fol. 44r) xiij Van dien die va*n* ogen is.	xiiij Vande*n* geuangene.	xv Vanden regen.
Comt in de vrage caput ymun, thoft onderst, so is hi mitten vrag*er* int la*n*t in*de* comt*er* alb*us* so comt hi omlanc.	Dese sal lange geua*n*ge*n* bliue*n*, en*de* dair na wert hij verlost.	De rege*n* w*er*t dit jair opgehoude*n* en*de* dat sal de*n* volke hinder doen.
Dese sal weder te lande comen en*de* hi is gesont en*de* rike.	Dese is geuangen met andre*n* luyden en*de* hij en sal gene*n* noot hebben.	De rege*n* w*er*t een lettel opgehoude*n*, en*de* dairna salt rege*n* stortte*n* een pairlic.
Dese en sal niet wed*er* come*n* in des*er* tijt.	Dese w*er*t v*er*lost na dat hij gifte gegeue*n* sal hebben die hem hinder doen sal.	Dese regen en sal te sijnen tijde niet vallen.
Dese sal wed*er* come*n* na dat hij gegaen sal hebbe*n* v*er*der dan hij was.	Dese w*er*t haest verlost na dat hij gegeue*n* sal hebben haire best.	Dit jair salt ze*er*e wayen ende z*er*e regenen.
Dese*n* w*er*t sijn onscout gedae*n* m*er* dair na sal hij come*n* en*de* dat sal des wijfs meni*n*ge wese*n* of in hair gedochte.	Dese sal lange geuange*n* bliue*n*, en*de* dair na v*er*lost.	Int beginsel vande*n* iaire w*er*t de rege*n* opgehoude*n* en*de* dair na int eynde salse toecomen.
Dese sal corttelic wed*er*come*n* te sijne*n* lande.	Dese w*er*t v*er*leet van carke*r* te carke*r*e ende v*er*smaet vande*n* coni*n*c en*de* d*er* na verlost.	Dit jair salt regene*n* te mate dair den volke mede gehulpen sal wesen.
Dese sal wed*er*come*n* mit groter baten.	Dese w*er*t v*er*lost om lanc.	Dit jair salt lettel regene*n* en*de* de*n* volke gene scade doen.
Dese sal een verre*n* wech gaen, ende dair na weder comen.	Teinde va*n* dese*n* geuange*n* sal goet w*er*den, en*de* hi sall v*er*lost werden ende v*er*crigen goet en*de* geluc vande*n* vang*er*e.	De regen wert dit iair middelbair.

(fol. 44v)

	xvj Vanden begrauen dinge.	xvij Vander comenscap.
	Dit is seker ende dair is vele gracien in ende wiet soect ende wech dragen wille die salt vinden ende sijn stede is int noorden.	De geuallen van deser comenscip sullen zere goet wesen ende van groten wasdomme.
	Dit is seker in welken men vele soeken sal ende is zere arbeydelic ende sijn stede is tusschen den westen ende den noorden.	Dese comenscap wert vol wasdoms ende alremeest isser yet gebondens.
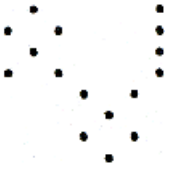	Hier en is niet begrauen ende wier om arbeyt verlieser sijn pijn om, ende wert om niet gemoeyt.	Hier en is niet goets aen te doen ende tlaten best.
	Hier en is niet begrauen.	Dit en is geen oirbairlic teken ende hij sal hebben gebrec ende arbeyt.
	Dit is seker ende int soeken moeylic ende is in tween steden west ende zuyt.	Dese mersserie is gebonden dinc ende van groten orbair.
	Men vermoet hier wat begrauens, ende is verboden zoekens, ende wie dat soect hi mach hem moeyen, mer hi ne salre niet toe mogen comen.	Hier wert bate ende wasdom an nochtan werter verbeyt in ende moeynisse.
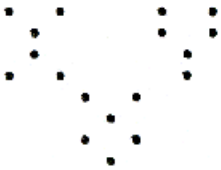	Dit heeft gesocht geweest ende is in een stede dair men niet toecomen en mach.	Dese comenscap is vol wasdoms ende hij sal vercrijgen grote bate.
	Hyer en is nyet.	Dese wert bequame ende van goeder baten ende varinc vercocht.

(fol. 45r) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vanden tween heeren.
Men ducht voir de*n* wtganc va*n* desen he*er*e m*er* het sal bet mit hem staen.	Dit he*er*e sal toegaen ende men ducht dat tmeeste deel wed*er*k*er*e en*de* vrese lide.	De zake va*n* desen twe he*er*en w*er*t opgehoude*n* en*de* sij w*er*den versceden.
Desen wtganc w*er*t belet en*de* theere salre sijn voertsetten aff keren.	Dit sal mit moeynesse toegaen en*de* anxte lijden m*er* teinde sal goet w*er*den.	De sake va*n* desen twe he*er*en w*er*t geeindt int beste.
Tgeual van desen wtga*n*ge sal z*er*e quaet vallen, dairom is staen best.	Dit he*er*e sal tusschen de*n* toeganc en*de* den stane bliue*n* en*de* staen is hem best.	Tusschen beede sulle*n* beloften wesen en*de* hair sake sal verandren te paise ende vrede.
Dit he*er*e sal wederk*er*en va*n* den wege.	Dit he*er*e sal ghaen ende traech toegaen en*de* sal bescadt w*er*den in sine*n* wech.	Dese en sulle*n* niet mogen v*er*gad*er*en en*de* hair sake sal omslege*n* en*de* v*er*sceede*n* wesen.
Dit he*er*e sal geureedt w*er*den en*de* tuutgaen wair best.	Eest dat dit he*er*e toegaet het w*er*t verwonne*n* ende staen is hem best.	Dese sijn narer de*n* paise en*de* den gemoetene ende dair ne w*er*t geen bloet gestort.
De geualle*n* va*n* desen he*er*e sullen goet sijn en*de* sijne sake*n* middelbair int goede en*de* int quade.	Dit sal beter w*er*den te gaen ter steden dairt begeert.	Tusschen dese twe he*er*en w*er*t grote twist en*de* dair na w*er*den sij geureedt.
De geualle*n* va*n* desen he*er*e werde*n* middelbair te*n* sal noch goet noch quaet hebben.	Dit he*er*e sal int toegaen vele winne*n* nochta*n* en salt niet come*n* t*er* stede dairt begeert.	Werden sij v*er*gadert dat he*er*e dat began w*er*t v*er*wonnen wa*n*t sij luttel stride*n* sulle*n*.
Dit he*er*e en mach sijne*n* wtganc niet voldoen m*er* het w*er*t cort anders beroert.	Dit en sal niet toegaen en*de* sijn vorset w*er*t v*er*and*er*t.	Dese en moge*n* niet v*er*gad*er*en en*de* teen en sal tander niet ontsien.

(fol. 45v)

	xxj Vande*n* verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
	Dit is dinc dat de*n* mijne*n* boue*n* gaet en*de* dair is ioncheit in.	Dese bedeuairt en w*er*t va*n* desen iair niet gedaen.
	Dit verholen dinc is van mine*n* en*de* is zwaert en*de* swart va*n* varewe.	Dese bedeuairt w*er*t verand*er*t dit iair.
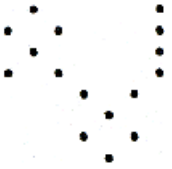	Dit is van plante*n* off va*n* mine*n* en*de* is licht en*de* subtijl.	Dese bedeuairt en w*er*t niet voldaen dit jair.
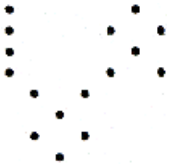	Dit is va*n* plante*n* en*de* is langachtich.	Dese sal wt trecke*n* om de bedeuairt te doene mer se w*er*t hem tsuere.
	In dit v*er*holen dinc is rontheit.	Dese bedeuairt en w*er*t vanden iair voldaen.
	Dit verholen is meest genege*n* te minen.	Dese bedeuairt w*er*t v*er*and*er*t dit iair by syns selffs wille.
	Dit verholen dinc is va*n* mijne*n* en*de* van vele werts.	Dese bedeuairt w*er*t belet dit iair mer tander iair na volgende w*er*tse voldaen.
	Dit verholen dinc is va*n* plante*n*.	Hy sal t*er* bedeuairt beroert w*er*den nochtan sal hijse dat iair niet doen.

(fol. 46r) xxiij Vande*n* vechte*r*e.	xxiiij Vande*n* coop der leeftochte.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Dese sal sijns wille*n* des vechtens ledich staen.	De coop we*r*t diere dit iair, al is int iair vele wins en*de* wasdoms.	Dit we*r*t een iair middelbair en*de* tuolc (... ?).
Dese en sal niet voluechte*n* en*de* tlaten best.	De coop blijft staende en*de* sal dieren sond*er* ter deerne der spisen.	Dit we*r*t een iair va*n* vele goets ou*er*uloeyende drachtich en*de* milde.
Dese we*r*t bescaedt int vechten en*de* tlaten best.	De coop we*r*t dit iair ontslege*n*, en*de* niet diere.	Dit iair sulle*n* vele sonderlinghede*n* valle*n* en*de* scaden.
Hy we*r*t beroert te vechtene en*de* salre toegaen ende te duchte*n* is voir sijn scade.	De coop blijft staende en*de* by lichte hij sal ontdieren.	Dit we*r*t een sek*er* iair, en*de* tvolc we*r*t beroert.
Hy sal sijns wille*n* tvechten aff laten biden toedoen van enen wiue.	In de twee yerste dele*n* vande*n* iair so we*r*t de coop dier, en*de* int lest ondiere.	In dit jair we*r*t vele goets en*de* den volke vreese vande*n* loninge.
Hy sal nernst wese*n* om den heesch te vechtene en*de* en sal mogen dit jair.	De coop we*r*t dit iair dier en*de* dair na ontslegen.	In dit jair sulle*n* we*r*de*n* onweder, honger, mer int eynde we*r*t goet.
Hy sal vechte*n* dit jair en*de* verwinne*n*, en*de* he*m* we*r*t gehulpen.	De coop blijfft dit iair staende sonder toedoen off affdoen.	Tgoet des jairs we*r*t vele en*de* teinde goet en*de* seker.
Hy we*r*t beroert te vechtene, en*de* hem en sal niet gemoeten inde*n* wech.	De coop we*r*t ve*r*and*er*t ter bate, en*de* we*r*t omslegen.	Dit we*r*t een sek*er* jair de*n* reysen te ve*r*crigene goet en*de* voirspoet.

(fol. 46v)
10

j
Vander meenin*g*e gemeenlike.

ij
Vanden coninge.

Dit is een teke*n* d*er* tiegenwoirdig*er* bliscepe*n* des solaes d*er* hueleken, ende wien dit v*er*toocht w*er*t moet e*m*mer in stede*n* d*er* bliscepe*n* en*de* der hueleken wesen.

Hy sal vande*n* coni*n*c gecrige*n* duecht en*de* cracht, dair na w*er*t hij lang van hem.

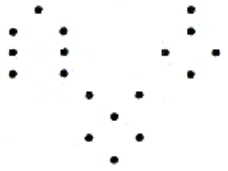

Dit is een teke*n* des geens de soect sandeghe dinge*n*, edele lieden hi moet gedoechsam en*de* v*er*beydende wesen, en*de* sijn ende w*er*t louelic.

Dese sal v*er*re vande*n* coni*n*c wesen sonder scade en*de* bate.

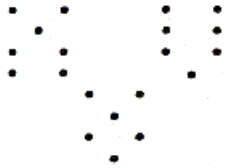

Dit is teken der vrese des medewone*n*s, des geuangens, en*de* alle de gene die in hind*e*misse en*de* in bederuenisse*n* sijn.

De geuallen va*n* desen sulle*n* bi den coni*n*c goet wesen, en*de* sal goetdoen van hem vercrigen als van sijnen dienste.

Dit is teken des geens die soect ouerlidende dinc geenre w*er*den, en*de* hi salt vercrigen, en*de* ten sal in sijn machte niet bliuen, en*de* tlaten best.

Hy sal vreese hebbe*n* en*de* gepensen vande*n* coni*n*c sonder deeren.

Dit is teke*n* des mans dairmen diefte op vermoedt, off des geens die in vresén is.

Desen sal vande*n* coni*n*c geschien droefheit, druc en*de* sal in vreesen vallen.

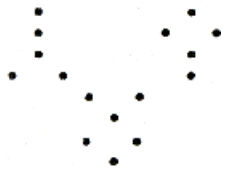

Dit is teke*n* eens wiens recht kenlic off bekent is en*de* is eens deels tsijne*n* recht toecome*n* en*de* wille sijn sake volbrengen en*de* is tontsiene.

Dese sal sijne*n* heesch v*er*crigen vanden coni*n*ge sonder wtstel en*de* verbeyde.

Dit is teke*n* eens die iet make*n* wille dair hij goet af v*er*crigen mach, ende ontfaen scult of enige cleedre*n* cope*n*.

Hy sal vande*n* coni*n*c v*er*crige*n* goet en*de* p*ro*fijt, en*de* lett*er*en ende diemen hem (... ?).

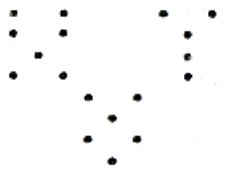

Dit is teken des geens die soect g*ra*cie*n* by wegen die wittelic seker en*de* goet sijn.

Hy sal vande*n* coni*n*c gecrige*n* bate en*de* brieue*n* of instrume*n*te*n* om lanc.

(fol. 47r) iij Va*n* dien die recht beg*er*t.	iiij Vander rijchede.	v Va*n* dien de enich dinc soect.
Tvonnesse sal met he*m* gaen en*de* niet tiegen he*m* sijn taelman sal winnen.	Hy salt goet v*er*crige*n* wt geluckige saken, en*de* reyse*n* en*de* sal z*er*e rijc sijn.	Dit en mach he*m* niet geschien ten sij by ene*n* wiue.
Dese sal bedwonge*n* w*er*den en*de* gemoeit in sijnre sake en*de* teinde w*er*t goet.	Tuercrige*n* d*er* rijcheden sal wese*n* wt harde*n* sake*n* en*de* edel, en*de* hi sal rijcke w*er*den in sijne laetsten.	Hy sal om dit gemoi w*er*den in sijne*n* moet en*de* z*er*e beroert en*de* niet v*er*crigen.
Dese sal valle*n* in vele plaits en*de* in vele vo*n*nessen, en*de* int eynde v*er*winne*n*.	Dese sal goet gecrige*n* en*de* machtich wesen, en*de* hi en mach niet arm werden.	Lichte sal dese dit v*er*crige*n*.
Lichte sal dese sijn rechte behouden, en*de* and*er* dinc des hij niet w*er*dich en is.	Dese sal gelt v*er*crige*n* te maten.	Dit w*er*t snels v*er*cregen mer teynde w*er*t quaet.
Dese sal beg*er*en des hi niet w*er*t en is in dit gerechte, en*de* dat sijn recht niet en is en*de* sal liegen.	Dese sal lettel gelts hebbe*n* en*de* wat hi v*er*crijcht dat sal hi hebben wt twiuelende dinge*n*.	Hy sal by der hant va*n* eene*n* wiue dit v*er*crigen, off by ene*n* sonder bairt.
Hy sal sijn recht behoude*n* by lange tijde*n* en*de* by gedoechsamheit.	Dese sal va*n* vele rijcheden en*de* groet vercrige*n*s wese*n* sonder moeynisse.	Dit sal hij in sijne hande*n* hebbe*n* nochta*n* sal hem een dinc geualle*n* dat he*m* dairaf beletten sall.
Tuo*n*nisse sal mit he*m* gaen en*de* sal come*n* te sinen rechte en*de* sine*n* adu*er*sar*is* v*er*winne*n*.	Hy sal goet v*er*crige*n* mit mersseryen, en*de* wege*n* te maten.	Dit sal hi v*er*crige*n* mer hij moet dair ierst om hebben vele quellinge en*de* onlede.
Hy sal te sine*n* rechte come*n* mids sine*n* taelman en*de* vercrige*n* brieue*n* en*de* p*ri*uilegien.	Dese sal hebbe*n* rijcheden gracie*n* en*de* miltheden ende sijne geualle*n* z*er*e scoene.	Dit dinc is voldaen in sijne hande*n* al eest cleene.

(fol. 47v)

vj
Vanden hueleke.

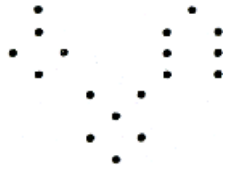

Dit is teken d*er* vruechde*n* en*de* der hueleken, en*de* sal de sake des huelix verbliden, en*de* wiet soect wintet, en*de* w*er*ter in blide en*de* verhuecht.

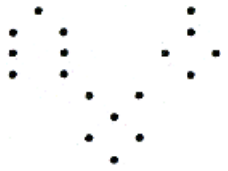

De sake van dese hueleke w*er*den se*er*e verlanget, d*er* na w*er*t hairer twier heesch den huelics te niet gedaen.

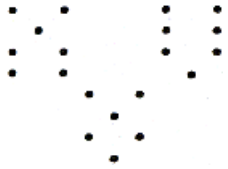

Dit w*er*t een harde quaet huelic wa*n*t dair sulle*n* onderlinge vallen scone woorde*n* gemenct mit valscheden en*de* mit bedriege.

Elc va*n* desen twee*n* sal w*er*dich wesen in toebrenge*n* en*de* elc den andre*n* beg*er*en mit enen droeuen einde.

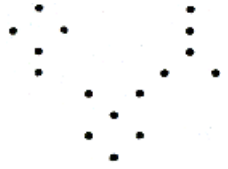

Tusschen dese twe gehuede en sall geen bekenne*n* af come*n*, en*de* hair dinge*n* w*er*den al gemenget mit logenen.

De sake va*n* desen hueleke w*er*t opgehouden, en*de* best eest dat sij deen de*n* andre*n* niet en bekennen.

De geuallen van dese*n* hueleke w*er*den gehelicht en*de* salre in vercrige*n* g*ra*cie en*de* goedt.

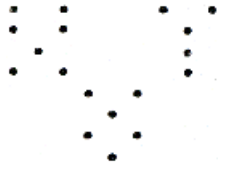

Dit w*er*t een helich en*de* ewich huelic nochtan niet mynlic al hebben se vele auenturen.

vij
Van der dracht.

Dese dracht w*er*t goet en*de* tbare*n* gehelicht, en*de* dair w*er*t gebore*n* eene dochter geluckich.

Dese drage*n* vrou naire is biden barene, en*de* is droeue, en*de* w*er*t een zone geboren.

Dese dracht mach tontide geboren werden, en*de* de dracht sal een beginsel hebben.

Es dese dracht vande*n* laetsten so sal si snelle baren m*er* esse vande*n* eerste*n* so duchtme*n* voir tontidige baren.

Sy sal baren ene*n* zone, dair sij in vele vreesen om wesen sall.

Dese wert voldrage*n*, en*de* sij sal baren een dochter en*de* men ducht voir de gebuerte.

Sy sal baren ene*n* zone gehelicht ende gesont.

Dese dragende sal gesont sijn, en*de* de dracht wiuelic en*de* z*er*e snel sal si baren.

(fol. 48r) viij Vanden ziecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off si kint hebben sall.
Dese sieke sal bedwonge*n* off geperst wesen in dese siecte en*de* teynde goet.	Dese stat sal te lijde*n* hebbe*n* mer het sal sijn sonder anxt.	Si sal kindre*n* ontfaen en*de* d*er* in v*er*bliden, en*de* goet d*er* mede v*er*crigen en*de* g*ra*cie en*de* si sulle*n* voirspoedich sijn.
De geualle*n* va*n* des*er* siecte w*er*den swair, en*de* me*n* sal he*m* bewene*n* en*de* d*er* na w*er*t hi verlost.	Dese stat en w*er*t niet gewonne*n* va*n* hare*n* beligger m*er* sij sal bedwonge*n* w*er*den.	Sy sal kindre*n* ontfaen en*de* meest dochte*r*en, edel ende geeert.
Dese siecke mach haestelic steruen of bij blode en*de* sijn geualle*n* w*er*den quaet genoech.	De beligg*er*e sulle*n* in dese stat gaen, en*de* te duchte*n* is dat sij vercocht w*er*t va*n* enige*n* vanden burgers.	Dese sal kindre*n* hebbe*n* ende men ducht voir vele d*er* kindr*en*, de wile datse cleen sijn.
Te duchte*n* is dat dese siecke eene vloet come, en*de* dat hij van dien wtgeuene hind*er* gewinne.	De geualle*n* d*er* stat en*de* der beligg*er*e sulle*n* quaet sijn.	Vele va*n* hoire*n* kindre*n*, sulle*n* tontide gebore*n* w*er*den, ende ess*er* lettel so sulle*n* si niet leuen.
Dese siecte leget int hoeft en*de* in de kele, en*de* de siecte w*er*t v*er*langt, en*de* hij w*er*t verlost.	Te duchte*n* is voir dese stat om d*er* omgestadicheit der burg*er*s, en*de* om haire grote vreeze.	Dese sal cleen aue*n*ture hebbe*n* te kindre*n*, mids d*er* vreese en*de* siecten die hair toecome*n*de sijn.
Dese siecte w*er*t v*er*langt ende z*er*e isser voir te duchte*n* coemt in de v*ra*ge. Auenture de meest.	Tbeligge*n* va*n* des*er* stat w*er*t v*er*lanct, en*de* de viant saller in gaen ombescaedt.	Sy sal kindre*n* ontfaen, ende so myn so beter.
Voir dese sieke en is niet te duchte*n* want sijn einde wert goet.	Dese stat sal sek*er* wesen sonder bloet stortinge en*de* sonder rouwe.	Dese sal dochte*r*en hebbe*n* geluckich, en*de* zone*n*, en*de* sij sullen verscheden werden.
Dese siecke w*er*t verlost ende die gesondicheit is hem by.	De viant sal vand*er* stat vercrigen goet nochta*n* en sal hise niet moge*n* winne*n*.	Hy sal vele kindre*n* hebbe*n* in sijn ioncheit by vele wiue*n*.

(fol. 48v)

	xj Vander diefte.	xij Vander reyse.
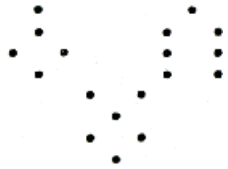	Dese dieffte en*de* tu*er*lies en mach niet wed*er*crege*n* w*er*den al wair de dief voir den heescher, en*de* diet gestolen heeft was en*de* is een van de dienaren.	Dese reyse w*er*t niet voldaen, en*de* w*er*tse voldaen, so w*er*tse so lanc dat me*n* re een wanhage*n* in hebben sal.
	Dese diefte w*er*t lanc hairs v*er*crigens en*de* w*er*t v*er*and*er*t ter ander stede ende also tuerlies.	Dese reyse w*er*t z*er*e lanc en*de* hij sal in sijne wege sien edele steden off kercken.
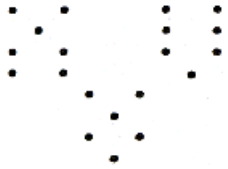	In dese diefte is wat gouts en*de* tvercrigen wert verlanct, en*de* des verlies w*er*t omlanc een deel wed*er* gecregen.	Hy sal gaen en*de* wed*er*come*n* en*de* in de reyse w*er*t hij quaets onthoudens en*de* onsalich leuens.
	Dese diefte w*er*t wed*er* crege*n* en*de* te duchten is voir de*n* dieff dat hij geslagen w*er*t en*de* bescaemt, en*de* also tuerlies.	Dese en sal niet moge*n* reysen est oit dat hij reyst he*m* sal gemoete*n* druc ende hinder.
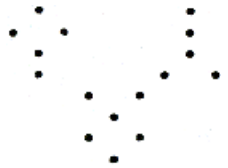	Dese diefte en w*er*t niet wed*er*cregen en*de* is de dief een maechdelijn of een kint of een va*n* hemelscher varewe*n* en*de* tu*er*crigen des verlies w*er*t v*er*lanct.	Wert dese reyse gedaen so is te duchten voir hem, want hem tlaten best waire.
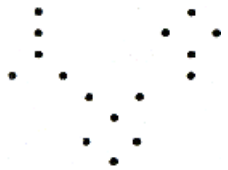	Dese diefte heefft genome*n* een ionc wijf benede*n* hair jaren, en*de* d*er* w*er*t een deel aff v*er*crege*n* en*de* also vande*n* v*er*liese.	Dese en sal sijn reyse niet moge*n* doen, want hi o*n*mogende is, ende beter is hem tlaten.
	Die dit nam en is geen dief, mer het is gedaen om solaes, en*de* is eene vanden dien*er*en va*n*den huyse, en*de* tu*er*lies wert wedercregen.	Sijn reyse w*er*t gehelicht, ende nutte, en*de* salre goet in vercrigen.
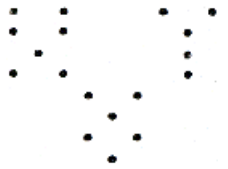	Dit teken w*er*t niet geuonde*n* in de diefte en*de* wie met dese*n* teke*n* diefte ondersoect, die w*er*t verwonnen.	Doet hij de reyse hij sal g*ro*te auent*ur*e hebben, en*de* so sal hij oic al blijfft hij.

(fol. 49r) xiij Van enen die van ogen is.	xiiij Van den geuangene.	xv Vanden reghen.
Dese en sal niet wed*er* come*n* int jair dairmen in om hem vraeght.	De vangenisse va*n* desen w*er*t verlanct en*de* dair na w*er*t hij verlost.	Dit jair salt z*er*e luttel regene*n* en*de* tvolc werter by bescaet.
Hyne denct om geen wed*er* come*n* mer men hoept op sijn comste om lanc.	Hy w*er*t v*er*lost vand*er* vangenisse ter bester mate.	De regen w*er*t dit jair opgehouden.
Dese sal g*ro*te scade lijden en*de* me*n* hoept op sijn comste.	Sijn vange*n* w*er*t v*er*lanct en*de* te duchte*n* is dat hi geslege*n* w*er*t en*de* bescaemt.	Dit jair salt regene*n* te maten en*de* de wolke*n* sullen z*er*e root werden.
Dese sal wed*er*come*n* sond*er* gout en*de* siluer ende van quaden onthoudene.	Sijn va*n*genisse w*er*t v*er*lanct en*de* te duchten is voir sijn doot in den carker.	Dit jair salt vele regens vallen eenpairlic en*de* sond*er* ophouden.
Twed*er*come*n* van desen w*er*t belet ende hi sal in anxte wesen.	Dese sal siec w*er*den in de vangenisse, en*de* w*er*t hij gesont so w*er*t hij v*er*lost.	Int vt*er*ste vande*n* jair salt regene*n*, alst niet va*n* node en is.
Dese is ond*er* eens anders macht, en*de* het belet een and*er* dat hi niet en comt die he*m* hout.	Dese va*n*genisse w*er*t v*er*lanct en*de* dair voir is te duchte*n*.	De rege*n* sal v*er*trage*n* dit jair en*de* den volke deeren, d*er* na salt een lettel regenen.
Dese is bide*n* wed*er*come*n* en*de* sal auenture hebbe*n* die hij weder verliese*n* sal.	Dese w*er*t verlost na datme*n* om he*m* gescreue*n* sal hebbe*n* en*de* sal een goet einde hebbe*n*.	De regen sal bliuen in sijnen staet.
Dese sal wed*er*come*n* ende vele dincs mit hem, ende van goede*n* onthoudene.	Dese w*er*t een lettel belet en*de* dair na w*er*t hi lichtelic verlost.	Dit jair salt vele regens valle*n*, goet en*de* orbairlic.

(fol. 49v)

	xvj Vande*n* begrauen dinge.	xvij Vander comenscap.
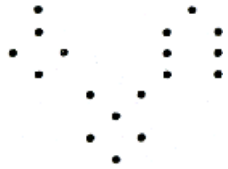	Dit beg*ra*uen dinc is seker.	Dese mersseye sal wese*n* sond*er* scade en*de* sonder bate, en*de* sij wair beter gelaten dan gesocht.
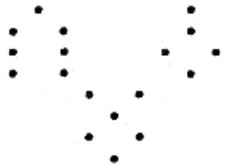	Te desen beg*ra*uen dinge en sal niement mogen comen.	Hy ne sal te dese*n* niet moge*n* come*n* en*de* comter toe, so sal hir in arbeyde*n*.
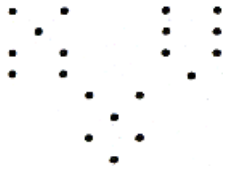	Dit is sek*er*, en*de* is in een stede ond*er* de gebueren, en emm*er* toe esser een deel afgedaen.	Dese w*er* best acht*er*gelaten, want se scadelic is.
	Dit is sek*er* en*de* is in een and*er* stede dan men waent, en*de* is west w*er*t van dair ment soect.	Dese come*n*scip w*er*t licht v*er*crege*n* en*de* twasdome is cleyne.
	Hier en is niet begrauen nochtan salre vreese en*de* anxte om vallen.	Dit w*er*t van harde*n* copene en*de* v*er*copene en*de* van moeyleke wasdome.
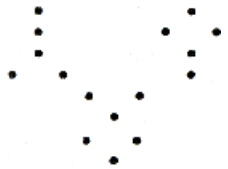	Dit is sek*er* diet soect salt v*er*crige*n* goet en*de* orba*er*e, en*de* leget oest w*er*t vand*er* stede dan ment soect.	Hy sal va*n* dese*n* come*n*scip gecrige*n* goet en*de* p*ro*fijt nochta*n* salse hem lange by bliuen.
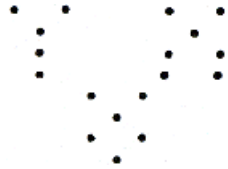	Hier en is niet begrauen.	Dese w*er*t goet, en*de* alremeest esser wat wits.
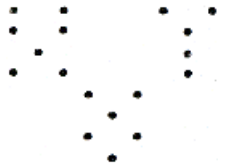	Hier en is geen scat noch orbairlic dinc begrauen dair om en doechter niet gesocht.	In dese sal hij gecrige*n* voirspoet vele goets en*de* p*ro*fijts.

(fol. 50r) xviij Vande*n* wtgaenden he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vande*n* tween heeren.
Dit wtgaende he*er*e sal verwinne*n*, en*de* he*m* wert gehulpen ter bester mate.	Desen he*er*e w*er*t gehulpe*n* nochta*n* en salt te*n* andre*n* niet moge*n* come*n*.	Werde*n* dese v*er*gad*er*t, de outste beleder sal verwinne*n*.
Dit he*m* sal wt trecken en*de* goet vercrigen.	De toeganc va*n* dese*n* he*er*e w*er*t belet, en*de* sal dincke*n* om een beter.	Dese en sulle*n* niet gemoete*n* mer vlien teen vande*n* andre.
Dit he*er*e w*er*t gemoeit, en*de* de bloetstortinge wert gepaist.	De geualle*n* va*n* dese*n* he*er*e w*er*den quaet, en*de* het sal van sijne*n* viande*n* goet v*er*crige*n*, en*de* sijn raet w*er*t v*er*and*er*t.	De geualle*n* va*n* dese*n* he*er*en w*er*den quaet en*de* emmer sonder schade.
Dit he*er*e en sal sijne*n* wtga*n*c niet veruullen, en*de* est dat het wtgaet het sal mit scade wedercome*n*.	Dit he*er*e sal toegaen ende liden scade en*de* anxten.	Teen sal tander ontsien mit vervaerder hertten.
Eest dat dit he*er*e wtgaet het sal lijden, en*de* dogen, en*de* niet verblijden, en*de* tletten best.	Eest dat dit he*er*e toegaet het sal in vreese en*de* moeynesse valle*n*, en*de* vele sulder afgaen.	Eest dat dese v*er*gaderen so sal dat oesterse verwynne*n*.
Desen wtganc en wert niet voldaen en de sijn verderffenisse is hem bij.	Dit he*er*e sal niet toegae*n* om den ou*er*comende via*n*t est dat toegaet het verliest.	Een ygelic h*er*e sal vande*n* andre*n* goet gecrigen ende sulle*n* hem teen vande*n* andre*n* houden.
Dese sake*n* van desen he*er*e w*er*den v*er*andert, en*de* dair na salt wt trecken.	Eest dat dit he*er*e toegaet het sal goet vercrigen.	Tussche*n* dese twee mach geen quaet geschien en*de* he*m* w*er*den brieue*n* ond*er*linge gescreue*n*.
Eest dat dit he*er*e wtgaet het sal g*r*ote aue*n*ture hebben, en*de* orbair doen so*n*der vreese en*de* quaet.	Dit he*er*e sal dencke*n* om goet, sond*er* twiuel het sal goet v*er*crige*n* t*er* stede.	Hier sulle*n* bode tusschen lopen, en*de* si sulle*n* beloeften doen, en*de* tgeschille w*er*t te niete gedaen.

(fol. 50v)

xxj
Vande*n* verholen dinge.

xxij
Van der Bedeuairt.

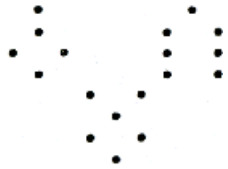

Dit is va*n* drierhande crude*n*, en*de* in enige sijn goede roke*n*, en*de* dair is rontheit in.

Dese sal de bedeuart doen, ende sal inde*n* wech hebbe*n* dat hij wille.

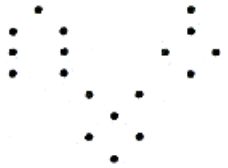

Dit is van dierbair dinge*n*, en*de* mit enige*n* dinge geuest dat hart is.

Dese bedeuart we*r*t wtgeset, ende dair na sal hise doen.

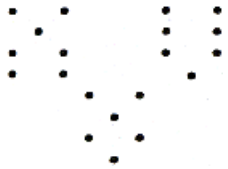

Dit is een dinc va*n* wond*er*leke*n* smake*n* en*de* lichte, en*de* sijn roke en is niet goet noch lieflic.

Hy ne sal de bedeuairt dit iair niet doen, ende tu*er*beyden is best, wa*n*t hi vreese hadde en*de* arbeit.

Hier is varewe v*er*and*er*t in zw*er*thede en*de* dair is onreyn dinc in off dat wt doncke*r*hede coemt.

Sijn voertsette*n* vand*er* bedeuairt w*er*t afgeset en*de* w*er*ter sijns wille*n* aff bekeert.

Dit verhole*n* dinc is van mine*n* en*de* dair is maetselrie in.

Hyne sal de bedeuart dit iair niet doen, en*de* dat sal beletten een wijff.

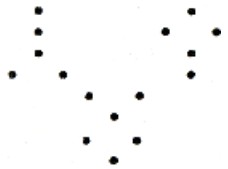

In dit is meest plante*n*, en*de* mine*n* wiueliker name*n* wt*er* siden besmet en*de* d*er* is hartheit in.

De meni*n*ge van des*er* bedeuairt w*er*t wtgeset, en*de* hi sal letten sond*er* twiuel.

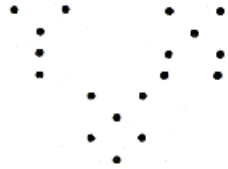

In dit verholen dinc is meest planten ende is van lichten tastene of voudelic dinc

Hy sal gaen en*de* de bedeuairt doen, en*de* dair na gaen tot eenre andre stede verder.

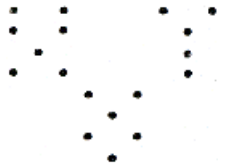

Dat hier in meest is, dat is van plante*n*, en*de* dinc d*er* witheit naest in welc is een besmette stede, ende is dinc datme*n* vouden mach.

Dese staet in wankelhede, als nv wille hi, als nv en wil hi niet.

(fol. 51r) xxiij Vanden vechtere.	xxiiij Vanden coop d*er* leeftocht.	xxv Tgeualle vande*n* jair.
Eest dat hij wtgaet te duchte*n* is dat hij vande*n* wege niet wed*er* en come.	De coop is diere en*de* d*er* na w*er*t hi ontsleg*e*n nochta*n* sal de spise luttel dierbair sijn.	Dit sal een goet jair sijn en*de* recht sal den rechte geschien.
De wech des vechtens w*er*t niet v*er*uult, en*de* est dat hi v*er*uult w*er*t hi sal v*er*winne*n* en*de* w*er*t verandert.	De coop blijft int eerste staende, en*de* so verd*er* voirt so hij dierer w*er*den sall.	Dit w*er*t een jair va*n* goede*n* geualle en*de* sterc, en*de* int volc sal vele gescils wesen.
Te duchte*n* is van he*m* in dit vechten dat hij doot geslegen w*er*t sond*er* twiuel.	Int middel vande*n* jaire sal de coop di*er*en en*de* haest omslaen.	Dit jair w*er*de*n* zwaer ziecte*n* en*de* tuolc in scade, in moeyenisse en*de* in gepense.
Dit jair en sal hij niet vechten, en*de* hij sal wed*er* keren sijns willen.	De coop sal bliue*n* stae*n*de ondier, en*de* niet dieren.	Dit w*er*t een jair van vele moeynisse om de gifte.
Comt dese te vechtene, tes te duchte*n* dat hij inde*n* wech geuangen w*er*t.	Int beginsel vande*n* iare sal de coop dieren, ende dair na ondieren.	Dit jair w*er*t va*n* middelbair geualle, nochta*n* sullent vele vreesen sijn.
Hy sal ophouden te vechtene dit jair en*de* dat is hem best.	De coope*n* bliue*n* staende dair na w*er*t de spise di*er*e sonder gebreck.	Dit w*er*t een salich jair ende va*n* vele g*ra*cien nochta*n* sulle*n* int einde moeyenisse*n* vallen.
Dese sal vechte*n* en*de* wed*er* come*n* sterck*er* mit eenen goeden gesonden liue.	Dese coop sal wt gaen te wille, en*de* ontslegen werden.	Dit w*er*t een jair vol goets en*de* tuolc sal seker sijn, ende al mit salicheden.
Desen en w*er*t tuechte*n* niet volbracht, wa*n*t in dit teken en is twist noch vechtinge.	De coop sal staende bliuen een wile ende dair na ondieren.	Dit w*er*t een jair va*n* vele goets, en*de* g*ro*ter baten, en*de* sal den volke toecome*n* in menig*er*hande mani*er*en.

[De rechter *Amissio*]

(fol. 51v) Amissio 11	j Tgeual der meni*n*ge gemeenlic.	ij Van der Coninghe.
	Dit is teken der vrage om dinc dat vter hant is va*n* v*er*ren wegen, ende va*n* scade va*n* dierbair cled*er*en en*de* van wtgehauwen dinge.	Hoede hem wel vande*n* coni*n*ge, want blijft hi hem by hi w*er*t byscaet.
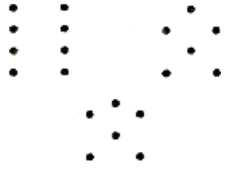	Dit is teken eens die nv een dinc soect en*de* dair om gemoeit geweest heeft hi mocht gehadt hebbe*n* en*de* hi ne heeft*er* niet af, en*de* va*n* v*er*re wege*n*, en*de* des u*er*lies.	Biden coni*n*c bliue*n* en is geen orbair nier hi salre scade af hebben.
	Dit is teke*n* d*er* beroerten des regens, en*de* is goet te brulochten, en*de* va*n* eene*n* die soect va*n* dinge*n* wt sijnre ha*n*t gaende en*de* wat einde daer af comt.	Beter ist de*n* coni*n*c niet gebleue*n* wa*n*t blijft hir by hi sal in scade en*de* in verlies vallen.
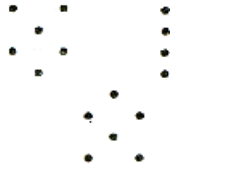	Dit is teke*n* eens die soect te v*er*crigen bate va*n* v*er*ren vanden gelde dat wt sijnre hant gaet, en*de* is d*er* bequame toe.	Dese en sal mitte*n* coni*n*c niet v*er*gad*er*en noch te hem come*n*.
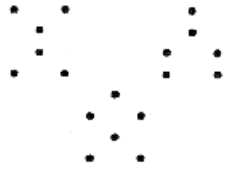	Dits teke*n* der beroerten off eens die ene*n* edelen me*n*sche soect, en*de* de*n* coni*n*c bi te bliue*n*e en*de* te v*er*crigen goet mit woirde*n*.	Hy sal vande*n* coni*n*c bate v*er*crigen en*de* dat bij beroerten off wtreysen.
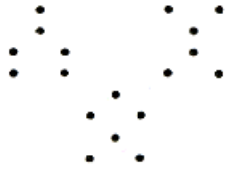	Dit is teke*n* des geens die beg*er*t ene*n* heesch vande*n* coni*n*ge, en*de* dies die e*m*mer toe bescaet is en*de* hoept bate vande*n* coni*n*ge.	Sijn gemeenscip sal gedu*er*en mit de*n* coni*n*c, en*de* sijn arbeit w*er*t gemenicht.
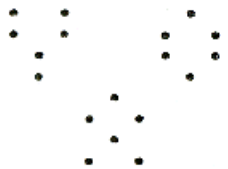	Dits teken dies de vraecht om enen heesch vande*n* coni*n*c, en*de* dies die e*m*mer toe scade geleden heeft, en*de* hoept bate vanden coninge.	Blijft hi bide*n* coni*n*c hi w*er*t mede gemoeyt, d*er* om so is hem tlaten best.
	Dits teken der wiue*n* en*de* des hyems en*de* den geuangens die tuerlossen hoopt, en*de* betekent besmette, off bekende wiuen.	Hem is best dat hij den coni*n*c niet by en si, mer verre van hem.

(fol. 52r) iij Van dien die recht begert.	iiij Vanden rychede.	v Van dien de enich dinc soect.
Hem sullen toecomen moeinessen vanden gerechte, ende hem wert gesworen, ende geene bate dair af hebben.	Hy en sal geen rijchecheden hebben, ende tmeeste deel der tijt sal hi roekeloes wesen int vercrigen goet.	Elc sal vanden andren sceeden sonder wijch.
Dese sal mit sijne voirsprekere in vele woirden vallen ende vele scelden sonder bate.	Dese sal lettel gelts vercrigen, ende ten sal hem in de hant niet lange dueren.	Sy sullen onderlinge letteren ende brieuen seynden sonder twist ende moeyenisse.
Hy ne sal te rechte niet mogen comen, ende sijn recht wert hem ontslegen.	Luttel rijcheden sal hi hebben, ende luttel vercrigen wt beroerten wegen ende arbeyt.	Den heesch van beeden wert ontslegen, ende ten wert geen wych onderlinge.
Dese sal sweeren ende te sinen rechte comen.	Hy sal gelt vercrigen ende dair na salt geuallen dat hijs guyt wert haestelic.	Elc wert gehauden van vechtene.
Hy sal int vonnisse sijn recht behouden, nochtan sal hij sweren mit valscheden.	Hy sal bate ende goet vercrigen wt des coninc̃s dienste̅n ende mit manière van sprekene.	Die eerst te vechten sal beginnen van beeden, wert verwonnen.
Hem sal vele scelden̅s ende gescil int vonnesse toecomen, ende der na sal hi een deel van sijnen rechte vercrigen.	Hy sal goet vercrigen mit arbeide anxt ende mit nernstichede.	Diet begint van hem beden, die salt verwinnen.
Hy sal sijn recht behouden na dat sijns aduersaris gelt ende catelen gecocht sal hebben.	Hy sal goet vercrigen bi den toedoene des coninc̃s te maten.	De meninge van vechtene van bede desen heeren wert aff geset.
Sy sullen onderlinge wonden hebben, ende dair na sal hair sake comen ter eendracht.	Hy sal goet vercrigen van enen anderen in gemaecte erffnesse.	Hair sake wert verlangt ende sij werden gepaist.

(fol. 52v)

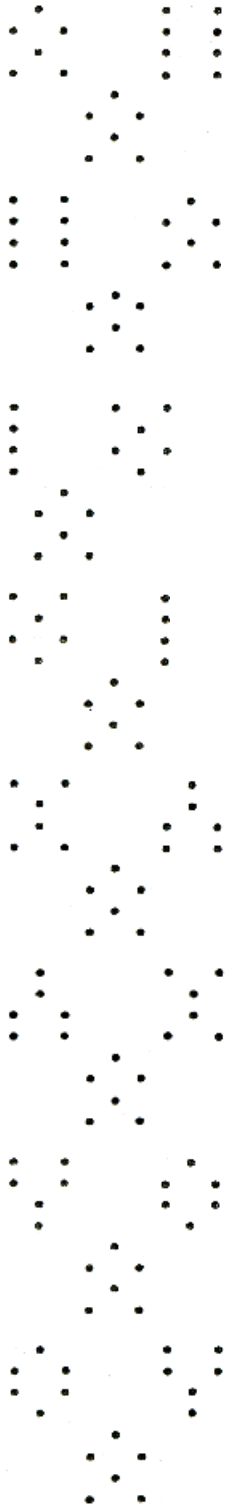

vj Vanden huweleke.	vij Vander dracht.
Dit w*er*t een beq*ua*me huelic en*de* twijff sal ou*er* eendrachtich sijn en*de* nernst en*de* d*er* om sal sij vercrigen goete.	Dese w*er*t ontsleg*en* en*de* bedwong*en* in hare dracht en*de* d*er* na sal sij baren enen zone.
Dit w*er*t een beq*ua*melic huelic na dat ond*er*linge qualic gestaen sal hebbe*n* en*de* gescolden hebben, en*de* dair na sullen sij eens w*er*den.	Dit is teke*n* des roepens en*de* si sal in anxte wesen, en*de* sal bare*n* ene*n* sone.
Dit huelic is beq*ua*me en*de* gehelicht en*de* een ygelijc sal hem verbliden va*n* sijne*n* geselle, en*de* dair is twiuel an.	Dese sal anxt doge*n* in hair dracht en*de* sal een dochter baren.
Dit huelic is beq*ua*melic, en*de* hi sall vande*n* wiue bate en*de* goet hebben en*de* dat snel.	Wert dese dracht voldrage*n* so sal si baren ene*n* sone, en*de* dair na is te duchten voir hair.
Dit is een goet teke*n* de*n* gene*n* die huelic eescht, en*de* de man sal boue*n* den wiue wesen, en*de* hij sal sij*n* beg*er*te hair vercrigen.	Dese sal wesen of se op ene*n* banc sate, en*de* sal baren ene*n* sone.
Den heesch*er* des huelics sal gescille vallen, en*de* dat hij heescht en wert hem niet en*de* w*er*t hem verre.	Hier w*er*t opgelet, en*de* w*er*t de dracht voldragen so sal sij ene*n* zone baren geluckich en*de* gehelicht.
De man die dit huelic heescht heeft menichweru*en* twijf gehadt en*de* hij heefsse lief.	Eest dat si voldracht so sal si baren eenen dochter, en*de* lijden anxt en*de* vreese.
Hi sal dit huelic v*er*crigen ende aue*n*ture en*de* goet dair toe, en*de* twijf w*er*t oneersamelic.	Dese dracht w*er*t niet voldrage*n*, mer w*er*tse voldrage*n* si sal baren een docht*er* dair voir te duchten is.

(fol. 53r) viij Vanden ziecken.	viiij Vand*er* belegenre stat.	x Off si kint hebben sal.
Dit sal een stercke siecte werden, en*de* te duchten is dat he*m* come*n* sulle*n* butsen.	Dese stat we*r*t gewonne*n* by valschede, en*de* ve*r*radenisse en*de* sal scade lijden.	Si sal kindre*n* hebben dair niet goets af come*n* en sal m*er* quaet saller hair aff come*n*.
Te duchte*n* is voir dese*n* sieke*n* een maent lanc, en*de* ouerlijt hi de maent hi we*r*t ve*r*lost.	Deser stat sal quaet geschien en*de* twist.	Si sal kindre*n* hebbe*n* en*de* salre om in anxte en*de* in hindre comen.
Dese siecte we*r*t ve*r*lanct, m*er* niet en sal he*m* deren d*er* na.	Dese stat is sond*er* vreese en*de* iegen hair is geswore*n* en*de* diet sweere*n* we*r*de*n* geua*n*ge*n*.	Dese sal sond*er* kindre wesen een tijt, en*de* d*er* na dochteren hebben.
Somwile sal hi gesont we*r*den en*de* somwile wed*er* te bedde valle*n*, en*de* dair na duchtmen voir de doot.	Tbeleggen we*r*t ve*r*lanct, dair na hoeptme*n* allene van toeualle*n* die hair iegen gaen mogen.	Dese sal vele kindre*n* hebbe*n* en*de* meest zone*n* en*de* sal middelbair wesen mit hem lieden.
Te duchte*n* is voir desen zieke*n*, en*de* god weett.	The*e*re sal vand*er* stat sceeden, en*de* sijne sake*n* acht*er* laten.	Si sal kindre*n* ontfaen, en*de* eerst een dochter na clene*n* ontfanc.
Men hoept he*m* een goet ende, mer hi sal liden vele vresen en*de* anxten.	Dese stat is sterck ende hair viant cranc en*de* sal haest van hair trecken.	Dese sal kindren ontfaen, en*de* meest zone*n* die voirtgeset werden.
Men brenge he*m* dat dode cleet, wa*n*t hi beg*r*aue*n* wert ende doot is iegewoirdich.	Tvolc vand*er* stat sal de stat den via*n*t leu*er*en, en*de* hij ne salre niet in moge*n* dueren.	Sy sal kindre*n* hebbe*n* en*de* meest dochte*r*en en*de* sal hairs kinders kindren sien.
Dese sieke en we*r*t niet ve*r*lost en si dat in de vrage een gebairt si.	De geualle*n* dese*r* stat werd*en* quaet, en*de* bi lichte de ouereendracht is iegenwordich.	Sy sal zone*n* en*de* dochteren hebben, en*de* al by ene*n* wiue.

(fol. 53v)

	xj Vand*er* diefte, en*de* vande*n* v*er*loren dinge.	xij Vander reyse.
	Dese diefte noch tuerlies en w*er*t ne*m*mermeer vercregen va*n* sijne*n* here.	Doet hij de reyse ter zee, so w*er*tse goet, mer te lande w*er*tse arbeydelic.
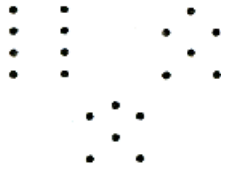	In dese diefte sijn vele gesellen, en*de* en w*er*t niet wed*er*crege*n* noch tuerlies.	Dese sal vele lande*n* gaen, en*de* goet v*er*crigen, en*de* alre meest ter zee.
	Dese diefte is vter hant d*er* dieuen come*n* in eens and*er*s handt, en*de* dair is e*m*mer toe wat afgedaen, en*de* tu*er*crigen w*er*t v*er*lanct, en*de* also w*er*t tuerlies.	Dit w*er*t ene goede reyse geluckich, en*de* hij salre in v*er*crigen goet en*de* wasdome.
	Van des*er* dieften en*de* vande*n* verliese hoeptme*n* een wed*er*crigen om lanc en*de* na wanhope.	Hy sal op de reyse letten, en*de* dair na sal hijse doen.
	Dese diefte w*er*t wed*er*crege*n* va*n* haire*n* meester, na dat hise om gemoit sal hebben, en*de* also tuerlies.	Dit is een goede reyse, en*de* geluckich en*de* hi sal dair lange bliuen.
	Dese diefte en w*er*t niet v*er*cregen en*de* also wert tuerlies v*er*holen.	Hem sal een reyse vallen wt de*n* gebode des coni*n*cs, en*de* hi sal goet v*er*crigen.
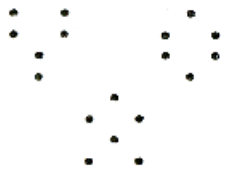	Dese diefte w*er*t v*er*crege*n* en*de* de daet geuonde*n*, en*de* de dieff is een wijf va*n* lichten doene, off se w*er*t by hair selfs hande*n* geuonde*n*, en*de* also tuerlies.	Hy sal gaen en*de* weder come*n* gesont ende starck.
	Dit heeft een wijf gestolen, en*de* is bi hair bedect, en*de* men hoept twedercrigen, om lanc, en*de* also tuerlies.	Hy sal gaen na dat hi lettel belet sal wesen van ene*n* wiue.

(fol. 54r) xiij Van dien die van ogen is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regen.
Dese is in een verre stede ende dair na sal hi noch verder gaen.	Hy wert verandert van stede te stede, ende te duchten is voir sijne scade.	Dit jair salt lettel regens en(de) wints wesen, dair tuolc by bescaet wort.
Ten is als nu sijn meninge weder te comen, ende sijn weder comen wert verlangt.	Hem sal scade toecomen mer teynde wert goet.	Dit wert een jair van eertbeuingen, ende lettel regens.
Hy is gesont ende seker nochtan meent hi weder te comen dair na.	Nakende is sijn verlossen ende sal een rustelic auenture vercrigen.	Vele regens sal dit jair vallen, wtgenomen int lant dair men om vraget.
Sijn wedercomen wert wtgeset ende dair na sal hi wedercomen mit gracie ende bate.	Sijn verlossen wert lanc ende dair na wert hij verlost na scade.	De regen wert opgehouden een lettel dair na salt regenen.
Hyne en sal als nu niet wedercomen ende sal in sijne stede bliuen.	Dese wert verlost ter besten datmen mach, ende sijn wesen wert gebetert.	Dit jair wert lettel regens ende orbairlic, ende de vruchten der eerden sullen bloyen.
Dese en sal niet mogen wedercomen, ende wert verandert van der stede dair hi is.	Hy wert verlost bi den toedoen des conincs.	De regen sal traech werden in hare tijt dair na salt regenen tontijde.
Sijn wechwesen wert verlangt, ende hi sal verandren van dien lande tot enen verderen lande.	Dese wert verleyt van stede te stede, ende wert belet, dair na wert hij verblijt mitten verlossens.	Dit jair salt regenen te maten te uele noch te lettel.
Dese is belet van sijnen wedercomen, by den toedoene van enen wiue.	Hy wert verandert van carker te carker, ende der na verlost.	De regen wert dit jair opgehouden, ende tvolc werter by bescaedt.

(fol. 54v)

	xvj Vande*n* begraue*n* dinge.	xvij Vander comenscap.
	Hier en is niet beg*ra*uen.	Tlaten van dese*n* mercerie is best, en*de* wil hi he*m* d*er* toe geue*n* hi salt al v*er*liesen.
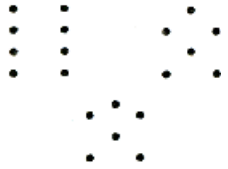	Hier en is niet begrauen.	Dese come*n*scip w*er*t moeylic, en*de* arbeidelic, en*de* hi w*er*t ges(t)elt mitte*n* bitten*de*.
	Inder gebuerte off bi dese*n* stede is een stede d*er* me*n* op v*er*moet.	Hier en is geen wasdom an mer belet en*de* arbeit en*de* tlaten is best.
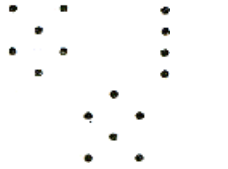	Hier is wat beg*ra*ue*n* datmen vercrige*n* mach.	Hy sal v*er*crige*n* hier in bate mit vele arbeit.
	Hier en is niet beg*ra*uen.	Int coope*n* van des*er* mercerye sal hi anxt hebben nochta*n* is dair bate an.
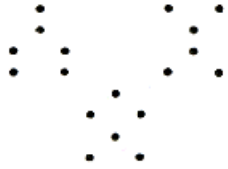	Hier en is niet begraue*n*.	In dese come*n*scip en is geen orbair mer anxt der vrecker lieden.
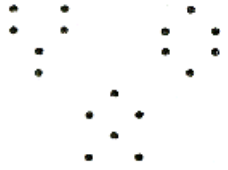	Men v*er*moet hier wat beg*ra*uens mer tandre*n* tijde*n* heeft*er* geg*ra*uen geweest, en*de* dair en is niet.	Dit w*er*t een geluckege come*n*scip en*de* alremeest ess*er* een pack in.
	Men v*er*moet hier wat begraue*n*s en*de* dair en is niet, en*de* tlaten best.	De conditie off de mani*er*e va*n* desen vragere w*er*t een tijt opgehouden en*de* d*er* na sal hij wat bate*n* v*er*crigen.

(fol. 55r) xviij Vande*n* wtgaende*n* heere.	xix Vande*n* toegaende*n* he*e*re.	xx Vanden tween heeren.
Dit he*e*re en sal niet wt gaen, en*de* tletten best.	Sijn sake w*e*rt belet en*de* ten sal niet mogen toegaen.	Elc sal vande*n* andre*n* sceede*n* sonder wijch.
Sijn sake w*e*rt opgehoude*n* en*de* sijn raet v*e*rand*e*rt vande*n* wtgaen, en*de* sijne geuallen quaet.	Dit he*e*re sal toegaen ende gaet het toe, het v*e*rlieset en*de* te duchte*n* is voir scade en*de* twedercome*n*.	Sy sulle*n* onde*r*linge lett*e*ren en*de* brieuen seynde*n* sonder twist en*de* moeyenisse.
Eest dat dit he*e*re sijne*n* wtgae*n* volcomt, sijn wed*e*rcome*n* wert lanc, en*de* ten salre geen bate af mogen hebben.	Dese*n* toega*n*c w*e*rt niet voldaen, en*de* niyeme*n*t w*e*rt*e*r gequetst van hem.	Den heesch van beede*n* w*e*rt ontslege*n* en*de* ten w*e*rt geen wijch onderlinge.
Sijn meni*n*ge is narer dan bliuene dan den wtganc.	Dit en sal niet toegaen t*e*r stede dairt gemeent hadde.	Elc w*e*rt gehaude*n* va*n* vechtene.
Es sijne*n* wtgae*n* ter zee, so w*e*rt dit he*e*re geluckich, ende te lande niet.	Dit en sal niet toegaen en*de* ist dattet toegaet het sal v*e*rlies hebbe*n* in sine*n* wech.	Die eerst te vechte*n* sal beginnen va*n* beeden w*e*rt v*e*rwonne*n*.
Dit he*e*re sal wtgaen en*de* sijn geualle*n* w*e*rden sterc, ende de daden openbare.	De geualle*n* va*n* desen he*e*re w*e*rden goet en*de* gaet het toe het v*e*rcrijcht sijn begerte.	Diet begint va*n* hem beden die salt verwinne*n*.
Doet dit he*e*re sijne*n* wtgae*n* het sal bescaet wed*e*r come*n*.	Dit h*e*re en sal ter stede diet begeert heeft niet mogen come*n*.	De meni*n*ge va*n* vechtene van bede desen he*e*ren wert aff geset.
Dit he*e*re sal belet w*e*rden wt te gane, en*de* sal v*e*randre*n*.	Al eest dat dit he*e*re toegaet het sal nochta*n* ghepaist werden mit sijne*n* adu*e*rsarijs.	Hair sake w*e*rt verlangt en*de* sij werden gepaist.

(fol. 55v)

xxj Vande*n* verholen dinge.	xxij Van der Bedeuairt.
Dit is quaet onreyn dinc bescreuen of wt ghehauwen sonder varewe en*de* licht.	Hy w*er*t bescaet bij der bedeuairt, ende dair na wertse gedaen.
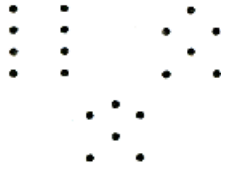 Dit verhole*n* is dinc bescreue*n* of wt gehauwe*n*, of me*n*t voude*n* mochte en*de* dair sijn smette*n* in en*de* gaten ende is licht.	De bedeuairt w*er*t op geset en*de* dair na salse gedaen werden ze*er*e eenpairlic.
Dit is meest mijne*n* gebuerte, of subtijlheit, en*de* dair is in gescrifte gheplaent off menig*er* hande, en*de* de stede hoger dan andre*n* steden.	Hy sal gaen om de bedeu*ar*t te doene en*de* hi sal wed*er*come*n* en*de* sij en wert niet gedaen.
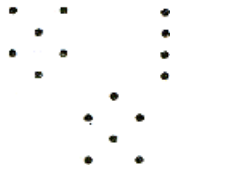 Dit is mine hart en*de* ront, ende wtgehauwen en*de* is een dinc datmen mint.	Dese bedeuairt w*er*t belet dit iair en*de* sij en w*er*t niet gedaen.
Tmeeste dat hier in is dats een cleet bescreuen.	Dese bedeuairt en wert vande*n* iair gedaen en*de* hi wert*er* aff belet.
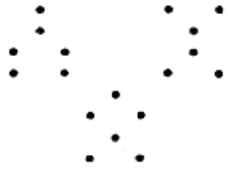 In dit verholen is dinc blenckende en*de* vele, en*de* is een dinc dat ond*er* hamers geleyt heeft geweest hebben*de* picture.	Dese bedeuairt en sal niet moge*n* gedaen w*er*den en*de* tes he*m* o*n*mogelic.
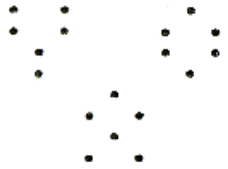 Dit is een hol dinc off ront, groen ende is van plante*n* der eerde*n* hebbende keerele off saet.	Dese bedeu*ar*t en w*er*t va*n* dese*n* jair gedaen, en*de* het wair he*m* o*n*mogelijc.
Dit verholen dinc is va*n* wiuelik*er* namen en*de* is een dinc hebbende keerele off saet.	Hy sal bestaen de bedeu*ar*t te doene en*de* hi sal wed*er*ke*r*en en*de* niet voldoen.

(fol. 56r) xxiij Vande*n* vechtere.	xxiiij Vande*n* coep d*er* leeftochte*n*.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Hy na sal vande*n* jaire vechten.	Wie lefftochte*n* heefft salse benauwe*n*, en*de* de coop wert dier, en*de* d*er* na ontslegen.	Dit wert een jare va*n* vele scaden int v*er*crigen, en*de* twist onder tuolck.
Eest dat hij ou*er*een draecht te vechtene, so is te duchten voir hem.	De coop blijft staende en*de* dair na sal hi dieren, en*de* dair na ondieren.	In dit jair w*er*t tuolc ze*er*e beroert, en*de* w*er*t ond*er* hem valscheit en*de* bedriegenisse.
Hy en sal dit jair niet vechte*n* en*de* tlaten is he*m* best.	De cope sal meer ter bate staen dan t*er* diernesse.	In dit jair en sal onder tuolc tgoede tquade niet te boue*n* gaen, en*de* tuolc w*er*t va*n* vele sonderlicheden.
Hy ne sal dit jair niet vechte*n*, en*de* seyt hij dat so seyt hi tiegen sijne meninge.	Int ierst sal de coop wat meerer off dierer w*er*de*n*, ende dairna ontslegen.	In dit jair sal ond*er* tuolc beroerte come*n*, en*de* dair na salt come*n* ter duecht en*de* salicheit.
Eest dat hij ou*er*een draecht te vechtene, hi sal v*er*winne*n* en*de* te bouen gaen.	De coop w*er*t int eerste gehoeght, ende d*er* na ontslegen.	De geualle*n* va*n* desen iair w*er*den goet in vele saken en*de* inden staet des volcs.
Hy sal dit jair wille hebben te vechtene, en*de* dair na dair aff v*er*anderen.	De coop blijft staende, dair na dierer en*de* w*er*t ontslegen.	In dit jair w*er*de*n* beroerten en*de* wigen, nochta*n* een goet eynde.
Eest dat hi vecht dit jair te duchte*n* is voir sijn doot.	De coop w*er*t dit jair diere, dair na sal hij ondieren.	Dit w*er*t een goet jair, en*de* vele dinge*n* sulle*n* hem roeren in dit jair.
Hy ne sal niet vechte*n*, en*de* est dat hi vecht te duchte*n* is dat hij geuange*n* w*er*t.	De coop blijft dair hi is, en*de* dair na w*er*t hij ontslegen.	De geualle*n* van desen iair werden goet en*de* d*er* vrouwe*n* dracht w*er*t gemenicht, en*de* der merien.

(fol. 56v)
12

j
Tgeual va*n*der meni*n*ge gemeenlic.

ij
Vanden coni*n*ge.

Dits teke*n* des wiltbraets d*er* blijscap d*er* goed*er* maren, en*de* des goets, wair wt me*n* v*er*crigen mach datte*n* moet u*er*blijt.

Hy sal de*n* coni*n*c by wesen na ze*er*e lange tijt.

Dits teke*n* der geenre die soeke*n* een diere, de maniere der mogend*er*, en*de* saller af g*ra*cie gecrige*n*, en*de* sal blide wese*n* of die hueleke*n* soect off dienstwiuen.

Hy ne sal de*n* coni*n*c niet by wesen mogen, en*de* va*n* he*m* wesen is he*m* best.

Dits teke*n* des v*er*lies en*de* der scade en*de* eens scalcs mans soecke*n*de een geluckich wijff, en*de* wat he*m* gebrect.

Hem sal vreese en*de* scade come*n* vande*n* coni*n*ge en*de* de*m*a een louelic eynde ende een goet eynde.

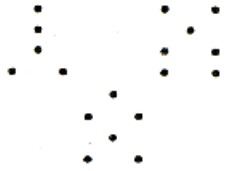

Dits teke*n* des geens die soect enich dinc mit bedriege en*de* valschede, of wt quade*n* moede, en*de* v*er*bijt al dat o*n*gaue, besmet o*n*reyne af te broken is.

Dit w*er*t opgehoude*n*, en*de* dair na sal hi bet mit den coni*n*ge wesen.

Dits teke*n* de(s) scriuers, dienende en*de* eens edels mans, en*de* beteke*n*t eene vrage, va*n* ene*n* vo*n*nesse reyse of scade.

Hem w*er*den ou*er*drage*n* goede mare*n* vande*n* coni*n*ge, en*de* sal va*n* he*m* v*er*crige*n* bate en*de* gratie.

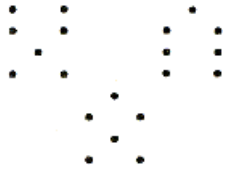

Dit is teken een wairseggende ma*n*s belou*en*de sek*er*e belooftocht, en*de* sal hi sijn begeerte crige*n* in dien mer lanc est v*er*beyden.

Hy sal vande*n* coni*n*ge v*er*crige*n* brieuen, en*de* sal g*ra*cie van he*m* hebben en*de* vrihede.

Dits teke*n* der wolke*n* d*er* donck*er*hede*n* d*er* swarte*n* vogele*n* en*de* v*er*toocht he*m* den bedructen of de*n* geuangen ende dien de scade lijdt.

Hy sal de*n* coni*n*c ontsien m*er* d*er* na sal hi va*n* he*m* hebben sijne beg*er*te.

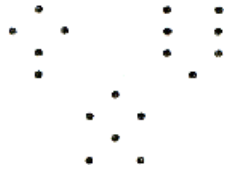

Dits teken eens ontsiende of in gepense wesende, en*de* vreesende de woorde*n* die wt sijne*n* monde gepenest sijn en*de* d*er* aff teinde weten willende.

Hy sal vele vresen en*de* twiuels vande*n* coni*n*ge hebbe*n*, en*de* va*n* hem te wesen is hem beter dan dbi wesen.

(fol. 57r) iij Van dien die recht beger*t*.	iiij Vander rijchede.	v Va*n* dien die enich dinc soect.
De heescher sal sijn recht behoude*n* iege*n* sine*n* adu*er*sarijs na dat hi geswore*n* sal hebbe*n*.	Hy sal v*er*crige*n* goet en*de* haue mitt*er* soeticheit d*er* tongen en*de* dat te maten.	Hy ne mach dit dinc niet v*er*crigen.
Hy sal gemoeit w*er*den int gerechte, en*de* sal sweren, en*de* sal een deel hebbe*n* sijns rechts dair na.	Hy sal goet v*er*crige*n* mit beroerten, en*de* v*er*anderinge en*de* dat hi v*er*cregen sal hebben, sal hi v*er*liesen.	Niet en sal hi hebbe*n* va*n* dese*n* en*de* tlate*n* bet*er* dan tsoeken.
Dese sal sijn recht behoude*n* in die vo*n*nesse na dat hij gesworen heeft.	Hy sal goet v*er*crige*n* genoech, d*er* na salt he*m* vt*er* hant gae*n* sijns willen.	Dit w*er*t he*m* v*er*uult na de*n* v*er*moedene, en*de* roekeloes sal hi wesen int heesche*n* en*de* int v*er*crigen.
Sijn sake w*er*t wtgeset een tijt, en*de* sal sijn recht u*er*crige*n* by eede die hij doen sal.	Hy sal goet v*er*crige*n* by ene*n* and*er*en en*de* sal he*m* onlange by bliuen, en*de* het sal hem ontgaen.	Tuercrige*n* va*n* desen dinge w*er*t een tijt opgeset, en*de* na dat hijs af gegaen sal wesen sal hijt vercrijgen.
Hy sal sijn recht behoude*n* int vo*n*nesse, en*de* sal eenen rechten eet doen.	Hy sal gelt v*er*crige*n* mit arbeyde, va*n* hertoge*n* en*de* van edelen lieden.	Hy sal dit v*er*crige*n* na la*n*c byden toedoen van anderen.
Sijn recht w*er*t wtgeset.	Hy sal te mate*n* goet v*er*crigen van alle*n* wege*n*, ende wt vele saken.	Tgeual va*n* desen w*er*t ontslege*n* en*de* hi ne sal niet hebben.
Hy w*er*t wtgeset en*de* sal tuo*n*nesse hebben en*de* he*m* wert ene*n* valsche*n* eet gedaen.	Hy ne sal geen goet hebben, en si datt*er* om arbeyt.	Dit w*er*t snel sijns v*er*crige*n*s nochta*n* salt he*m* haest vter hant gaen.
In dese clage sulle*n* he*m* vele sceldende woerde toecome*n* en*de* hi sal een deel sijns rechts v*er*crige*n* na ene*n* valsche*n* eet.	Hy sal geen goet v*er*crige*n* wt wankele*n* dinge*n* en*de* cranc mit scarpheden anxte*n* sinne en*de* mit nernsticheden.	In dit sal he*m* wed*er*stoet toecome*n* en*de* twist en*de* d*er* na sal hire bate af crigen.

(fol. 57v)

	vj Vanden hueleke.	vij Vander dracht.
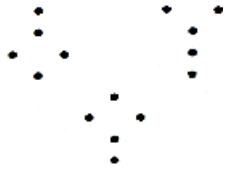	Dits teke*n* welc est dat he*r*t he*m* ve*r*toecht in de vrage des huelecs, so we*r*t dat huelic geluckich so het meest mach en*de* beteke*r*t my*n*ne onde*r*linge, en*de* de een blide vande*n* andren.	Dese is bi den barene, en*de* sal gesont wesen, en*de* baren een dochter.
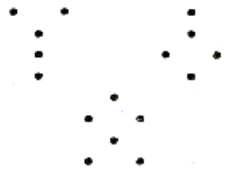	Dit beteke*r*t bliscap in de hueleken en*de* wtstel des ve*r*samens nochta*n* wter my*n*ne we*r*tet een huelic.	Eest dat dese dracht voldrage*n* we*r*t so sal sij bare*n* een dochter, en*de* sij sal gesont wesen.
	Dit we*r*t een beq*ua*me huelic nochta*n* we*r*t toebringe*n* besmet, en*de* dair sullen sonde*r*lincheden sceldinge en*de* scaden in vallen.	Deser dragende*r* vrouwe*n* sal voir dbaren bloet aflopen, en*de* is dat niet so sal si baren een dochter.
	Dit we*r*t een huelic beq*ua*me en*de* volcome*n* en*de* lange sullen sij tsamen wese*n* mit gesonde.	Wert dese dracht voldrage*n*, so sal si baren ene*n* zone, en*de* sal een swaer baren lijden.
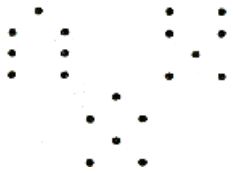	Dit we*r*t een beq*ua*me huelic ou*er* een dragende, en*de* een edel suuer ende reyn wijff, nochta*n* we*r*tet om lanc.	Eest dat sij voldraecht, si sal eene*n* zone baren, eersaem geluckich en*de* gehelicht.
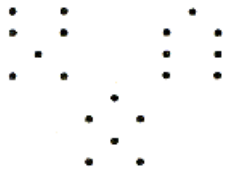	Dits teke*n* eens gescreue*n*s brieffs wa*n*neert he*m* ve*r*toecht ene*n* huelic zoeke*n* beteke*r*t ve*r*crige*n* en*de* we*r*t beq*ua*me.	Dits teke*n* der melc vloeyende wten lichame, en*de* betekent eene sekerheit der dracht.
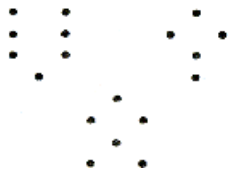	Dit we*r*t een goet huelic en*de* licht, en*de* betekent een ve*r*samen voir trouwe*n* in bekenne*n*ne.	Dese sal niet voldrage*n* en*de* te duchten is voir een ontidige geboirte, sonde*r* volcomen.
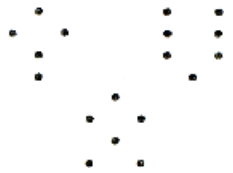	Dit we*r*t licht toegebrocht mer teinde quaet, en*de* een sceldende en*de* een onwettelic wijff.	Dese sal vele vresen lijden, ende baren eenen zone.

(fol. 58r) viij Vanden zieken.	ix Vande*r* belegenre stat.	x Off si kint hebbe*n* sal.
Va*n* dese*n* zieke*n* en es gheen hope der gesonden.	Dese stat we*r*t gewonne*n* en*de* tsweert saller in we*r*ke*n* eene clene tijt.	Hair we*r*t geboetscapt de meenichte der kindre*n*, en*de* salre ze*er*e in verblijden.
Dese siecte we*r*t ve*r*langt, ende me*n* is in wanhope, nochta*n* we*r*t sijn einde ve*r*lost en*de* gesont.	Dese stat sal hair ope*n*bare*n* hairs willen hare*n* volke nochta*n* en*de* we*r*t hair niet gehulpen.	Sy sal ontfange*n* kindre*n* va*n* vele wiue*n* en*de* vele sailer va*n* hem vlien.
Men sal niet duchte*n* voir dese*n*, sieke*n*, wa*n*t si coempt he*m* va*n* colera, en*de* wt vele winte.	Te duchte*n* is voir dese stat, en*de* voir den quade*n* raet hairs volcs sonder yet iegengaens.	Sy sal kinde*r*en hebbe*n*, en*de* enige va*n* hem sulle*n* gebreck hebben na dat sij ster(c) geweest hebben.
Teinde va*n* dese*r* siecte we*r*t goet en*de* teuel sal ve*r*gaen ende tmeeste deel der vreese.	In dese stat sal beroerte valle*n*, en*de* teynde goet, en*de* si en sal niet ontsien.	Sy sal ionge kindre*n* hebbe*n* die lang wel leue*n* sullen.
Dese siecte we*r*t ve*r*lanct, en*de* sal verande*r*en van siecte te siecten.	Tvolc van dese*r* stat is seker noch he*m* en sal geen scade gescien va*n* sijne*n* via*n*t.	Sy sal kindre*n* hebbe*n* beleede*r*s en*de* eersame in dinge*n* die den geloue aen gaen.
Dese siecte is vreselic van bynne*n*, en*de* ne*m*merme*r*e en hoeptme*n* op gesonde.	Onmogelicst dit teeken hebben de stat en ware los van anxte en*de* va*n* bedruc.	Sy sal kindre*n* zone*n* ende dochte*r*en ontfaen wt eene*n* eersame*n* ende onwetteleke geslechte.
Dese sieke we*r*t haest geso*n*t want die siecte coem van oueruloeyde.	De via*n*t de op dese stat is sal vlien, en*de* niet wede*r*come*n* en*de* de stat en sal niet o*n*tsien.	Hem en sal niet een volbore*n* kint worden mer vele tontide geboren.
Dese sal vele vresen lijden en*de* hi sal ze*r*e braken, en*de* dair na wert hi gesont.	Dese volc sulle*n* toecomen anxte*n* vresen, en*de* vallen als de stat gewonnen we*r*t.	Hem sal toecome*n* vreese en*de* siecte in sijne kindre*n* en*de* te duchte*n* is voir de kindre die wise datse cleen sijn.

(fol. 58v)

	xj Vander diefte.	xij Vander reyse.
	Dese diefte en w*er*t niet wed*er*cregen noch geuonden en*de* betekent een v*er*re wesen vander stede dairse genomen was en*de* also tuerlies.	Sijn wesen w*er*t goet, en*de* gehelicht en*de* sal goet vercrigen nochtan sal hij letten in sijn reyse.
	Dese dief is mitter diefte wech gegaen en*de* men sal ouer hem niet vinden mogen noch tu*er*lies en w*er*t niet wed*er*cregen.	Dit w*er*t een geluckige reyse en*de* hi salre in v*er*crigen goet en*de* vele baten.
	Dit is een teken der scade en*de* des u*er*lies en*de* al v*er*toecht hair de diefte, nochtan en w*er*tse niet v*er*cregen, van dien diese toehoert en*de* also tuerlies.	Geualt hem reyse, hi sal v*er*lies hebben en*de* tletten is best.
	Tvinden van deser diefte w*er*t wtgeset en*de* der na w*er*ter wat af gecregen mer tuerlies en w*er*t niet wedercregen.	Hy ne sal die reyse niet mogen voldoen want hem sal belet toecomen.
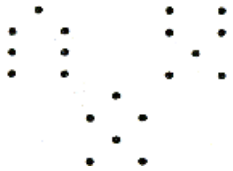	Dese diefte w*er*t wed*er*cregen, en*de* diese genomen heeft salse by hem houden bi v*er*getelhede en*de* tu*er*lies w*er*t v*er*cregen.	Dit is een helige reyse nochtan sal hire in arbeyden.
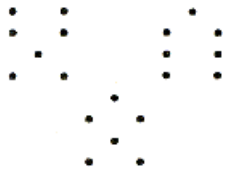	Dese diefte is ofse waere ynt huys mit haren heere dair om salmense soeken, wantse behouden is en*de* tu*er*lies w*er*t vercregen.	Hy sal in sijnre wech goet en*de* bate v*er*crigen, en*de* alre meest ter zee.
	Dese diefte w*er*t wed*er*cregen na datter wat af gedaen w*er*t, en*de* is gehouden van hem diese nam, en*de* also tu*er*lies.	Hy ne sal de reyse niet voldoen mer hi sal weder keren, en*de* doet hijse hi w*er*ter by bescaet.
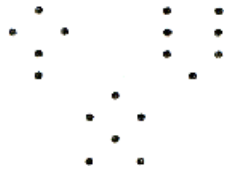	Dit heeft een scalc man hemelsch of bruyn bleec of mit ene teekene int ansichte gestolen, en*de* heefter wat af gedaen, en*de* w*er*t om lanc v*er*cregen en*de* also tuerlies.	Syne moet w*er*t in anxte, en*de* hi w*er*t geureest in den wech en*de* sijn wedercomen traech.

(fol. 59r) xiij Van die*n* die va*n* ogen is.	xiiij Vande*n* geuangene.	xv Vanden regen.
Hi sal v*er*and*er*t w*er*den va*n* des*er* stede ter andre de verder is en*de* hij ne sal niet haest wedercomen.	Sijn va*n*genisse w*er*t v*er*langet een iair en*de* dair na w*er*t hij verlost.	Dit jair w*er*t lettel regens en*de* wints en*de* vele clairhede*n* des luchts.
Hy is in v*er*re steden en*de* salre bliue*n*, en*de* sal om lanc wed*er*comen.	Syne ba*n*t w*er*t ontbonde*n* en*de* me*n* hoept dat hi u*er*lost w*er*t en*de* wten lande gaen.	Dit jair sal lettel regene*n* dair tuolc bi bescaet w*er*t.
Hy sal onlange wech wese*n* en*de* velich wed*er*come*n* m*er* niet vele wederbrengen.	Hy sal lettel bescaet w*er*den, ende geslegen en*de* sal bloet reese(?) en*de* v*er*lost w*er*de*n*.	In dit jair salt te maten regenen.
Sijn wechwese*n* w*er*t v*er*langt en*de* dair na sal hij wed*er*come*n*.	Sijn vange*n* w*er*t v*er*langt en*de* d*er* na w*er*t hi v*er*lost gesont en*de* sond*er* scade.	De rege*n* w*er*t opgehoude*n* en*de* dair na salt regene*n* en*de* alre meest int lest vande*n* iaire.
Dese is in goede*n* wille i*n* sijn stede en*de* hine begert niet weder te comene.	Syn va*n*genisse w*er*t v*er*lanct nochta*n* sal hi sek*er* wesen.	Het sal rege*n*s valle*n* lettel en*de* orbairlic, en*de* d*er* na sal bi gebreck des rege*n*s sterue*n* tuolc.
Hy sal om lanc in goeden en*de* in sconen state wedercomen.	Dese w*er*t gesont, en*de* velich v*er*lost ter bester maten.	De rege*n* w*er*t opgehoude*n* dair na sal vele tsere regenen.
Dese is als gelijc buten doren, dair om machme*n* hem wel sijn aue*n*tmael bereeden.	Hy w*er*t v*er*and*er*t vanden carker, mit scade en*de* mit moeynisse.	Dit jair salt ze*er*e vele regenen.
Van he*m* sal een bode come*n* eer hij wed*er*coemt, dair na sal hi selue come*n*.	Te duchte*n* is voir desen geuangen.	De rege*n* w*er*t een lettel opgehoude*n* int beginsel des iairs, en*de* d*er* na ontslegen.

(fol. 59v)

	xvj Vande*n* begrauen dinge.	xvij Vander comenscap.
	In dese stede en is niet gesocht.	Hy ne sal der come*n*scap niet naken want si is scadelic.
	Hier en is niet beg*ra*uen.	In sijne hant en is gene wasdome mer scade en*de* bate.
	Hier is beg*ra*ue*n* dat v*er*cregen w*er*t na arbeyt ende scade en*de* nernsticheit, en*de* is int oesten.	Hy sal hier om ze*er*e arbeyde*n* ende dairom soude hijt laten.
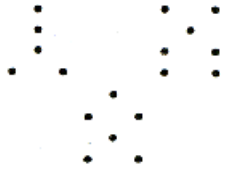	Hier is dinc in beg*ra*ue*n* te*n* weste*n* w*er*t en*de* w*er*t een deele v*er*cregen mit nernstichede en*de* arbeyt.	Eest dat hij dese come*n*scap v*er*crige so salse hem een tijt by bliuen, en*de* hi salre aen v*er*liesen.
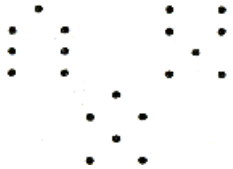	Hier en is niet beg*ra*uen.	Hier en is geen wasdom in, mer schade.
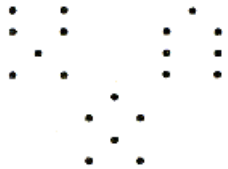	Hier sijn in stede*n* va*n* bedingen.	Hy sal hier in v*er*crige*n* luttel laten omlanc.
	Hier en is niet begrauen.	Dese come*n*scip w*er*t z*er*e scadelic ende by lichte hy sal sijn hoefstoel verliesen.
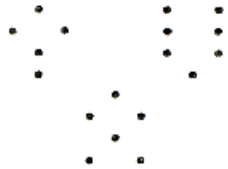	Hier en salme*n* niet moge*n* genaken.	Hy sal he*m* d*er* come*n*scap ontsien en*de* sal beswairt werden van sine*n* wiue en*de* tlaten best.

(fol. 60r) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*e*re.	xix Vande*n* toegaende*n* he*e*re.	xx Vanden tween heeren.
Eest dat dit he*e*re wtgaet het w*e*rt v*e*rwonne*n*, en*de* dbliue*n* wair hem best.	Eest dat dit he*e*re toegaet het w*e*rt verwonne(n) ende nyemende deren.	Tusschen dese twe h*e*ren w*e*rt twist en*de* wijch ende elc sal sterc wege*n* iegen tander.
Dit sal wt trecken en*de* sijn geualle*n* w*e*rt middelbair int goede en*de* int quade.	Dit en sal niet toegae*n* en*de* est dat toegaet het w*e*rt bescaedt.	Sy sulle*n* niet v*e*rsame*n* mer si werden verscheeden.
De geualle*n* van desen he*e*re w*e*rden z*e*re quaet, en*de* sal bloet stortten.	Tes te duchte*n* gaet dit he*e*re toe, dattet bescaet w*e*rt.	Meest salt geualle*n* dat si niet v*e*rgadert en w*e*rden noch tsame*n* lope*n*, noch geen quaet ond*e*rlinge geschien.
Dit he*e*re sal niet wtgae*n* en*de* eest dat wtgaet het sal v*e*rliesen, en*de* w*e*rt gemoert.	Dit he*e*re v*e*rbeit en*de* sal belet werden wt sijnre stede te trecken.	Teen sal he*m* houde*n* vande*n* andre*n*, en*de* twesterste wert de verwinre.
Dit en sal niet wt trecke*n* en*de* sijn meni*n*ge w*e*rt v*e*rand*e*rt.	Dit sal sijne*n* toegae*n* volcome*n*, ter and*e*r stede dairt begert.	Sy sulle*n* ond*e*rlinge beloftocht doen, en*de* hair sake sal ten besten slane.
Twtgae*n* va*n* desen he*e*re w*e*rt vpgehoude*n*, en*de* eest dattet wtgaet, ten w*e*rt he*m* goet noch quaet.	Dit en sal niet toegaen ter stede dairt meent nochta*n* sal v*e*rtrecken.	Tusschen dese twe w*e*rde*n* bode*n* en*de* brieuen gesent, welc een teken is d*e*r ou*e*r eendracht.
Dit en sal niet wt moge*n* gaen, en*de* eest dat wtgaet het sal wederk*e*ren gemoeit.	Dit sal angaen en*de* onder he*m* en*de* sijn via*n*t w*e*rt eene eendracht gemaect.	De staet va*n* dese*n* twe he*e*ren w*e*rt v*e*rlanct en*de* teen sal beg*e*ren v*e*rsceede*n* te sijn vande*n* andre*n*.
Eest dat dit h*e*re wttrect het sal come*n* in moeynisse*n* en*de* in vresen.	Eest dat dit toegaet het sal come*n* in scaden in vreesen en*de* moeynissen mer teynde w*e*rt goet.	Tusschen beede*n* w*e*rt my*n*ne en*de* hair wesen w*e*rt in valschede en*de* bedriegenisse.

(fol. 60v)

xxj Vande*n* v*er*holen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
Dit is dinc dat de moet des me*n*sce*n* mint hebbende goede roke.	Hy sal de bedeuairt doen en*de* te sijnre begeerten come*n*.
Dit verholen dinc is va*n* plante*n*.	Hy sal wttrecken nochta*n* en sal hi de bedeuairt dit jair niet voldoen mer dair na.
Dit is va*n* plante*n* dieme*n* ete*n* mach.	De bedeuairt en w*er*t van desen jair voldaen, en*de* hi saller af v*er*ande*r**en*.
Dit is va*n* plante*n* die int vier gaen.	Hy ne sal der bedeuairt niet soeke*n* en*de* andere bederue doen dan die.
De wortel va*n* dese v*er*hole*n* dinge is va*n* plante*n* dair witheit in is.	Es hi nernst op die bedeuairt hi salse doen nochtan sal hij lange wech bliuen.
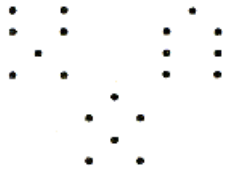 In dit is dinc wtgehauwen.	Hy sal tot eenre edelre stede comen sonder de bedeuairt.
Dit is van enen diere misselik*er* varewen.	Dese bedeuairt en mach dit jair niet voldaen werden.
Dit hoirt den diere en*de* den plante*n*.	Hy sal tuoirt setten vand*er* bedeuairt veranderen sijns willen.

(fol. 61r) xxiij Vanden vechtere.	xxiiij Vande*n* coop d*er* vruchte*n*.	xxv Vande*n* geual des jairs.
Eest dat hi volcomt te vechtene hi w*er*t gedoot bi den voirsiene van gode.	De coop w*er*t ondiere, en*de* de dinge*n* onu*er*copelic, en*de* geen dierte.	Dit w*er*t een goet jair van vele vruchte*n*, en*de* my*n*ne*n*, ende vele sullen wt haren cloest*er* lope*n*.
Hy sal wt trecke*n*, en*de* en sal gemoete*n* noch viant noch strijt.	De coop blijft staende mer int leste wert hij ontslegen.	Dit w*er*t een salich jair.
Hy ne sal dit iair niet vechten, en*de* eest dat hijs begeert hem sal schade en*de* anxte toecome*n*.	De coop blyft staende en*de* men ducht dier tijt int leste vanden jaire.	In dit jair w*er*de*n* beroerten en*de* vresen vele dier tijt en*de* luttel orbaren de*n* volke.
Hy en sal t*er* stede des vechtens niet come*n* dit jair en*de* sijn raet w*er*t v*er*andert.	De coop sal bliue*n* also als hi is, mer te ducht*e*n is van dier tijt int leste vanden iair.	Dit jair w*er*de*n* beroerte*n* en*de* vresen, nochtan saller in profijt en*de* orbair wesen.
Hy ne sal sinen wtganc te vechtene dit jair niet mogen volbrengen.	De coop blijft staende, en*de* die orbairlichede sullen vloeyen, en*de* w*er*t goets vele.	Dit w*er*t een jair voldrachtich en*de* sek*er* en*de* tuolc inden besten staet.
Dits teke*n* des wed*er*kome*n*s vander reyse nochta*n* dat sijne nat*u*re goet is, niet te vechtene, niet te stridene noch te dodene.	De coop w*er*t dit iaire ondiere en*de* sal mogen dier werden.	Dit w*er*t een iair va*n* goede*n* geualle, en*de* de h*er*toge*n* of g*ro*te h*er*en w*er*de*n* gemenicht ende sulle*n* voirtset hebbe*n*, staet en*de* goet geruchte.
Hy ne sal te stridene niet moge*n* come*n*, en*de* sijn voertsetten w*er*t v*er*andert.	De coep blijfft staende en*de* sal ondieren.	Dit w*er*t een jair van vele goets, en*de* voldrachtich en*de* beroerten.
Begeert hi vechte*n*s dit iair, hi valt in vreesen en*de* in anxte.		Dit w*er*t eendrachtich iair nochta*n* suller vresen ende bederuenissen in vallen.

[De rechter *Carcer*]

(fol. 61v) Carcer 13.	j Vanden geualle gemeenlic.	ij Vanden coninge.
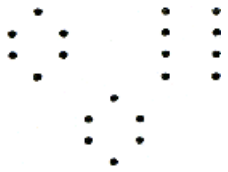	Dits teken der huysen, der platsen alre wiuen, ende der scepen, ende vertoocht hem den genen die reysen wille off wt trecken.	Sijn wesen wert goet bij den coninge ende tes hem orbairlic dat hij noch verbeyt.
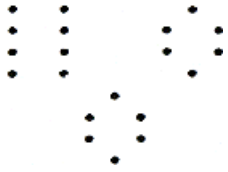	Dit betekent verholen dinc te vercrigene ende hol- dinc donkere steden, ende vertoecht hem den genen die wijf soect.	Hy wert geeert vanden coninge nochtan wertet hem arbeydelic.
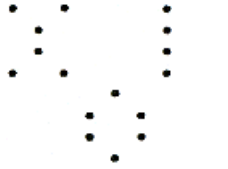	Dit betekent enen die arbeit om yet te vercrigene, ende heeft meesten arbeit gedaen, ende sijnen heesch is nakende.	Hy sal vanden coninge alle sijn dinc vercrigen.
	Dit is teken eens die soect ene dinc dat verre is van ogen welke sal belet werden int vercrigen.	Sijn heesch wert opgehouden een tijt dair na sal hij een deel der af vercrigen.
	Dit is teken dies die beroert is van siecten off anders, ende die omsiet vander woenste ende sal verbeyden.	Hoede hem welle dat hij niet en valle in vresen ende anxten, ende gehouden wert vanden coninge.
	Dit is teken des geens die soect dinc van enen die hij ontsiet, ende die nernst is op tuerlossen eens geuangens.	Hem sal moeynisse ende vrese vanden coninc toecomen, ende sal in sijne handen vallen, mer teynde goet.
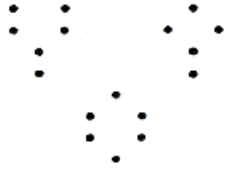	Dits teken der reysen, der wiuen ende van vele bekennens, der wiuen int geslachte ende vertoecht hem die huelic doen wille ende den genen de vraecht om meryen.	Hy sal den coninc staen te maten ende hem werden brieuen gesent.
	Dits teken eens die hueleke wille doen ende der wiuen, ende betekent verlies ende dingen vter hant gaende.	Hy hoede hem bi den coninc te bliuen om de scade, ende om den vall in den heesch.

(fol. 62r) iij Va*n*dien die recht beg*er*t.	iiij Vanden gelde.	v Va*n* he*m* die enich dinc soect.
Es de claghte va*n* huse*n* of van dieften, so w*er*t een ouerdracht gemaect, ende van andren dingen niet.	Hy sal v*er*crige*n* gelt en*de* dat behoude*n*, en*de* hi salt bedect houden.	Dit sal hi hebbe*n* by eens wijfs toedoene, en*de* soect hijt by enen andren so ne sal hijt niet v*er*crigen.
Dit w*er*t gepaist ond*er*linge om lange tijden.	Hy sal goet v*er*crige*n* i*n* vele maniere*n* en*de* alremeest mit mercerye.	Den heesch va*n* desen dinge w*er*t wtgeset, en*de* hi sals een deel vercrigen.
Hy sal alle sijn begeerte v*er*crigen, en*de* te sijne*n* rechte comen.	Hy sal goet v*er*crigen te maten.	Dit sal hi snel hebben sonder letten.
Hy sal te sijne*n* rechte come*n* en*de* een deel dair af geue*n*.	Hem en sal niet moge*n* bliue*n* ene*n* pe*n*ninc mer de dagelicsche leeftocht.	Dit w*er*t opgehoude*n* so lange datme*n* in wa*n*hope*n* d*er* om wesen sal.
In dit plait sal hi te maten staen noch mit hem noch tege*n* he*m*, en*de* sal ene*n* procurator setten, en*de* om lanc v*er*lost werden.	Hy sal v*er*crige*n* goet ende hoeden, en*de* sal wat roekeloes wesen int v*er*teren.	Hy sal dit v*er*crige*n* en*de* groet dinc en*de* dat hij begeert.
Hy sal mit crachte sijne*n* wed*er*ma*n* v*er*winne*n*, en*de* te sijne*n* rechte come*n*.	Hy sal gelt v*er*crige*n* eenpaerliken en*de* altoes meer soude (... ?).	Niet en sal hi hier aff v*er*crige*n* en*de* tlaten best.
Hy sal sijn recht behoude*n* na dat hij valscheit gesworen sal hebbe*n* en*de* het w*er*t hem leet.	Hy sal va*n* lettel v*er*crige*n*s wesen, en*de* va*n* lettel gelts en*de* te*n* sal he*m* niet bliue*n*.	Tversceede*n* va*n* desen dinge is beter dan die soet, wantt*er* scade in es, en si dat huelic si, dat sal hij v*er*crigen.
Hier sal scade in geuallen en*de* hi sal beleeftochte*n* doen en*de* een deel sijns rechts vercrigen.	Hy sal lettel goets v*er*crigen mit sprekene en*de* by den toedoen der wiuen of van meryen.	Eest dat hij soect va*n* v*er*liese of va*n* scriften, so salt he*m* gew*er*den, en*de* eest anders, nyet.

(fol. 62v)

	vj Vanden hueleke.	vij Van der dracht.
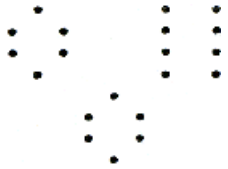	Dit w*er*t een ygelic een beq*ua*me huelic en*de* geen dinc en sulle*n* si volbrenge*n*.	Dit w*er*t een goede dracht en*de* gesont en*de* si sal een dochter baren, en*de* hebbe*n* een louelic eynde.
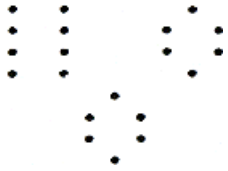	Dit huelic en w*er*t niet volcome*n*, en*de* haire tweer heesche of meeni*n*ge w*er*t of gelaten.	Dese is gesont en*de* sal baren een dochte*r* en*de* teynde louelic.
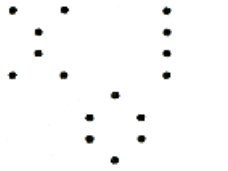	Dit w*er*t een huelic beq*ua*me en*de* gehelicht, en*de* is betekent en*de* bet mee*n*tme*n* datse maecht sij ende voirspoedich huelic.	Sy is biden barene en*de* sal een dochter baren, en*de* bede werde*n* si verlost.
	Eest mogelic dat dit huelic v*er*saemt w*er*t tes o*n*mogelic dattet lange tijt dueret, en*de* sal een beke*n*t wijf wesen.	Dese sal bare*n* na vele anxte*n*, ende arbeits, en*de* sal gesont werden.
	Dit w*er*t een beq*ua*me huelic goet en*de* gehelicht, op dat volbracht w*er*t nochta*n* betekenet eene ontslegentheit, en*de* luttel durens.	Dese dracht w*er*t voldrage*n* en*de* sal een dochter sijn, en*de* gesont.
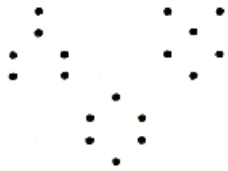	Den heesch van desen man w*er*t niet volbrocht in dit huelic en*de* w*er*t belet ende af gedaen.	Dese dracht w*er*t voldrage*n*, en*de* sij sal ene*n* zone baren geluckich en*de* gehelicht.
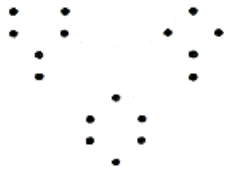	Dit huelic w*er*t lichts v*er*cregens en*de* beq*ua*me ende dair en sall geen belet in vallen.	Sy w*er*t gequest in haire dracht en*de* sal baren een dochter, en*de* sal gesont werden.
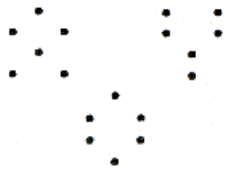	Dit w*er*t een gehelicht en*de* geluckich huelic, en*de* twijf sal hem mit g*ro*ter mynne beseten hebben.	Es dit int beginsel va*n* hare*n* dragen so w*er*t de dracht niet volbracht en*de* oic int laetste so sal sij eene dochter baren, en*de* te duchte*n* is voir de dracht.

(fol. 63r) viij Vanden zieke.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off si kint hebben sal.
Wert in de vrage fortuna maior off coniunctio, so sal hi steruen sond*er* twiuel.	Dit teke*n* beteke*n*t sek*er*heit dair om en w*er*tse niet gewonne*n*.	Sy sal kindren hebben.
Dese siecte w*er*t v*er*lanct ende hi sal va*n* ziecte in siecte*n* vallen en*de* te duchte*n* is voir he*m*.	Het w*er*t gepaist tusscen hair en*de* haren viant, en*de* w*er*t een goet eynde.	Het w*er*t lanc eer hi kindre*n* gecrijcht, en*de* dair na salt hem geschien.
Dese en sal vand*er* siecte niet genesen.	Tvolc va*n* des*er* stat sal bezegele*n* of tekene geue*n* by sijns selues wille ende goet eynde nemen.	Sy sal kindre*n* hebbe*n*, en*de* va*n* hem geeert wesen, ende in g*ro*ter bliscap sijn.
Dese siecte w*er*t v*er*lanct en*de* men hoept wat beters dairna.	Dit beligge*n* en sal niet dueren, want hi sal va*n* der stat sceeden.	Si sal kindren hebbe*n* en*de* voer vele duchtme*n* in haire ioncheit en*de* va*n* q*ua*lic sprekene.
Dese siecte w*er*t v*er*lanct wa*n*tse van bynne*n* in de borst, ende men hoept sijne gesonde.	Dese stat w*er*t sterc ende gans, en*de* hair viant sal hair niet mogen deren.	Het w*er*t lanc eer sij kindre*n* ontfaet, mer dair na sal si ontfaen.
Te duchte*n* is voir de doot van desen ziecke*n*, en si dat hi enige remedie of wtstel dicwile hebbe.	Dese stat sal sond*er* scade en*de* sonder quetsene wese*n* in hair volc.	Sy sal kindre*n* ontfaen in hare ioncheit en*de* ongeluckich wese*n* en*de* meest zonen.
Comt in de vrage coniunctio so w*er*tet sijn doot.	Vele sond*er*lingheden sulle*n* wesen tusschen der stat en*de* haren viant, en*de* dair om is voir hair te duchten.	Dese sal traech en*de* o*n*mogende int bekenne*n* d*er* wiue*n* wesen en*de* lettel kindre*n* hebben en*de* geene*n* zone.
Dit is teken des v*er*lossens der siecte, en*de* te duchte*n* is dat hi u*er*vallen mach.	Dit beteke*n*t tu*er*lies ende scade der stat.	Si sal sond*er* kind*er*en sijn en*de* dat is best mits den ongelucke.

(fol. 63v)

xj Vander diefte.	xij Vander reyse.
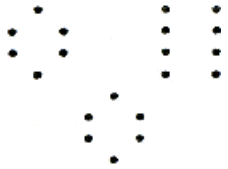 Dese diefte sal geopenbairt w*er*den bynne*n* ses dage*n*, en*de* w*er*tse niet vercregen dat sal belet doen.	Hy ne sal geen belet hebben in sijnen wech mer als een vogel vliegende.
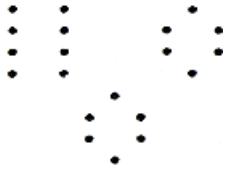 Dat heeft en wijf gestolen en*de* is di*n*c datme*n* voude*n* mach en*de* sal haest geuonden w*er*den en*de* also tuerlies.	Dese reyse w*er*t een lettel tijts opgehoude*n* en*de* dair na sal hise doen.
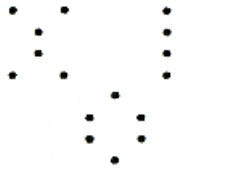 De dief noch tuerlies en w*er*t niet wed*er*crege*n*, en*de* sijn in stede*n* dair men nernst is, en*de* ist dat m*er* na soect of vraecht, de diefte w*er*t geuonde*n* ende also tuerlies.	Dit w*er*t een goet wech en*de* salich, en*de* hi sal goet en*de* bate vercrigen.
Twed*er*crige*n* des*er* dieften en*de* des v*er*lies w*er*t verlanct en*de* w*er*t d*er* na v*er*cregen by den toedoene va*n* ene*n* wiue.	Sijn voirtsette*n* w*er*t afgeleit en*de* anders geset.
Het mach sijn dat dit een sij*n* maech genome*n* heeft, en*de* wie dat siet en sal hem niet mogen spreken ende tuerlies w*er*t wed*er*cregen.	Tletten va*n* des*er* reyse is beter dan thaesten, om de cleenheit des wasdoms.
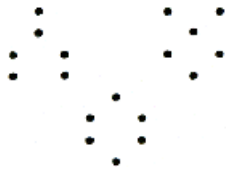 Dese diefte en w*er*t niet geuonde*n* en*de* tu*er*crigen des v*er*lies w*er*t lanc hi latet soeke*n* varen dats best.	Hy ne sal de reyse niet doen en*de* hi salse sijns willen achterlaten.
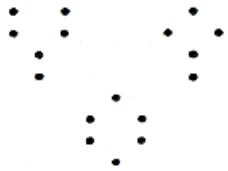 Dese diefte en w*er*t niet wed*er*cregen noch tuerlies.	Dit w*er*t een goede reyse en*de* sall ene*n* geselle hebben en*de* goet ende bate dair af vercrigen.
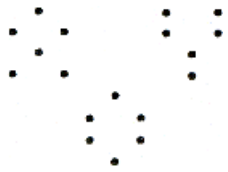 Dit is een teke*n* des v*er*lies en*de* by dese*n* tekene ne mach die diefte niet wedercregen werden noch tuerlies.	Dit w*er*t een goede reyse van vele goets, ende groeien en*de* van lettel verbeydens.

(fol. 64r) xiij Van dien die van ogen is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regen.
Dese en begeert genen wtganc vander stede dair hi is ende is belet van enen wiue.	Hy wert van carker te carker geleit ende wort schiere verlost.	Haest wert lettel regens dit iair ende de lettelheit en sal den volke niet deren.
Men hoep sijne coempste na lange tijt mit goeder baten.	Sijn vangen wert verlanct dair na wert hij verlost.	De regen wert opgehouden dit iair, ende der na werter bloet gestort.
Sijn wedercomen is nakende sonder vertreck, ende hi is gesont.	Hy wert van carker te carker verandert ende salre lange in bliuen.	Het sal ophouden van regene dit iair, ende den volke hindren.
Dese is als of hij achter de dore wair ende sterck ende rijck in sijnen wech.	Tuerlossen van desen geuangene is zere by.	Int eynde vanden iair salt meest regenen ende die regen sal vloeyen.
Sijn wechwen wert verlanct.	Dese sal lange geuangen bliuen, ende dair om is voir hem te duchtene.	Dit jair salt vele regenen ende genoech, ende den volke hinder doen.
Hy sal beroert werden van dier stede ter andre dan hij begeert.	Sijne vangenisse wert verlanget ende der na wert hi verlost gesont.	Dit jair salt regenen te mate ende ten mynsten naest.
Hy is in goeden state nochtan sal hi letten weder te comene.	Dese en mach niet haeste verlost werden.	Dit jair salt vele regens vallen, ende dair na sal hy mynderen.
Dese is in goeden staet ende wert dicwijle beroert voirt te comen.	Dit is teken des verlies ende hi ne sal voir oigen niet mogen comen.	Dit jair salt vele wayen ende te maten regenen, ende god weet.

(fol. 64v)

	xvj Vanden begrauen dinge.	xvij Vanden comenscepen.
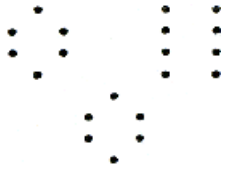	Dit begrauen dinc is seker ende vreselic int ancomen mids der verheit int lant.	In dese comenscap is vele orbairs op dattet gepart si, ende ist anders niet.
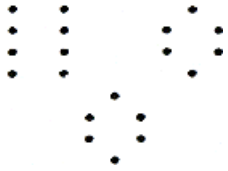	Dit is seker in twe steden ende des soekers meninge werter op gesterct ende sal te sijnre begeerte comen.	Dese is van vele verbeydens ende dair en is noch goet noch wasdom in.
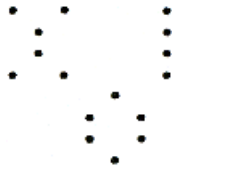	Dit is seker ende is emmer toe genomen een deel ende lettel bleuen, ende is int middel vander stede.	Hy sal in deser comenscap vercrigen bate ende wasdom na lanc.
	Hier en es niet begrauen.	Dese wert cleenre baten ende dair is orbairs in vele ende anxten.
	Dit is seker ende vele gracien sijnre in ende gaet die soeker toe hi sal vercrigen dat hi wille ende sijn stede is west wert.	In dese wert gracie ende orbair vele.
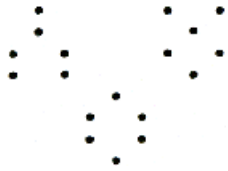	Hier en is niet begrauen mer de naest liggende stede is seker ten oesten wert.	Hy sal in dese comenscap anxte liden sonder woirden, ende de bate is clene.
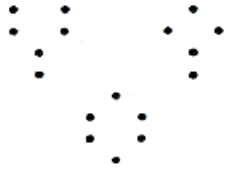	Hier en is niet begrauen ende dair wert om gearbeit.	Hier en geen wasdom an, mer narer de scade.
	Hier en is niet ende dair heefft eens gedoluen geweest, ende niet geuonden dair om is tlaten best.	Es de comenscap van enigen paerden off dieren so est goet ende in andre dingen isse arbeydelic.

(fol. 65r) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*er*e.	xix Vande*n* toegaenden he*er*e.	xx Vande*n* tween he*er*en.
Desen he*er*e sal een sake toe come*n* die hem belette*n* sal wt te gane.	Dit w*er*t belet toe te gane en*de* sal hem geue*n* teens anders dienste.	Tussche*n* desen tween he*er*en wert pais gemaict.
Dit he*er*e sal wtgaen en*de* met deren, en*de* w*er*t gepaist mit hem dairt toe gaet.	Dit he*er*e w*er*t beroert tot eenre ander stede, dan dairt begeerde te gaen.	Hare sake*n* w*er*de*n* opgehoude*n* en*de* hair wesen sal come*n* te paise en*de* teene*n* goede*n* eynde.
Dit h*er*e sal wtgae*n* en*de* vercrigen grote bate sonder arbeit onw*er*de en*de* rechte*n*.	Dit sal toegae*n* en*de* nyemande deren, en*de* vele goeds vercrigen.	Een ygelic sal des and*er*s pais beg*er*en, en*de* sulle*n* t*er* goed*er* wijs v*er*same*n*, en*de* behoude*n* bliue*n*.
Dit sal haest wtgaen en*de* sal vercrige*n* bate en*de* p*r*ofijt sonder vechten.	Dit w*er*t belet va*n* gaen te sijnre stede, en*de* sal gaen in ene*n* wech dairt lette*n* sal.	Het w*er*t pais onderlinge en*de* si en sulle*n* niet v*er*same*n*.
Te duchte*n* is dat dit he*er*e te traech w*er*t, en*de* lanc saem in sijne werken.	Dit sal belet w*er*de*n* en*de* sal niet toegaen.	Het wert een wijch ond*er*linge en*de* d*er* na w*er*den si v*er*scheeden en*de* gepaist.
Twesen va*n* dese*n* wtgaende*n* he*er*e w*er*t z*er*e quaet en*de* tletten is hem best.	Twese*n* va*n* dese*n* he*er*e w*er*t opgehoude*n* lange tijt, en*de* genoech.	Hier sal twist ond*er*linge in vallen en*de* hair twist dat sal stercelic vallen.
Eest dat wtgaet so is sijn vergad*er*en te duchte*n* en*de* ten sal niet wtgaen.	Eest dat dit he*er*e angaet het sal gequetst wed*er*comen sonder bate.	Hair bed*er* wesen is d*er* scade naest, en*de* sijn beyde cranc.
Men hoept desen h*er*e goet mit menichte d*er* vresen die he*m* toecome*n* sal.	Dit sal sijn voirt setten achterlaten, en*de* niet toegaen dat is hem best.	Tversceyde*n* wair dese*n* twee he*er*en beter dan de toeloep om de vreese der scaden.

(fol. 65v)

	xxj Vanden verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
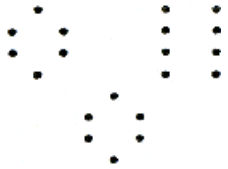	Dat hier meest is dat sijn mine of dieren en*de* is dinc onder dinc of cant*ra*rie den andre.	Hy sal gaen en*de* de bedeuairt doen en*de* nochta*n* sal hi hem letten.
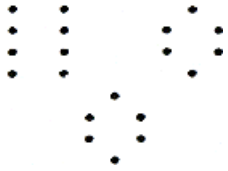	Hier is gewichte in off sond*er*lincheit van varewen.	Hy sal gaen m*er* hi w*er*t gelett, dat hi de bedeuairt dit jair niet doen en sal.
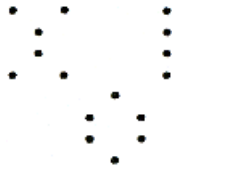	Hier is meest mijne*n* die ond*er* hamers geleist heeft geweest.	Hy ne sal de bedeuairt dit jair niet mogen doen.
	Het mach wesen dat hier hemelsche varewe in es.	Dese bedeuairt w*er*t belet ende tletten is best.
	Hier is meest mijne*n* en*de* d*er* mach in wesen hartheit rontheit ende bleckinge.	Hy ne sal niet moge*n* gaen ter bedeuairt dit jair.
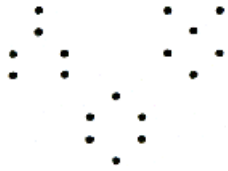	Dit mach wesen va*n* planten, en*de* mynen.	Dese en sal sijn bedeuairt bin den iare niet mogen doen al ist dat hi wech treckt.
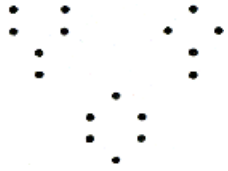	Hier in mach plante*n* wesen ende lichticheit.	Dese bedeuairt en w*er*t vande*n* jair gedaen.
	In dit verholen dinc is picture of bescreue*n* dinc.	Hy sal gaen en*de* ond*er*wege*n* come*n*scap hantieren, en*de* belet sijn vander bedeuairt.

(fol. 66r) xxiij Vande*n* vechtere.	xxiiij Vande*n* coop d*er* vruchte*n*.	xxv Vande*n* geualle des iairs.
Hy ne sal niet moge*n* vechten, want het is een teike*n* des pais.	De coop blijft staende an*de* we*r*t beter, en*de* mach niet dieren dit jair.	Dit we*r*t een z*er*e drachtich iair en*de* vol goets.
Hy sal wtgaen en*de* hi ne mach niet v*er*saemt we*r*den mitte*n* gene*n* dair hi iege*n* vechte*n* soude.	De coop we*r*t dit jair middelbair in orbairlicheden.	Dit we*r*t een jair vol goets en*de* seker en*de* gracie is der in.
Hy ne sal de*n* vechte*n* niet naken, noch vechten dit jair.	De coop blijft staende en*de* sal s*er*e ontdieren.	Dit we*r*t een jair va*n* vele gracien nochtan werter beroerte in.
Hy sal gaen m*er* niet te vechtene en*de* sijn vechten we*r*t vertraecht.	De coop sal bliue*n* stae*n*de en*de* sal z*er*e ondieren.	Dit we*r*t een goet jair va*n* vele g*ra*cien ende van vele reysen.
Tvechte*n* is he*m* niet goet en*de* ist dat hi vecht, so is te duchte*n* voir sijn va*n*gnesse.	Te duchte*n* is voir dier coop dit jair.	Dit we*r*t een droge bedwonge*n* en*de* anxtelic jair en*de* dit sal bete*r*en int eynde des jairs.
Hy sal vechte*n* en*de* in anxte come*n* en*de* goet einde neme*n*.	De coop blijft, en*de* d*er* na we*r*t hi ontslegen ende ondiere.	Dit we*r*t een goet sterc jair nochta*n* we*r*t tuolc beroert.
Hem is beter dat hi de*n* vechtene niet en nake, om de vreese des v*er*lies.	De coop sal bliue*n* stae*n*de en*de* v*er*and*er*en int laetste vande*n* jare.	Dit we*r*t een goet jair nochtan va*n* lettel wasdoms den cooplieden in hair come*n*scap.
Eest dat dese te vechtene comt, so is te duchte*n* dat hi wederkeren sall.	Int begintsel vande*n* iair so sal de coop dier we*r*den en*de* d*er* na beteren.	In dit jair we*r*den ond*er* tuolc vele sond*er*lingheden en*de* de geuallen d*er* aff we*r*den opgehoude*n*.

(fol. 66v)
14

	j	ij
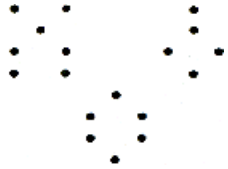	Vande*n* geualle gemeenlic.	Vanden coninc.
	Dit is teke*n* des bekens wijfs d*er* maget des bants d*er* pe*n*ninge d*er* packe*n* der lakene*n* va*n* menig*er*hande varewen als zijde.	Hy sal vande*n* coni*n*ge hebbe*n* blijscap g*ra*cie en*de* sal seker staen.
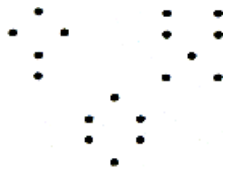	Dit is teke*n* der pe*n*ni*n*ge*n* en*de* der dinge*n* die v*er*blijden, en*de* eens baet soeke*r*s en*de* d*er* dinge*n* dair om gearbeit is.	Het is mogelic dat he*m* vande*n* coni*n*c goet oirbair geschiede.
	Dits teke*n* d*er* mijne*n* va*n* selu*er*e en*de* alles wits dincs, en*de* teke*n* vande*n* gelde d*er* wiue*n* en*de* der kinderen.	Hy sal v*er*crige*n* vande*n* coni*n*ge dienste of cled*er*en en*de* teinde w*er*t moeilic.
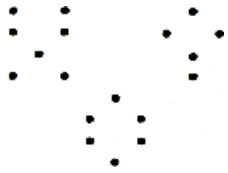	Dit v*er*toecht he*m* ene*n* die g*ra*cie begert die opgehoude*n* is een tijt, en*de* altehans w*er*t hij verblijt.	Hy sal v*er*crige*n* g*ra*cie vande*n* coni*n*ge en*de* goeds vele na tijden.
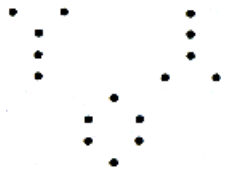	Dit is een teken der huysen d*er* scepe*n* d*er* vlotte*n*, en*de* va*n* alle*n* dinge*n* hebben*de* sierheit en*de* v*er*toecht he*m* ene*n* die*n* sond*er*licheit hebbe*n* sal mit ene*n* wederman.	Sijn wese*n* w*er*t goet, en*de* sal goet vercrigen.
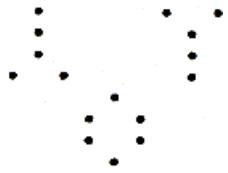	Dit v*er*toocht he*m* ene*n* die gearbeit heefft, om enich dinc en*de* is e*m*mertoe iegenwordich en*de* sond*er*linge*n* saller in geualle*n* mer teinde w*er*t goet.	Hy ne sal vande*n* coni*n*ge niet sceede*n* eer hij dat v*er*cregen heefft, en*de* meer dan hij begeerde.
	Dits teke*n* eens geuange*n*s of siecs of eens scips, dat belet is va*n* sijnre reyse, off der dinge*n* d*er* vele sonderlingheden af comen sullen.	Hem is beter dat hij de*n* coni*n*c niet bij en sij, wa*n*t hem en salre geen goet af comen.
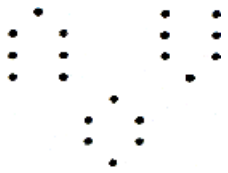	Dits teke*n* eens die wint begeert om de lettelheit des wints, en*de* hi ne cans niet af gelaten, nochta*n* dat hijs vèrre is.	Hy sal sek*er* staen mitte*n* coninc, nochta*n* en sal hem niet geschien dair hij na staet.

(fol. 67r) iij Vanden rechte.	iiij Vanden gelde.	v Van enigen dinge.
Men sal voir he*m* duchte*n* en*de* hij sal bijden vo*n*nisse ontfaen pe*n*ni*n*ge en*de* g*ro*te bate.	Hy sal vele goets v*er*crige*n* en*de* hem salre g*ra*cie ende duecht aff geschien.	Men hoept tuolcome*n* van desen dinge en*de* alre meest ist dat byden toedoene eens wijffs coemt.
Hy sal in plaite en*de* in druck come*n* en*de* te*n* laetste*n* sal hij een deel sijns rechts v*er*crige*n*.	Hy sal v*er*crige*n* vele goets wt v*er*re lande*n* mit vrese en*de* sal rijc w*er*den.	Hy w*er*t belet dit te v*er*crigene en*de* het w*er*t wtgeset en*de* hy ne salre niet aff hebben.
Hy sal lijde*n* en*de* sal tond*er* gae*n* int vo*n*nisse en*de* sal beg*er*en enen wtset.	Dese sal goet v*er*crige*n* mit loesheden, en*de* ongerechticheden.	Hem sal vrese en*de* rouwe eerst toecome*n*, en*de* dair na sal hijt vercrigen.
Dese sal helpe hebbe*n* int vonnesse, ende verwin en*de* voirspoet.	Hy sal goet v*er*crige*n* van stede*n* die in vreesen staen.	Dit w*er*t een tijt opgehoude*n* en*de* d*er* na sal hijt vercrigen en*de* ontsien.
Hy en sal niet voleinde*n* in dit vo*n*nesse en*de* sal he*m* moge*n* en*de* sijn sake w*er*t wten vonnesse gewijst of v*er*boden.	Hy blijfft arm va*n* lettel gelte, en*de* lettel v*er*crigens, en*de* hi ne sal geen gelt v*er*gad*er*en.	Dit sal hi v*er*crige*n* na arbeyt en*de* cume sal hijt hebben.
Hem sal recht geschien na groten arbeyt en*de* wanhope.	Dese sal v*er*crige*n* goet te maten en*de* ten sal he*m* niet mogen bliuen.	Dit sal lette*n* een tijt, en*de* d*er* na sal hijt v*er*crigen en*de* in sijn hant hebben.
De rechte*r* sal tvo*n*nesse vte*n* en*de* hem en salre goet off bate af come*n*.	Hy sal goet v*er*crige*n* mit anxte en*de* mit vreesen.	Dit sal hij v*er*crige*n* snel sond*er* arbeyt.
In dit gerechte w*er*t vele gescils en*de* sijne sake wert middelbair.	Sijn goet sal hi swairlike winnen als off hijt wt harde steene*n* crabbelde en*de* altois arbeyde*n*de en*de* bate v*er*crigen.	Hy w*er*t hier in belet en*de* salt af laten, ende traech wesen int soeken.

(fol. 67v)

	vj Vanden hueleke.	vij Vander dracht.
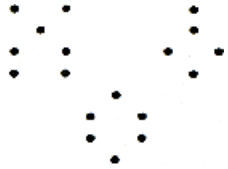	Dit v*er*toecht he*m* ene*n* die moge*n*de is des huelics en*de* is een beq*ua*me huelic en*de* blijde en*de* sal een bekent wijff wesen, off niet bekent.	Dit w*er*t een gehelichde en*de* voirspoedige dracht en*de* si sal een dochter baren.
	Dit w*er*t een blide vol bliscepe*n* nochtan werter een verbeyden in ende lettel arbeits.	Hy sal bare*n* en*de* vele siecte*n* hebbe*n* en*de* si is bi den barene en*de* is een dochter.
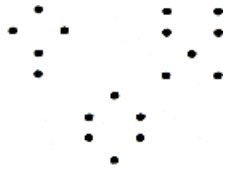	Dit w*er*teen onuredelic huelic ende sulle*n* bede scelde*n* ze*er*e en*de* en sulle*n* niet co*n*nen gecrige*n* hare noodorfte.	Sy sal ene*n* zone baren en*de* te duchte*n* is voir hair int baren.
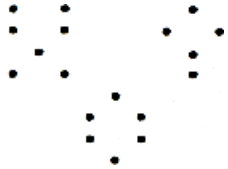	Dit teken bederuet huelic ende betekent brieue va*n* afgane en*de* een sceeden onderlinge.	Wert dese dracht voldrage*n* so sal si baren een dochter die voirspoedich en*de* gehelicht wesen sall.
	Tbegintsel van desen huelic es de*n* bederuene narer dan de*n* toecomene en*de* geen dinc en sullen si volcome*n*.	Sy sal bare*n* en*de* te duchte*n* is voir hair na den barene va*n* g*ro*ter siecte of vander doot.
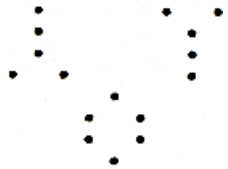	Dit huelic we*r*t onlanc ou*er* een gedrage*n* en*de* d*er* nae w*er*ter sond*er*linghede in, en*de* dan hoeptme*n* beters.	In dit bare*n* w*er*t een vertrecke*n*, ende si sal anxte lijden, m*er* teynde goet.
	Den heesch van desen huelic w*er*t z*er*e lichts vercregens nochta*n* w*er*t teynde quaet en*de* niet goets dair in.	Dese dracht w*er*t voldrage*n* ende d*er* na sal sij sien gelikenisse des bloets, en*de* te duchte*n* is vande*n* ontidege*n* barene.
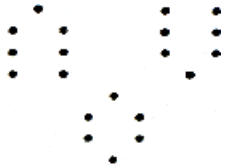	Dit huelic w*er*t te niet gebrocht en*de* ten sal niet mogen volcome*n*.	Men hoept dat si de dracht behoude*n* sal na sware*n* arbeit die hair toecome*n* sal.

(fol. 68r) viij Vanden ziecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Off si kint hebben sal.
De meeste siecte de hi heeft dat is bloedige*n* vochticheit en*de* hi sal voirspoet t*er* gesonde hebbe*n* na der weke.	Tvolc va*n* des*er* stat sal verwinne*n* en*de* sijne*n* viant bedwinge*n*.	Si w*er*t geluckich in hair kind*er*en, en*de* sal blide wesen, ende meest dochte*r*en hebben.
Te duchten is voir dese siecte en*de* hi w*er*t beweent en*de* w*er*t in de vrage fortuna maior hi sterft.	Ond*er*linge sulle*n* sij in die stat vechte*n* mer teynde w*er*t goet.	Sy sal kindre*n* ontfaen om lanc, en*de* saller in verblijdt werden.
Sijn siecte is in de*n* benen en*de* hi sal brake*n* en*de* dat w*er*t hem een sake der gesonde.	Twese*n* va*n* des*er* stat sal quaet werde*n* en*de* te duchte*n* is voir hair.	Si sal een getal der kindre*n* hebbe*n*, en*de* vele dochte*r*en ende vele suller steruen.
Hy sal lanc siec bliuen mer teynde wert goet.	Dese stat sal behoude*n* bliue*n* en*de* si w*er*t gesek*er*t vande*n* beligger en*de* sal lijden ongequetst.	Sy sal kindre*n* hebbe*n* van goeden wesene, en*de* sal v*er*blide*n* beede in de zone*n* en*de* in de dochte*r*en.
Dese siecte is out en*de* teinde w*er*t goet en*de* hi sal ene*n* bitteren mont hebben.	Deser stat wesen w*er*t q*ua*et en*de* si w*er*t gewonne*n* van haren viande.	Sy sal kindre*n* hebbe*n* en*de* si werde*n* geuoet va*n* goede*n* wesene en*de* sal verb(l) iden bede in de zone*n* en*de* in de dochte*r*en.
Dese siecte sal he*m* lange by bliue*n* en*de* meest is voir hem te duchten comt in de vrage fortuna maior.	Vele sulle*n* vt*er* stat vlien nochtan en salse geen liden hebben.	Sy sal kindre*n* ontfaen na datter vele tontide sullen geboren wesen.
Men ducht voir dese siecte en*de* hi en sal geen hinder hebbe*n* sijns lijffs off gebreck, mer hi sal in anxte wesen.	Es dese stat gelegen bider zee so duchtme*n* dair vore*n* en*de* heeftse scepe*n* so en duchte men niet.	Sy en sal geen kindre*n* mogen ontfaen en*de* est dat sijse ontfaet, si sullen tontijde geboren werden.
Dese sal gesont w*er*den ende een salich eynde nemen.	Dese stat is sterc genoech en*de* hair viant saller van sceeden sonder hinder.	Tontfanc d*er* kindre*n*, wert opgehoude*n*, tes si d*er* af in wanhope*n* es, en*de* int laetste van haren leuen sal si se ontfaen.

(fol. 68v)

	xj Vanden begr*a*uen dinge.	xij Vander reyse.
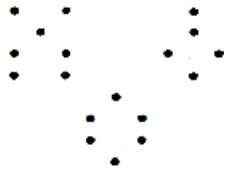	Dit is sek*er* en*de* goet, en*de* dair w*er*t een scat in geuonde*n* en*de* is in de middel vander stede diem*en* waent dat is.	Sijn wech w*er*t goet en*de* gehelicht en*de* hij salre grote bate af gecrige*n*.
	In dese stede is sek*er* dinc begr*a*uen nochta*n* w*er*tet moeylic arbeidelic en*de* lanc eer ment gecriget.	Hy sal lang wt wesen en*de* sal v*er*soeken religiose stede*n* en*de* een rijc wijff trouwen.
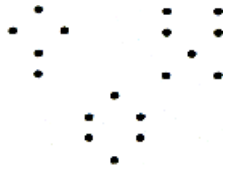	Hier en is niet begr*a*uen.	Sijn geualle*n* sulle*n* quaet werden inden wech, en*de* o*n*mogelic w*er*t dat hi wedercame.
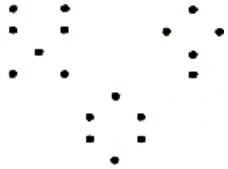	Dit begr*a*uen is seker, en*de* gracie*n* werder in geuonden.	Hy sal de reyse doen ter zee ende goet vercrigen.
	Hier en is niet begr*a*uen.	Hy sal reysen en*de* rijden twiersins en*de* gesont bliuen.
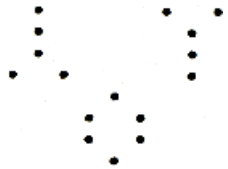	Hier is wat begr*a*uen onder den muer, of onder de want, of inde*n* huec, en*de* de toeganc is verre.	Sijn wech w*er*t v*er*traecht en*de* belet en*de* cort, dair na sal hi reysen.
	Hier en is niet begr*a*uen.	Sijn wech w*er*t quaet en*de* bi lichte hi sal wed*er*comen, en*de* sijn dinc niet voldoen.
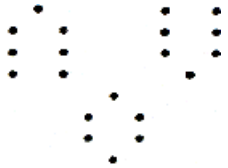	Hier en is niet begr*a*uen.	Hy sal reysen en*de* sine*n* wech langen sonder wasdome en*de* bate.

(fol. 69r) xiij Vandie*n* die van ogen is.	xiiij Vande*n* geuangene.	xv Vanden regen.
Dese is in g*ra*cien en*de* sijn wederk*er*en w*er*t verlangt en*de* d*er* na sal hi come*n* in goeden state.	Twesen va*n* dese*n* geua*n*gen is ten v*er*liese en*de* in anxte.	Vele wolke*n* sulle*n* he*m* v*er*toge*n* anden hemel, en*de* lettel salt regenen.
Hy ne mach nu niet come*n* want hi geert de stede daer hi is.	Sijn vange*n* w*er*t v*er*langet en*de* te ducht*en* is dat hi sterue inden karker.	Dit jair salt z*er*e luttel regenen dair den volke hind*er* af comen sal.
Sijn wed*er*come*n* w*er*t v*er*lett wairom hi he*m* ontsie*n* mach va*n* sijne*n* wederman.	Hy sal vlien vande*n* cark*er* en*de* een and*er* mit hem, en*de* behouden bliuen.	Dit jair salt genoech regene*n* en*de* in eenrehande landt meer.
Hy sal haest come*n* verlicht met vele gracien.	Dese w*er*t v*er*lost en*de* gesont bliue*n*, nochta*n* salmen op hem scrijuen.	Dit jair sal vele regens vallen sonder aflaten.
Hy sal haest wed*er*comen.	Hy wert snel en*de* haestelic verlost.	De regen w*er*t va*n* vele sond*er*lingheden als nv salt regene*n* als nu niet.
Hy ne meent niet weder te comene als nv en*de* hij w*er*t belet.	Sijn sake w*er*t opgehoude*n* een tijt, mer teynde w*er*t goet en*de* hi w*er*t verlost.	De rege*n* w*er*t opgehouden een tijt en*de* dair na sal hi vallen.
Dese is als off hi wa*er*e buten der doire, me*n* drage he*m* sijn auo*n*tmael, wa*n*t hi is hier by.	Sijn va*n*genisse w*er*t seere verlanget.	Dit jair salt regenen genoech sonder ophouden.
Syn wed*er*come*n* w*er*t wtgeset en*de* sal in een ander lant gaen en*de* d*er* na wedercomen.	Hy w*er*t verlost nae ze*er*e lange tijt.	Dit jair salt regene*n* te mate*n* en*de* twasdom sal vloyen.

(fol. 69v)

	xvj Vander diefte.	xvij Vander comenscip.
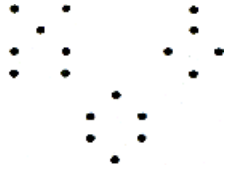	Dese diefte mach wesen dierbair dinc, ende de dief wert geuonden na tijt ende so wert verlies.	De geuallen hier aff werden goet ende hi salre bate aff vercrigen.
	Dese diefte en wert niet geuonden noch tuerlies.	Hy sal gemoeit werden in dese mercerie om lancheit nochtan sonder schade.
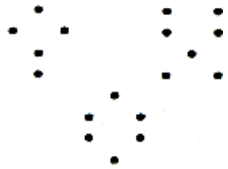	Tes mogelic dat in dese diefte iet sij van ziluere ende wert geuonden bi enen sonder bairt ende also tuerlies.	De geuallen werden hie(r) af middelbair nochtan is hire in duchtende.
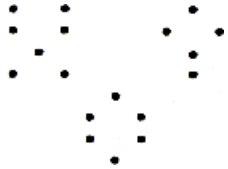	Hier af wert tuinden verlanget, ende tuerlies wert om lanc vercregen.	Hy saller in goet ende bate vercrigen ende alre meest op dat si verlechtende sijn.
	Dit wert verandert van hande te hande ende hope van wedervindene als der wat af gedaen sal wesen, ende tuerlies en wert niet geuonden.	Dese mercerie is quaet, ende schade saller in geuallen ende tlaten best.
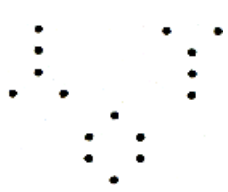	Tvinden van deser diefte wert verlangt want si begrauen is in de eerde ende ommogelic wert dat si haest geuonden werde ende tuerlies en wert geuonden.	Behout si dese comenscip si is van tragen vercopene sonder enige scade.
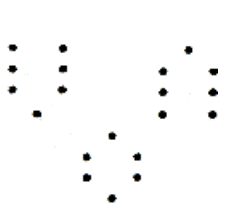	Dese diefte is geuende vanden naesten ende emmertoe isser wat af verloren ende tuerlies wert wedergecregen.	Dese wert int ierste licht, dair nae werter arbeit ende gepeins in.
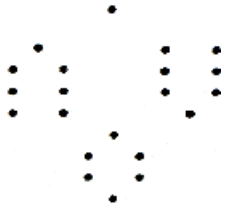	Tvinden van deser diefte wert verleit ende de heere dair aff wert vertroest ende tuerlies mach geuonden werden.	Dese comenscip waere best achtergelaten om den groten arbeit dier in is.

(fol. 70r) xviij Vande*n* wtgaende*n* heere.	xix Vanden toegaende*n* he*er*e.	xx Vanden tween heeren.
Dit he*er*e sal den besten geualle naest wesen.	Dit en sal niet toegaen all is sijn daet ende sijne crachten openbair.	Twesen van bede dese*n* he*er*en sal gelijc valle*n* en*de* si en w*er*de*n* niet versaemt.
In dit he*er*e sijn vele vecht*er*s va*n* machte, en*de* va*n* v*er*winne.	Sijn sake w*er*t belet, ende vreese en*de* geslach va*n* swerde*n*, en*de* anxte*n* saller in vallen.	Eest dat dese toeloepen so salt de beghinre winnen.
Eest dat dit he*er*e wt gaet he*m* saller quaet aff come*n*.	Dit he*er*e sal bliue*n* en*de* sal vrese hebben staende in sijn stede.	Tes o*n*mogelic dat ond*er* dese twee he*er*en een toelope come.
Sijn dat w*er*t opgehoude*n* en*de* ontslegen, en*de* en sal niet wtgaen.	Eest dat dit he*er*e toegaet hem en sal niet gescien dan goet.	De toeloop va*n* desen twe he*er*en w*er*t v*er*andert.
Dit he*er*e salt v*er*wynne*n* en*de* hem w*er*t gehulpen en*de* sijn dinc behoude*n* en*de* sijn wese*n* sal gesterct werden.	Onmogelic ist dese*n* he*er*e te gane vand*er* stede dairt is.	Est dat sij toegaen so sulle*n* sij gelijc staen.
Dit he*er*e en sal niet wtgae*n* al est sterck en*de* geholpen.	Het w*er*t belet vande*n* toegae*n* en*de* het sal in discorde of in sonderlinghede*n* wesen.	Deser twier he*er*en dinc w*er*t opgehoude*n* en*de* sij en sulle*n* niet vergaderen.
Dit he*er*e en sal niet v*er*trecke*n* ende sij*n* lette*n* is beter dan den wtganc.	Een deel va*n* dese*n* heere sal toegaen en*de* vele suller aff vlien.	Dese en sulle*n* niet vergad*er*en wa*n*t teen tander ontsien sal.
Dit sal wtgaen en*de* sijne werc niet volbrengen en*de* sijn eynde w*er*t goet.	Dit he*er*e sal toegaen.	Sy sulle*n* ond*er*linge woerde*n* hebben en*de* baden (!) sond*er* toeloop.

(fol. 70v)

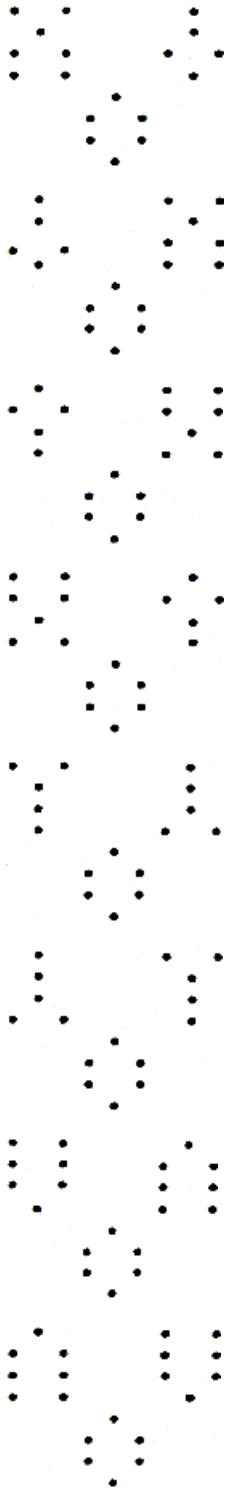

xxj Vanden verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
Dat hier meest is dat is va*n* mine.	De bedeuairt w*er*t dit iair opgehoude*n* en*de* dair na w*er*tse gedaen.
Dit is van dien dat int vier gaet.	Hy sal de bedeuairt doen blidelike sonder enich belet.
In dit v*er*holen dinc is tmeeste een dier, en*de* daer mach witheit in wesen.	De bedeuairt en w*er*t binne*n* den iare niet gedaen.
Dit is van dieren.	Hy sal de bedeuairt v*er*and*er*en, en*de* anders gaen.
Hier is meest planten in in de erde wesende.	Dese bedeuairt en w*er*t vande*n* jair gedaen, en*de* sijn meni*n*ge w*er*ter af verandert.
Dit is va*n* plante*n* wiuelik*er* name*n*.	Hy sal de bedeuairt acht*er*laten dit jair sijns willen.
Dat meest hier in is mach van mine wesen.	Hy sal sijne raet v*er*and*er*en en*de* de bedeuairt acht*er*laten dit jair.
Dit mach wesen va*n* droge*n* plante*n*.	Eest dat hi bestaet de bedeuairt te doene hi mach hem moeien dit jair mer si en wert niet gedaen.

(fol. 71r) xxiij Vanden vechtere.	xxiiij Vanden coop d*er* vruchte*n*.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Eest dat hi vechtet soe is te duchte*n* voir bloetstortinge dair tuechte*n* sake af wesen sal.	Int beginsel vande*n* iair w*er*t de coop dier sond*er* hind*er*.	Dit w*er*t een goet jair mer vele siecte en*de* quellinge va*n* bloede.
Begint hi te vechte*n*, hi sal verwinre w*er*den gehulpen.	Int beginsel des iairs w*er*t de coop dier, d*er* na w*er*t hij ontslegen int eynde.	Dit w*er*t een salich iair al vallenre wige*n* en*de* stride*n* in.
Den heesch va*n* dese*n* vechtene w*er*t ontslege*n* mids der vrese en*de* tlaten is best.	De coop w*er*t dit jair middelbair.	Dit jair w*er*t middelbair int goede en*de* in quade.
Hy en sal niet vechte*n* noch geen quaet noch twist sal hem geschien.	De coop w*er*t dit jair ze*er*e ondiere, en*de* de granen onu*er*copelic.	Dit w*er*t een jair va*n* goede*n* geualle, en*de* va*n* vele gracie*n* onu*er*copelic.
Vecht hi, hi sal v*er*winne*n*.	De coop blijft staende, en*de* wert verandert.	Dit jair w*er*t va*n* vele g*ra*cien en*de* goets genoech.
Dese w*er*t gehoet en*de* niemen*t* en sal hem verwinne*n* in vechtene noch in stridene.	De coop w*er*t opgehoude*n* int beginsel des jairs, en*de* dair na ontslegen.	Dit w*er*t een jair van vele goeds, en*de* lettel sond*er*lincheden.
Hy sal vande*n* vechtene wed*er*keren, en*de* va*n* dese*n* jair voluechten.	De coop w*er*t narer der ondierne da*n* den dierne.	Dit w*er*t va*n* vele goets, en*de* g*ra*cien, en*de* vele dragende sullen tontide baren.
Dit vechte*n* w*er*t opgehoude*n* dit iair, en*de* wert van he*m* verre.	De coop w*er*t een luttel op gehoude*n*, en*de* dair nae ontslegen.	Dit w*er*t een goet jair mit geruchten, en*de* wige*n* sond*er* hinder.

[De rechter *Coniunctio*]

(fol. 71v) co*n*iu*n*sio 15	j Van' d*er* men*i*nge gemeenlijck.	ij Vanden coninge.
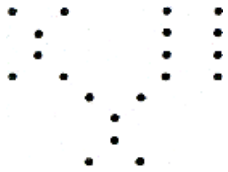	(D)it is teke*n* d*er* sceldend*er* d*er* ty*m*merlied*en* en*de* d*er* sarasine*n* en*de* v*er*toecht he*m* ene*n* die soect genoge*n* mit dingen.	Sijne heesch w*er*t machtich by den coni*n*c en*de* hi sal sijn adu*er*saris v*er*winnen.
	(D)it is teke*n* der lied*en* die plaite en*de* twiste aen neme*n* en*de* die mit crachte yet beg*er*en te vercrigene.	Sijne*n* heesch w*er*t volcome*n* vande*n* coni*n*ge en*de* sijn eynde louelic.
	(D)it is teke*n* der geenre die vragen om teinde en*de* victorie en*de* besiet ofse v*er*and*er*t so niet en*de* geuoech mit ene*n* dinge dair hi v*er*re aff is.	Hy sal sijn dinc v*er*crige*n* vande*n* coni*n*ge en*de* te sijnre begeerte come*n*.
	(D)it betekent ene*n* die vraget nae beroerte off na wege*n* off om geuoech mit wiuen en*de* betekent oic lere of scole.	Sijne*n* heesch w*er*t hem onthouden ene cortte tijt, en*de* dair na sal hijt vercrigen.
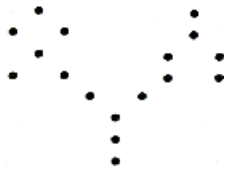	(D)it betekent beroerte te reysen en*de* veranderinge va*n* state te bet*er*en state.	Hy sal schade lijden vande*n* coni*n*ge en*de* dair na te sijnre begerte*n* comen.
	(D)it is teke*n* eens die soect geuoecht te sijn mit ene*n* coni*n*ge of ene*n* edele*n* man en*de* ontsiets hem en*de* sijn geuoech is voir ogen off iegenwordich.	Hy sal den coni*n*c by wesen en*de* goet van hem hebben en*de* brieuen.
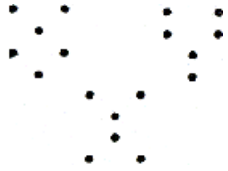	(D)its teke*n* eens die soect g*ra*cie ende leeftocht de is in een stede dair hi gerne wt wair int ruyme of die vraget om ene*n* ziecken.	Hy sal gaen tot ene*n* goede*n* coni*n*ge dair hi grote g*ra*cie aff hebben sal.
	(D)its teken eens die geert geuoech mit ene*n* die van oge*n* of buten is en*de* vertoecht he*m* ene*n* die vraecht van hueleken der wiuen.	Hy sal by lichte om sijne*n* heesch arbeide*n*, en*de* niet dair af v*er*crigen.

(fol. 72r) iij Vanden rechte.	iiij Van den gelde.	v Van enige dinge.
Hy sal in plaiten en*de* vo*n*nesse vallen en*de* int einde verwinnen.	Hy sal gelt en*de* goet vercrigen mit woerden en*de* mit arbeyde.	Hy sal dit v*er*crige*n* mit vele vresen en*de* arbeyden.
Dese sal helpe hebbe*n* int gerechte.	Hi sal g*ra*cie en*de* goet v*er*crige*n* wt menig*er*hande stede.	Dit w*er*t belet een tijt ende dairna sal hijt v*er*crigen.
Hy sal iege*n* sijne*n* wed*er*ma*n* sijn beg*er*en behoude*n* als is hij onrechtich, en*de* dair in helpe hebben.	Hy sal goet en*de* g*ra*cie v*er*crigen va*n* wiuen, mer hoede hem dairna van wederspoet.	Lichtelic sal hi sijne*n* heesch vercrigen.
Sijne sake w*er*t opgehoude*n* mit rechte d*er* na w*er*t hem gehulpen.	Hy sal haue en*de* goet v*er*crigen mit reysen beroerten en*de* mit v*er*anderingen.	Hy sal een deel sijnre b(e)g*er*ten v*er*crigen, en*de* dair na all.
Hi sal een deel sijns rechts vercrige*n* na dat hi beloefte gedaen sal hebben.	Hy sal lichte haue hebbe*n* en*de* geen rijchede v*er*gad*er*en.	Tuercrige*n* va*n* dese*n* dinge w*er*t belet een tijt en*de* dair na sal hijs een deel hebbe*n* na wanhope.
Sijne sake w*er*t opgehoude*n* in dese clachte en*de* cort d*er* na w*er*t hem gehulpen.	Hy sal goet v*er*crige*n* ende tmeeste deel vande*n* coni*n*ge of va*n* verre saken.	Cume sal hi hier toe come*n* en*de* tlaten best.
Hy sal hind*er* hebbe*n* in dit vonnes en*de* gepens en*de* vertrec in sijne sake.	Hy sal goet en*de* haue hebbe*n* en*de* dair na sal hijt delen en*de* te niete brengen.	Hy sal dit v*er*crige*n* en*de* sal v*er*andren en*de* vertrecken.
Hy sal anxt lide*n* in dit vo*n*nes en*de* dair na sal sijn wesen bet*er*en en*de* goet vercrigen.	Int ierste va*n* sijne*n* leue*n* w*er*t hi quaets v*er*crigens en*de* va*n* lettel gelts en*de* int laetste so w*er*t hi rike.	Hy ne sal tot sijnre b(e)g*er*ten niet conne*n* comen.

(fol. 72v)

vj Van den huelic.	vij Vander dracht.
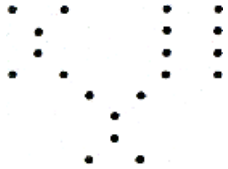 In dit huelic en is niet goets en si een bekenne*n* vleeschlic iege*n* 'recht.	Dese sal baren want dit is een teken des screyens of des arbeits en*de* te duchten is voirt baren.
Wert dit huelic gedaen mit den persoen dieme*n* heescht, so sulle*n* si haest versceyden werden.	Dese sal baren gesont nochtan sal si anxt lijden en*de* ene*n* zone baren.
Dit we*r*t een voirspoedich en*de* gehelicht huelic en*de* de man sal goet vande*n* wiue vercrigen.	Sy sal bare*n* en*de* wed*er* opstae*n* gesont en*de* sterck, en*de* de dracht een dochte*r* ende vrome.
Onmogelic we*r*t dit huelic te volcomene tusschen hem beden ende we*r*t ontslegen.	Sy en sal hair dracht niet voldrage*n* en*de* sal hebbe*n* een dochter.
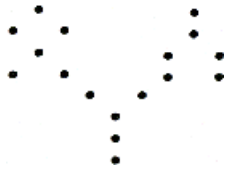 Dit we*r*t een goet gehelicht hielic en*de* si sulle*n* goet v*er*crige*n* en*de* vele g*ra*cien ende elc sal den andre*n* z*er*e mynne*n*.	Dese dracht we*r*t gehelicht en*de* gesont en*de* si sal baren ene*n* zone.
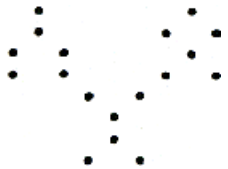 Te duecht(en) va*n* desen hueleke es e*m*me*r* tochte*n* deren*de* dair om en sultu niet narer gaen om de vrese d*er* q*ua*etheit en*de* des sceldens.	Dese is bide*n* barene en*de* sal anxt liden int baren.
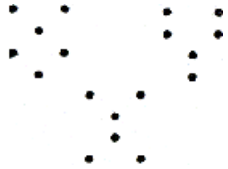 Dit is een goet huelic en*de* is een wijf vande*n* meester oude da*n* de man en*de* gracien en*de* vele goet.	Sy sal liden en*de* si sal gesont w*er*den en*de* baren een dochter gehelicht en*de* geluckich.
Dit we*r*t licht vercregen, want dwijff begeres, ende die man van dagen.	Hy sal in anxte ende vreesen wesen en*de* sal bare*n* een dochter gesont.

(fol. 73r) viij Vanden ziecken.	ix Vander belegenre stat.	x Off si kint hebben sall.
Dit is een warachtich teke*n* der witheit en*de* wa*n*neert hem vertoecht so is voir hem te duchten.	Dese stat we*r*t gewonne*n* en*de* voir tuolc en is niet te duchtene.	Hy sal ontfaen een tal der kind*er*en.
Comet in de vrage fortuna maior off puella so magme*n* he*m* wail tdoot cleet bringe*n*.	Merc dit teke*n* en(de) laet de stat niet winne*n* m*er* tuolc sal vele quaets lijden.	Hy sal ontfaen vele kindre*n* by vele wiue*n* dair he*m* mede gehulpe*n* wert.
Hy sal vele anxte*n* lijden en*de* men moet voir hem duchten.	De stat en mach niet gewonne*n* w*er*den en*de* voir tvolc en is niet te duchte*n*.	Hy sal ontfaen kind*er*en en*de* meest dochte*r*en en*de* si sullen lange leuen.
Sijn siecte w*er*t verlanct en*de* te duchte*n* is vanden wederualle.	De viant sal mitt*er* stat ouer een dragen en*de* der va*n* sceeden.	Hy sal een tijt letten eer hi kindre*n* sal hebbe*n*, en*de* dair na sal hise hebben.
Men ducht voir dese*n* siecke*n* en*de* sal verlost w*er*den ende ontgaen.	Tvolc des*er* stat sal loeselike sijne dinge*n* doen en*de* d*er* mede w*er*t he*m* geholpe*n* iege*n* de*n* via*n*t.	Dese en sal geen kindre*n* hebbe*n* dan in sine outhede.
Op dese*n* sieke*n* salme*n* roepe*n* en*de* screyen en*de* hi sal anxt lijde*n* en*de* comt in de vrage barbatus so w*er*t hi v*er*lost.	Dese stat is starc en*de* tbeligge*n* en sal hair geen hinder doen en*de* w*er*t v*er*lost.	Hy sal vele kindre*n* hebben d*er* hem lettel mede geholpen w*er*t en*de* geen goet en sal hi van hem hebbe*n*.
Sijn siecte w*er*t lange tijt verlanget en*de* me*n* hoopt hem beternesse.	Voir dese stat en is niet te duchtene, wa*n*t haer einde w*er*t velich en*de* goet.	Hy sal kindre*n* hebbe*n*, ende meest, dochte*r*en, en*de* hi w*er*ter mede geholpen en*de* gemint.
Te duchte*n* is voir dese siecte wa*n*t si dobben in sijn lichaem.	De via*n*t w*er*t seke*r*e van de stat en*de* dat is de sake des v*er*lossens der stat.	Eerst w*er*t belet en*de* d*er* na sal si kindren hebben ende meest dochteren.

(fol. 73v)

	xj Vander diefte.	xij Vand*er* reyse.
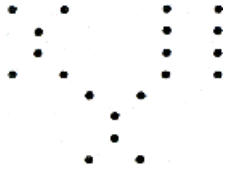	Dese diefte w*er*t wed*er*creg*e*n na dat de dief geureest w*er*t en*de* also tu*er*lies.	Hem sal belet toecom*e*n en(de) sal affhouden vander reyse.
	Een tijt sal dese diefte v*er*loren bliu*e*n en*de* d*er* na sal mer een deel af vinden en*de* tu*er*lies w*er*t vercregen.	Hy sal belet w*er*den een tijt en*de* dair na sal hi gaen mit vele lieden ende mit pairden.
	Tvinde*n* va*n* dese*r* diefte w*er*t belet, nochtan wertse geuende om lanc en*de* also tuerlies.	Dese reyse w*er*t belet en sij dat een h*er*e off een meest*er* van ene*n* scepe off des ridens sij.
	Des*er* diefte w*er*t en*de* blijft tmeeste verloren en*de* een deel w*er*t geuonden na tijt by ene*n* wiue en*de* tu*er*lies en w*er*t niet vercregen.	Hy sal gaen en*de* sijn wech w*er*t ze*er*e verlanget.
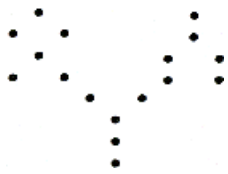	Dese diefte en mach niet geuonde*n* w*er*den noch tuerlies en*de* by desen tekene en salm*er* geen geruchte af hooren.	Sijn wech w*er*t voirspoedich en*de* niet lange en sal hi vand*er* begeerd*er* stede wesen.
	Tuerlies van des*er* diefte w*er*t v*er*lanct en*de* dair na geuonde*n* en*de* niemende en saller duecht aff come*n* en*de* also tu*er*lies.	Hy sal vele pensen in de wegen en*de* geselschap hebben va*n* enige*n* lieden sonder mate.
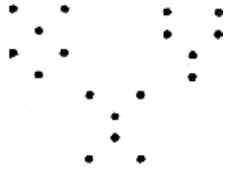	Dese diefte is van mine*n* en*de* w*er*t haest vercregen sonder verbeyde*n* en*de* tu*er*lies w*er*t vercrege*n*.	Hy w*er*t belet vande*n* wege mit bate en*de* gracie.
	Dese diefte en w*er*t niet v*er*crege*n* en*de* is van planten, en si dat een merie off een wijf si.	Hy sal gaen en*de* v*er*crige*n* goet mit lettel arbeits en*de* mit clene nernste.

(fol. 74r) xiij Vandie*n* die va*n* ogen is.	xiiij Vande*n* geuangene.	xv Vande*n* regens.
Hy sal snel wed*er*come*n* mit menichte van lieden.	Sijne cark*er* w*er*t v*er*lanct en*de* te ducht*e**n* is dat hi geslegen wert.	Dit jair sal regens lettel wesen, en*de* lettel vloeyen.
Dese sal come*n* geluckich mit grote*n* laste en*de* gratie.	Hy sal lange geuangen bliue*n* nochta*n* w*er*t teynde goet na tquade.	De rege*n* w*er*t opgehoude*n* dit jair en*de* d*er* na salt lettel (regenen).
Hy en is niet in wille va*n* wedercome*n* wa*n*t hi is in duechden en*de* gracien.	Dese blijft in sine staet mit enen goede*n* eynde en*de* sal verlost w*er*den in een and*er* tijt dan dit jair.	Het sal regene*n* dit jair te maten te lettel noch te vele.
Dese sal wedercome*n* en*de* v*er*re vanden lande reysen.	Emmer toe is sijn v*er*lossen nakende en*de* hi sal wtgae*n* haest.	Des rege*n*s w*er*t vele dit jair en*de* ten sal niet ophouden.
Hy sal v*er*and*er*en va*n* stede te stede, en*de* sijn meni*n*ge en is niet wed*er* te lande te come*n*.	Sijn va*n*genisse w*er*t een tijt verlanget, en*de* hi w*er*t bescaet.	De rege*n* w*er*t opgehoude*n* dit jair.
Hy sal v*er*lanc wtwesen en*de* v*er*and*er*en en*de* als nu niet wedercome*n*.	Dese w*er*t vand*er* carker v*er*lost na cortte tijt.	Zeer lettel rege*n*s salt wesen dit jair en*de* tvolc w*er*ter by gequetst.
Dese sal haest wed*er*comen ter steden dair hi begeert.	Sijn va*n*genisse w*er*t v*er*lanct mer teynde w*er*t velich en*de* goet.	De regen w*er*t opgehoude*n* dit jair, en*de* tuolc dair bij bescaet.
Sijn wechwesen en mach niet lange wesen mer hi sal haest wed*er*come*n*.	Hy w*er*t cort v*er*lost en*de* sal reysen na dat hi v*er*lost w*er*t.	De rege*n* w*er*t middelbair dit jair noch te luttel noch te vele.

(fol. 74v)
151v

xvj
Van den begrauen dinge.

xvij
Vander comenscap.

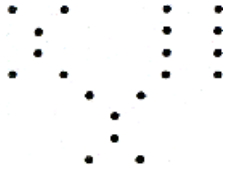

Dit begrauen dinc is seker ende groet scat isser in, mer tancomen is seer zwaer, ende is in twesteynde van dair ment soect.

Dese wert zeere vol wasdoms seere orbairlic ende groter baten.

Dit is seker ende in vele steden ende een vander steden es te scolen off ter stede eens toegancs.

In dese comenscap is last ende cleene oirbair.

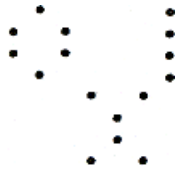

Dit is sekere ende emmertoe afgenomen mit nernste ende grote bate vercregen.

Dit wert een geluckege comenscap mit groter baten nochtan salt hem lange bliuen by.

Hier en is niet begrauen mer die wech is seker.

Hier in wert vele wasdoms ende snel vercocht.

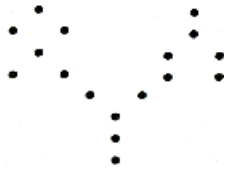

Hier en is niet begrauen.

Dit is sonder bate ende tlaten beter dan tsoeken.

Hier en is niet begrauen.

Hem is beter dat hi de comenscip achterlate om de vrese der scade.

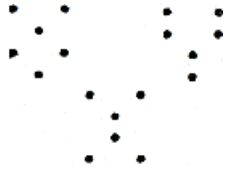

Hier is seker in begrauen ende onder de name van desen heeft gedoluen geweest ende leecht ten oesten wairt.

Dit wasdomme wert cleen geenre wairden.

Dit is seker ende hier is gedoluen int oosten, ende int oesten es sijn stede mer tuercrigen lanc.

Hem wair goet dat hise achterliet wanter schade in is.

(fol. 75r) xviij Vanden wtgaende*n* he*er*e.	xix Vande*n* toegaende*n* he*er*e.	xx Vanden tween he*er*en.
Den wtganc va*n* dese*n* he*er*e sal goet sijn geluckich en*de* gehulpen.	Dit he*r*e sal toegaen en*de* goet vercrige*n* sond*er* gepens en*de* bloetstortinge.	Dese sulle*n* te gad*er* loepe*n*, en*de* grote twiste ond*er*linge ende vele woerden.
Dit w*er*t va*n* vele v*er*gaderinge*n* en*de* crachte*n*, en*de* woerden, en*de* twist sal he*m* toecomen.	De toeganc va*n* desen he*er*e w*er*t opgehoude*n* een lettel en*de* d*er* na salt toegaen.	Onder dese twee h*er*en sulle*n* vallen gepensen en*de* teynde w*er*t goet.
Desen he*er*e w*er*t geholpen en*de* het sal verwonne*n* wed*er*come*n* gesont.	Eest dat dit he*er*e toegaet het w*er*t gepaist mitten gene*n* dairt toegaet.	Dese sulle*n* v*er*saemt w*er*den en*de* de pais w*er*t hem by.
Dit he*er*e sal haest wtgae*n* al comet he*m* wat quaets te gemoete.	Sijn toega*n*c w*er*t v*er*traecht en*de* ne sal ter andre stede gaen dairt begerde.	Dese en w*er*den ne*m*merme*r*e versaemt, en*de* verscheede*n* is hem narer.
De geualle*n* van desen h*er*e werden groot nochta*n* heeft het scade gehadt voir tbeginsel des weges.	Sijn toeganc w*er*t belet en*de* niet goets en salt hebben, en*de* tlaten best.	Onder dese twe sal schade vallen, en*de* tgepens is iege*n* woirdich.
Tgeual va*n* dese*n* he*er*e w*er*t beq*ua*me en*de* sterc sond*er* scade ende gepens.	Dit w*er*t beroert toe te gane, en*de* ten sal niet voldoen sijne*n* toeganc.	Tussche*n* dese twee sal wijch vallen mer teynde goet.
De geualle*n* van desen he*er*e w*er*den alte quaet.	De toega*n*c va*n* dese*n* he*er*e w*er*t wtgeset, en*de* ten sal niet mogen toegaen.	Een ygelic van desen w*er*t beroert tand*er* te ond*er*soekene.
De geualle*n* va*n* desen he*er*e werden middelbair int goeds en*de* int quade.	Dit he*er*e sal toegaen by der stede, en*de* niet ontsien.	Sij sulle*n* teen tand*er* toecome*n* nochtan sulle*n* si niet toelopen ende vechten.

(fol. 75v)

	xxj Vande*n* verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
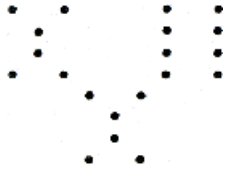	Dat hier meest in is, is mine die onder hamers geleit heefft geweest of van dinge*n* gesneden in tween.	Hy sal de bedeuairt doen in een and*er* iair dan hi vraeght.
	Dit mach van mine wesen en*de* is zwa*er*e en*de* bi lichte by hem is dinc dat men voude*n* mach, en*de* d*er* is af gesnede*n*.	Ydel w*er*t de meni*n*ge van desen de bedeuairt doen wille dit jair.
	Dit is enich cleet wa*n*t datt*er* meest in is is voudelic en*de* lanc en*de* dynne.	Onmogelic wair dat hi de bedeuairt dede in sijn jair.
	In dit verholen dinc is witheit en*de* cleenheit en*de* veelrande varwe ende dair sijn steden in.	Hy ne sal te sijnre bedeuairt niet come*n* dit jair.
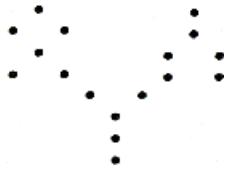	Hier in is wtgehouwe*n* dinc ende blenckende en*de* dinc ond*er* hamers geleit of ond*er* scaren of mit scaren of mit scaren gesneden en*de* vele planten.	Dese bedeu*a*rt en w*er*t niet voldaen dit jair en*de* sij w*er*t belet.
	Hier in is lettel en*de* een deel dair af is bescreue*n* en*de* is een dierbair dinc en*de* orbairlic.	Hy sal bider bedeuairt come*n* nochtan en saller niet toecomen.
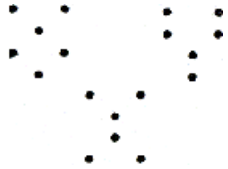	Dit is dinc hart hebbende rontheit wegende en*de* orbairlic.	Dese bedeuairt en w*er*t va*n* desen jair niet gedaen.
	Dit is van plante*n* hebbende varwe die v*er*and*er*t is, en*de* emm*er* toe ess*er* wat aff gesneden.	Hy sal gaen om de bedeuairt te heeschene en*de* hi ne salre toe come*n* dit jair.

(fol. 76r) xxiij Vande*n* vechtere.	xxiiij Vande*n* coop d*er* vruchte*n*.	xxv Vande*n* geualle des jairs.
Eest dat hi vecht dit jair te ducht*e*n is dat hi geua*n*ge*n* wert.	De coop sal bliue*n* staende dit jair.	Dit w*e*rt een beq*ua*me jair en*de* enige g*ro*te coningen suller siec in worden.
Hy sal vechte*n* en*de* behoude*n* bliue*n* sonder scade.	De coop sal dit jair voirt gaen t*er* grot*er* orbare en*de* ontslegen werden.	Dit w*e*rt een mogende jair in rijcheden en*de* in gracien.
Dese sal ophoude*n* tuechte*n* dit jair.	De coop sal wassen ende dieren dit jair.	Dit w*e*rt een jair va*n* goede*n* geualle en*de* drachtich.
Hy sal vechte*n* en*de* men ducht voir sijn lange bliue*n*.	De coop w*e*rt ontslegen en*de* vloeyen dit jair.	Dit w*e*rt een jair va*n* goede*n* geualle en*de* de voetgang*e*rs werden vele.
Hy sal lichtelic vechten en*de* wel.	De coop sal wassen in ondiertseden dit jair.	De geualle*n* va*n* desen jair werden middelbair en*de* te ducht*e*n is voir de*n* coni*n*c.
Hy sal vande*n* vechtene sine*n* wille hebben ende twert gestreden.	De coop sal wese*n* in sine*n* staet en*de* voertgaen ter orbair.	De geualle*n* va*n* dese*n* jair w*e*rde*n* middelbair en*de* de coninc ze*e*re vrome en*de* starck.
Hy sal tuechte*n* ophoude*n* willens.	De coop w*e*rt opgehoude*n* dit jair en*de* dair na diere*n*.	Dit wert een jair va*n* goede*n* geualle en*de* va*n* vele goets.
Niet vechten is hem best ende comt*er* toe hi w*e*rt gemoeit en*de* d*er* af is te duchtene.	Int beginsel des iairs w*e*rt de coop ontslege*n* en*de* d*er* na wed*er*k*e*ren te sijne*n* state.	Dit w*e*rt een jair va*n* vele goets en*de* va*n* vele voetgang*e*rs.

(fol. 76v)
16

j
Vander menin*g*e gemeenlike.

Dit is teke*n* der warachtig*er* sprake en*de* eene wair seggende mans ende vertoecht hem ene*n* die recht geert of soect off ene*n* recht*er*e.

ij
Vanden coninge.

Hy sal vande*n* coni*n*ge begerte vercrigen.

Dits teke*n* eens die geert off soect vo*n*nesse mit ene*n* goede*n* dinge, dat lange op gehoude*n* heeft geweest, en*de* o*n*mogelic w*er*t hi ne sout v*er*crigen.

Dit dinc sal he*m* geschien on lanc.

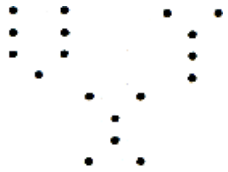

Dits teke*n* eens die vraget na ene*n* die buten is te lande of te wat*er*e off na ene*n* geuange*n* en*de* betekent o*n*uolmaectheit en*de* wederstekens.

Beter is he*m* de*n* coni*n*ge niet genaect wa*n*t ist dat hi he*m* genaect he*m* comt*er* lijden en*de* anxten aff.

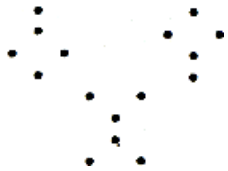

Dits teken eens die soect va*n* eenre beroerten of reyse die hi doen soude en*de* is te slac int soeke*n* en*de* salt laten.

Hy sal v*er*crige*n* sijne*n* heesch vande*n* coni*n*c en*de* geeert w*er*den.

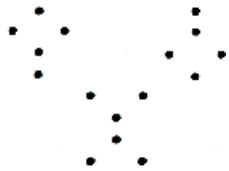

Dit is teke*n* enig*er* lieden vergad*er*t op de mesdaet der sang*er*s en*de* der wijndrinckers, en*de* teke*n* d*er* brulochten der ma*n*ne*n* en*de* der wiue*n*.

Hem is beter dat hi de*n* coni*n*ge niet by en sij want hem comter hind*er* en*de* belet aff.

Dits teke*n* eens die soect een dinc dat v*er*re is dat hi niet v*er*crige*n* mach haesteleke*n* en*de* eens die soect vruechde*n* en*de* hueleken.

Sijne*n* heesch w*er*t belet en*de* tlate*n* is best.

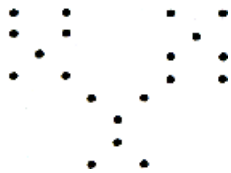

Dits teke*n* des v*er*same*n*s mit allen dinge*n* die by sijn en*de* der wiue*n* en*de* der scoonder cleederen bleckende.

Hy w*er*t v*er*saemt mit de*n* coni*n*ge en*de* sal sijne*n* heesch v*er*crigen om lanc.

Dit teke*n* v*er*toecht he*m* eenre draegend*er* vrouwe, en*de* ene*n* die soect dinc dat by den vercrigere is en*de* niet en salt hem v*er*toge*n* ene*n* die in moeynessen is.

Hy w*er*t va*n* groten state bi de*n* coni*n*c en*de* sal sijne*n* heesch v*er*crige*n* lichtelic en*de* va*n* hem geeert werden.

(fol. 77r) iij Van den rechte.	iiij Vanden gelde.	v Van enigen dinge.
Sijn recht sal den rechter cont wesen ende hem wert van hem allen gehulpen.	Hy sal vercrigen goet mit arbeyde ende dair in liden hebben.	Dit dinc sal geschien na nernsticheit ende vele woerden tevergeefs.
Sijn recht is kont ende hem wert gehulpen om lanc.	Hy en sal geen goet hebben in sijn ioncheit, mer dair na sal hi wat vercrigen in sijne outheit.	Dit is veruult in sijn hant sonder letten.
Hy wert verblijt int rechte dat hij heescht ende sal sijn begeerte vercrigen.	Hy sal haue hebben sonder arbeit ende gelt vercrigen ende weder verliesen.	Dit sal hi vercrigen ten lichsten datmen mach sonder nernst ende arbeyt.
Hy sal sijn recht behouden ende sijn begerte ende wert verblijt in sijn clage.	Hy sa(l) wat vercrigen by beroerten ende wt versoeke ende mine te maten.	Hy is verre vanden vercrigene nochtan sal hijt vercrigen na tijt.
Sijn sake wert in dit recht ontslegen, ende geen orbair en salre hem af comen.	Hy sal haue ende goet vercrigen onbehoirlic ende haestelic mer niet en sal hem bliuen.	Hy sal dit vercrigen na arbeit ende sal eenen mede deelre hebben.
Sijn geuallen werden quaet in dit vonnesse ende sal vallen in stride ende in plaite.	Tuercrigen des goeds wert hem wtgeset, ende niet en sal hem bliuen.	Dit en is niet licht sijns vercrigens, want het wert hem geboret (?)
Het wert geuonnest hoe hi wille ende hi sal ontfangen brieuen ende sekerheit van sijnen wederman.	Hy sal goet vercrigen ende orbairlic wt allen vercrigene ende dat sal hem bij bliuen.	Hy sal dit vercrigen ende der nae salt hem weder ontgaen.
Hy ne sal sijn begerte niet hebben in dit rechte, mer hi sal wasdom ende gout nemen van sijnen wederman.	Hy sal vele hauen ende gelts vercrigen sonder arbeit ende sal hem bi bliuen.	Hy sal dit vercrigen ende gelt ontfaen of een wijff trouwen.

(fol. 77v)

	vj Vanden hueleke.	vij Vander dracht.
	Dit huelic w*er*t z*er*e quaet en*de* niet en salt volcome*n* en*de* tlaten wa*er*e best.	Vele moeynissen sulle*n* hair toecome*n* int baren en*de* sal baren ene*n* zone.
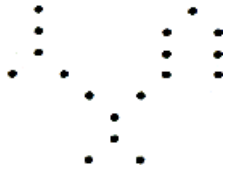	Dit huelic is off w*er*t v*er*bode*n* of vele v*er*biedens en*de* de p*er*soen de me*n* heescht.	Dese dracht is va*n* dochte*r*en en*de* lanc eerse baren sal vande*n* dage dat mens vraget.
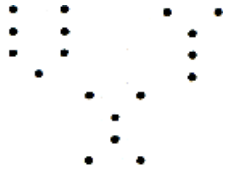	Dits een z*er*e quaet hielic en*de* beter ist dat hijs niet en nake om de vreese en*de* de quaetheit des wijffs.	Sy sal eene*n* zone baren na der vreese des ontidelics barens.
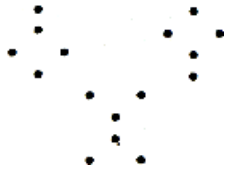	Dit teke*n* bederft thuelic en*de* beteke*n*t v*er*samen*i*nge sond*er* gerecht huelic.	Wert dese dracht voldrage*n* so sal si baren eene*n* zone nochta*n* duchtme*n* voir tkint int baren.
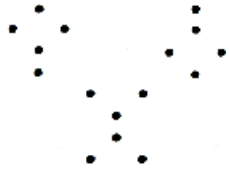	Dit is een huelic va*n* goede geual en*de* twijff is maecht en*de* tu*er*samen mit hair is bi sonder belet.	Wert dese dracht voldrage*n* so is te duchten voir tkint int baren.
	Dit is teke*n* der hueleke*n* en*de* der vruechden en*de* het v*er*blijt hem in hueleke*n* nochta*n* mit verbeyde(n).	Sy w*er*t v*er*lost ende si sal baren een dochter en*de* sal opstaen gesont.
	Dit huelic w*er*t goet en*de* spoedich en*de* z*er*e orbairlic en*de* sij sal kindren ontfaen.	Dits teken der dracht wa*n*t het is ene fig*ur*e des bloets en*de* der lanke si is vast en*de* sterck en*de* sal baren een dochter.
	Dit is bequame en*de* gehelicht en*de* hi sal vande*n* wiue goet hebbe*n* en*de* sij van hem.	De dracht w*er*t v*er*seke*r*t en*de* si sal baren ene*n* voirspoedige*n* en*de* gehelichden zone.

(fol. 78r) viij Vanden siecken.	ix Vand*er* belegenre stat.	x Ofsij kint hebbe*n* sal.
Hy w*er*t genesen va*n* sij*n*re siecte en*de* verlost.	Van dese stat en is niet te duchtene, en*de* si is sek*er* iegen hare*n* viant.	Si sal kindre*n* hebbe*n* in sond*er*linge tijden en*de* meest dochte*r*en.
Sijn ziecte w*er*t verlanct en*de* d*er* na w*er*t hij gesont en*de* verlost.	De geuralle*n* va*n* des*er* stat werden quaet en*de* bliuen also si is, m*er* niet en isser voir te duchte*n*.	Eerst w*er*t de*n* ontfanc d*er* kind*er*en vogehoude*n* en*de* d*er* na sal hi kint hebbe*n* eene dochte.
De siecte sal mind*er*en ende hem sal een vloet toecome*n* die sake wese*n* sal d*er* gesonde.	Twesen va*n* des*er* stat sal z*er*e quaet wesen, en*de* te duchte*n* is datse hair volc v*er*rade*n* sal.	Hair ophoude*n* in de kind*er*en w*er*t quaet en*de* vele saller aff tontide geboren werden.
Dese w*er*t v*er*lost vand*er* siecte en*de* sal opstaen gesont.	Tbeligge*n* en w*er*t niet volbracht mer de viant sal vand*er* stat sceeden.	Si sal kindre*n* hebbe*n* dair voren te duchte*n* is in haire ioncheit va*n* steruene.
Sijn siecte is int hoeft.	Te duchte*n* is voir dese stat en*de* bi lichte sal sij groten anxte liden.	Sy sal kind*er*en hebbe*n* sone*n* en*de* dochte*r*en ende dair in verbliden.
Hy w*er*t v*er*and*er*t van siecte te siecte en*de* die siecte en sal hem niet laten.	Te duchte*n* is dat dese stat gewonne*n* w*er*t mit den zweerde en*de* een deel des volcs bedoruen.	Het w*er*t lanc eer si kinderen sal krigen en*de* dair na sal hi se hebben in sijn outheit.
Sijn siecte w*er*t v*er*langet en*de* bouen mate.	De geuralle*n* va*n* des*er* stat w*er*den goet en*de* hair via*n*t sal keytiuich w*er*den iege*n* hair.	Sy sal vele kind*er*en hebbe*n* in alle*n* vren en*de* in alle*n* tijde*n*.
De sake va*n* dese*n* is ou*er*vloet des bloets en*de* coemt fortuna maior so is voir hem te duchten.	Dese stat is drachtich en*de* dair sal bloetstortinge in vallen.	Sy sal kind*er*en ontfaen na datt*er* vele mesualle*n* w*er*t en*de* sal out werden.

(fol. 78v)

	xj Vander diefte.	xij Vander reyse.
	Dese diefte noch tuerlies en w*er*de*n* niet wedercregen.	Hy sal gaen en*de* gesont in die reyse wesen en*de* in goeden state.
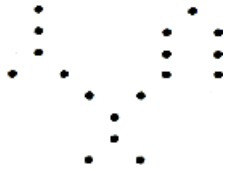	Twechwesen va*n* des*er* dieften ende des verlies w*er*t verlanct en*de* d*er* nae wed*er*uonde*n* een deel dair aff.	Hy sal in sine*n* wech sijne begerte vercrige*n* en*de* den wech w*er*t ouerlidende en*de* gehelicht.
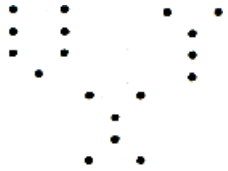	Dit beteke*n*t dat die diefte en*de* tverlies snel wedercregen werden.	Sijn meni*n*ge va*n* reysene sal achte*r*bliuen ende verand*er*en.
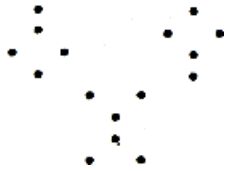	Dese diefte en*de* tue*r*lies w*er*t v*er*langt en*de* d*er* na w*er*de*n* si haire*n* h*er*e geope*n*bairt.	Hy sal gaen en*de* sijn dinge*n* voldoen ende wedercomen.
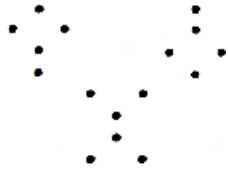	Dese diefte en w*er*t niet wed*er*cregen en*de* een wijff is de dief off een sonder bairt en*de* tue*r*lies w*er*t wedercregen.	Tletten is hem best en*de* ist dat hi vertrect so is voir he*m* te duchtene.
	Dese diefte w*er*t behemelt en*de* lanc salt wesen eer mer aff v*er*heescht en si dat een dier si en*de* also tuerlies w*er*t verlangt.	Gaet hi ter zee so w*er*de*n* sijn dinge*n* wtgestort gaet hi te lande so sulle*n* si he*m* toelope*n* en*de* hout hi de reise op so sal hi een deel hebbe*n* dair aff.
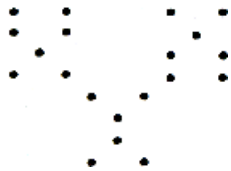	Die dit genome*n* heeft is by sijne*n* huyse en*de* w*er*t haest sond*er* scelde*n* wed*er*cregen en*de* also tuerlies.	Hy sal gaen en*de* sijne wech w*er*t gehelicht en*de* hi sal goet en*de* g*ra*cie v*er*crigen.
	In dese diefte is gout of dierbair dinc en*de* al weetme*n* den dief nochtan ist va*n* v*er*lange vercrigene en*de* alsoe w*er*t tue*r*lies wedercregen.	Dese sal groten orbair doen en*de* haest wed*er*come*n* sonder vreese.

(fol. 79r) xiij Van die*n* die va*n* ogen is.	xiiij Vanden geuangene.	xv Vanden regen.
Hy w*er*t traech int wedercome*n* ten lande dair hij meent.	Sijn verlossen sal nake*n* en*de* al goet sal he*m* toecome*n*.	Lettel regens salt valle*n* dit jair en*de* den volke saller hinder af come*n*.
Sijn wechwese*n* w*er*t v*er*lanct en*de* hijne sal niet wed*er*come*n* en si dat hij gesont si ende wel hebbe.	Sijn vangenisse w*er*t verlangt mer teynde goet.	Lange w*er*t de rege*n* opgehoude*n* dair na int eynde des jairs salt lettel regenen.
Hy is nakende sijne*n* huyse en*de* hi ne sal niet letten.	Hy sal lange geuangen wesen m*er* sijn eynde w*er*t goet.	Dit jair salt vele regene*n* en*de* ze*er*e en*de* orbairlic de*n* volke wesen.
Sijn wed*er*come*n* w*er*t een lettel wtgeset, en*de* d*er* na sal hij comen.	Dese w*er*t snel v*er*lost en*de* d*er* na sal hij wte*n* lande trecken.	Dit jair w*er*t de rege*n* een lettel v*er*dragen en*de* sal d*er* na vallen.
Emm*er*toe heeft hi moeinesse leden en*de* noch lijden sal en*de* wedercome*n*.	Voir dese*n* is te duchtene ou*er*mids den verlange.	Des regens w*er*t lettel dit iair dair den volke hinder af come*n* sal.
Sijn wed*er*come*n* w*er*t lange wtgeset.	Te ducht*e**n* is voir de*n* doot van desen geuange*n* bynne*n* den jaire.	Dit jair salt z*er*e luttel regene*n* en*de* de hette des zom*er*s z*er*e grote.
Hy sal wed*er*come*n* sond*er* lette*n* hebbende mit he*m* gracie en*de* goet.	Men ducht voir de*n* geua*n*gen mids den verbeidens al es teynde goet.	Zeer lettel salt regene*n* dit jair nochta*n* salt helpe*n* op dat gode gelieft.
Hy sal wed*er*come*n* mit placken mit gelde en*de* mit vele gracien.	Men ducht voir dese*n* mids den v*er*langen en*de* voir sijn doot.	Vele rode wolke*n* sulle*n* hem openbaren aen den hemel en*de* z*er*e lettel salt regenen.

(fol. 79v)

xvj Vanden begrauen dinge.	xvij Vander comenscap.
Hier en is niet beg*ra*uen nochtan esser een alle groete v*er*moeden in.	Hier in en is scade noch bate.
Dit beg*ra*uen dinc is sek*er* en*de* inden toeganc nernst en*de* arbeit en*de* een lanc wtstel en*de* tlaten best.	Dese m*er*cerie is traech wijt ende wtgaende.
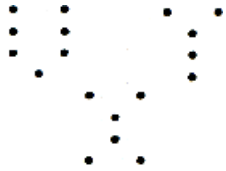 Hier en is niet begrauen.	Dese come*n*scip is lichts v*er*crige*n*s mit clene*n* wasdome.
Hier en is niet begrauen.	Hier en is bate noch scade in ende tlaten is best.
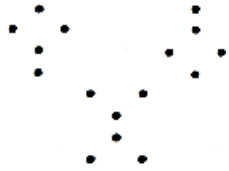 Dit is sek*er* nochtan is vrese int toegaen van tsconinx wege en*de* and*er*s.	Comt he*m* dese m*er*cerie te hant hi salre mede in vreese en*de* in moeynisse come*n*.
Beter is van der stede gegaen en*de* niet gesocht.	Dese come*n*scap is narer d*er* baten dan der scade en*de* van lange verbeydene.
Dit is zek*er* en*de* heeft vele g*ra*cien en*de* men salre toecomen cort ende is westwairt.	Es dese come*n*scap va*n* wasse of van liquore dat mach wesen dat nat is of snelten mach so esse vol wasdoms en*de* eest and*er*s so ist niet.
Dit is seker en*de* vele g*ra*cie*n* sijnre in en*de* es oestw*er*t en*de* w*er*t lichtelijc geuonden.	Es dese come*n*scap van dieren so sal hi vele gracie*n* hebbe*n* ende ist anders niet.

(fol. 80r) xviij Vande*n* wtgaende*n* he*e*re.	xix Vande*n* toegaende*n* he*e*re.	xx Vanden tween he*e*ren.
Dit he*e*re sal v*er*winne*n* ende in sijne viande lopen sond*er* arbeit en*de* moeynesse.	Tmeeste deel va*n* dese*n* he*e*re sal vlien en*de* sijn sake w*er*t wtgestelt.	De sake va*n* desen twe he*e*ren w*er*t opgehoude*n* en*de* tgewin van hem beden is dat sij niet versaemt en werden.
Den wtganc va*n* desen he*e*re w*er*t v*er*leit en*de* de raet sal bliue*n* binne*n* den lande.	Dit he*e*re en sal sijn dinc niet veruullen ende het w*er*t belet.	Een ygelic va*n* desen sal vast staen en*de* teen en sal int and*er* niet wille*n* lopen.
Dit he*e*re en sal niet wtgae*n* en*de* eest dat wtgaet het sal wed*er*come*n* gemoeit.	Dit h*er*e sal toegaen ende niemende deren.	Tanlope*n* va*n* desen he*e*ren w*er*t middelbair, en*de* hair ne geen en sal verwinne*n*.
Dit h*er*e sal wtgaen ende wederke*r*en sond*er* bate.	Sijn toeganc w*er*t een tijt wtgeset en*de* dair na salt toegaen.	Dese en sulle*n* niet anlopen en*de* sullen sceede*n* teen vande*n* and*er*en.
De vorste off de beled*er* va*n* desen he*e*re sal anxt lijden en*de* v*er*driet in sijne ziele.	Tvolc van desen h*er*e sal versonderlinge*n* en*de* ten sal niet mogen toegaen.	Eest dat si toelopen, so w*er*t die beginre verwinre.
Dit he*e*re sal valle*n* te zweerde en*de* moeynisse lide*n* en*de* bet*er* w*er*t niet wtgegaen.	By desen tekene siet men den toeganc va*n* desen he*e*re en*de* geen volc en wert*er* aff gequetst.	Eest dat sij toelopen so w*er*t die beginre verwonnen.
Tletten is dese*n* h*er*e beter dan den wtganc.	Dit toegaande he*e*re is va*n* snellen wed*er*comene ende sal v*er*crige*n* vele gracien.	Vele van desen twee he*e*ren w*er*den bedorue*n* en*de* dair nae sal hair sake v*er*and*er*en int goede.
Men ducht voir dit he*e*re va*n* bloetstortinge anxte*n* ende vreesen.	Dit h*er*e sal toegaen en*de* w*er*t ontsien.	Quaet sal onder dese twee he*e*ren geschien, wa*n*t va*n* haire*n* bloede vloeyen sal en*de* dair na werden sij gesceeden.

(fol. 80v)

	xxj Vanden verholen dinge.	xxij Vander bedeuairt.
	Dit is van cleenre wairden en*de* tmeeste is myne en*de* dinc datme*n* houden mach.	Hy sal de bedeuairt doen dit jair en*de* sien edele stede*n* of begeuene stede*n*.
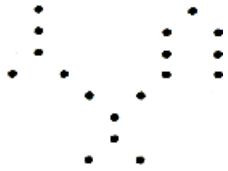	Dit is van planten der erden hebb*en*de geluwe varewe en*de* heeft e*m*mer toe ond*er* hamers geweest off is gesnede*n*.	De bedeuairt w*er*t v*er*leyt ende afgelaten sijns willen.
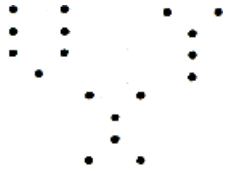	Hier is in zwaerheit ende eenen lichten treck.	Hy sal meene*n* en*de* nernst wesen de bedeuairt te doene dair na sal hi hem dair af ke*er*en.
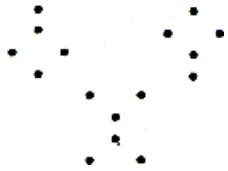	Dit is va*n* plante*n* der erden die geenre wairde en sijn en*de* em*m*ertoe gesneden of v*er*andert van dair sij waren.	Es hi volmaect om de bedeuairt te doene so sal hi vande*n* wege wed*er*kome*n*.
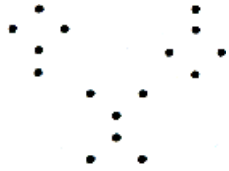	Dit is van plante*n* en*de* myne*n* hebbende in hem riekende dinc en*de* smetten van gaten.	Hy sal de bedeuair(t) doen dit jair mit arbeyde, vreese en*de* anxten.
	Dit verholen dinc is v*er*blidende den moet en*de* wit, en*de* e*m*mertoe esser wat af gesneden en*de* bedoruen een deel.	Dese bedeuairt w*er*t gedaen sond*er* arbeit ende vreese.
	Dit is een dinc gesielt of leuende en*de* wiueliker name*n*.	Dese bedeuairt en mach niet voldaen werden.
	Dit heeft een ziele, ende bloet off rootheit en*de* mach een v*er*gaderlic dinc wesen, dair een deel of besmet of bedoruen is.	Sijn meni*n*ge w*er*t v*er*and*er*t vand*er* bedeuairt en*de* w*er*t belet.

(fol. 81r) xxiij Vande*n* vechtere.	xxiiij Vande*n* coop d*er* vruchte*n*.	xxv Vande*n* geualle des iairs.
Hyne sal vanden jair vechten noch dair w*er*t gaen.	Int beginsel des jairs sal de coop dieren ende vele diere tijts.	Dit w*er*t een z*er*e crachtich jair int gerechte en*de* de rechters sulle*n* openbair trechte hebben.
Hy sal tuechte*n* ophoude*n* en*de* dat is hem dbest.	De coop blijft staende dit jair en*de* in geen dinc dieren.	Dit wert een jair van vele goets en*de* is bequame en*de* de staet d*er* menschen w*er*t goet.
Hy ne sal niet vechte*n* m*er* vande*n* vechtene wed*er*come*n*.	De coop w*er*t dit jair narer den ondierne da*n* te dierne.	Dit w*er*t een jair van vele vruchten en*de* goets en*de* orbairlic.
Hy sal v*er*trecke*n* en*de* weder k*er*en vande*n* vechtene.	De coop blijfft staende dit jair en*de* dair na sal hi ondieren.	Dit w*er*t een middelbair jair en*de* de voergang*er*s sullen vele g*ra*cien in hebben.
Vecht hij dit jair so is te duchten voir sijn doot.	Een tijt w*er*t de coop opgehouden en*de* een tijt w*er*t hi ondiere.	Dit w*er*t een goet jair ende bequame.
Hem is best dat hi de*n* vechtene niet en nake wa*n*t dit is teken der doot.	De coop sal bliue*n* also als hij was.	In dit jair sullen beroerten geruchte*n* en*de* vertoegenessen der zwairden werden.
Hy hoede he*m* te vechtene op dat hij niet verwonne*n* en werde.	De coop blijft staende en*de* sal ter orbair wassen.	Dit w*er*t een geluckich jair ende gehelicht jair ende twesen der menschen w*er*te*r* in v*er*betert.
Eest dat hij wtgaet te vechtene so is te duchte*n* voir sijne doot.	De coop wert dit jair opgehoude*n* en*de* dair na w*er*t hij een lettel ondieren.	Dit w*er*t een vruchtbarich iair en*de* z*er*e vele dieren sullen in werden.